

Narodna in univerzitetna knjižnica
v Ljubljani

II B 9

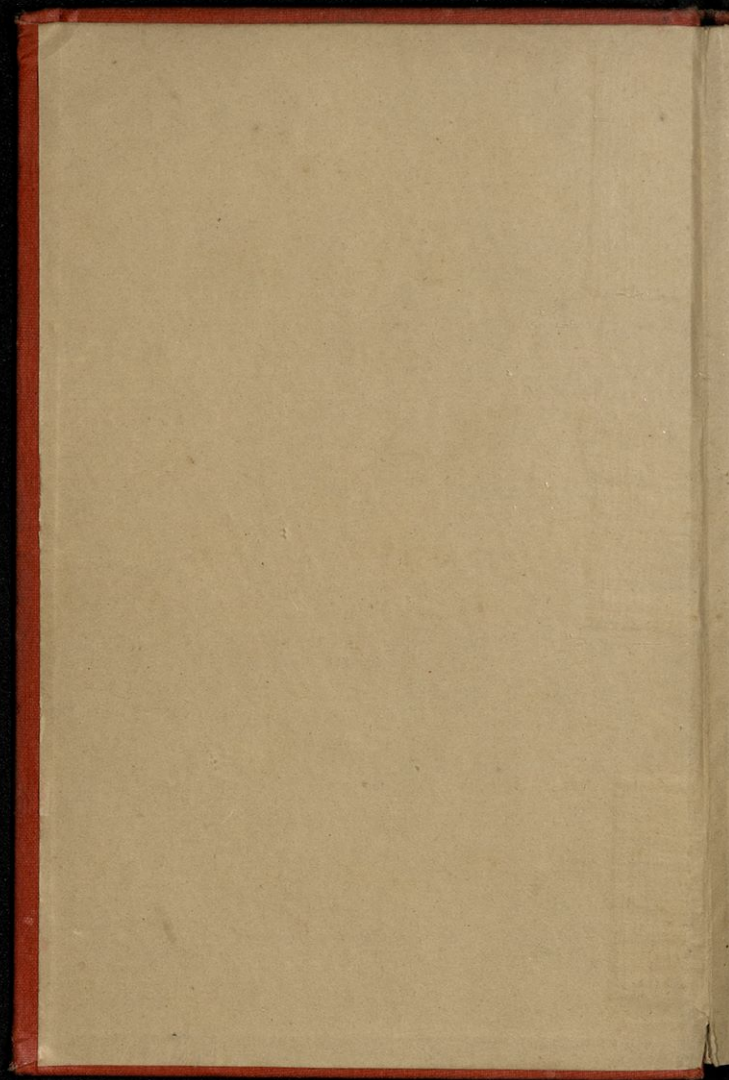
31018 3

N KRŽIČ.

IZGLEDI
bogoljubnih otrok
iz vseh časov
krščanstva.

III. DEL.

dubel

Izgleđi

BOGOLJUBNIH OTROK

iz vsih časov kerščanstva.

III. DEL.

Spisal in založil

Anton Kržič,

katehet.

(Ponatis iz „Zgodnje Danice“.)

V LJUBLJANI.

Tisk J. Blaznikovih naslednikov.

1883.

Dobiva se v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

+ 31018, II B, g

II 31018 B g

D 8146/1950

Vvod.

Pri nabiranju mladostnih izgledov se mi je pač enako godilo kakor otroku, ki si krasnih cvetlic nabira po pisanih livadah. Že jih ima polno naročje, pa še jih vidi pred seboj enako lepih, razne verste, brez števila. Radostno se ozira njegovo mlado oko še po družih, rad bi jih natergal še veliko veliko. Pa slednjič se mu vendar zdi zadosti, ker ne more vsemu kaj, in veselo se zopet oberne proti domu z nabranim cvetjem.

Tudi jaz sem videl prebiraje življenje svetnikov še mnogo mnogo lepih izgledov, — pravih rajskih cvetlic, — ki bi se bili dobro podali v to zbirko. Skor sam nisem vedel, katerim bi dal prednost. Pa napolnil se mi je že III. zvezek, še nekoliko obširniši memo prvih dveh; zdaj se mi zdi, da smem prenehati in da bodo zadostovali ti, ktere sem izmed družih odbral.

Naj se mi ne jemlje za zeló taka primera. Ako se namreč mladostno življenje po pravici primerja spomladi, smem primerjati mladostne čednosti naj lepšim, prijetno duhtečim cveticam mladoletja. Tedaj tudi ni preveč prisiljena prilika, ako knjižice „Izgledi bogoljubnih otrok“ primerjam trem vencem spletenim iz zbornih cvetic: prvega podarim Jezusu, naj boljšemu prijatelju otrok, družega Mariji Devici, tretjega sv. Jožefu, z nujno željó, naj bi Zveličar na prošnjo svoje Matere in svojega Rednika tudi zdaj še ljubeznjivo zbiral okrog sebe in blagoslavljal ljubo mladino, kakor takrat ko je še vidno na zemlji hodil in učil.

Odgojitelje in prijatelje otrok pa vabim in prosim, naj jim radi kažejo ta trojni venec; zopet in zopet naj jim razkazujejo in pred oči stavijo posamezne cvetlice v njem. Tu se vsi lahko izgledujejo, koliko premore mlado serce, ki se je polnoma odločilo za Boga in se tesno

oklenilo Jezusa Kristusa. Kako veličastne vidijo v teh izgledih misli, kako čiste želje in blaga čutila, kako spodbudno govorjenje in angeljsko vedenje! Kolika je ponižna pokorščina in ubogljivost! Kako mnogoverstne, goreče in popolne so molitve in duhovne vaje teh zemeljskih serafov! Kako čudovito je njihovo zatajevanje in premagovanje, ne le v prepovedanih, marveč tudi v dovoljenih rečeh, da si pridobijo naj lepših čednosti! Kako junaško je njihovo vojskovanje zoper razne skušnjave in kako slavno zmagovanje! Kdo bi se ne čudil hrabri njihovi gorečnosti, ker so pripravljene celo življenje dati, svojo detinsko nedolžno kri preliti za svojega Jezusa!

Veliko se v sedanjih časih toži o sirovosti in spri denosti manjših in večih otrok. In skušnja priča, da so take pritožbe le preveč opravičene. Pa temu se ni čuditi, če jemljemo v poštev vse žalostne okoliščine, ki jih s tako silo k hudemu vabijo in vlečejo. Že ubogo serce samo je k hudemu nagnjeno od mladosti; z rastjo dušnih in telesnih moči rastejo tudi strasti. Pa kako malo se zmenijo oni, ki imajo odgovornost, da bi odstranili vse, kar strasti budi in pomnožuje skušnjave! kako slabo znajo varovati mladih nedolžne oči! kako malo ozira imajo na njihovo tenkočutno uho! kaj storijo za blaženje serca? koliko se zmenijo zlasti za njihovo berilo? oh kaj se vse ne ponuja že nedoraslim!

Marsikaj bodo vedeli ti zbegani siroteji v poznejših letih povedati iz svoje mladosti, le tega ne bodo mogli hvaležno reči, da so bili modro odgojevani!

Odgojevanja čedalje bolj pomanjkuje, tacega odgojevanja, po katerem so tako blagi postali otroci opisani v teh knjižicah: po zgodnjem zatajevanju in pa po nebeški pomoči, katero so si sprosili z gorečo molitvijo in pobožno sprejemali v svetih zakramentih. In ravno v ta preblagi namen želim, da bi „Izgledi“ obilo koristili.

KAZALO.

	Stran
Vvod	III.
Sv. Jožef in otroci	1
1. Blaženi Janez Berhmans	5
a) Pri ljubi materi	8
b) V cerkvi	10
c) V šoli	13
d) V samostanu	19
e) Na smertni postelji	28
2. Sv. Alojzij	35
a) Perve besede in perve stopinje	37
b) Pervikrat izpred maternih oči	38
c) Alojzij se mora zopet ločiti od matere	42
d) Alojzij se bolan domu verne	46
e) Alojzij dvakrat v smertni nevarnosti	50
f) Alojzij na španjskem dvoru	54
g) Alojzij ob volitvi stanu	56
h) Alojzij v samostanski popolnosti	62
i) Alojzij radostno umerje	70
3. Sv. Stanislav Kostka	77
a) Najlepša čednost	80
b) Krotkost in poterpežljivost	81
c) Ponižna pokorščina	84
d) Ljubezen Božja	86
e) Ljubezen Marijina	88
f) Marijin praznik v nebesih	90
g) Bratovska ljubezen unstran groba	93
4. Sv. Terezija	96
5. Sv. Kazimir	107
6. Sv. Katarina Sijenska	113
a) Njena zgodnja bogoljubnost	113
b) Njeno bogoljubno napredovanje	116
c) Njena stanovitnost v dobrem	119
7. Blaženi Herman Jožef	124

8.	Sv. Gvidon	130
9.	Mladi mučenci Gospodovi	134
	a) Sv. Pelagij (925)	138
	b) Petletni mučenec iz Nagrana (523)	140
	c) Sv. Maksim (483)	142
	d) Šestnajst egiptovskih dečkov (306)	144
	e) Sv. Kvirik (305)	145
	f) Sv. Neža (304)	146
	g) Sveta mučenca Just in Pastor (304)	149
	h) Sv. Evlalija (304)	151
	i) Sv. Vid (303)	153
	k) Sv. Akvilina (293)	157
	l) Sveti deček Ciril (260)	159
	m) Tri svete sestrice (120)	161
	n) Nedolžni otročiči betlehemski (1)	163
10.	Sv. Tarcizij (za prvo sv. obhajilo)	165

Sv. Jožef in otroci.

Za Jezusom in Marijo nimaš, kerščanska mladina, v nebesih nobenega tako dobrega prijatelja, nobenega tako zanesljivega varha, in tako močnega pomočnika, kakor je sv. Jožef. Po nauku sv. Tomaža Akvinskega je sicer sv. Jožef priprošnjik za vse stanove, in pokojni papež Pij IX so ga izvolili za patrona cele sv. cerkve in ga postavili tako rekoč za očeta vesoljne katoliške družine; ali vendar nam toliko okoliščin iz njegovega svetega življenja daja pravico, da ga smemo pred vsemi družimi posebej imenovati varha vseh nedolžnih otročičev. Kakor ima namreč sleherni oče od Boga dolžnost, skrbeti za vso družino, a posebno in naj bolj za neodrasle otroke, ki si sami še ne morejo pomagati; enako je sv. Jožef skerbni zavetnik vsih katoličanov, ali posebno se s skerbnim in ljubeznjivim očesom ozira na otroke, na nedolžno mladino.

In da so mu res med vsemi varovanci ravno otroci naj ljubši, ni težko presoditi. Saj po detinstvu ravno je tudi on sam postal to, kar je.

1. Preživel je sam mladostna leta v neomadežani čistosti in nedolžnosti. In če je mladosti rajsko srečni čas že nam na zemlji v tako blagem in veselem spominu, ali more v nebesih pozabljena biti človeške spomladi prekrasna doba? Kako da se ne bi sv. Jožef ravno na mladino oziral z naj večjo skerbljivostjo?

V sv. pismu nam sicer ni popisano mladostno življenje sv. Jožefa, marveč sv. pismo nam ga kar z eno samo besedo pokaže že v njegovi popolnosti in svetosti, imenovaje ga „pravičnega“. Ali prekrasno nam je v sv. pismu popisano blago in prelepo življenje njegove

predpodobe — egiptovskega Jožefa. O kako ginljivo je to življenje! Marsiktero mlado serce je bilo že do solz ginjeno, ko se mu je pervikrat pripovedovala zgodba egiptovskega Jožefa! In če jo človek tudi po večkrat sliši, ali večkrat bere, zmiraj ima še neko skrivnostno-ginljivo moč do njegovega serca, in čem bolj nepopačeno je serce, tem bolj se mu priljubi. Zares, ali si morete misliti kaj ljubeznjivšega, kakor je bil ta angeljski mladenček v pisani suknjici, naj vbogljivejši ljubljenec očetov? Ali poznate kaj veličastnišega, kakor je bil ta hrabri zmagovavec v naj nevarniših skušnjavah, ta krotki nedolžni jetnik v egiptovski ječi? Če se angelji v nebesih veselijo grešnika, ki se spokorí, kako veselo so še le morali angelji doli gledati na mladenča, ki ga nobeno zapeljevanje ni moglo premotiti, ter je raji bežal in v strašni ječi terpel toliko lét, kakor bi bil Boga žalil! In kateri mladeneč je bil bolj prizanesljivega serca, kakor egiptovski Jožef, ki je svojim nevrednim bratom toliko vnebovpijočo krivico tako odkritoserčno odpustil, da jim še očital ni, da jih je objemal in z dobrotami obsipal? Za ktereга veste, da bi bil bolj ljubil svoje starše? Ljubi Bog mu je obilno poplačal njegovo blagodušnost že na tem svetu, ker ga je postavil čez vso egiptovsko deželo pervega za kraljem. Sploh ga sv. pismo tako-le slavi: „Ni bilo človeka, kakor je bil Jožef, poglavar svojih bratov, steber svojega ljudstva“ (Sir. 49, 17.).

Taka je predpodoba. Ali pogledjte na pravo podobo — sv. Jožefa, rednika Jezusovega! Ni vam treba dolgo ogledovati. Pervi pogled vam vse razodene: Jezus v naročji in lilija v rokah vam vse pové. Brez primere večo čast je dosegel sv. Jožef, ker mu je nebeški Oče izročil v varstvo — ne le kosčeka sveta, kakor faraon egiptovskemu Jožefu — ampak svojega edinorojenega Sina, Gospoda nebes in zemlje. In kaj menite, s čem si je zaslužil toliko čast? V božjih očéh ima le ena reč veljavo: nedolžnost, svetost, pravičnost. Zato je bil sv. Jožef naj više povzdignjen, ker je med vsemi mladenči naj lepše preživel svoja mlada leta. Nek pobožen učenjak nam to prav lepo naznanja s temi besedami: „Ako bi se zbrali vsi ljudje, ki so od Adama

pa do današnjega dné živeli in kar jih še bo do konca sveta, in ako bi sv. Duh hotel izmed vseh enega izvoliti za ženina Materi Božji in za rednika Jezusa Kristusa: izmed vseh bi ne izvolil nobenega drugega, kakor sv. Jožefa.“ Tolika svetost je bila v njem že od mladih dni. — V spomladi njegovega življenja je jela rasti in se razcvitati prelepa lilija deviške nedolžnosti, ktera se zdaj v roki priletnega moža tako lepo podá, da nič tako. Pa menite, da bi zdaj mogel pozabiti tistih lét, v kterih si je zaslužil na zemlji toliko prednost, v nebesih pa toliko čast in radost? Iz lastne skušnje vé, koliko veljá mladosti zlati čas, vé, da kdor ga zamudí, na veke več ne more popraviti te zamude. Zato smemo prepričani biti, da so mu v sveti katoliški Cerkvi otroci naj bolj pri sercu; na nje se naj bolj pazno ozira njegovo skerbno oko, in priserčno želí, da bi se jim nič žalega ne zgodilo, da bi se jim doveršila rast v nedolžnosti in pravičnosti.

2. Splošnja misel je, da svetniki v nebesih se naj bolj zanimajo za ljudi tistega stanú, s kterim so nekđaj na zemlji sami imeli kaj opraviti. Zato si naj raji zbiramo za posebne priprošnjike one svetnike, ki so nekđaj v enacih okoliščinah živeli, kakor mi zdaj.

Komu pa ni znano, da vsa čast in ves blišč sv. Jožefa prihaja ravno od tod, ker je bil rednik Sinú Božjega? Zastonj so si razni pobožni pisatelji prizadevali in zastonj se bodo še dalje trudili, da bi nam po vrednosti popisali in pojasnili nezmérno srečo, ktere je bil sv. Jožef deležen, ker je smel z Jezusom, Božjim Sinom, od njegove perve mladosti do možke dobe pod eno streho v naj tesnejši zvezi živeti, mu celó zapovedovati, ž njim deliti osodo življenja, veselje in žalost. O, na veke nepozabljivi mu morajo ostati spomini tistih srečnih dni!

Večkrat se v življenji primeri, da izverstni učenci prekosijo svoje učenike in mojstre, in da se morajo še le-ti od onih učiti. In če le kdaj, je to gotovo veljalo pri sv. Jožefu. Sv. Jožef ni bil, kakor drugi odgojitelji in redniki, da bi bil moral še le Jezusa s trudom učiti, z raznimi pripomočki, kakor jih odgoja nasvetuje, k dobremu napeljevati. „Jezus je rasel kakor na starosti,

tako na modrosti in milosti pred Bogom in pred ljudmi.“ Sv. Jožef je bil priča naj svetejšega mladostnega življenja, kakoršnega ni bilo ne pred ne potlej in ga ne bo nikdar več na zemlji. Kaj je hotel ali mogel sv. Jožef vpričo tolike otročje svetosti družega storiti, kakor čuditi se in stermeti, ko je gledal toliko ginljivo pobožnost v njegovi molitvi, toliko krotkost, pohlevnost in priserčno ljubeznjivost v vsem obnašanji, toliko ponižno postrežljivo vbogljivost itd., ko je gledal, kako krasno se je razvijala in razcvetala snežnobela lilija, ki je bila iz rajskega verta presvete Trojice presajena v zemeljsko puščavo!

Od Jezusa tedaj se je imel sv. Jožef dovelj prilike naučiti, kakšen mora otrok biti, če hoče Jezusu in Mariji dopasti. In menite, da se je zastonj učil, menite, da se ne bo zdaj, ko ima v nebesih tako mogočno oblast, najpred in najbolj ljubeznjivo obračal do vsih mladih, kateri želijo biti otroku in mladenču Jezusu podobni?

3. Sv. Jožef je bil pa tudi zanesljiv varuh, ki je Jezusa obvaroval pred mnogimi nevarnostmi, zlasti pa ga je otél iz rók kervoločnega Heroda. O kako je blagemu možu kervavelo dobro serce tisto noč, ko je zvedel od angelja, da malega Jezuška preganjajo in da ga hočejo celó umoriti! Le za trenutek ni odlašal, ampak vstal je, poklical Mater Marijo in v temni noči so hiteli čez mejo v daljno neznano deželo. Vse, tudi naj hujše in naj zoperniške težave prestane, in ves vesel je, da le ljubemu Jezusu reši mlado življenje!

Zdaj, ko je v nebesih zraven trona Jezusovega, mu ni več treba, da bi mu angelji pravili, kako nek drug Herod, peklenški satan, v raznih podobah na razne načine po vsih krajih širocega sveta ljubo mladino zalezuje in pokončuje dušno, kakor je nekdej ukazal grozoviti Herod telesno pomoriti vse male fantiče v Betlehemu in na okrog, kateri še niso bili več kakor dve leti stari. Sv. Jožef sam vidi, kako zdaj satan razpošilja po mestih in zunaj mest po višavah in nižavah povsod na okrog svoje vojščake, zapeljivce in pohujšljivce, da na duši morijo nedolžno mladino. Menite li, da se ne bo potegnil zanje, da jih ne bode branil? Če se je pa kateri izmed malih ljubljencev Jezusovih dal zapeljati in

je popustil svojega nebeškega prijatelja, kakor zgubljeni sin svojega predobrega očeta: gotovo si bo sv. Jožet vse prizadjal, če bi bilo kako mogoče ga še pridobiti za Jezusa. In če si je tak zgubljeni sirotej v prid obernel njegovo mogočno priprošnjo, če se mu je posrečilo zopet najti in k Jezusu pripeljati takega nesrečnega zgubljenčka; se gotovo enako razveseli, kakor takrat, ko je po tridnevnem tužnem iskanji Jezusa zopet zagledal v tempeljnu.

Zato te prosim, mlado serce, katero koli želiš pošteno ostati in si pripravljeno s kerščanskimi čednostmi se olepšati ter Jezusu dopasti, — izročuj in priporočuj se zvesto in zaupljivo sv. Jožefu, naj te obvaruje pred kervoločnimi volkovi, ki želijo Jezusa pregnati od tebe in potlej tvojo ubogo dušo izdati satanu in jo prepustiti divjim strastim ter tako večno pogubiti.

Toraj še enkrat: Imej stalno in terdno zaupanje do sv. Jožefa!

Tudi jaz za slovensko mladino veliko upam od sv. Jožefa; zato sem njemu posvetil in priporočil to izbirko lepih mladostnih izgledov, da bi z njegovo pomočjo bolj do serca šli in več koristili. Bog daj!

---

1. Blaženi Janez Berhmans.

Kakor „se zvezda od zvezde loči po svetlobi“ (I. Kor. 15, 41) in velikosti, tako se ločijo tudi služabniki božji po gorečnosti svoji in po večnem plačilu. Vsi se sicer bleščijo v nebeški svitlobi, ali nekteri vživajo veliko večo radost memo družih, vsak po svojem zasluženji.

Če se pa prederznemo zveličane v nebesih primerjati, moramo pripoznati, da med mladostnimi priprošnjiki in izgledi v nebesih se pred družimi svetijo in bliščijo tri imena: Sv. Alojzij Gonzaga, sv. Stanislav Kostka in blaženi Janez Berhmans.

To so trije posebno izbrani svitli biseri, ktere je sv. Cerkev posebej odkazala, da naj se vedno k njim

obrača kerščanska mladina. Ti se pred vsemi drugimi imenujejo zavetniki ali patroni mladine. In kdor koli kaže mladini izgled bogoljubnih otrók, teh treh nikakor ne smé prezreti.

Vsi ti trije so pomerli še prav mladi. Sv. Stanislav ni bil še celó 18 let star, blaženi Berhmans le 22 let, 5 mescev in sv. Alojzij samo 23 let, 3 mesce in 11 dni, ko jih je Bog poklical k večnemu počitku v rajske veselje.

Kadar umerje izversten mladeneč ali blagodušna deklica v cvetji svoje nedolžnosti v naj lepših letih, tedaj se sliši iz ust vsih tistih, ki so poznali ranjelih blagovitost in čednost, žalosten izdihljaj: „Oh, zakaj je ta blagodušni mladeneč tako zgodaj umerl, zakaj je ta blagoserčna deklica že ugasnila? Koliko bi bila lahko koristila še na svetu, ki je tolikanj potreben dobrih ljudi! Zakaj taki niso neumerljivi?“ Pa sv. pismo nam daja odgovor in prelepi izgovor za vsako nedolžnost, ki se zgodaj preseli v rajske višave: „Življenje brez madeža je velika starost. Zgodaj je končal, pa je spolnil veliko let; zakaj njegova duša je Bogu dopadla, zato je hitel ga vzeti izmej hudobij.“ (Modr. 4, 9. 13. 14.)

Vsi trije so si bili že izvolili svoj stan: najpopolnši stan trojnih evangeljskih svetov v slavni Jezusovi družbi. Ali med tem, ko so se pripravljali za ta vzvišeni poklic, jih je Bog k sebi poklical. Že so si bili vsi trije naložili sladko butaro Jezusovo, terdno odločeni jo stanovitno do smerti za svojim Zveličarjem nositi, menili so, da znabiti še dolgo; ali Bog jim je pot prikrajšal. S tem, da so se odločili za samostansko življenje, so Bogu že naprej darovali vse svoje življenje, bodisi dolgo ali kratko; darovali so naenkrat, kar drugi med svetom živeči darujejo le polagoma, zdaj nekaj, zdaj nekaj, — darovali so svojo voljo za vselej. — Veliko bi bili še gotovo na zemlji storili, ko bi jim bila previdnost božja odločila daljše življenje: pa kdor pozná njihovo mogočno priprošnjo, bo rad pripoznal, da so storili v nebesih še več. Tisoče in tisoče mladenčev in deklet se je rešilo in večno zveličalo, ker so posnemali njihov izgled in so bili po zaupljivih prošnjah deležni njihove mogočne pomoči.

Vsi trije so bili posebno goreči častivci presv. Rešnjega Telesa in vsi trije priserčni ljubljenci Matere Božje; vsi trije so neomadežno ohranili sv. čistost in umerli v kerstni nedolžnosti, v veliki svetosti.

Vsi trije so živeli blizo skupaj; komaj je ena luč ugasnila, že je zasvetila druga. Po času nam je naj bolj oddaljen sv. Stanislav, umerl je l. 1568, ko je bil sv. Alojzij skor pol leta star. Sv. Alojzij pa je umerl l. 1591, in čez 8 lét po njegovi smerti je bil rojen blaženi Berhmans, ki je umerl že v začetku 17. veka.

Ko pa ravno govorim skupno o teh treh angeljih v človeški podobi, naj še omenim, da vseh treh deviška telesa počivajo v Rimu. Sv. Alojzija in bl. Berhmansa svetinje se častijo v imenitni cerkvi sv. Ignacija. Med najznamenitiša poslopja rimskega mesta se smé prištevati tako zvaní „Collegium Romanum“, od sv. Ignacija ustanovljeno učilišče, ki je bilo v začetku neznatno, v teku časa pa je postalo naj imenitniše na svetu, velikansko poslopje, s katerim je združena cerkev sv. Ignacija. Do novejšega časa je bilo odločeno učnim mladim Jezuitom, „skolastikom“, kar sta bila tudi sv. Alojzij in bl. Berhmans; razun vseučilišča je bila tudi gimnazija, stanovanje za učnike itd. V tem poslopju v zgornjem nadstropji, kamor se pride po stopnjicah 125 stopinj dolgih, sta stanovala sv. Alojzij in Berhmans. Kolikrat sta morala dolgo pot storiti gori pa doli, toda z največim veseljem na vsako željo svojih predstojnikov! Med obojnim stanovanjem je bila le ena soba. Obe sobi ste zdaj spremenjeni v lepo ozališani kapelici in v vsaki je oltar, kjer se večkrat mašuje; soba v sredi pa veljá za zakristijo. Tù se hranijo še razni spomini obéh svetnikov; med drugim več šolskih spisov, pisem do sorodnikov sv. Alojzija itd. Kako mora pač pretresti vsako verno serce ta posvečeni prostorček, ako pomisli na svoje lastno stanovanje! Trupli obeh pa, kakor je rečeno, ste v cerkvi sv. Ignacija. Na eni strani v posebni kapelici leži sv. Alojzij v prekrasni skrinjici, nad katero se vzdiguje veličasten oltar, na katerem se vsak dan sv. maša bere in je večkrat tudi sv. Rešnje Telo izpostavljeno. Na drugi strani je kapelica Matere Božje in pod njenim oltarjem leži truplo blaženega Berhmansa.

Svetinje sv. Stanislava pa so v drugem kraji, v cerkvi sv. Andreja, blizu kvirinalske palače. Pri tej cerkvi je bilo prizidano poslopje za novicijate, in ker je sv. Stanislav umerl že kot novinec, je v tem poslopiju stanoval: soba, kjer se je učil v zdravih dneh in soba, v kateri je umerl, ste zdaj skupaj v lepo kapelo predelani; vrata so še iz njegovega časa. —

Po času nam je naj bližnji blaženi Berhmans, zato hočemo najprej o njem govoriti.

a) *Pri ljubi materi.*

Blaženi Janez Berhmans je bil rojen v Diestu na Brabanskem l. 1599. Sabota je bila njegov rojstni dan, kakor bi bilo to že naprej imelo pomeniti njegovo veliko ljubezen do Matere Božje. Njegovi starši niso bili imenitni in niso sloveli zaradi bogastva, pač pa so bili slavni po čednosti in pobožnosti.

Že precej v prvih letih je bilo to dete nenavadno ljubeznjivo krotko in dobroserčno. Prikupilo se je slehernemu, ki ga je videl tiho in mirno ležati v posteljici z veselimi angeljsko-milim obrazkom in biserno jasnimi očesci. Nikdar ni jokal, kričal ali sicer nadležen bil, kakor je pri malih otročičih navada; temuč zmir je bil vedrega in veselega obraza, če so ga pestovali ali v zibel devali, če je bil kdo zraven njega ali ne; še ko so se mu po obrazu izpahnile boleče hraste, se ni jokal.

Velika sreča za to izvoljeno dete je bila, da je imelo tolikanj dobro mater, ki je znala varovati pri otroku prelepe natorne darove in je zvesto pazila, da bi nikdar kaka napačnost ali strast ne kalila jasnote njegove čiste dušice; po drugi strani pa se je skerbno prizadevala, kar je moč, zgodaj ga privaditi molitve in otročjih čednosti, ubogljivosti, pridnosti in zlasti zatajevanja, ki je v prvih letih tolike važnosti.

Materni trud ni bil zastoj. Še le sedem let je bil star in znal se je že čudovito premagovati ter marsikaj si odreči iz ljubezni do Boga in do bližnjega, zlasti pa do ljubljenih staršev, n. pr. v spanji.

Spanje je za otroke dvakrat sladko in prijetno. Janezek pa si ga je znal prikrajšati, in je vsako jutro

ravno z zgodnjim vstajanjem položil dragocen dar na oltar ljubezni božje. Mati je imela navado zjutraj ob odločeni uri ga poklicati. Neko jutro ga pride klicat. Tiho odpre vrata, pogleda v spalnico in ravno hoče zaklicati: „Janezek, je že čas, vstani!“ Toda kaj zagleda? Mali Janezek že napravljen kleči in pobožno moli poleg posteljice. Mati ga noče motiti. Tiho spet glavo umakne in prav rahlo zapre duri. Nič ne reče. Pa v sercu ji je gotovo veselje glasno odmevalo in z lica si je obri-sala gorko solzo, ter priserčno zahvalila Boga, da ji je dal tako dobrega otroka. Tako je zdaj molil vsako jutro po leti in po zimi — klečé, s povzdignjenimi sklenje-nimi rokami.

Veselje in tolažbo, katero je imelo dobro materno serce vsled tega, se ne dá popisati. Vsa ginjena enkrat vpraša: „Janezek, kaj pa vendar delaš tako zgodaj?“ Otrok je v zadregi, pa v svoji detinski odkritoserčnosti naravnost pové: „Glejte zato vstajam tako zgodaj, da molim, da bi mi ljubi Bog učenje blagoslovil. Če sem zjutraj zgodaj pridno molil, se mi vselej učenje bolj pospešuje.“

O, koliko bi tudi tebi koristilo, mladi bravec, ko bi nekoliko urniše vstajal, in klečé svojo jutranjo molitev vestno in stanovitno vsako jutro opravljal!

Od dne do dne je rastel blagi Janezek v modrosti in čednosti; vedno večje veselje je delal svoji materi. Materni migljaj mu je bil že povelje, ki ga je urno in veselo brez obotavljanja opravil. Celó želje svojih staršev si je prizadeval vganiti, ter se je po njih ravnal; in takrat je bil naj bolj vesel, ko je njim veselje storil.

Pa prišla je zanj huda žalost. Oh, Janezku — takrat je bil devet let star — ljuba mati zbolí! Pa ko bi le kmali ozdravela! Že kratka bolezen materna dela dobremu otroku toliko skerbí in žalosti, kako britko še le je moralo biti temu blagemu dečku, ker mu je bila več lét bolna mati, katero je tako priserčno ljubil!

Vendar samo žalovati in jokati se poleg bolne matere, to še ni zadosti. Blaženi Berhmans je bolni materi vse drugač pokazal svojo sinovsko ljubezen. Spoznal je, da ravno ta materna bolezen je naj boljša prilika, ko more vsaj nekoliko poverniti preobilne dobrote, ktere

je v zdravih dneh prejemal iz njene dobrotljive roke. Karkoli je vedel, da bi utegnilo bolno mater tolažiti in vedriti, vse je poskušal. In ker je ljubezen iznajdljiva, ji je vedil vsak dan kako novo veselje pripraviti ter ljubljeni bolnici slajšati britke ure, kolikor je le mogel. Zdaj ji je kaj prinesel, zdaj kaj ponudil, zdaj kaj pri postelji popravil, ali sicer kaj postregel, da bi draga mati lože počivala; vedno je imel kaj poprašati ali kaj povedati, da bi na bolezen bolj pozabila. Kedar je imel kaj prostega časa, prihitel je k materi. In če je videl, da je spet žalostna, začel jo je tako lepo tolažiti, posebno s tolažilnimi resnicami naše svete vere, da so se mu kar čudili. Naj več pa je storil s svojo pobožno molitvijo, ker veliko je molil za bolno mater, zlasti pri sv. maši vsak dan.

Kako rad bi videl, da bi to brali oni merzločutni otroci, ki se še skor ne zmenijo ne za to, če zbolijo mati ali oče, ali stari oče, stara mati, ali pa kdo drugi v hiši. Bolniku silno hudo dé, če drugi vpričo razgrajajo, vpijejo, terdo stopajo in skačejo. Kdor nima z bolnimi usmiljenja in sočutja, kaže jako slabo serce.

b) *V cerkvi.*

Drugi kraj, ki je bil Berhmansu enako priljubljen, kakor prostorček poleg ljube matere v domači hiši, je bila cerkev, hiša Božja. Saj od pobožne matere se je učil ta sveti kraj nad vse ceniti in ljubiti. Dobre matere so namreč vselej tudi pobožne, in ničesar bolj ne želijo, kakor da bi bili tudi otroci pobožni. Zato jih prav zgodaj učijo moliti, zgodaj jih v cerkev vodijo in skerbno na nje pazijo, kako se tam vedejo pred živim Bogom.

Kako veliko veselje je Janezek materi napravljaval ravno s svojo priserčno pobožnostjo, sem že omenil. Pa pobožni deček ni samo zato tako zgodaj vstajal, da bi doma vsak dan zvesto opravljaval svoje zjutranje molitve, ampak še zlasti zato si je spanje pritergoval, da je mogel iti vsak dan k sv. maši. Vsako jutro je bil pri dveh ali treh ss. mašah; pa kako zbrano in pobožno! Naj večje veselje mu je bilo, če je smel pri sv. maši streči. O kako izgledno in spodbudno se je znal vesti pri tem

naj svetejšem opravilu! Ko bi bil angelj iz nebes prišel in pokleknil pred altar, ne vé m, če bi bil mogel veliko lepše in pazniše opravljati to sv. nalogo. Gotovo so bili angelji veseli, in ljudje so bili ginjeni videti takega serafskega strežnika pri altari, zamaknjena v božje skrivnosti naj svetejše daritve. (Če si ti, ki to bereš, znabiti tudi „ministrant“: ali se ti kaj vest budí, da bi se sramoval in kesal svojega merzlega ali celó zlobnega vedenja vpričo Najsvetejšega?)

Blaženi Berhmans se je pa v cerkvi in zlasti pred altarjem zato tako sveto obnašal, ker je že v nežni mladosti nekaj po človeškem podučevanju, nekaj po božjem razsvitljenji sv. Duha dobro poznal Jezusa v naj svetejšem Zakramentu.

Veliko hrepenenje je imel po prvem sv. obhajilu. Kar čakati ni mogel več tistega srečnega dneva.

Neko jutro, bil je ravno velik praznik, je Berhmans po navadi v veliki pobožnosti klečal in molil pri sv. maši. Veliko ljudi je šlo k sv. obhajilu. Ko jih vidi, kako se drug za drugim bližajo mizi Gospodovi, se nenkrat zbudi v njegovem sercu nepopisljivo hrepenenje po Jezusu. Nekaj ga tako močno vabi in vleče, da bi šel tudi on za družimi. Serce mu glasno bíje, oko se žarí. Že se duhoven obernejo, že kažejo sv. hostijo, rekoč: „Ecce, agnus Dei, ecce, qui tollit peccata mundi — Glej Jagnje Božje, katero grehe sveta odjemlje.“ Zdaj so njegove želje po Jezusu tako velike, da se jim komaj ustavlja, ter le z nekako silo še na svojem mestu ostane. Ljubemu Jezusu je gotovo bilo všeč tako hrepenenje. Zato mu navdá misel, naj gre k svojemu spovedniku in naj jim vse razodene, kako mu je pri sercu in naj jih prosi, da bi ga že skoraj pustili k sv. obhajilu.

Zamišljen pa veselega serca gre po sv. maši domu in začne se pripravljati za preimenitno opravilo, ki si ga je že tolikrat, zlasti pa ta praznik, tako goreče zaželelo njegovo pobožno serce. Resno premišljuje vse dni svojega mladega življenja, da bi pred sv. obhajilom prav popolnoma očistil svojo vest.

Ko meni, da je dovelj pripravljen, gre nek večer k svojemu dušnemu vodniku. S svetim strahom se približa njegovim vratam in boječé poterka na nje. Ko

zdaj stoji to čisto jagnje pred milim obrazom svojega skerbnega dušnega pastirja, mu naenkrat upade ves prejšnji strah in zaupljivo začne govoriti: „Duhovni oče! neko priserčno prošnjo imam do vas. Moje serce tako hrepení po sv. obhajilu, da ne morem več se ustavljati. Res, da sem še le 11 let star, in tudi nisem vreden: pa bi vendar tako zeló rad!“ Na to obmolkne in s priprosto detinskim očesom zaupno gleda v obraz dobrega spovednika in čaka odgovora. „Prav, dragi moj Janko!“ mu na kratko odgovorijo modri spovednik, „ničesar ti ne morem bolj privoščiti, kakor to srečo. Le lepo se pripravljaj z izglednim zadržanjem, in svetujem, da se tudi za dolgo spoved pripraviš.“ — „O“, zakliče zdaj srečni deček, ki ne vé, ali bi se veselja smejal ali jokal, „sem že pripravljen; resno sem te dni premišljeval in preiskoval vse svoje življenje, in zeló bi bil hvaležen, ko bi precej nocoj smel dolgo spoved opravljati.“ In komaj to izgovori, že klečí mali grešnik, ali raji recimo mali svetnik, pred svojim spovednikom in se obtoži vsega, kar je za greh imel. Ta „dolga“ spoved je bila pač kratka, ker težko, da je kdaj s kakim „prostovoljnim“ malim grehom do takrat Boga razžalil in spovednik so ga morali le tolažiti in podučiti, da bi ne bil imel kaj za greh, kar ni greh. O srečen otrok!

Zdaj pa ni blagi deček skor družega mislil, kakor vedno le na sv. obhajilo. Gotovo je željno dneve štel: Še 8 dni, še 7, 6, 5..., dokler ni slednjič, ko je bilo vse v redu, kar je treba za to naj imenitniše opravilo, ves vesel mogel reči: „Jutri!“ In ko se je tisto jutro zgodaj zbudil — kako mu je bilo pri sercu — in ko je šel s svojimi starši proti cerkvi, kaj je mislil — in ko ga je zvonček milo povabil k mizi Božji, ko so mašnik pokazali sv. hostijo, mu jo na jezik položili, oh kaj je takrat čutil v svojem deviškem sercu: tega nisem v stanu povedati; kaj tacega more le mladi svetnik čutiti! Mašnik, ki so ga obhajali, so le toliko mogli pričati, da se mu je že na obrazu bralo, kaj se je godilo v njegovem notranjem; angeljska spoštljivost v deržanji, nebeško žarenje, ki se mu je svetilo v obličji, vse je pričalo njegovo nenavadno serčno pobožnost.

Od tistega dne se mu je zdela cerkev še svetejši, še prijetniši kraj. Kadar je utegnil, je tekel, saj za nekoliko trenutkov, Jezusa in Mater Božjo počastit. Če je iz šole domú prišel, in poterkal na vrata, pa mu na večkratno terkanje ni prišel nikdo odpret, ni razgrajal, kakor imajo drugi otroci navado, ampak mirno je šel v bližnjo cerkev in tam sv. rožni venec molil.

Tudi je imel navado odsihdob vsak teden iti k spovedi in na 14 dni k sv. obhajilu, kakor tudi o praznikih Gospodovih in Matere Božje. Po spričevanji njegovega spovednika se je vselej za ss. zakramente pripravljaval delj časa in z veliko pobožnostjo. „Pred sv. obhajilom me je prišel vselej ponižno za odpuščanje prosit. Pri svetem opravilu se je vedel tako pohlevno, pobožno in častitljivo, da je bil kakor zamaknjen v Boga.“

Da je pa sv. obhajilo — „kruh močnih“ — v tako zdravem sercu, kakor je bilo serce blaženega Janeza, budilo naj lepše in naj močnejše čednosti, to je očitno in mi ni treba še posebej povdarjati. Kdor je za cerkev tako vnet in goreč, ta je tudi goreč za vse, kar se imenuje dobro, sveto in blago.

c) V šoli.

Razun cerkve in domače hiše je za slehernega otroka naj imenitniši kraj šola. Mnogim je že bila šola podlaga zveličanja, mnogim pa tudi zarad napačne družine in družih okoliščin prva nesrečna stopinja v pogubljenje.

Ker je tedaj učenje, zlasti više šolanje, tolike važnosti za dušno zveličanje, pojdimo zdaj za Berhmansom še v šolo in poglejmo, kako se tam véde. Prepričali se bomo, da boljšega učenca si učitelji niso mogli želeti, kakor je bil on. Imel je vse lastnosti izverstnega učenca; posebno pa so se med družimi odlikovale tri naj imenitniše dijaške čednosti: stanovitna pridnost, pohlevna vbogljivost in priserčna bogoljubnost.

Janez Berhmans je bil zelo dobre glave, jako bistrega uma in čverstega spomina. Kar je le enkrat

prebral ali enkrat slišal, si je tako stalno zapomnil, da mu je bilo lahko vse zopet zverstoma pripovedovati. Toda mladenču bi naj boljše dušne zmožnosti nič ne koristile, ko bi jih ne hotel pridno rabiti. To je tudi Berhmans dobro spoznal in bil je precej od prve mladosti do smerti nenavadno priden in delaven.

Že do desetega leta si je bil pridobil najnavadnih vednosti in pričel je že više nauke. Njegov takratni učitelj je s prisego poterdil spričevanje: „Janez je bil deset lét star, ko je postal moj učenec. Njegova pridnost je bila izgledna, njegova sterpnost nepremagljiva, njegovo napredovanje urno, tako, da je kmali naj boljše v razredu prekosil, in da je kmali došel one, ki so bili po starosti in učenosti daleč pred njim.“

Da bi pa mogel še bolj vspešno napredovati in ves čas učenju posvetiti, želel si je priti v kak tak kraj, kjer bi ga nihče ne motil pri učenju, kakor se je to doma seveda le prepogosto godilo. Če tudi še tako mlad, je vendar že mislil na prihodnost in želel svoje učenje tako vravnati, da bi postal duhoven. Božja previdnost mu je naklonila tako priliko.

Takrat je bil za župnika pri Marijni cerkvi njegovega rojstnega mesta nek duhoven iz premonstratenskega reda, P. Emerih. Ta vneti pater je v svoji hiši podučeval več dečkov in jih odgojeval v kerščanski pobožnosti. Pridni Janez si je že več časa serčno želel priti v to odgojišče. In ko ga neki dan oče vpraša, kakšno poplačilo bi rad za pridnost in lepo vedenje, mu berž odgovori; „Nobenega družega ne, oče, kakor to, da bi smel vstopiti v „vstav naše ljube Gospé“.“

Oče ga usliši, in zdaj ves vesel hiti pridni šolar k svojemu novemu učeniku. Tako mu je pokoren in tako ga ljubi, kakor svoje starše. Čeravno je bila očetova hiša blizo, je vendar le prav malokrat prišel domu, ker hotel je ves čas vestno porabiti. Če so se njegovi tovarši igrali in razvedrovali, je on raji ostal v sobi, ter bral ali pa molil. Še k mizi je skor vselej vzel kako knjigo, in imel vedno odperto pred seboj. Nikdar ga ni bilo treba priganjati k učenju, še braniti so mu morali in ga siliti, da si je potreben počitek privoščil. Potlej se pa ni čuditi, da je bil vspeh tako sijajen, da ni

bilo nikdar nobene graje ali kazni zanj, pač pa vsako leto prvo darilo!

V tem vstavu je ostal tri leta. Zdaj je bil 14 let star. Neizrečeno rad bi bil še dalje ostal pri tako dobrem župniku. Toda starši niso mogli več plačevati zanj. Sklenejo tedaj, da se naj gre rokodelstva učiti.

Oče pokliče ukaželjnega dečka domú in mu razodene, kaj se je zastran njega sklenilo. Do zdaj je Janez še zmiraj mislil, da bode enkrat duhoven. Zato ga to nenadno sporočilo prav zeló osupne. Milo se začne jokati, poklekne pred svoje starše in jih z vročimi solzami za božjo voljo prosi, naj mu vendar dovolijo še dalje se šolati, da bode mogel postati duhoven. Tudi jim obeta, da hoče, če je denar edini zadržek, biti zadovoljen z vodo in kruhom.

Te vroče prošnje omeče očetovo serce. Zdaj spremeni svojo odločbo in Janeza ne sili več k rokodelstvu. Poprašuje in skerbno pozveduje, kje bi se dalo kaj dobiti, da bi si njegov dobri sin poleg učenja sam kaj prislužil in si sam dalje pomagal.

Bog je poplačal njegovo prizadevanje. Častivredni gospod Janez Freimont, korar stolne cerkve v Mehelnu (Malinu), sprejme pobožnega in umnega dečka in ga z vsem preskerbljuje, da more dalje študirati. Zato pa mu mora Berhmans vsak dan pri sv. maši streči in druga mala opravila zverševati.

Ves vesel take ponudbe se poslovi pri domačih in se preseli l. 1613 v svojo novo domovino v Mehelnu. Tam obiskuje više latinske šole, najpred v stari mestni učilni, potlej pa, ko so Jezuitje prišli v Meheln, si izvoli novo jezuitovsko šolo.

Tudi tukaj je bila njegova pridnost neutrudljiva. Ker mu je zdaj zarad raznih opravil manj časa ostajalo za učenje, je gostokrat v pozni noči še čul in izdeloval svoje naloge, in zjutraj je bil spet na vse zgodaj na nogah. Če je moral svojega gospoda kam spremljevati, je vzel vselej kake bukve seboj, da bi prav nič časa ne zgubljal.

Toda kaj bi pomagala še tolika pridnost in ž njo pridobljena učenost brez pobožnosti in serčne blagodušnosti? Le tisti učenec je res vse hvale vreden, kateri si

zná poleg pridnega učenja tudi serce blago ohraniti in ga še čedalje bolj lepšati in zboljševati.

Tudi na to stran je Berhmans sijajen izgled vsim dečkom in mladenčem. Njegovi učeni in sploh kateri so ga poznali, kar prehvaliti ne morejo njegove dušne lepote. Že pred imenovani njegov učeni pravi: „Njegova priprostost in čistost je bila tolika, da še po imenu ni poznal grehov, katerim je mladina v teh letih tako rada vdana, in prijateljstva z razuzdanimi dečki se je ogibal kakor kuge, da bi nobeno zeló ne omadeževalo njegove duše... Nikjer ga ni bilo večkrat videti, kakor v cerkvi, nikjer manjkrat kakor na tergu.“ In na očetovo vprašanje, kako se sin véde, je ves vesel odgovoril: „Srečen oče tacega sina, ki bo vaša naj slajša tolažba, čast in slava vaši družini. Bog ga ohrani!“ Nek duhoven njegovega rojstnega mesta, ki je imel priliko do dobrega spoznati lepoto njegove duše, ga imenuje „angelja, v katerem se sveti angeljska čistost in devištvo“. In njegov posebni dobrotnik že omejeni korar, ki je bil tri leta priča in deležnik njegove priserčne dobrote in ljubeznjivosti, ga je ljubil kakor oče svojega sina; kadar je govoril o njem, se blagi starček solz ni mogel zderžati.

O njegovi vbogljivosti terdi neka priča, da je tako hitro vbogal na besedo tistega, kateri mu je kaj ukazal, da je bil videti kakor Tobijev angelj, ki je bil vedno pripravljen storiti, kar se mu je reklo.

Kako zeló je čislal in spoštoval duhovski stan, nam kaže ginljivo sporočilo, da se vpričo duhovna še pokriti ni upal, ampak je ostal odkrit, če so se tudi njegovi tovarši vsi pokrili; in če se mu je velelo, naj se pokrije, je težko in z vidnim premagovanjem vbogal.

Do svojih verstnikov in tovaršev je bil poln ljubeznjivosti, zmir tako prijazen, prizanašljiv in postrežljiv, da so ga vsi priserčno ljubili. Nikoli se ni z nobenim pričkal, in če je videl, da so se drugi kregali, šel je precej proč.

Čeravno je bil revež, ki je le od miloščinje dobrih rok živel, so si vendar sinovi žlahtnega rodú in bogatih staršev v čast in srečo šteli ga svojega prijatelja imenovati. Če so katerikrat kaj napačnega govorili, pa je

prišel Berhmans, so koj utihnili; če pa ne, je pri tej priči sam zapustil družčino s sveto rudečico v obrazu. Pa ne samo ljubili, ampak tudi spoštovali so ga in bali so se ga ter so poslušali njegove nauke in opominjevanja, kakor bi ne bil njih verstnik, temuč vse kaj več. Toliko premore prava čednost in svetost!

Med njimi je bil deček zeló razposajen in razuzdan. Večkrat je zasramoval pobožnega Berhmansa, se norčeval in mu nagajal, kolikor je le mogel. Visokodušni deček pa je vse preterpel, nikomur ni besedice o tem rekel in nikdar se ni pritožil zoper njega. Kako plemenito!

Naj lepši kinč verlega dijaka pa je bila njegova serčna pobožnost. Kako zeló pridno in lepo je molil doma in v cerkvi, smo že povedali; zdaj naj dostavimo le še nekatere posameznosti o njegovi bogoljubnosti.

Posebno rad je premišljeval terpljenje Jezusovo; in to že precej v otročjih letih. Ko se je bil naučil brati, bral je naj raji o britkem terpljenji Kristusovem. Nekega dne so se šli njegovi tovarši igrat, on pa se je skrtil v nekak velik koš, in je tu dve uri ostal. Ko ga zapazijo v takem skrivališči, so vsi prepričani, da se je spet zato skrtil, da je molil in premišljeval terpljenje Zveličarjevo. Pozneje je v Mehelnu vsak petek obiskoval postaje sv. križevega pota, ki je bil v tem mestu postavljen na očitnem kraji. Da bi bilo bolj zaslužljivo, hodil je, če je bilo moč, skrivaj in bos na ta njemu naj ljubši prostor. Po cele ure je klečal pred podobo Križanega. Po sv. obhajilu je večkrat po dve ali tri ure molil in se ginljivo zahvaljeval svojemü Zveličarju za preveliko srečo sv. obhajila. Po noči celó je vstajal, da je skrivaj molil, ko so drugi spali; še o polnoči so ga večkrat zapazili, ko je ves zamaknjen molil klečé na terdih merzlih tléh.

Razun tega je bil pa tudi med delom in počitkom ves v Bogu zbran in je znal prečudno lepo vse obračati v čast božjo in svojo dušno korist. Ko so se začeli v šoli pesništva učiti, je dobil nalogo, naj naredí pesmico, kakoršno hoče in o kateri koli reči. Kaj, menite, si je izvolil? O Jezusovem imenu je napisal tako lepo in priserčno pesem, da so se mu učitelji čudili zarad umnosti in tolike bogoljubnosti.

Njegov gospod je imel angleškega psa. Tega je privajal za lov povodnjih ptičev. V ta namen mu je metal koščke kruha, da se je za njimi v vodo zaganjal. Janez je gledal, kako pes na vsak migljeje svojega gospodarja pazi, kako urno spolnuje njegovo voljo, skače v vodo, plava po reki in se neutrudoma zaganja, da bi vjel kruhek, — in ves ginjen je zaklical: „Meni dá Bog večno plačilo, če ga vbogam in zvesto spolnujem njegova povelja, njegove zapovedi; zato ga moram tudi jaz naglo in radovoljno vbogati, kakor psiček svojega gospoda.“

Še prav posebno spomina in hvale vredna pa je njegova velika pobožnost in ljubezen do Matere Božje. Ko je bil še v Diestu, je velikokrat obiskal Marijno cerkev, kjer je bila imenitna božja pot, imenovana „Sterma gora“, uro daleč od mesta. Po poti tje in nazaj je le molčal, molil natihoma sv. rožni veneč ali premišljeval svete resnice. Pri jedi si je večkrat kaj pritergal v čast nebeški Kraljici; ob sabotah in pred Marijnimi prazniki se je redno postil. Ob Marijnih praznikih je prejemal svete zakramente. In sicer Jo je veliko častil z raznimi opravili ter se zaupno izročal in priporočal Njenemu mogočnemu varstvu.

V Mehelnu so bili njegovi učenički iz Jezusove družbe osnovali v posebno počesčevanje Matere Božje bratovščino Marijnih otrók. V to bratovščino so sprejemali le naj pridniše učence, kateri so prosili za to milost. Med prvimi je prosil in bil sprejet Berhmans. Zdaj se je še bolj raznela njegova goreča ljubezen do Matere Božje. Vsim udom te bratovščine je bil naj lepši izgled in prizadeval si je na vso moč še druge vneti in pridobiti za Marijno češčenje. Svoja prejšnja češčenja je še pomnožil; zlasti pa se je trudil Marijo v čednostih posnemati, ker je bil prepričan, da tako češčenje je Njej naj bolj všeč. V začetku vsacega mesca je šel predstojnika te družbe poprašat, ktere napake naj se dotični mesec posebno odvadi in s katerimi čednostmi bi si mogel Marijno ljubezen še bolj pridobiti.

Tudi iz Mehelna je še včasih romal na „Stermo goro“. Enkrat je šel o binkoštih tje z gospodom korarjem. Nazaj gredé sta si zvolila drugo pot in sta zašla

v temen gozd. Nagloma pride tudi huda nevihta; tema nastane skoraj kot po noči; le bliski strahotno razsvetljujejo drevesa; toča in dež se usuje na samotna romarja. Že dve uri sta tavalala po gozdu. Slednjič prideta na neko ozko stezo. Oba sta jahala. Zdaj pa stopi gospod raz konja in veli Berhmansu naj naprej jaha; sam je namreč hotel Boga prositi za pomoč v tej strašni stiski. Nenadoma mu pride na misel, naj kliče na pomagaje svetega angelja varha nedolžnega spremljevalca. In res; komaj začne tako moliti, še enkrat strahovito zagermi, potlej pa se hitro nebo ujasni in kmali zagleda zvonik tistega kraja, kamor sta hotela priti. Duhoven je to nebeško pomoč pripisoval za Bogom naj bolj nedolžnosti in zaslugam svojega preblagega rejenca.

Jaz sem tudi te misli, zato kličem: O blaženi Berhmans, prosi tudi za naše učence in učenke, da bodo tvoj izgled posnemali in se rešili izmed nevarnih viharjev in si ohranili nepokvarjeno serce!

d) *V samostanu.*

Kdor ima veliko premoženje, ga naj bolj to skerbi, kam bi shranil in kako skril svoj zaklad, da bi ga ne zgubil in pa kako bi ga zavaroval, da bi se mu ne manjšal, marveč še pomnožil.

Berhmans je bil tudi, čeravno še tako mlad — 17 lét je bil star, ko je zveršil navadne šole v Mehelnu — velik velik bogatin! V posvetnem je bil sicer, kakor že vemo, revež živeč o milosti drugih: a kako velikanški so bili njegovi dušni zakladi!

Še enkrat si v spomin pokličite, kar sem že povedal o tem preblagem mladenču in postavite si živo pred oči to rajsko lilijo, ki ravno začenja razvijati svoje krasno cvetje in pred nebom in zemljo razširjati svojo prijetno vonjavo. Kaj si hočete lepšega in veličastnišega misliti, kakor je ta izvoljeni mladeneč? Tako dobro je izučen in izobražen v svetnih učenostih, a še večí mojster je v božjih vedah: kdo zná tako pohlevno ubogati svoje više, kdo se zná tako krotko in ljubeznjivo vesti do svojih verstnikov, kdo zná tako lepo moliti, kdo ima tako serafsko pobožnost do presvetega Rešnjega Telesa,

tako priserčno ljubezen do Matere Božje, kdo je tako čist in deviško nedolžen, kakor Berhmans? — Njegovi učeniki po versti terdijo, da nobenega tacega ne poznajo in on sam je nekje zapisal, da pred vsem se ima Bogu zahvaliti za to milost, da ni nikdar nobenega smertnega greha storil, in s prevdarkom tudi nobenega odpustljivega ne!

Ali se bomo še čudili, če zdaj to preblago dušo skerbi, kje in kako bi zavaroval svoj obilni zaklad, da bi mu ga svetni tatovi ne ukradli in peklenški ropar ne odvezel? — Oh, kaj bi bilo, ko bi zdaj krenil na napačno pot, kakor jih sto in sto stori, ko so dobro začeli pa po Judeževo končali? Kako bi bilo žalovalo Serce Jezusovo za takim belim jagnjetom in kako bi bila Marija jokala za tako dobrim detetom!

Ali povejmo brez prilike: Berhmansa je zdaj silno skerbelo, v kateri stan bi stopil, da bi nič dosedanjega ne zgubil, marveč da bi, kar moč veliko, na novo pridobil; kajti dobro je vedel, da kdor ne gre naprej, gre nazaj; kdor je svet, naj bo še svetejši; kdor stoji, naj gleda, da ne pade, ker celó angelji so padli.

Dobro je vedel, da volitev pravega stanú je silno važna reč, ker je v prvi versti odločilna za časno in večno srečo; zato si je veliko prizadjal, da bi za gotovo zvedel, kaj je v tej imenitni zadevi volja božja. Mnogo reči ga je slednjič prepričalo, da je klican v Jezusovo družbo sv. Ignacija.

Že samo po sebi je bilo njegovo dobro serce nagnjeno za redovno življenje, ker je popolniše od svetnega po evangeljskih svétih, ker je v njem manj opovér kerščanske popolnosti, nasproti pa več molitve in lepih živih izgledov ter raznih pripomočkov za sveto vnemo in gorečnost; in pa dobra dela posvečena z obljubo imajo pred Bogom veliko večo vrednost, kakor ravno taka dela navadnih ljudi.

To serčno nagnjenje ste posebno poživili dve knjigi, ki ji je v dijaških letih dobil v roke, namreč pisma sv. Jeronima, v katerih svetnik navdušeno govori o puščavnikih, in pa življenje angeljskega mladenčca sv. Alojzija iz Jezusove družbe. „Perva teh dveh knjig“, pravi, „me je pripravila do sklepa, da

svet zapustim in v kak red stopim; druga pa je obudila v meni neko nagnjenje do jezuitske družbe in mi navdihnila želje vanjo stopiti.“

Ali samo nagnjenje mu še ni bilo zadosti; hotel je imeti gotovost. Zato je še več molil, še bolj se zatajeval; sv. zakramente je začel v ta namen po dvakrat na teden sprejemati. Večkrat je zdaj obiskoval svojega dušnega vodnika, ga popraševal za svét in se njegovi sodbi polnoma podvergel. „Jaz sam ne vem“, mu je odkritoserčno rekel, „kaj Bog od mene hoče; pa pripravljen sem vbogati vsak migljeje njegove volje. Le povejte mi Vi v njegovem imenu, kaj je njegova sveta volja. Vaša beseda mi bo veljala za njegovo besedo.“

Prav pravo gotovost pa je izvedel po Mariji, svoji ljubljeni Materi. Nekega dné dobí Berhmans od svojega dobrotnika pet in dvajset goldinarjev v dar za poljubno porabo. Blagi mladeneč je urno odločen, kaj storiti ž njimi. Razdelí jih v tri dele; en del odloči za uboge, en del za Mater Božjo na „Stermi gori“, en del pa za pobožnega duhovna Emeriha, naj pri Marijnem altarju v Diestu nekoliko svetih maš opravi.

To je pomagalo; nekaj dni potem je bila reč konečno določena in Berhmans je ves vesel pritekkel k svojemu dušnemu vodniku z besedami: „Je že gotovo — jezuit postanem. Presveti Devici sem obljubil, če me sprejme v Jezusovo družbo, da hočem svetnik postati. Čutim, da Ji je moj dar všeč; storite še Vi potrebne stopinje, da me bodo hoteli sprejeti.“

To se vé, da so z veseljem sprejeli takega mladénča, tako svetega „kandidata“, ker jim je bil že od pred dobro znan.

Imel je pa še veliko vojsko. Starši so se jako prestrašili, ko so zvedeli njegov sklep. Sami in po prijateljih so mu mnogoverstno branili in odsvetovali. Vendar slednjič je pregovoril in s solzami preprosil tudi starše, da so mu dovolili tem ložeje, ker so bili tudi sami bogoljubni. Zeló je bil vesel, ko je zvedel njihovo dovoljenje. V pismu, v katerem se jim zahvaljuje, je posebno ginljivo brati, kako se vsim svojim priporoča v molitev: „Storite mi dobroto in obiščite presveto Devico na „Stermi gori“ z mojimi tetami, z mojim bratom in

z družimi mojimi prijatelji, ki mi dobro hočejo in želijo zveličanje moje duše; pojdite tam k sv. obhajilu in poplej darujte Mariji in njenemu blaženemu Sinu mene s tistim serčnim veseljem, s katerim je prečista Devica Jezusa Kristusa darovala nebeškemu Očetu.“

Neko saboto, 24. sept. 1616, je bil sprejet v novicijat. Neizrečeno je bil vesel te milosti. Pervi večer mu je šlo le na jok samega veselja in ginjenja, in tudi pozneje je mnogokrat Boga hvalil za to srečo, da sme živeti v Jezusovi družbi.

Zdaj, zdaj še le se je začelo pri njem pravo nebeško življenje; zdaj je stopal, kakor pravi sv. pismo, z orjaškimi stopinjami po poti popolnosti. Na trdni podlagi, ki si jo je bil že zunaj postavil in vterdil, je zdaj pogumno dalje zidal prekrasno poslopje kerščanskih čednosti in samostanske svetosti.

Nikdar ni rekel: dosti je, ali, ni treba več; njegovo široko serce je želelo le več, le še več. Vse je storil, kar je vedel, da ga more še više povzdigniti. Vojskoval se je, kakor bi se moral vsak dober kristjan vojskovati, z mečem na dve strani brušenim: po eni strani, da bi se vsacega tudi naj manjšega greha obvaroval, po drugi strani pa da bi od dne do dne v dobrem rastle. Njegova navdušenost je bila nepremagljiva in neomahljivi njegovi sklepi: nikdar nobenega tudi naj manjšega odpustljivega greha ne storiti, nikdar tudi naj manjše redovne postave ne prelomiti, ali naj manjšega povelja prednikovega ne zanemariti. Rad je ponavljal: „Raji tisočkrat umreti, kakor naj manjši greh storiti! Z vso mogočo skerbjo se hočem vsake naj manjše nepopolnosti varovati in rajše umreti, kakor zoper samostansko pravilo ravnati; raji zdravje zgubiti, kakor naj manjše pravilo prelomiti!“ V vseh čednostih se je hotel odlikovati in v učenju naj više doseči, vse pa seveda v čast Božjo in dušno zveličanje.

To svoje preblogo prizadevanje je sam zapisal s temi-le večnega spomina vrednimi besedami: „Če ne postanem svetnik, dokler sem mlad, nikdar ne bom postal!“

Obširno mi tukaj ni popisovati njegove samostanske popolnosti, vendar nekterih poglavitnejših reči, se mi

zdi, da ne smem zamolčati, ker so za sleherno mlado serce tolikanj podučljive.

Po skerbnem dveletnem pripravljanji v novicijatu mu je bila dovoljena trojna redovna obljuba, ki jo je storil sabotni dan, 25. sept. 1618, in kmali potlej so ga zarad njegovih dušnih zmožnosti in serčne blagovitosti poslali v Rim, kjer je ostal do smerti.

Trojna obljuba! to mu je bil zdaj predragi biser, ki ga je hranil na dnu svojega serca z vso mogočo zvestobo in čuječnostjo. Prav po Jezusovem izgledu je ljubil sv. revščino tako, da se je vsemu odpovedal in tudi naj manjše reči ni maral svoje imenovati. Njegova vestnost je bila v tej zadevi tako velika, da si še priproste podobice ali košček papirja ni upal sprejeti ali darovati ali posoditi brez dovoljenja viših. Ko nekikrat ni imel prilike za dovoljenje prositi, pa je vendar od sobrata sprejel podobico v spomin, je bil vsled tega tako v sercu nemiren, da si je to zapisal v dnevniku za napako, ki jo hoče vedno obžalovati. Drugikrat je prišel od kardinala Belarmina in so ga vprašali, kaj je dobil za dar od kardinala, je odgovoril: „Nič; in ko bi mi bili kaj ponudili, bi si bil ponudbo hvaležno odrekel.“ Belarmin to zve, se začudi in pravi: „Ravno tako bi bil sv. Alojzij govoril in delal.“ — Ponošena obleka, zastarela priprosta sobna oprava mu je bila najbolj všeč; a čisto in snažno pa je moralo pri njem biti vse.

Če mogoče, še bolj skerbno je varoval drugi biser, sveto deviško čistost. Na podlagi kerstne nedolžnosti, s katero je v samostan prišel, je to angeljsko čednost zdaj še z novo obljubo posvetil, ter jo je z Božjo in Marijno pomočjo pa z lastnim prizadevanjem ves čas v naj lepši neomadežani lepoti ohranil. „Dve reči“ — tako je rekel sam svojemu dušnemu vodniku — „mi dajate veliko tolažbo, za katero ne morem Boga zadosti hvaliti: da sem namreč deviško čistost v njenem cvetji neomadežano ohranil, in pa da nisem nobenega odpustljivega greha vedoma storil.“ In o drugi priliki je ravno tako odkritoserčno povedal, da nikdar tudi še celó nobene misli zoper „angeljsko čednost“ ni imel. Tako je bil srečen, da celó nikakoršnih skušnjav ni imel zoper sveto čistost; tudi v sanjah ni bil nadlegovan.

Tolika čistost in svetost je bila seveda posebna milost božja. Toda milost si je treba sprostiti, ali pa zaslužiti. Oboje je bilo pri Berhmansu. — Njegova obilna pobožnost nam je že znana; v samostanu pa si je še pomnožil in spopolnil, kar je imel od pred v navadi. Vsi so ga imeli za izgled v molitvi; kajti znotranja serčna pobožnost se je tudi na zunanje kazala: klečal je ves čas nepremaknjen s sklenjenimi rokami, z veselim nebeško ginjenim obrazom — ves zamaknjen. Razmišljenosti v molitvi še skor poznal ni. Če je kako cerkev obiskal, se je berž v molitev tako globoko zatopil in zamislil, da ga je moral njegov spremljevalec večkrat poklicati in opomniti, da je že čas potekel. Nekteri tovarši njegovi so zato prav radi blizo njega pokleknili, da bi bili njegove pobožnosti deležni, da bi se ogreli in vneli od njegove gorečnosti. Nek imeniten gospod je bil tako ginjen, da je ravno zavoljo njega začel pridno v cerkev hoditi. „Vselej ga vidim“, je rekel, „na odločenem tihem prostorčku klečati in moliti z veselo žarečim obrazom, s pobešenimi očmi, s sklenjenimi rokami kakor svetnika; in res ga imam za pravega svetnika.“ — Po šestkrat in še večkrat na dan je obiskoval presv. Rešnje Telo. Ker je hotel v vseh rečeh družim enak biti in na zunanje nič posebnega zase imeti, je sicer tudi on le ob nedeljah in praznikih pristopal k mizi Gospodovi, pa vselej z največim hrepenenjem in nenavadno pobožnostjo. „Vselej občutim“, je rekel, „čisto novo moč v sebi, kadar sem se nahranil s tem kruhom močnih; moja duša hrepeni in koperni, ko se teden h koncu nagiblje.“ Če je med letom prišel kak zapovedan praznik na nedeljo, je ves žalosten rekel: „Ta teden zgubimo eno obhajilo.“ — Prav posebno ljubezen in pobožnost je imel do Matere Božje. „Ko je bil že blizo smerti“, tako pripoveduje njegov verstnik, „sem ga nekega dne vprašal: Brat Berhmans, povejte mi zdaj, kateri vam je bil naj imenitniši pripomoček za zveličanje? Odgovoril mi je naravnost: To vam rad razodenem: od tistega dne, ko sem se odločil za popolnost se prizadevati, sem sklenil za podlago imeti pobožnost do presvete Device. In Njej se imam tudi zares zahvaliti za vse, kar sem v tej zadevi dosegel.“ Tudi

sicer je večkrat rekel: „Če Marijo ljubim, sem gotov svojega zveličanja in redovne stanovitnosti; če Marijo ljubim, bom od Boga vse prejel, vsegamogočen bom.“ V njegovih spisih se nobena reč večkrat ne ponavlja, kakor sklep, Marijo ljubiti, in Njej zvesto in vdano služiti: „Nikdar ne bom počival, dokler ne dosežem prav priserčne ljubezni do svoje presladke Matere Marije.“ Kakor se je zjutraj zbudil, jo je pozdravil, preden je spat šel, se skoraj ni mogel dovelj vdano posloviti od Nje; preden je kaj zavžil, preden se je šel učiti ali razvedrovat, in sicer brezštevilkokrat med dnevom, Jo je s sinovsko vdanostjo počastil. V vsaki potrebi je najpred pri Njej pomoči iskal za-se in za druge. Njegov tovariš, ki je bil ž njim v eni sobi, je na tem spoznal, kdaj ga zeló glava boli, če je bukve odložil in začel rožni venec moliti. Le-to molitev je zeló rad molil in tako pobožno, da je na vse drugo med tem pozabil in ni vedel, kaj se krog njega godí. Po noči v spanji je imel prvi čas rožni venec ovit okrog roke, pozneje okrog vrata. Njegov navadni izdihljeje je bil: „Marijo hočem ljubiti“, ali pa, „Marija, Tebe ljubim!“

Ali je mogoče, da bi tako pobožno in molitveno serce ne bilo ob enem tudi sveto in čisto?

Vendar ne le samo z molitvijo, ampak tudi z lastnim trudom in prizadevanjem si je kolikor toliko zaslúžil to posebno milost božjo.

Veliko se je premagoval in zatajeval v dovoljenih rečéh, pa mu je Bog dal milost, da za prepovedane celó skušnjav ni imel. „Vekomaj ne bom terpel nikdar tudi naj manjše nepopolnosti, ktera bi utegnila nevarna biti angeljski čednosti. Zato bom v hrani zmeren, v pogledu zderžen, zastran prezaupljivega prijateljstva varen; kajti nečistnik je hujši, od satana.“ To je bil njegov terdni sklep, ki ga je znal čudovito natanko spolnovati.

Dobil je n. pr. za spodbudno branje „svetega Avguština obtožbe ali spoznavanja“, kjer sv. Avguštin s svetniško ponižnostjo očitno spoznava zmote svojih mladih lét. Berhmans začne brati, a precej nese knjigo nazaj, rekoč, da mu to branje ne vstreza. Pri jedi je bil zmeraj zeló zmeren, in če mu kakšno jedilo zarad zdravja ni služilo, ni nikdar zahteval ničesar posebej. Kadar je

klečal ali sedel, se ni hotel naslanjati. Zlasti pa je vedel svoje oči tudi v dovoljenih rečeh močno berzdati. Prazne radovednosti ni nikoli terpel. Prav mnogih lepotij po Rimu, ktere druge tolikanj zanimajo, ni hotel iti gledat; enako mu za očitne (če tudi poštene) veselice, za nečimerne bliščeče slovesnosti ali za tako zvane „parade“ ni bilo čisto nič mar. Kako zeló je imel oči v oblasti, kaže tudi to-le. Njegovi součenci so včasih nalašč kak šum ali ropot napravili, premotiti ga, da bi se ozerl proti tisti strani, pa je bilo vse zastonj.

Rad je bil vesel, tako da so mu sploh rekli „bratec Veseli“, a zraven je bil pa tudi v vsem govorjenji in obnašanji tako moder, tako spodoben, da so ga tudi sploh imenovali „patra Modesta“ (Spodobnika) in da se je reklo: „Ko bi se zgubile sv. Ignacija pravila o spodobnem zadržanji, bi jih vse lahko spet na njem našli, ker ga je spodobnost sama“.

S tem in še mnogoverstnim drugim zatajevanjem, glejte, se je vrednega storil tolikih milosti.

Gledé tretjega bisera redovnih obljub: svete pokorščine, moramo ponavljati, kar je bilo že rečeno, da je popolnoma daroval za vselej svojo voljo in bil pripravljen raji življenje dati, kakor pa v naj manjši reči ravnati bodisi zoper živo povelje svojih viših ali pa zoper pismeno pravilo svojega reda. „Raji tisočkrat umreti, kakor najmanjše izmed svojih pravil radovoljno prelomiti“, je večkrat rekel.

Kako natanko se je držal svojega sklepa, lahko razvidimo iz te-le dogodbe. Školastikom je bilo namreč v pravilih prepovedano, tudi na domačih vertih med sprehodom sadje tergati ali pobirati. Nekega dne gre z dvema drugima tovaršema memo drevesa, pod katerim je še nekaj orehov ležalo. Eden jih hoče pobirati, a berž se Berhmans oglasi, da ni dovoljeno sadja jemati. Uni pa meni, da „ni tako ostro in natanko umeti dotična prepoved, ker pobiranje je že minilo, in kar ostane, je tistega, kateri najde“. Zdaj Berhmans omolkne, vendar pa omeni drugemu sobratu: „Jaz sam za-se bi tega ne storil in bi nikdar ne hotel tako razlagati pravil.“

Zlasti težko je v samostanu, kjer je toliko različnih ljudi, vedno ohraniti bratovsko ljubezen do sleher-

nega. Pa tudi v tem je bil Berhmans izgled vsim drugim. Svoje brate ljubiti se njemu ni težko zdelo; ne le zato, ker je v njih ljubil Jezusa samega, ampak imel je še drug vzrok. Berhmans je bil namreč silno zadovoljen s svojim stanom, in je goreče ljubil Jezusovo družbo, kakor svojo mater. Ponosen je bil, da se sme imenovati njenega sina; drago in ljubo mu je bilo vse, kar je bilo z družbo v zvezi. To vidimo iz neke posebne zjutranje pobožnosti, ki jo je imel v navadi in jo je tudi zapisal: „Če primeš redovno oblačilo, poljubi ga priserčno preden ga oblečeš, in veseli se v sercu, da smeš zopet ta dan nositi obleko Kristusovo!“ Nazadnje je tudi prosil, da smé v redovni obleki umreti.

Če je pa že jezuitovsko obleko tolikanj čislal, kaj še le one, ki so jo nosili! Nekikrat je srečal patra, ki ga še ni pred nikdar videl. Prav prijazno in ljubeznjivo ga pozdravi kakor starega znanca. Tovariš ga začuden vpraša, ali pozná onega patra, da ga je tako priserčno pozdravil? „I no“, mu Janez nekako ponosno in živo odgovori, „saj je naš brat“! — Do vsih je bil vedno prijazen; nikogar ni prederzno sodil, o nikomur slabo govoril; kar ga je kdo prosil mu je storil, še prostovoljno je za druge opravljal naj ponižniša dela; posebno lepo pa je znal bolnim streči in jih tolažiti ter je naj raji take obiskoval, ki so bili od družih manj obiskovani. Kako zeló dobro serce je imel do vsih, se naj lepše iz tega spozná, da si celó ni upal preveč hvaliti onih, ktere je vse hvalilo — „zato ne“, je menil, „da bi ne bili ponižani drugi taki, ki niso enako pohvaljeni“.

Sploh na vse strani je bil izversten, tako izversten, da si boljšega ni bilo želeti. Njegov predstojnik P. Ceparí, ki je imel naj bolj priložnost ga poznati, piše med drugim: „Ko bi bil Janez le v eni čednosti izversten, bi se v velikem številu gorečih bratov še drugi dobili, da bi mu bili kos. Ali vse čednosti v tako popolni meri v eni duši združene videti: to preseže tako zeló vsakdanjost, da mora vsak stermeti in čuditi se takemu čudu milosti božje. Berhmans je z odločno in stanovitno voljo ter z božjo pomočjo res tako visoko dospel, da so bila vsa njegova dela popolna... Blizo pet lét je bil v našem

redu, kjer se natanko pazi na vsako naj manjšo napako; in vendar ni nobeden, ne prednik, ne učitelj, ne novinec, ne součenec, ali kdo drugi v vsem vstavu, pri njem mogel zapaziti naj manjšega greha. . . . In če je že zavoljo ene same v popolni meri pridobljene čednosti človek časti, občudovanja in posnemanja vreden, si pač vsak lahko misli, kako čudovito in ob enem dobrodejno je bilo za nas, toliko in tako popolnih čednosti v enem samem mladem sercu videti v naj lepšem in prijetnišem soglasji. Vsim se je zdel bolj nebeškim angeljem podoben, kakor slabostnim zemeljskim ljudem.“

e) *Na smertni postelji.*

Berhmans ni bil sicer posebno terdnega zdravja. Vendar bi ne bil nihče pričakoval pri njem tako zgodnje smerti.

Okrog mesca julija l. 1621 so mu jele smertne misli prihajati in so mu zbudile čedalje večje želje, svet zapustiti in se preseliti v rajsko veselje. Nekemu patru je zaupljivo rekel, da nekaj časa že ga nič kaj več ne veseli na svetu; zdi se mu, da je že dovolj dolgo živel: „ko bi mi Bog dal znamenje za odhod, bil bi s tem zadovoljen“.

Nekoliko dni poznej je nekemu družemu rekel: „Pater, ne verjamete, kako zelo hrepenim, da bi me kmali smert z mojim Bogom popolnoma zedinila!“ — „Ali dragi brat“, mu oni odgovori, „se li tako pripravljenega čutite pred Boga stopiti, da vam smert kar nobenega strahu ne dela?“ — „Res, da nisem tako pripravljen umreti, kakor bi moral biti“, odverne Berhmans, „nekaj dni duhovnih vaj bi si želel préd. Vendar tudi tako, kakor sem, bi se smerti ne ustrašil.“

Zadnji čas je bil le še s telesom na zemlji, njegov duh pa je bil pri Bogu, vtopljen v nepogasljive želje ž Njim se zediniti za vselej. Večkrat so bile iz njegovih ust slišati besede: „Oh, kako gorim ljubezni; da bi le že skoraj se raztergale vezi, ki me še na telo navezujejo! Vendar vse, kakor Bog hoče.“

Na sv. Ignacija dan, 31. julija, je na listu svetnika, kateri mu je bil za mesec avgust v posebno češčenje od-

bran, bral besede: „Čujte in molite, ker ne veste ure ne dneva“. Zdaj je bil prepričan, da so njegove želje uslišane in da mu je že konec blizo. Čez en teden je resno zbolel in v štirinajstih dnéh je bil merlič.

Bolezen, umiranje in pogreb je za človeka naj bolj podučljiva pridiga, in zlasti ginljivo je gledati umirajočega svetnika. Gotovo nam bo koristno, če se tudi mi v duhu preselimo za 260 let nazaj in obiščemo blaženega Berhmansa v zadnji bolezni.

Že 5. avgusta, praznik Marije Snežnice, se ni dobro počutil. Vendar je šel še z družimi na daljni sprehod in veselil se je ž njimi, kakor po navadi. Drugi dan se je pri nekem učenem razgovoru, v katerem je zopet pokazal veliko bistroumnost in preblago serce, tako zelo utrudil, da naslednjo noč ni mogel kar nič spati, ker se ga je bila huda merzlica lotila. Bolezen se je čez dan ponovila, in moral se je vleči. Smehljaje je rekel svojemu profesorju, ko ga je obiskal: „Glejte, častiti pater, ali vam nisem rekel? Čujte in molite, ker ne veste ure.“

Naslednji dan, 8. avg., bila je nedelja. Prejel je sv. obhajilo, bolezen je pojenjala, zdravnik ni spoznal nevarnosti. Ginljiva je bila tudi zdaj njegova vestnost. Nekaj dni préd se je bila začela v Rimu neka nalezljiva bolezen, in predniki so v samostanu prepovedali k takim bolnikom blizo stopiti. Berhmansa so tudi mnogi obiskali, pa nihče ni pri njem na tako bolezen mislil. On pa si je bil povelje dobro zapomnil in če se je hotel kateri približati, mu je smehljaje zaklical: „Le preblizo ne, le nikar preblizo; saj ne veste, če ni moja bolezen tudi nalezljiva!“

Pod večer se ga je lotila zopet huda merzlica. Drugi dan se je bolezen že nevarna zdela zdravniku, zato mu je zapisal zdravilo. Berhmans se pokriža in zavžije zdravilo, potlej pa reče pričujočemu patru: „Zdaj sem odkosil; spodobi se, da se zahvalim; ali bi mi ne hoteli pomagati, da opravim „molitev po jedi“? Pater moli in pobožni bolnik odgovarja.

Tudi ta večer se je merzlica ponovila. Vendar je bil vkljub hudim bolečinam ves vesel, ker je menil, da bo drugo jutro (10. avg.), na dan sv. Lavrencija, z dru-

zimi vred smel sv. obhajilo prejeti. Toda strežnik mu omeni, da sicer ni navada, da bi bolniki tudi ob delavnikih bili obhajani, pa da hoče pri predniku za dovoljenje prositi. Pri tem sporočilu se blagemu bolniku serce zeló užali, a vendar hitro poprosi: „Ne, ne, nikarte prositi; kar je v navadi, tega se deržimo.“ — Kmali potem je prosil strežnika, naj med njegovo boleznijo sobo pridno zrači in vse lepo pospravi ter skerbí, da bratje, ki so tako prijazni in ga obiščejo, ne bodo čutili zavoljo njega naj manjše zopernosti. Res blaga duša! V smertni bolezni sebe pozabi in le na postrežbo družih misli!

Do zdaj se zdravniku še ni zdelo tako nevarno, čeravno so se kazala znamenja pljučnega vnetja. Ali tisto noč pred sv. Lovrencem je zeló opešal in je bil potem ves dan jako slab. Zvečer ga vpraša prednik, če bi se mu kaj hudo zdelo, ko bi ga hotel Gospod v kratkem k sebi poklicati? Bolnik odgovori, da ne, in med drugim pravi: „Kar mene zadeva, sem popolnoma vdán v voljo božjo, čeravno bi veliko raji imel, da grem, kakor da ostanem.“ Tudi je ukazal prednik strežaju, naj po noči bolnika kar nič samega ne pusti.

Berhmans poskuša spati, pa ne more. O polnoči se že začne strežniku njegov stan jako nevaren zdeti, in mu opomni, da bi bilo dobro, ko bi zjutraj sv. popotnico prejel. Pri teh besedah se tako razveselí, da se vzdigne in strežnika radostno objame. In ko se začne ta britko jokati, ga tolaži, rekoč: „Ljubi brat, kaj delate? Ne jokati, ampak veseliti se morate z menoj! Bolj vesele novice bi mi ne bili mogli razodeti.“ Kmali potem vzame križ v roke in se začne z ginljivo pobožnostjo pogovarjati z Zveličarjem. Potlej prosi strežnika naj vzame papir in črnilo ter naj pismo piše, kakor bo narekoval. In zdaj začne z milobnim glasom: „Svojega preljubega patra Generala prosim za odpuščanje, in z žalostjo čutim, da sem bil v družbi tako nevreden sin. Zahvalim se tudi svoji preljubi materi Jezusovi družbi za velike dobrote, ki jih je meni nevrednemu skazovala. Zahvalim se patru predniku in svojim učnikom (ktere našteje vse po imenu) za ves trud, ki so ga imeli z menoj. Zahvalim se bratom strežnikom, ki so mi tako ljubeznjivo stregli. Zahvalim se vsim, kateri so me v tej

moji kratki bolezní obiskali. Želim, da se žimnica iz postelje na tla dene, kadar bom obhajan, in da bodo novi bratje pričujoči. Ker svojih ljubih očetov in bratov v daljavi in bližavi ne morem objeti, prosim patra prednika, naj skerbí, da bo to kdo drugi za-me storil, kakor je v družbi navada (če kdo daleč odpotuje). Želim v družbeni obleki umreti. Prosim, da se to pisanje patru predniku dá v roke.“

Zdaj začne spet moliti. Ob dveh po noči želi prednika. Ko pride, ga najpred prosi za odpuščanje, ker ga v počitku moti in potlej razodene želje, da bi rad še o pravem času spoved opravil. Po spovedi se še nekaj časa pogovarja in razodeva veliko veselje zato, ker bo kmali umerl. Prednik mu obljubi spolniti prošnje, ktere mu je bil pred strežnik spisal.

Po odhodu prednika Berhmans le za to skerbí, da bi prav pobožno sprejel ss. zakramente in da bi bilo vse lepo pripravljeno, kakor zahteva svetost tako imenitnega djanja. Strežnika prosi, naj mu noge umije za sv. poslednje olje.

Kmali po štirih ga obišče njegov sodeželan slavni P. Kornelij a Lapide, in ga popraša, če čuti še kake skerbí ali nemirnosti? Berhmans povzdigne svoje jasno in veselo oko ter smehljaje omeni: „O, prav nič ne. Le to bi Vas prosil, dajte mi malo vode, da si usta izplahnem in roke umijem; kajti kmali bom ss. zakramente sprejel.“

Potlej na tla položijo žimnico in na njo denejo svetnika v jezuitovski obleki, kakor si je bil sprosil. Kdor ga je videl v toliki ponižnosti na tleh ležati in je slišal njegove vroče izdihljeje, zdaj k Jezusu, zdaj k Mariji, se solz ni mogel zderžati.

O poli petih pridejo prednik s presvetim Rešnjim Telesom in za njim mnogo patrov in vsi mlajši redovniki. — Berhmans opiraje se poklekne na ubornem ležišči; sam moli očitno spoved in na to z navdušenim slovesnim glasom govori: „Spoznam, da tukaj pred menoj je pričujoč edinorojeni Sin Boga vseмогоčnega Očeta in presvete Device Marije. Zagotovim, da hočem živeti in umreti ko pravi sin svoje svete matere, rimsko-kato-

liške Cerkve; zagotovim, da hočem živeti in umreti ko pravi sin presvete Device Marije; zagotovim, da hočem živeti in umreti ko pravi sin družbe Jezusove.“ — Pri teh nepričakovanih, tako čuteče izrečenih besedah je vse ostermelo. Med deljenjem svete Popotnice in sv. poslednjega Olja so vsi jokali, Berhmans edini je bil utolažen in vesel in je sam s krepkim glasom mašniku odgovarjal, ker drugi vsled silne žalosti niso mogli.

Po sv. opravilu ga vpraša prednik, če ima še kaj sporočiti. „Če se Vam prav zdi“, reče, „povejte vsim, da moja naj slajša tolažba v tem le trenutku je ta, da ves čas svojega redovnega življenja nisem prostovoljno storil nobenega odpustljivega greha, in ne vém, da bi bil kdaj vedoma prelomil katero naših pravil, ali pa kako povelje svojih viših.“

Med dnevom se je veliko molilo za njegovo ozdravljenje. Po višem razodenji je to tudi vedel in se je bal, da bi ne bilo zoper voljo božjo. Zvečer je prosil, naj se mu bere o smerti sv. Alojzija. Ko bravec pride do tam, kako je sv. Alojzij začel peti „Te Deum“, ko je zvedel, da bo umerl, začne tudi on zahvaljeno pesem moliti; okolistoječi mu pomagajo.

Ko strežnik opomni, da mu gre proti koncu, poprosi, naj se mu dá razpelo (križec). Z levico prime razpelo, z desnico pa sname z vrata molek. „Tudi bukve, v katerih so pravila“, prosi, „mi dajte sem“. Dajo mu. „Ne teh“, pravi, „v teh ni pravil za školastike“. Zdaj mu ponudijo druge; ves vesel jih sprejme, rekoč: „Te so prave, lepo zahvalim“. — Potem ovije bukve in razpelo z molekom, s priserčno pobožnostjo pritisne vse troje na serce in pravi: „To je troje mojih naj dražih reči na svetu; s temi tremi rad umerjem“. Potem jih poljubi, si jih pritisne na serce in jih še enkrat poljubi.

V četrtek, 12. avg. zjutraj, mu prednik zapové, naj moli za ozdravljenje, ako je božja volja. Kakor jagnje, ki ne pozná lastne volje, koj uboga in začne moliti. Ta dan, zadnji v življenji, je imel prav veliko obiskovavcev. Vsak ga hoče še enkrat videti, še enkrat govoriti z njim. Vsakemu kaj posebnega naročí, skor vsim pa prigovarja, naj Marijo častijo.

Za spodobnost je bil tako skerben, da je odejo vedno do obraza potegoval in je nekega patra posebej prosil, naj mu on to stori, ko sam ne bo več mogel.

Ravno tega patra je zvečer prosil, naj ga nikar ne zapusti, ker to noč bo prišla odločilna ura, češ, da bo imel še veliko vojsko, ktero mu je satan pripravil. Drugi so sami želeli pri njem ostati čez noč; kateri pa so odhajali, jim je rekel, da bodo še lahko pri njegovi smerti. Tudi je z gotovostjo napovedal, da bo zadnji trenutek popolnoma pri zavesti in še mogel govoriti, in rekel je, da bo zjutraj umerl, nekoliko pred ali pa nekoliko poplej, ko bo šolski zvon zapel. — Kar je napovedal, se je zgodilo.

Okrog desetih je prosil pričujoče, naj bi pričeli molitve za umirajoče, ker bi ob drugem času morda ne bilo tako prilično. Sam je še molil z njimi. Potem je poskušal nekoliko spati, in ker ni mogel, se je obernil in začel s prijetnim radostnim glasom peti „Ave maris stella — Zdrava morska Zvezda“. Pri odstavku „monstra te esse matrem — skaži se mi mater“, je naenkrat obstal, se vzdignil in zaklical: „Molite, napad hudobnih duhov ni daleč in bojim se“. Pa kmali se dá spet utolačiti; posebno ko ga opomnijo na Mater Božjo.

Okrog polnoči se naenkrat hitro vzdigne s postelje; pogled mu je na kviško obernjen, ustnice se mu tresejo, obraz preplašen in s presunljivim glasom zakliče: „Ne, ne, tega ne storim! O Gospod, tebe razžaliti? O Marija, ne, tvojega Sina ne žalim! Bog me varuj tolike nesreče! Raji umreti! O tisočkrat rajši umreti, stotisočkrat, milijonkrat rajši umreti!“ Več časa je ponavljal: „Milijonkrat umreti! milijonkrat umreti!“ Vsim, ki so ga slišali, se je smilil, in pokleknili so in goreče zanj molili. Mahoma se oberne na stran ter odločno in serčno zakliče: „Proč, satan, poberi se!“ Na to vzame križ, molek, pravila in neke svetinje ter jih kaže peklenškemu sovražniku, rekoč: „To-le je moje orožje!“ Zdaj začne vsako posebej pregledovati, kakor pregleduje vojščak svoje orožje, ter govori: „Kaj bi se bal? Ta križ — premagal je pekel! Molek: deviška Mati je satanu glavo sterla! Moja pravila: zato so, da se satanovo

kraljestvo uničuje! Te svetinje: svetniki so satana premagali!“

Potlej dene križ in svetinje na stran, molek si obesi okoli vrata in začne liste v bukvah preobračati. Pa bere le napise pravil; še le ko pride do obljube, jo glasno in pobožno ponovi. Vojske je konec. Nekaj časa še moli z družimi. Ob dveh mu začne žila pojemat, — nič več ne more govoriti, le gibanje ustnic naznanja, da je še pri zavesti. Večkrat hoče križ k ustam nesti, pa ne more več; ko mu pomagajo, ga z veliko pobožnostjo poljubi.

Vsi so željno pričakovali, ali bo še spregovoril, kakor je rekel. Ob petih se mu začno ustnice hitro premikati — eden ga vpraša, kaj želi? „Oh, govoril bi rad!“ reče s slabotnim glasom. — „Recite v sercu najsvetejše ime Jezus!“ Berhmans napne vse moči in dvakrat glasno izreče: „Jezus, Jezus!“ in spet je tako lahko govoril, kakor pred!

Ob šestih mu prednik reče: „Zdaj, moj sin, grem maševat. Pa varujte, da mi ne umerjete, preden nazaj pridem“. Berhmans se zasmaja, vesel tega zadnjega povelja, in pravi: „Bom, bom počakal, oče“.

Še enkrat ga hudobni duh napade, toda za malo časa, in prejšnji radostni mir se mu poverne. Po maši pride spet prednik, in Berhmans je ves vesel, da je mogel zadnje povelje spolniti. Bil je še tako pri polni zavednosti, da je vse še za družimi molil, in da je koj zapazil, ko se je v litanijah Matere Božje nekaj izpuščilo, ter je sam pobožno pridjal. Večkrat se je ozerl in priklonil proti podobi Marijni.

Ko je bilo četert čez osem, je terdno uperl oko na križ, ki ga je z molekom in pravili terdo v rokah držal in nič več ne odložil. O poli osmih je še enkrat pobožno izgovoril imeni „Jezus in Marija“ in njegova prelepa duša je zapustila enako lepo deviško telo, da se z Bogom in z Marijo združena vekomaj veseli. Bilo je v petek, 13. avgusta 1621. Berhmans je živel 22 let in 5 mescev, 5 let v Jezusovi družbi, 5 let na gimnaziji, 5 let v začetnih šolah. Njegovo ime je nepozabljivo, ker je zapisano v bukve življenja.

2. Sv. Alojzij.

Ob Jezusovem času je živel v sveti deželi jako priden mladeneč. Svoje starše je priserčno ljubil; pa tudi z vsemi družimi ljudmi je bil dober. V službi božji je bil natančen, v vsem vedenju spodoben in sramožljiv. In da ob kratkem vse povemo: ta mladeneč je bil vesten spolnovavec zapovedi božjih.

Pa človeško serce tu na svetu nikoli ne more biti tako dobro, da bi smelo popolnoma zadovoljno biti samo seboj; marveč v blagem sercu se vedno ponavlja opomin: „Kdor je pravičen, naj bo še pravičniji; kdor je svet, naj bo še svetejši!“

Tako tudi je bilo v sercu omenjenega izraelskega mladenča. Čeravno mu vest ni nič posebnega očitala, vendar ni čutil pravega dušnega mirú. Zlasti kar je jel poslušati Jezusove nebeške nauke, odkar je bil priča Njegovih božjih čudežev, mu nekaj v sercu ni dalo več mirú in pokoja. Sklene tedaj z Jezusom samem o tem govoriti.

Neki dan se mu ponudi vgodna prilika in kar tam na cesti poklekne pred Njega, da bi odkril in olajšal svoje nemirno serce. „Dobri Učenik!“ začne prav zaupljivo, „kaj naj storim dobrega, da zadobim večno življenje?“ — Jezus mu velí: „Ako hočeš iti v življenje, spolnuj zapovedi.“ In na daljno vprašanje: „ktere?“ mu Jezus našteje nektere izmed 10 zapovedi in mladeneč lahko precej spozná, da Gospod meni zapovedi, ki jih je Bog dal na Sinajski gori med bliskom in gromom. Zato ves vesel zakliče: „Učenik! vse to sem spolnoval od svoje mladosti. Kaj še manjka?“ Jezus pa se je vanj ozerl in ga je ljubil ter mu rekel: „Enega ti manjka; idi, prodaj, kar imaš in daj ubogim, in boš imel zaklad v nebesih, ter pridi in hodi za menoj.“ On pa je bil zavoljo te besede žalosten in je pobit proč šel; imel je namreč veliko premoženja.

Pač škoda za dobrega mladenča, da ni imel toliko serčnosti, da bi bil še to storil, kar mu je Jezus nasve-

toval, ker je že tako skerbno spolnoval to, kar je zapovedano. Zgodilo se je, kakor se pri mlačnih tako rado zgodi, da je bil samega sebe žalosten, a še bolj žalosten ga je bil Jezus.

Pa kar ta mladeneč ni storil, storil je dobrih 15 sto let poznej drug blagoseren mladeneč. Bil je tudi zelo bogat in imenitnega rodu; pa vse je daroval: čast in premoženje, in še samega sebe Jezusu. Kdo ne pozná najboljšega izmed najboljših mladencev? Komu ni znano naj lepše jagnje izmed mladostne čede Jezusove? Vsim kristjanom znano in častito je ime: sv. Alojzij. Na njem je hotel ljubi Bog pokazati, koliko premore človeško serce, ako se prav zgodaj odpre milosti božji in je odperto do zadnjega zdihljeja; po njem je hotel prav očitno pokazati mladim in priletnim: kako neizrečeno lep je čist rod v bliščobi čednosti, da je res njegov spomin večni, spoznan pri Bogu in pri ljudéh, da ga posnemajo, ako je pričujoč, in da po njem hrepenijo, kadar se očém odtegne (Modr. 4. 1).

Zdi se mi, da je še zdaj in bo za vse čase ta angeljski mladeneč, sv. Alojzij, kerščanski mladini naj boljši pridigar, naj gorečniši misijonar in naj veličastniši apostelj, ki s svojim prekrasnim izgledom in z nevidno nebeško pomočjo mlada serca vnema za deviško čistost in vzbuja v njih junaške želje za naj lepšo izmed vseh čednosti. Nekdaj je sv. Krizostom ves navdušen v pohvalo sv. Pavla zaklical: „Na sodnji dan bi hotel videti sv. Pavla in brezštevilno procesijo kristjanov, ktere je on za nebesa pridobil izmed vseh narodov po zemeljskem krogu.“ Enako se nam bo enkrat tudi čuditi, ko bomo zagledali vesele trume izvoljenih, katerim je bil sv. Alojzij zvest vodnik po poti proti nebesam: eni mu bodo hvaležno kazali deviški venec, h kateremu jim je pripomogel; eni pa spokorno obleko, ki so jo z njegovo pomočjo pridobili.

Zares milovanja je vreden vsak otrok, ki sv. Alojzija ne pozná, ki sv. Alojzija ne častí, ki sv. Alojzija ne posnema. Da si tudi ti tega milovanja ne zaslužiš, pridno prebiraj njegovo življenje in vtisni si v spomin in serce njegove prekrasne izgleda.

a) *Perve besede in perve stopinje.*

Sv. Alojzij, rojen 9. marca 1568, je bil sin jako imenitnih staršev. Njegov oče Ferdinand Goncaga, je bil grof Kastilijonski v Lombardiji, knez rimskega cesarstva, vojni poveljnik španskega kralja Filipa II, v rodu z mnogimi slavnimi plemenitniki. Tudi njegova mati Marta je bila imenitnega stanu, in v svojih mladih letih na španskem dvoru pobožni kraljici zvesta in ljubljena spremljevalka. Kar je pa še največ vredno, bila je že od mladega zeló pobožna, in ničesar ni bolj želela, kakor da bi bil prav pobožen tudi Lojzek, ki ga je bila že pri rojstvu Mariji priporočila in izročila. Zato ga je v prvih letih sama oskerbljevala in odgojevala.

Alojzij je bil že precej od kraja ves drugačen, kakor so drugi otroci, — čudežno dete. Že v zibeli in peljnicah se je kazalo nekaj nenavadno ljubeznjivega in častitljivega v njegovem radostno-krotkem obličji. Njegova pestinja je zagotavljala, da jo obhaja neko posebno pobožno čutilo, kadar ga vzdigne v naročje in večkrat je rekla grofinji: „Tako se mi zdi, kakor bi nosila nebeškega angelja, ne pa zemeljskega otroka, kadar deržim malega princa Lojzeka.“

Dobro mater je to zeló veselilo; še prav posebno pa to, ker je tako zgodaj zapazila pri njem dvojno preblago nagnjenje: ljubeznjivo usmiljenost do revežev in veliko veselje za pobožno molitev.

Če je zagledal kakega ubožčeka, je berž začel — ker še ni znal z besedami — z nekakim otročjim bebljanjem in kazanjem priserčno prositi zanj. Ko je bila pa prošnja uslišana in revež obdarovan, je kazal veliko veselje in hvaležnost.

Od njegovega rojstva preblaga mati noben dan ni zamudila na čelu ga s sv. križem zaznamnjati; brezštevilmokrat mu je pobožno ponavljala naj svetejši imeni Jezus in Marija. In perve besede, ki jih je presrečna mati izmed čistih ustnic angeljskega otroka zaslišala, ste bili: Jezus in Marija!

Berž ko je začel besede izgovarjati, učila ga je plemenita gospa lepo sv. križ delati, moliti očenaš, česnamarijo in druge molitvice. Pri tem je moral lepo

klečati in nedolžne ročice proti nebesam povzdigati. In le čuditi se je, da se tako malo dete ni nikdar naveličalo takih pobožnih za to dobo dovelj težkih vaj. Še sam je Lojzek pogostokrat ponavljal, kar se je pri materi učil. In kakor so njegove ustnice najpred molitvi služile, tako so morale k temu služiti tudi njegove nožice. Večkrat se je priménilo, da se jim je kar hipoma zgubil. Iščejo ga in kličejo . . ., slednjič ga najdejo v kakem skritem kotiču na kolenih, s sklenjenimi ročicami kakor angeljčka v molitev zamaknjenega!

Tako srečen je bil prvi začetek Alojzijeve odgoje. Še le štiri leta je bil star, pa je v božjih rečéh že tako zelo napredoval. Priserčno je njegova mati hvalila Boga, da ji je dal tako nenavadno dobrega otroka. Kolikor je le mogla, mu je za vse dobro vnemala mlado serčice. Tudi vsim domačim je naročevala, naj tako ravnajo in skerbno je pazila, da bi se mu noben malopridnež ne približal. Mati in družina so ga že takrat imenovali malega „angeljčka“, in zaupno so pričakovali naj boljše prihodnosti.

b) *Pervikrat izpred maternih oči.*

Oče pa ni bil tako vesel Alojzijeve zgodnje pobožnosti in tolike miloserčnosti, ker se je bal, da bi mu to s časoma ne jemalo vojaške serčnosti in vsega veselja do posvetne časti. Da bi tedaj Lojzek prav zgodaj dobil veselje za vojaški stan in za vojskino čast, sklene ga seboj vzeti v vojaški tabor, ko je bil še le štiri leta star.

Zastonj skerbna mati prosi, naj nikar ne jemlje tako šibkega otročiča med odrašene junake, utegnilo bi se mu kaj hudega zgoditi in pa — kaj bi tak umel o vojaških vajah?! Grof se ne dá preprositi, rekoč, da je tudi on sam v teh letih imel veliko veselje do vojaških reči. Kmali je pohlevno dete oblečeno v vojaško obleko: na glavo mu denejo čelado z dolgim vihrajočim perjem, persi mu oklenejo z malim oklepom, pripašejo mu sabljico ter ga obložijo še z družimi rečmi, kakoršnih vojak potrebuje za na vojsko.

Tako od glave do nog oboroženega izroči ponosni oče njegovemu preblagemu odgojitelju, kterega je Lojzek zelo ljubil in celo življenje imenoval le svojega „pre-

drazege prijatelja“. Potlej ga slovesno predstavi dvorskemu spremstvu in služabnikom — ter hajdi v mesto Kasale, kjer so se imele pričeti štirimesečne vaje za turško vojsko na Tuneskem.

V solzah vtopljena ostane mati na Kastilijonskem gradu; joka in moli za svoje ljubljeno dete, ki se je moralo tako zgodaj podati v tolike nevarnosti.

Nevarnosti res niso bile majhne. Lojzek je v vseh rečeh posnemal odrašene vojščake. Dobil je tudi smodnika in se je učil orožje sukati in streljati; kar je otroka zelo veselilo, posebno ker so ga častniki in vojščaki zarad njegove spretnosti hvalili in jako radi imeli.

Pa zmiraj ni bil srečen. Enkrat je hotel vstreliti s svojo malo puško, in zažgal se mu je ves smodnik, kar ga je imel pri sebi ter mu silno puhnil v obraz. Vsi se prestrašijo, ker se bojé za oko. Vendar Bog ga je bil obvaroval, oko je ostalo nepoškodovano; le koža na licih je bila osmojena, pa se je kmali spet zacelila.

Navadnega otroka bi bilo kaj tacega preplašilo, Alojzij je pa še večje veselje kazal za vojaške vaje, posebno ker so ga nekteri norčevaje hvalili, češ, kako je bil hraber in mu nagajali zastran častnih rán po licih.

Zdaj je bil le še bolj željen pokazati junaštvo, in kaj slavnega zveršiti. Nekega dné opoldan, ko je grof spal in so večidel vojaki podremali, se zmuzne mali junak, tiho se približa spijočim, odpre nekemu vojaku torbo, vzame iz nje smodnika in spet zbeží. Potem nabije mali top in sproži.

Glasni pok zbudi vojščake in poveljnika. V prvem trenutku se grof prestraši in meni, da je postal punt med vojaki; berž velí preiskati, kaj je. In hitro se raznese novica: Alojzij je spijočemu vojaku vzel smodnika, top sprožil, in le čudo, da je še živ ostal, kajti strel je siloma top nazaj pahnil in toliko, da ni šlo kolo čezenj, — gotovo bi ga bilo sterlo! Oče hoče otroka kaznovati; toda častniki, kterim je bila taka otročja serčnost jako všeč, hvalijo njegov pogum in tako priserčno prosijo zanj, da mu je slednjič kazen prizanesena.

Kadar se je poznej sv. Alojzij te dogodbe spominjal, je spoznal, da ga je bil le čudež božje previdnosti

gotove smerti rešil in je še pristavil: „Dolgo časa mi je očitalo, ker sem vojšaku smodnika uzel in tolažiti sem se mogel le z mislijo, da bi mi ga bil prav rad sam dal, ko bi ga bil prosil.“

Ko so vaje minile, gre Ferdinand na vojsko, Alojzij pa spet domú k materi.

Ves vesel, kakor je takim otrokom lastno, se pelje s svojim odgojiteljem proti domu. Zdaj ko sta sama, začne modri učenik s slovesnim in spoštljivim glasom: „Že več dni sem Vam hotel nekaj zelo važnega opomniti, pa sem čakal, da zapustimo Kasale, da ne bo treba ponavljati.“

„Kaj pa sem naredil?“ vpraša otrok ves preplašen.

„To-le: živeli ste ves čas v taboru, ker je zahtevala to volja knezova. Pa ponavljali ste nespodobne besede in izreke, kakoršnih si princ vaše verste nikdar ne sme dovoliti, kakoršnih bi še vedeti ne smeli, in zaradi katerih bi kneginja, vaša mati, britko žalovali, ko bi jih nenadoma zapazili na ustnicah svojega sina!“

„Pa predragi moj prijatelj! ne vem, kaj je. Kaj sem govoril hudega?“

In preblago dete se začne milo jokati. Odgojitelj ga opomni tistih napačnih besedi, ktere je izgovoril, katerih pomena in nespodobnosti pa nedolžni otrok še čisto nič razumel ni.

„Nikdar več se ne bo zgodilo, dragi moj prijatelj!“ pravi Alojzij neutolažen zastran svoje napake. „Obljubim Vam, da se bom tega zmiraj spominjal.“

In zvesto je spolnoval to obljubo. Nikoli več ni pozabil napake, ki jo je bil v otročji nevednosti storil. Imel jo je za naj večí greh celega življenja; tudi je pozneje spoznal, da spomin te napake ga globoko ponižuje; te napake se je tako sramoval, da je omedlel, ko jo je imel pri spovedi povedati. Nikdar več v življenji ni kaj enacega izgovoril; in če je slišal druge kaj tacega reči, ga je rudečica obšla, oči je pobesil in resnobno pokazal svoje studenje.

Ginljiv je bil sprejem pri blagi materi, ktera že cele 4 mesce ni videla ljubega Lojzeka. Z obilnimi solzami v očéh ga objema in z materno skerblijivostjo poprašuje, kako mu je bilo ta čas, ali je zvesto spolnoval

njena naročila zastran vsakdanje molitve itd.? Priprosti otrok ji pa tudi vse odkritoserčno pové, kaj se mu je s strelivom primerilo, kako zelo je očeta razžalil in le komaj zažugani kazni odšel, kako resno ga je odgojitelj posvaril itd.

Alojzij je bil spet v naj boljšem varstvu pred očmi predobre matere. O njem se smé pač reči, če le o kom, da je rasel po izgledu Jezusovem, kakor na starosti, tako v modrosti in prijetnosti pred Bogom in pred ljudmi. Gotovo se je večkrat blaga grofinja razjokala, ko je videla, kako njen „angelček“ objokuje dve napaki, katerih mu Bog v tej dobi zanesljivo ni tako zelo v greh prištel. Še bolj si prizadeva ga h kerščanskim čednostim vnehati. Večkrat govori vpricho njega, kako zelo rada bi videla, če bi se kateri izmed njenih sinov posvetil službi Božji v redovnem življenji. Mali Lojzek bi bil koj pripravljn, in tudi ona sprevidi, da bi bil naj bolj sposoben; toda nima nič upanja, da bi oče kdaj pervencu v to dovolil, zato oba prepustita Božji volji to namero.

Zdaj je bil sedem let star. Sedmo leto se mu je posebno imenitno zdelo, ker je večkrat slišal, da v sedmem letu pride človek k pameti. Zato si je tudi on zdaj tako vravnal, da bi vse trenutke svojega življenja v čast božjo obračal. Poznej je večkrat rekel, da sedmo leto je bilo leto njegovega spokorjenja k Bogu.

Vse igrače z vojskinim orožjem je zdaj pustil na stran. Edino njegovo veselje in naj ljubše radovanje je bilo zanj, z Bogom v samotni tihoti se pogovarjati. Vsak dan je molil ob gotovi uri dnevnice Matere Božje, sedem spokornih psalmov in druge molitve. Molil je klečé, dokler je bil zdrav. Če so mu hoteli dati klopico ali blazinico pod kolena, ni hotel: klečal je na golih tléh.

Ob tem času ga je napadla huda merzlica, ki ga je več mescev nadlegovala. Ves čas v boleznii je ostal poterpežljiv, krotak in vesel. Ker tudi v boleznii odločenih molitev ni hotel krajšati, je prosil one, ki so mu stregli, naj mu berejo dotične pobožnosti, če jih sam kakšen dan ni mogel opraviti.

Sploh njegovi nameni niso bili nič manji, kakor svetnik je hotel postati. „Alojzij bo velik svet-

nik“, so rekli podložni kastilijonske grofije. Govorili so resnico; ali prav za prav: Alojzij Goncaga je že bil svetnik.

c) *Alojzij se mora zopet ločiti od matere.*

Po dokončani vojski je bil Alojzijeve oče poklican na španjski dvor in se je tam skor dve leti mudil. Še le h koncu l. 1576 se je mogel verniti k svojim na Kastilijonsko. Vsi so se razveselili njegovega prihoda. Tudi njemu se je serce vzradovalo, ko je čez toliko časa zagledal svoje ljubljene. Posebno ga je veselilo, da je bil Alojzij med tem časom tako napredoval. Kazal je namreč v vseh rečeh nenavadno razumnost, in nekaj častitljivega in postavnega se mu je videlo v vsem obnašanju. Le to visokorodnemu očetu ni bilo všeč, da je bil njegov pervorojeni zgubil vse veselje za vojaško čast in posvetno slavo. Zdel se mu je sploh prerahločuten.

Zato koj sklene, da ga bo poslal drugam v šolo, berž ko njegov brat Rudolf sedmo leto spolni, da bosta skupno preskerbljevana. Odloči se za Florenco, glavno mesto Toškansko, zato ker mu je bil toškanski nadvojvoda Frančišk Mediči soroden prijatelj in ker se je tam naj lepša laščina govorila, da bi se je priučila tudi sinova

Zopet se začne prebritka žalost za dobro materno serce, ki se ima ločiti od svojih ljubljenih sinov za nedoločeni čas. Zeló jo skerbi, kako bo pri tujih ljudéh poskerbljeno za nedolžni dušici. Za Alojzija bi se tako zeló ne bala, kakor za bolj živega in manj bogoljubnega Rudolfa. Pri odhodu še enkrat z materno skerbljivostjo opominja Lojzeka, naj ostane sam stanoviten in naj bo tudi mlajšemu bratcu zvest vodnik z lepim zgledom, z dobrim svetom in podukom. Oče ju spremi, mati pa ne more gledati odhajajočih; v sobo hiti, poklekne, joka in moli.

Bilo je že konec aprila 1577. Zarad očetove bolehnosti gredó za nekaj časa še v toplice, potem se napotijo v Florenco. Ker je bila takrat po več mestih nalezljiva bolezen, jim vhod ni dovoljen; zato ostanejo zunaj mesta za nekaj časa pri bratu že omenjenega od-

gojitelja Alojzijevega. *) Pa treba je bilo le nadvojvodu naznaniti in nič več se jim ni branilo; še le prav z veliko častjo so bili sprejeti. Nadvojvoda je celó izrekel željo, Alojzija in Rudolfa na svojem dvoru imeti. Pa oče si ne upa sprejeti te ponudbe, ker želi, da bi bolj samotna ostala in se lože učila. Zato se jima odloči v „Angeljskih ulicah“ neka palača **) za stanovanje in le o praznikih naj bi smela obiskovati nadvojvoda. Učen pobožen duhoven jima je učenik, za spovednika je Alojziju odmenjen prednik Jezusove družbe, tudi drugo spremstvo ostane, kakor je primerno njunemu visokemu stanu. Oče gre spet nazaj na svoj grad.

Ta pot se je bivanje v tujem kraji Alojziju vse srečniše obneslo, kakor pervikrat. Tukaj je v bogoljubnosti tako napredoval, da je spoznal sam Florenco za mater svoje pobožnosti.

Kmali po prihodu se je začel za dolgo spoved pripravljati in sicer s tako terdno vero, s tako vročo ljubeznijo božjo in s tolikim kesanjem, da je v omedlevice padel pred spovednikom.

Njegov odgojitelj hitro priskoči, ga odnese iz cerkve in skerbi, da si kmali zopet opomore; pa opominja ga, naj ne bo preobčutljiv, da ne bodo mislili, da nima nič serčnosti. „Oh, predragi prijatelj!“ odgovori angeljski otrok, „Bog je tako dober in jaz sem ga tako hudo žalil“.

Res se je imel za naj večega grešnika in tekle so mu obilne solze. Prosil je priserčno Boga, naj mu dá toliko moči, da bo mogel spoved na novo opraviti. Bog ga usliši. Nekaj dni potem serčno opravi „skesano ob-

---

*) Soba, v kateri je Alojzij bival, je bila poznej spremenjena v kapelico, kjer se smé tudi o praznikih sv. maša brati. Tam so še hranjene ostroge, ki jih je rabil devetletni svetnik jahaje na sprehod. Mnogo jih je bilo že čudežno ozdravljenih po teh svetinjah.

**) Nad vhodom je bila poznej postavljena podoba sv. Alojzija, in na marmorni plošči zapisano, da je v tej hiši nekdam stanoval sv. Alojzij. Tudi tu je dovoljeno maševati. In ulice „degli Angeli“ so še le po njem dobile pravi pomen.

toženje“ vsih napak svojega celega življenja. Pozneje je pravil, da mu je ta spoved dala nezmerno tolažbo.

Pervo spoved je bil že doma opravil, a v Florenci je začel bolj pogosto hoditi k spovedi. Skerbno je svojo vest spraševal, ne le o grehah, ampak tudi to je pre-mišljal, od kod prihajajo in kako se poboljšati.

Veliko ni mogel najti z naj večjo skerbjo. Objo-koval je le obojo napako prvih otročjih let. Vendar tudi zdaj se mu je zdelo, da ima še dve napaki. Za prvo je spoznal to, da se mu lahko vzdigne nejevolja in nepoterpežljivost; čeravno je ne kaže v obrazu ali besedi, a znotraj ga vznemirja. Vzrok temu je bila natorna kervnost in živost. Da bi se odvadil, je rabil ta-le pripomoček. Prevdarjal je kako gerdo in ostudno je jezi se vdati, ker človek ni več sam svoj gospodar, dokler je jezen, in toraj dela reči in govori besede, ki se mu samemu studijo potem, ko je jeza prešla. Sklene tedaj trdno, za vselej to napako iz serca iztergati. Z Božjo pomočjo je tolikanj premagal samega sebe, da ne le na zunaj, ampak tudi v sercu ni nikdar najmanjše nejevolje terpel.

Druga napaka se mu je zdela to, da so mu včasih v pogovorih ušle besede, ki bi utegnile kakor koli bližnjega žaliti in njegovi časti škoditi, čeravno so bile komaj odpustljivi grehi. Tudi tega se je hotel znebiti. Odtegoval se je zato razveseljevanju in pogovorom svojih prijateljev doma in drugod. Bil je naj raji sam in odločen, da bi nič ne slišal ali ne rekel, kar bi manjšalo čistost vesti. Če se mu je reklo, da je v tej reči preboječ ali prenapet, se za take besede ni zmenil.

Tako se je vojskoval zoper vsak naj manjši greh; a enako pridno je obdeloval nasprotno polje, polje kerščanskih čednosti.

Ob tem času mu pride nekikrat bogoljubna knjižica v roke, ktero je bil spisal nek pater iz Jezusove družbe. Ta knjižica mu je bila neznansko všeč, ker je bilo v njej tako lepo brati o skrivnostih sv. rožnega venca, o življenji in terpljenji preljube Matere Božje. Zdaj se mu še bolj vname ljubezen do Marije. Njegove besede postanejo žive in govorjenje se razname, če le začne o Mariji govoriti. Rad bi bil vsa serca raznel s

tisto ljubeznijo, ktero je sam čutil do brezmadežne Device.

Bila je pa v Florenci neka Marijna cerkev in v tej cerkvi čudežna podoba Marijnega oznanjenja. Vse verno ljudstvo je imelo veliko češčenje in zaupanje do Matere Božje v tej podobi. Tudi Alojzij je že mnogokrat klečal in molil pred njo.

Nekega dné pride spet v cerkev Marijnega oznanjenja in začne brati v svoji priljubljeni knjigi. Naenkrat preneha, jame premišljati, vpre oko v častitljivo podobo ter se poprašuje, kaj bi vendar mogel storiti, da bi bilo nebeški Kraljici posebno všeč. Neutegoma mu pride na misel, svoje devištvo z obljubo Mariji posvetiti. Desetletni deček obljubi, da hoče po Marijnem izgledu vse življenje čist in deviški ostati. To obljubo je zvesto spolnoval do smerti.

Kako zelo všeč je bil Materi Božji ta dar angeljskega otroka, lahko sodimo po obilnih dobrotah, ktere je prejemal iz njene matrne roke. Sprejela ga je v svoje posebno varstvo. Sprosilga mu je milost od Boga, da celo življenje ni imel nikakoršnjih skušnjav zoper sveto čistost, ne na telesu ne na duši, čeravno je bil bolj žive natore.

Alojzij se je pa tudi sam vrednega skazal tolikega nenavadnega varstva Marijnega. V nadaljnjem popisovanji boste imeli večkrat priliko prepričati se, s kolikim zatajevanjem in premagovanjem, s koliko nadzemeljsko pridnostjo in gorečnostjo si je odkupil najdražji biser, neomadežani deviški venec.

Od tistega dné je začel zlasti strogo na svoje oči paziti. Ničesar ni hotel nikoli pogledati, kar bi mu bilo moglo v naj manjšem oziru nevarno biti. Kadar je šel po ulicah ali na sprehod, se nikdar ni radovedno oziral okrog, naj raji je imel oči pred seboj v tla obrnjene. Z osebami družega spola brez potrebe ni govoril, in če je bil po dolžnosti primoran govoriti, ni dotične osebe nobenkrate v obraz pogledal.

Svojim učnikom je bil z detinsko ljubeznijo vdan in vbogljiv za vsako besedo. Učil se je z vestno natančnostjo in s tem večo gorečnostjo, ker je imel vedno neko notranje čutilo, da se bo kdaj posvetil redovnemu

življenju. Sicer ni v tej reči še nič odločnega sklenil, pa je vendar mislil in upal, da ga bo Bog poklical.

Brata Rudolfa, ki ni bil tako priden in vboglјiv, je večkrat ljubeznjivo opominjal, kakor je bil pri odhodu materi obljubil. In njegovo krotko svarjenje ni bilo brez vspeha.

V posebno hvalo in čast mu je prištevati tudi velika ponižnost do služabnikov in sploh do domačih. Alojzij, čeravno grofovski sin, ni nikoli zapovedoval, rekoč: „Stori to ali ono“, ampak vselej je le prosil: „Ali bi vam ne bilo odveč nadležno, če bi to ali ono hoteli storiti?“ ali pa: „če vam ni težavno, bi želel, da storite“ itd. Te in enake besede je izgovarjal tako ljubeznjivo in pohlevno, da so se služabniki skor sramovali in prosili ga, naj jim kar zapové, kadar kaj potrebuje. Tudi odgojitelj ga opomni, naj ne ravná tako rahlo ž njimi. „Seveda“, odgovori Alojzij, „bi lahko tudi jaz zapovedoval, pa si večkrat mislim, kako ni nič razložka med truplom knezovim in hlapcevim. In mislite li, da bi se mi bolje streglo, ko bi zapovedoval?“ Prav je odgovoril; ravno z ljubeznjivo krotkostjo si je serca vsih pridobil.

d) *Alojzij se bolan domu verne.*

Že dve leti je bil naš mladi svetnik v Florenci; a tudi zdaj se še ni imel precej verniti k svoji ljubljeni materi. Po očetovi želji se preselita Alojzij in Rudolf v novembru 1579 v Mantovo, da bi ondi učenje nadaljevala, ker je bil ondotni vojvoda bližnji sorodnik.

Tudi tù se Alojzij prav pridno poprime učenja in v svojih pobožnih vajah ničesar ne spremeni, čeravno je primoran gostokrat obiskati vojvoda in spremljati njegovega sedemnajstletnega sina Vincenca. Vsled tega se mu svetno razveseljevanje še bolj pristudi in svetna čast ga kar nič ne mika, le tiha samota ga razvedri in razveseli.

Nekaj tednov po prihodu Alojzij hudo zboli. Bolezen sicer ni bila smertno nevarna, a prizadevala mu je mnogo dolgih in hudih bolečin. In poleg tega so mu še zdravniki zapovedali oster post. Poterpežljivo je pre-

našal bolezen; celo vesel je je bil in sicer zato, ker je mogel z Jezusom terpeti, zato ker je z ostrim postom se naučil samega sebe premagovati, in pa zato, ker se je vsled bolezni smel dvornemu življenju in šumnemu veselju odtegovati. Post je spoznal za tako dober pripomoček dušne popolnosti, da ga ni več opustil, in je sploh tako malo jedel, da so se le čudili, kako more še živeti pri tako pičli hrani.

Ker je v Mantovi čedalje bolj bolehal, bledeel in hiral ter njegov oslavljen želodec že skor nobene hrane ni sprejemal, je oče zapovedal, naj se sinova zopet na dom poverneta, ker je upal, da čistejši zrak in materna skerb brez dvoma k zdravju pripomore.

V spomladi 1580 pride spet Alojzij na domači grad. V drugačnih okoliščinah bi za preblago mater ne bilo nič veselejšega kakor prihod tako dobrega, svetega otroka. A zdaj pa ji serce kervavi, ko zagleda blede lice in upadeni obraz svojega „angelja“; solze se ji uderó, ker smili se ji ljubljeni otrok in boji se za njegovo prihodnost.

Vendar bistri zrak in materna skerb polagoma zboljšša njegovo žalostno stanje. Telesno zdravje se mu jame povračati, in veselo napreduje; a še veselejše se razvija in razcveta njegovo dušno življenje.

Nikakor ga ne morejo prisiliti, da bi popustil post in da bi obilnejše in tečnije hrane si privoščil; odgovarja jim, da mu je ljubše dušno kakor telesno zdravje.

Zlasti pa je storil v tem času velik korak v pobožni molitvi. Do zdaj je imel v navadi le ustmene molitve; molil je sv. rožni venec, iz molitvene knjige dnevnice Matere Božje i. dr. Zdaj pa je pridjal še premišljevanje. Nihče ga ni učil premišljevat, kar sam je začel, kakor ga je sv. Duh navdajal. Tako priserčna je bila njegova molitev, tako ginljivo njegovo premišljevanje, da je velikrat pretakal obilne solze, ki niso močile le njegovih nedolžnih lic, temuč tudi na obleki, tudi na tleh, kjer je klečal, so se poznale.

Njegov služabnik pride nekega dne po opravilu v njegovo sobo, in kako se zavzame, ko zagleda svojega gospoda pred razpelom klečati, roke proti Križanemu povzdigovati in milo jokati! To, se vé da, še drugim

pové in od tistega dne so ga večkrat opazovali, kako je v molitev zatopljen angeljsko pobožno klečal pred podobo Križanega, včasih imel roke sklenjene, včasih križem na persi položene, včasih pa je križ v roke vzel, ga na persi pritiskal ter se v neslišani pobožnosti pogovarjal z Jezusom. Le obilne solze so bile po nekoliko priča, kako nebeško srečno je bilo njegovo deviško serce pri taki molitvi. Ob taki priliki je lahko kdo v sobo prišel in zopet odšel, angeljski mladenček ni nič vedel zato, ni se zmenil za ves svet. Še vspešniše je bilo njegovo premišljevanje, ko je dobil v roko nauk o premišljevanji, prelepo knjigo patra Kanizija, katero je z velikim veseljem in pridom prebiral.

Jako rad je prebiral tudi misijonska sporočila Jezusove družbe iz Indije, in z otročjo navdušenostjo se je čudil toliki gorečnosti, ki zapusti dom in vse svoje ter gre v vedni smertni nevarnosti širit med uboge nevernike sveto vero Kristusovo. O kako rad bi bil tudi sam spremljal te blage junake Jezusove!

Nekoliko pa je hotel to doma nadomestiti; postal je domačim otrokom mali misijonarček. Ob nedeljih in praznikih je šel sam h kerščanskemu nauku; po nauku pa je zbiral krog sebe otročiče, jih učil iz katekizma in napeljeval k lepemu bogoljubnemu življenju. Delal je to s toliko krotkostjo in ponižnostjo do naj ubožniših, da so ga otroci in starši priserčno ljubili.

Tudi odrašenim je bil angelj mirú in sprave. Kadar so se služabniki ali drugi v gradu kaj sperli in skregali, je prihitel Alojzij in jim s toliko krotkostjo in premagljivo vnetostjo prigovarjal, da so se kmali spet zdobrili in sprijaznili. Če je kdo slabo govoril, ga je ljubeznjivo posvaril; če je videl ljudi grešnega vedenja, si je vse prizadjal, da bi jih k pravi pokori pripravil; tega nikakor ni mogel terpeti, da bi se vpricho njega Bog žalil.

V tisti dobi je po svoji apostoljski gorečnosti, učenosti in svetosti na daleč okrog slovel sv. Karol Boro mej, nadškof milanski. In ravno zdaj, ko se je Alojzij doma zdravil (l. 1580), se naenkrat razglasi veselo sporočilo, da sveti kardinal hoče obiskati tudi duhovnijo, v kateri je bil Kastilijonski grad. O kako se je veselil

Alojzij tega prihoda! Drugi so skerbili, kako bi dovelj častno in slovesno sprejeli višega pastirja, Alojzij pa je le na to mislil, kake nauke bo slišal iz njegovih ust, če bo tudi tako srečen s tem velikim svetnikom govoriti, kaj mu bo rekel itd.

Veliko ljudstva se je zbralo v cerkvi, tudi grofinja je bila s svojim angeljem na odločenem prostoru. Sv. Karol začne pridigovati. Kakor dobrodejna rosa pačajo svetnikove besede na serca ginjenih poslušalcev, ki se ne morejo solz zderžati. Alojzij je ves prešinjen. Po pridigi želi s kardinalom posebej govoriti. Priprosto in naravnost mu odkrije svoje serce in ga prosi svéta za dušno življenje. Sveti škof kar stermi in hvali Boga. Še nikoli ni videl dvanajstletnega otroka, ki bi se mogel nedolžnemu Alojziju primerjati. Kako veličasten prizor: dva taka svetnika, — eden v visoki starosti, podoben žlahtnemu drevesu, ki je polno najlepšega zdrelega sadú, eden pa v nežni mladosti, podoben beli liliji, ki se je ravno jela razcvitati v najlepši krasoti!

Med drugim ga vpraša sv. Karol, ali večkrat ss. zakramente prejema? Alojzij pa mu odgovori, da še ni bil pri prvem sv. obhajilu. Svetnik mu veli, naj se kar precej začne pripravljati, nasvetuje, kaj naj v ta namen stori in obljubi, da ga hoče sam pervikrat obhajati.

Ves vesel in srečen se verne od sv. kardinala in zvesto spolnuje vse, kar mu je bil naročil. Željno pričakuje dneva, ko bo smel pervikrat v serce sprejeti Jezusa, ki ga tako goreče ljubi. Če so že navadni otroci na dan pervega sv. obhajila tako ginjeni in se tolikanj srečne čutijo: kdo bi bil vstanu popisati pobožnost in srečo, ki jo je čutilo njegovo angeljsko serce pri tem naj svetejšem opravilu!

Od takrat je sv. Alojzij pogostoma sprejemal presveto Rešnje Telo in vselej z enako gorečo pripravo. Pozneje je hodil vsak teden k sv. obhajilu. Razdelil si je teden v dva dela: v četrtek, petek in saboto se je pripravljal in prosil trojedinega Boga za milost vrednega obhajila; v ponedeljek, torek in sredo pa se je zahvaljeval za milosti, ki jih je v nedeljo prejel pri mizi Gospodovi.

Sploh je po prvem sv. obhajilu imel še veliko večo pobožnost do najsvetejšega Zakramenta. Vsak dan je šel k sv. maši. Pri maši je bil tako ginjen, da je po povzdigovanji do konca tako obilne solze pretakal, da so na tla kapale. In tako pobožnost je ohranil do konca življenja.

e) *Alojzij dvakrat v smertni nevarnosti.*

Grof Ferdinand, Alojzijev oče, je bil takrat tudi glavar v Montferatu in je stanoval v glavnem mestu te dežele, ki se je imenovalo Kasale. Od doma večkrat sprejema sporočila ter zvé, kako zelo se Alojzij posti in zatajuje ter le za pobožnost gorí. Boji se za njegovo zdravje, boji se pa tudi čedalje bolj, da Alojzij ne bo za med svet, ne bo za slavo in čast grofovske hiše. Vendar še ima upanje ga na druge misli pripraviti; zato pokliče Alojzija in Rudolfa z materjo vred k sebi v Kasale.

Nemudoma se odpravijo na pot, čeravno takrat (konec leta 1580) ni bil čas vgoden, ker se je bila reka Tičin, čez katero jim je bilo iti, po obilnem jesenskem deževju zelo narastla. Grofinja se vsede z dvema spremeljavkama v prvo kočijo; v drugo pa se zadej vsede Alojzij z odgojiteljem, in spredej njemu nasproti dobi Rudolf svoj sedež. Do reke je šlo srečno. Grofinja se tudi čez dokaj globoko in derečo vodo srečno prepelje. Zdaj požene tudi Alojzijev voznik po ravno tistem tiru; z velikim trudom pripelje do srede; konjema že sega voda do vratú... Mahoma nekaj močno zahersti — voz se prelomi! Sprednji del z Rudolfom ostane naprežen in konji ga še dosti srečno zlečejo na ono stran, na suho; drugi konec pa, kjer je sedel Alojzij z ljubljnim odgojiteljem, dereča voda urno dalje derví — oh kdo ju reši smertne nevarnosti? Mati kliče, joka, serce ji hoče žalosti počiti...

Pa božja previdnost čuje nad predragim življenjem. Velikansko deblo namreč je bilo tako v vodo zavaljeno, da se je v sredi reke zajezilo. In pri tem deblu se obderži konec odterganega voza. Pogumen mož se približa, vzame Alojzija na konja, ga izroči objokani materi in potlej reši tudi odgojitelja.

„Oh otroka moja!“ pravi srečna mati, še zmir vsa solzna po obrazu, „hitimo najpred v bližnjo cerkev, zahvalimo se Bogú in njegovi sveti Materi za toliko milost. V smertni nevarnosti sta bila, zdaj pa sem tako srečna, da vaju vidim rešena in zdrava.“

Slednjič dospejo v Kasale in s hvaležnim srcem pripovedujejo, kako čudovito jih je Bog smerti obvaroval.

Le samo pol leta je tam stanovala grofovsko družina in potem se spet verne na Kastiljonsko. Svetnikom je lastno, da si prizadevajo vsak trenutek svojega življenja v prid obračati. Tudi Alojzij je v tem kratkem času dokaj novih cvetlic vpletel v venec nebeških zaslug. Oče si veliko prizadeva, da bi ga zvalil med šumni svet; pa zastonj. Veselico za veselico napravlja, gostokrat vabi imenitne goste iz bližnjih grajščin in skerbi za raznoverstne zabave. Tudi Alojziju močno prigovarja, naj se jih vdeležuje; vendar naravnost zapovedati se mu ne upa. S ponižno prošnjo in z raznimi izgovori se mu večidel posreči očeta pregovoriti, da ga oprostí o takih prilikah. Drugi se radujejo in plavajo v svetnem veselju, Alojzij pa se zapre v svojo izbo, premišljuje in moli, njegov duh se raduje v nebeških višavah.

Razun tihe izbice sta mu bila posebno priljubljena še dvojna kraja: milostno svetišče Matere Božje blizu mesta, kamor so pogosto romarji prihajali od raznih strani, in pa samostan barnabitov in kapucinov. Velikokrat je obiskal to sv. cerkev Marijno, bil tam pri sv. maši in pri sv. obhajilu ter je marsiktero srečno uro tam preživel pogovarjaje se s svojo ljubo Materjo.

Tudi redovnike je rad obiskoval in se z njimi dolgo dolgo pogovarjal o božjih rečéh; ti pobožni patri so mu bili izmed vsih naj ljubša družčina. Sploh se mu je samostansko življenje neizrečeno priljubilo, ker je videl, kako mirno in veselo živijo častiti bratje med seboj, več niso na svet navezani, oddaljeni od grešnih nevarnosti si zbirajo nemenljive zaklade, noč in dan si pridobivajo novih zaslug za nebesa, med tem ko posvetni ljudje z nečimernostmi zapravljajo dragi čas. „Tudi jaz hočem redovniški duhoven postati“, je njegov terden

sklep, kajti, če bi bil duhoven med svetom, bi ne imel tega nebeškega mirú, moral bi se vesti po željah svojih sorodnikov, njim za ljubo više časti sprejemati itd.

Ker je še le 13 lét star, se še ne odloči za noben poseben red in tudi še nikomur noče povedati, kaj si je zbral; le Boga prosi prav priserčno, da bi mu dal prav spoznati njegovo sveto voljo.

Da bi pa že zdaj saj nekoliko vstregel svojim serčnim željam, sklene med svetom posnemati redovno življenje in začne še bolj ostro živeti in se še bolj zatajevati v več ozirih. Premagovanje in zatajevanje se mu mora tem bolj v zasluženje šteti, ker je imel telo nežno in za terpljenje toraj bolj občutljivo.

Pripravi ga oče, da gre ž njim v Milan gledat velikanske vojaške vaje. Od vsih strani vre radovedno ljudstvo skupaj videt to nenavadno vojaško slovesnost. Alojzij pa le na to misli, kako bi se pri tem razkazovanji mogel naj bolje zatajevati. Ponudi se mu, se vé da, naj pripravniši prostor, od kodar je bil naj lepši razgled. A on noče ponudbe sprejeti, češ, da je še mlad, da ima dobre oči, da tudi bolj zadej dobro vidi itd. Ker mu pa le zopet dober prostor odkažejo, si zatajevanje nadomesti s tem, da parade še pogleda ne.

To je bilo za 13letnega dečka junaško djanje. A še bolj junaško se začne zatajevati, ko se povernejo na Kastiljonski grad.

Že sicer je bil tako zmeren, da se je vse čudilo, kako more živeti ob tako malem vživanji. Naložil si je pa še za vsak teden posebne poste. Vsak petek se je postil v spomin Jezusovega bridkega terpljenja, in vsako saboto v čast prečiste Device Marije. Ta dva dni je zavžival opoldne samo po tri v vodi pomočene koščike kruha; zvečer pa le po enega samega. Postil se je tudi ob sredah, pa ne vselej tako ostro. Ta trojni post na teden mu še ni zadostoval, postil se je med drugim tudi pred večimi prazniki. Pri grofovskem kosilu si je zbiral le take jedi, ki so mu bile najmanj všeč, in od teh je nekoliko zavžil, družih se ni dotaknil.

Alojzij je hotel svetnik postati. Ljubil je Jezusa iz vsih svojih mladih moči. Zato se mu ni nikoli zadosti zdelo. Kaj še znajde njegova ljubezen? Sam si naredi

nekak bič in spokorni pas, in s tem mertvi in biča svoje nedolžno telo, da bi bil Jezusu bolj podoben.

Postelja se mu zdi premeška. Vé si kmali pomagati: robotih polén si razpóloži po žimnici in na takem si privošči kratek počitek.

Starši mu prigovarjajo, naj se nikar tako ostro ne pokori; a prepovedovati se mu tega ne upajo, neka viša moč jim brani.

Kakor v zatajevanji, tako je kazal tudi v pobožnosti vedno večo gorečnost. Zjutraj je celo uro ali pa še več klečé molil in premišljeval, ravno tako zvečer preden je šel spat; vsako jutro je bil pri sv. maši, če je mogel, še po več kot pri eni, in posebno veselje mu je bilo streči pri sv. maši. Tudi čez dan je mnogo časa obračal v molitev. S tem ne zadovoljen, je še celó po noči vstajal, ter je v nočni tihoti, ko je vse po hiši spalo, klečé molil in premišljeval — ne le po letu, ampak tudi po zimi, v hudem mrazu. Večkrat ga je mraz in trud premagal, da se ni mogel več na kolenih zderžati in se je zgrudil na tla. Pa še v tem stanu je nadaljeval svoje premišljevanje. Večkrat ga je glava zelo bolela; ali ravno to mu je bilo všeč, da je mogel kaj za Jezusa terpeti, ki je imel glavo z bodečim ternjem prebodeno.

Neki večer je bil zopet v glavi hudo betežen in je šel bolj zgodaj v posteljo. Pa spomni se, da še 7 spokornih psalmov ni zmolil. Berž pokliče služabnika, si dá spet luč prižgati in molitveno knjigo prinesti. Ko molitve skončá, pozabi luč ugasniti in terdo zaspi. Sveča tako blizo postelje prigorí, da začne tleti. Alojzij se prebudi, čuti nenavadno vročino in gost dim, ki ga hoče zadušiti. Hitro plane iz postelje, teče skoz vrata in jame glasno klicati. Pa zrak, ki je skoz vrata prihajal, je ogenj še bolj raznetil. K sreči je straža še o pravem času prihitela in ogenj pogasila. Vse bi bilo zgorelo, ko bi se ne bil Alojzij o pravem času prebudil, ali pa ko bi ne bil tako urno vstal, in gotovo bi se bil zadušil. Hvaležno je sam spoznal, da ga je dobri Bog zopet čudežno ohranil. To mu je bil nov nagib, Boga bolj ljubiti in se mu polnoma darovati.

f) *Alojzij na španjskem dvoru.*

Veliko dušnih nevarnosti je že Alojzij slavno prestal, ali še hujše ga čakajo.

Takrat je bil na Španjskem naj sijajniši dvor v Evropi. Kraljeval je tam Filip II z veliko mogočnostjo. Njegova sestra Marija je bila žena nemškega cesarja Maksimilijana II. Že nekaj let vdova je zdaj želela obiskati svojega slavnega brata na Španjskem. Pot si je odločila čez Laško. Mogočni vladar je hotel kar moč slavno sprejeti svojo ljubljeno sestro. Zato je naročil, da so jo mnogi njemu služeči plemenitniki laški spremljevali in slavili; med njimi je bil seveda tudi kastiljonski grof z ženo in otroci.

Zdaj je bil naš tihi, pobožni mladeneč naenkrat tako rekoč veržen v sredo naj šumnišega življenja. Kar je bilo moč prirediti veličastnega, krasnega, bliščečega in mamljivega, vse se je na tem potovanju skazovalo. Tisoč in tisoč novih reči, katerih še ni videlo njegovo nedolžno oko, je tu vabilo njegov pogled. Kamor so prišli, nabirala se je nešteta truma naj različniših ljudi od vsih strani, da bi videli sijajni sprevod.

Kako lahko pozabi v takih okoliščinah ne le omahljiva mladost, ampak tudi odrasli človek — Boga! Pa Alojzij se ni dal premotiti, ampak je tudi med potovanjem tem gorečniše opravljal svoje pobožnosti, čem več zmotnjave mu je bilo. Molčé je premišljal; govoril pa večidel le, če je bil vprašan.

Peljali so se tudi več časa po morju. Že so bili na sredi morja, kar se zasliši strahotni glas: „Turške barke z morskimi roparji so blizo; Bog nas varuj!“ Vse je preplašeno, le Alojzij se nič ne boji; veselo celó opomni: „O, ko bi le Bog hotel, da bi postali mučenci sv. vere!“

Vendar potovanje se je srečno doveršilo, v jeseni l. 1581. Z nedopovedljivo častjo in slavo so bili sprejeti v Madridu. Dlje, kakor so mislili — še čez 2 leti — morala je grofovsko družina ostati v Madridu. In dobri Alojzij je moral do l. 1584 — jako odločiven del življenja v vedni nevarnosti dvorskega blišča preživeti.

Z bratom Rudolfom je bil odločen za dvorno službo kraljeviču Jakopu. Poleg tega so mu preskerbeli naj boljših učiteljev, da je mogel svoje učenje nadaljevati. Lotil se je zdaj „viših“ nauk, logike, matematike, modroslovja itd., in pa z velikim vspehom. Očetova želja je bila tudi, da bi se učil boriti in plesati. Pa k temu ga ni bilo moč pripraviti, ker je vedel, da te dve reči, ples in borenje, bi bili brez koristi za stan, ki si ga je sklenil izvoliti.

Ali ta njegova častna služba in pa obilno učenje mu jako veliko časa pobere. Več ne more tako moliti in premišljevati, kakor je bil pred vaje, in nič več tako pogostoma k sv. obhajilu hoditi. Vsled tega mu začne ogenj ljubezni božje pojemati, njegova prelepa duša jame bolehati, hirati. K sreči pa Alojzij spozná nevarnost in berž — ravno še o pravem času — obnoví prejšnjo gorečnost. Oče nebeški namreč ni zapustil svojega ljubljence v nevarnosti, temuč dal mu je najti izverstnega spovednika iz Jezusove družbe. Pod njegovim modrim in milim vodstvom je zopet začel živo goretí in plamteti v mladenčevem sercu ogenj božje ljubezni, in zopet je posijalo solnce prejšnje svetosti. Pa ne le do prejšnje svetosti, ampak še do veliko više popolnosti se je popel v tej dobi.

Z velikim pridom je prebiral knjigo Ljudovika Granaškega „Navod k pravemu premišljevanju“ in je sklenil odšihdob vsak dan vsaj po eno uro premišljevati. — Da bi mogel več in pobožniše moliti, se mnogokrat skrije v dervarnico, in za skladavnico derv kleči in moli tako spodbudno in lepo, da bi skor angelj iz nebes ne mogel lepše. Tako veliko pobožnost v molitvi si je pa le z velikim trudom pridobil. Sklenil je namreč, eno celo uro tako moliti, da bi ne bil čisto nič razmišljen. Če se je primerilo, da je bil kaj razmišljen, preden je določena ura pretekla, je zopet uro od kraja začel, kakor bi prejšnje nič ne veljalo.

Zelo je ljubil kerščansko priprostost in revščino. Najrajše je oblekel kako staro in ponošeno oblačilo. Če se je pa po svojem stanu v kraljevičevi službi moral lepše obleči, se vendar ni dal pregovoriti, da bi se bil kakor drugi nakinčal z zlatim zavratnikom, z zlatimi

verižicami, z demanti in drazimi kamni itd. Če je bil zaradi tega pokregan, je krotko poterpel, ker hotel je Bogu dopasti, ne pa nečimernemu svetu.

Oči si je tako zelo zatajeval, da še ulic po mestu ni poznal, ker je večidel pred se v tla gledal in zastran potov le na spremljevalca se zanašal. Tudi to je pozneje sam pričal, da cesarice na potovanji in na dvoru, kjer je imel priliko jo vsak dan videti, ni nikdar v obličje pogledal, da je po obrazu celo poznal ni. Kdor vé, s koliko radovednostjo navadno ljudje hitijo visoke in imenitne osebe gledat, bo znal ceniti toliko krepostno premagovanje Alojzijevo.

Njegova svetost je bila vsim znana, tako da se vpričo njega nihče ni prederznil kake napačne besede spregovoriti. Sploh je bil že pregovor med onimi, ki so ga poznali: „Mali kastilijonski grof ni iz mesa in kosti.“

Nekega dne je bil Alojzij z malim kraljevičem pri odpertem oknu; zunaj je hud veter pihal. To je bilo kraljeviču zoperno, zato z otročjo nejevoljo zakliče skoz okno: „Veter, jaz ti zapovem, nehaj me nadlegovati!“ Alojzij mu smehljaje odgovori: „Vaša visokost pač more ljudem zapovedovati; ti vas bodo ubogali; vetru pa vi ne morete zapovedovati, ker pokoren je le Bogu, kteremu ste tudi vi pokorščino dolžni.“ Celó kralju je bil tak moder odgovor jako všeč, ko ga je zvedel.

Tako je nedolžnost zmagovala v sredi stoternih nevarnost dvorskega življenja, vsim mladim v poduk, da kdor resno hoče, ta premore, — premore veliko — premore vse po Njem, ki mu od zgoraj moč daje.

g) *Alojzij ob volitvi stanú.*

Koliko premore resna volja, se je pa še naj bolj pokazalo v tem, kar zdajle pride na versto.

Življenje na španjskem dvoru je namreč za Alojzija tudi zato zeló imenitno, ker je tam pričel naj važnije opravilo mladih let: volitev stanú.

Da je za samostansko življenje že od prvih let gorelo njegovo dobro serce, to nam je znano. Ali samostansko življenje se je v teku časa razdelilo v več redov z različnimi bolj ali manj ostrimi pravili, pa tudi z raz-

ličnimi opravili in nameni. Za Alojzija zdaj niso majhne skerbi, za kateri samostanski red bi se odločil. Posvetuje se s pobožno materjo in sam vsestransko prevdarja, kje bi bilo zanj naj bolje; še več se v ta namen posti, še gorečnije moli. Po vsem tem se mu najbolj želje vnamejo za red Jezusove družbe, in sicer zato, ker se je v njem še polnoma ohranila prvotna gorečnost vstavitelja sv. Ignacija; ker se mora sleherni ud s posebno obljubo odreči vsaki cerkveni časti; ker ta red tolikanj dela za odgojo otrok; ker tako goreče časti Marijo in tako izdatno pospešuje misijone po raznih deželah. Vendar prav prave gotovosti še ne čuti, je li res to klic božji. Hoče si tedaj nedvomljivo gotovost izmoliti.

Približal se je ravno prelepi praznik Marijnega vnebovzetja. Priserčni častivec in ljubljeni otrok Marijin ne vé boljšega storiti, kakor vso svojo skerb v predobre roke nebeške Matere izročiti in njo prositi, naj mu za gotovo naznani, kaj je v tej prevažni reči volja njenega Božjega Sina. Z veliko pobožnostjo sprejme v ta namen presv. Rešnje Telo in po sv. obhajilu ves zamaknjen moli in s terdnim zaupanjem prosi za spoznanje božje volje. Kar se mu v molitvi zazdi, da razločno sliši Marijo reči: „Stopi v Jezusovo družbo, naznani to svojemu spovedniku!“

Zdaj so zginile vse megle mučne dvomljivosti, vse mu je jasno: „jezuit bom, Marija je rekla“. Ali od druge strani se kopičijo črni oblaki prehudih skerbi: kaj porečejo oče? kako očetovo privoljenje dobiti?

Alojzij ves vesel hiti povedat nebeško sporočilo svojemu spovedniku in ga prosi, naj on posreduje, da bo kmali sprejet v samostan. Spovednik pripozná njegov poklic, pa naravnost pové, da pred ga jezuitje ne sprejmejo, dokler ne dobí privoljenja od očeta.

Od spovednika gre Alojzij k ljubljeni materi ter ves ginjen pripoveduje veselje iz nebes, pa tudi težave ki ga čakajo zastran očetove privolitve. Grofinja se joka veselja, hvali Boga in mu na novo daruje svojega ljubljenelega sina. Pa tudi mater skerbí, kako bode z očetovim privoljenjem?

Najpred, tako skleneta, bo grofinja sama govorili, z grofom o tej reči. Toda, kakor je bilo pričakovata

tako se je res zgodilo. Kakor strela z jasnega neba zadene to sporočilo častiželjnega grofa. Z jeznim glasom, kakor še nobenkrat pred, odgovarja, češ, da mati bolj ljubi Rudolfa in zato da hoče Alojzija pervorojenca odgnati, in pristavi, da nikdar ne boče privolil.

Alojzij nekoliko dni počaka, potlej se pa tudi on oserči in gre prosit. Pa z enako ostrimi besedami ga zaverne in mu celó žuga, da ga bo dal pretepsti. Angeljsko mili mladeneč lahko zarudí ter ponižno odgovorí: „Kako srečen bi bil, ko bi iz ljubezni do Boga mogel terpeti!“ in zopet spoštljivo odide.

Grof dolží tudi Alojzijevega spovednika, da ga je on do tega sklepa pripravil in tudi njega ostro poprijema. Ali ta mu ponižno dopové, da se je Alojzij prav sam prostovoljno odločil in mu to še le pred nekterimi dnevi razodel, sicer pa je kaj tacega lahko vsak že naprej pričakoval, kdor pozná Alojzijevo nebeško svetost.

Polagoma se oče nekoliko umiri in potolaži, vendar si vse prizadene karkoli je v njegovi moči, da bi ga odverní od takega sklepa.

Zopet in zopet prigovarja Alojziju, naj popusti svoje namere; ali Alojzij stanovitno odgovarja, da ga Bog kliče, da ne more drugače. „Ko bi si bil kak drug red izvolil, meni oče, bi lože privolil, ker bi imel po svojem stanu odperto pot do više časti.“ Alojzij pa odgovorí: „Ravno zato sem si izvolil Jezusovo družbo, ker so tam častilakomnosti vrata zaperta. Ko bi bil časti želel, obderžal bi bil grofijo, ki mi jo je Bog kot naj starejšemu dal in bi ne bil gotovega zapustil za negotovo.“

Oberne se do Alojzijevega strica P. Franca Goncaškega, ki je bil general frančiškanov in ravno takrat po opravkih v Madridu, ter ga prosi, naj se prepriča, ali ima Alojzij res ta poklic in naj mu ga odsvetuje. Ta se kmali prepriča in grofu naravnost pové, da je poklic njegovega sina božje delo, in da si po svoji vesti ne upa ga odvracati.

Sicer tudi oče to pripozná, vendar dovoljenje le še dalje odlašá na veliko žalost blazega mladenča, ki tako težko čaka tiste srečne ure. Nekega dne obišče z

bratom bližnji samostan jezuitovski. Ko pride čas ver- nitve, se postavi pred brata in spremstvo ter pravi: „Le pojdite sami domú. Jaz sem tukaj in ostanem tukaj, da skažem pokorščino Bogu.“ Toda oče ga s silo hoče nazaj imeti in Alojzij se mora vdati ter zapustiti samo- stan, ki mu je naj ljubši kraj na zemlji.

Slednjič vendar s stricem toliko sprosita, da mu bo potlej dovoljeno, ko se povernejo na Laško; nikakor pa ne, dokler so na Španjskem.

Pa s tem odlašanjem menda je hotel le časa pri- dobiti za nove zapreke. Kajti ko se res vernejo na Laško, noče dati obljubljenega privoljenja, marveč z bratom ga pošlje okrog raznih grofov in knezov po Laškem, da bi med veselicami, igrami in svetnim ska- zovanjem pozabil storjenega sklepa — zgubil svoj poklic. Vendar ravno nasprotno se je zgodilo; to nevarno potovanje ga je še bolj uterdilo, ker take izvoljene duše si znajo vse v prid obrniti, dobro in hudo.

Tudi na potovanju se je po navadi postil in zata- jeval ter zvesto opravljal svoje pobožnosti. Že med potjo je molil in premišljeval; kjer pa so ostajali, je naj pred poiskal v sobi, ktera mu je bila odkazana, podobo Kri- žanega, da je pred njo pokleknil in molil. Če je pa kje ni bilo dobiti, je sam narisal križ na papir, ga obesil na steno in več ur molil pred njim z navadno pobož- nostjo.

Če je prišel v kako mesto, v katerem je bil je- zuitovski samostan, ga je gotovo obiskal, če je le količ- kaj utegnul. Najpred je šel v cerkev Zveličarja obiskat in počastit, potlej pa se je z redniki bogoljubno po- govarjal.

Nekikrat obišče imenitno gospodo. Bilo je zbranih več mlajših plemenitnikov in starejših gospodov. Med pogovorom izusti sedemdesetletin gospod nekte- re ne- sramne besede. Alojzij pa ga koj junaško ustavi in glasno, da so ga vsi lahko slišali, zaverne: „Kako, da se mož take starosti in tega stanú ne sramuje tako go- voriti, zlasti vpričo plemenitih mladenčev? To se pravi slab izgled dajati, to je hudo pohujšanje. Ali ne pravi sv. Pavel: zlobno govorjenje spridi lepo vedenje?“ —

Stari mož ničesar ne odgovori: njemu in vsim pričujočim je bil to prekoristen nauk. Alojzij pa vzame neko knjigo in gre v drugo sobo.

O drugi priliki je bil pri bližnjem sorodniku povabljen na bal. Alojzij ni hotel iti. Ko so pa le tiščali vanj, rekoč, da je nalašč zavoljo njega svečanost vravnana, je povabilo sprejel, toda s tem pogojem, da ga ne bodo silili plesati. Ko se pa neka sorodnica vendar prederzne, in mu reče, naj gre plesat, urno zapusti slavno družbo, gre tihoma iz sobane in se ne poverne več. Dolgo ga iščejo, in slednjič najdejo v služabnikovi sobi — klečečega med posteljo in steno pred razpelom.

Alojzij se poverne domú; a doma ga čaka, mesto dovoljenja, nova vojska. Oče naprosi raznih slavnih mož, duhovnih in svetnih, naj bi sina pregovorili, da ostane med svetom. Pa on jim zná tako prepričavno zagovarjati svoj poklic, da so nekteri, ki so prišli ga odvrčati, še zanj očeta prosili in pregovarjali.

Zdaj se hoče grof, ki je bolan ležal, sam prepričati, je li njegovo prizadevanje pri sinu kaj izdalo ali ne. Alojzija pokliče in vpraša, kake misli ima za prihodnost? Alojzij odkritoserčno odgovori: „Nikakoršnih družih, kakor to, Bogu služiti v Jezusovi družbi.“ Oče ga ozmerja in mu velí, da naj se mu zgubi spred oči. Sin točno uboga in gre res stanovat v neko drugo grofovsko stanovanje zunaj grada, ter tam ves čas preživi v molitvi in ostrih spokornih delih, dokler ga razdraženi oče spet nazaj ne pokliče.

Zopet mora slišati novo očitaje, novo žuganje in je spet z jako ostrimi besedami odpravljen. Ves otožen gre pobožni mladeneč v svojo sobo, zaklene vrata, poklekne pred križanega Jezusa, — obilne solze mu kapljajo po licih, iz globočine serca prosi Boga moči, poterpežljivosti in serčnosti, da bi mogel toliko poskušnjo prestati, pa se še ostrejše biča, kakor sicer.

Med tem pa se skesa tudi grof svoje prevelike ostrosti do sina in velí odgojitelju, naj gre pogledat v Alojzijevo sobo, in naj mu pride povedat, kaj dela. Ta najde sicer vrata zaperta, pa skoz neko prevotljenje pri vratih zagleda Alojzija — kako pred nogami križanega Zveličarja sklonjen in s solzami ves oblit objema sv. križ,

se kervavo biča, zdihuje in moli in prosi Boga milosti, ki mu jo ljudje odrekujejo.

Ginjen in solzen pride odgojitelj in z derhtečim glasom začne: „Milostni gospod! ko bi bili vi videli, kaj dela vaš sin, gotovo bi ga več ne zaderževali v njegovem sklepu... Videl sem reči, ki bi tudi naj terša serca omečile in ginile.“ Zdaj mu pripoveduje vse, kar je videl. Grof posluša, pa skor ne more verjeti. Zato se dá drugi dan nesti pred Alojzijevo sobo, da bi sam videl. In ko se sam prepriča, ostermi in nič več se ne more premagovati. Vrata dá siloma odpreti in z grofinjo stopi v svetnikovo sobo. Videti na tleh kaplje kerví in solz, se več ne more zderžati — obraz si zakrije z rokami in joka. Svetnik tudi porabi ta trenutek ter z milim glasom ponovi svojo prošnjo.

To je bil dan prve zmage. Grof sam piše v Rim, naj se potrebno ukrene zastran sprejetja. Alojzij pa — morda še nikdar v življenji tako vesel — priserčno Boga hvali za toliko milost.

Alojzij se odpové vsem pravicam pervenstva in odstopi grofijo Rudolfu. Dotično pismo mora biti tudi še od cesarja poterjeno. Med tem pošlje grof Alojzija namesto sebe v Milan, da bi tam važna opravila zveršil. Vse je natanko in očetu po volji spolnil, zraven pa se še pridno učil in v bogoljubnosti napredoval.

Čez devet mescev dojde odgovor in dovoljenje od cesarja. Zdaj nič več Alojzija ne zaderžuje kakor le — volja očetova, ki se je med tem časom zopet premenila. Sam gre v Milan, da bi prenagnil Alojzijevo serce; tudi po družih še enkrat skuša svoj namen doseči. Toda Alojzij se ne dá premakniti.

Po zveršenih opravkih se Alojzij pomudi še v Mantovi, ter želi tudi za dušne potrebe poskerbeti in opravlja 20 dni duhovne vaje. Potem se verne domú s terdnim zaupanjem, da je že prišel čas, ko bo smel svetu slovo dati. Pa kako se prestraši, ko mu oče reče: da mu še nikoli ni polnoma dovolil in da mora čakati saj do 25. leta, potlej se bo spet o tem govorilo.

Ubogi mladeneč! koliko je terpelo njegovo užaljeno serce! Kolikrat se je milo razjokal! Vendar obupal še

ni, ker bil je prepričan, da je od Boga poklican in da mu bo Bog gotovo pomagal. Molitev se mu zdaj zdi še edina naslomba.

Enkrat je že celih pet ur pred križanim Jezusom molil, kar začuti v svojem sercu nek opomin naj gre k svojemu očetu, ki je ravno bolan v postelji ležal, in naj — slednjikrat poskusi. Alojzij posluša ta notranji glas, gre in spoštljivo pa odločno tako le govori: „Oče! v vaših rokah sem; naredite z mano kar hočete. Vendar zagotovim vas, da me je Bog poklical v Jezusovo družbo in če se temu klicu ustavljate, ustavljate se božji volji.“ Z navdušenim glasom je govoril te besede in ne čakaje odgovora se vernil spet v svojo sobo. Oče pa je bil močno presunjen; spomnil se je, kolike zapreke je že delal Alojziju in da zdaj ne bo drugače, kakor dovoliti bo moral. Na glas joka in zdihuje ter čez nekaj časa spet Alojzija pokliče in pravi: „Moj sin! zelo globoko rano si usekal mojemu sercu. Ti veš, kako zelo te ljubim, ker si vreden; ti si bil moje upanje in upanje moje hiše. Pa ker te Bog kliče, ne bom dalje nasprotoval. Pojdi moj sin! pojdi, kamor želiš, sprejmi moj blagoslov!“

Jokaje je govoril grof te besede in Alojzij se mu priserčno zahvali ter hiti v svojo sobo, poklekne pred sv. križ, povzdigne roke in oči ter ne more nehati Boga hvaliti za toliko dobroto — za zmago po toliki vojski.

Glejte koliko stanovitnost premore. Kdo bi se ne čudil Alojzijeve serčnosti!

b) *Alojzij v samostanski popolnosti.*

Alojzij bi bil naj raji še tisti dan hitel v samostan. Pa ker se je moral pismeno vpričo bližnjih sorodnikov odreči grofiji in grofovskim pravicam ter jih odstopiti Rudolfu, moral je še nekaj tednov čakati. Vsim Kastilijončanom se je milo storilo, ko so zvedeli, da jih hoče dobri Alojzij za zmir zapustiti in da jim ne bode ljubljenej zapovednik, kakor so pričakovali. Jokaje se poslovljajo.

Povabljeni sorodniki se zberó v Mantovi; pa obravnava se zavleče za dva mesca zlasti zato, ker je bila začetkoma v pismo postavljena pogodba, da mora Alojzij iz bratovega vsako leto dobivati nekoliko denarja na roko; Alojzij pa po samostanskih pravilih tega ni smel in tudi ni hotel, saj je že sam komaj čakal, da bi se svetnemu premoženju polnoma odpovedal.

Slednjič so se zedinili in 2. nov. 1585 se dotično pismo na glas prebere. Med branjem se oče vedno joka in zdihuje. Alojzij pa še nobenkrat ni bil videti tako vesel, ter radostno prime za pero in podpiše. Potem hití v svoje stanovanje in v solzah veselja se zahvaljuje Bogu, da mu je dal najti zaklad, po katerem je že tako dolgo hrepenelo njegovo serce: uboštvo. Tolike serčne sladkosti in nebeške tolažbe še ni kmali občutil. Ko se je v dolgi in sladki molitvi zahvalil, sleče svojo svetno obleko in obleče jezuitovsko oblačilo, ki si ga je bil dal že skrivaj narediti in po nekem pobožnem duhovnu blagosloviti. Zdaj gre v sobano, v kateri so bili že vsi zbrani okrog mize. Solz se ne morejo zderžati, ko vidijo kastilijanskega angelja tako pred seboj; zlasti se oče veliko joka. Alojzij pa se posluži te ugodne prilike in govori tako modro in priserčno o nevarnostih in težavah, ki jih imajo svetni gospodje in knezi med svetom gledé dušnega zveličanja, da so si njegove besede globoko v spomin in v serce vtisnili.

Drugi dan se Alojzij pri svojih sorodnikih spodobno poslovi in priporočí. Zvečer poklekne še pred očeta in mater ter ponižno prosi za blagoslov. Oba jokaje blagoslovita svojega angelja. Saj je ločitev že sploh težka, kaj še le ločitev od tacega?

Tretji dan, 4. novembra, že veselo odrine proti večnemu mestu in med potom obišče v Loretu hišico Matere Božje. Več ur je molil v tem svetišči Marijnem s toliko pobožnostjo in s takimi nebeškimi čutili, kakor je mogoče le takemu serafskemu mladenču. Ostal je tû dva dni, prejel je sv. obhajilo, in kar ločiti se ni mogel od tega tako druzega mu kraja. Le ljubezen do novega poklica ga sili urno dalje proti Rimu.

Med potjo mu nekdo omeni: „Rudolf se mora pač veseliti, ker si je grofijo tako lahko pridobil.“ Alojzij

pa ga zaverne: „Bolj se gotovo ne veseli, da je grofijo dobil, kakor se jaz, da sem se je znebil.

V Rimu je bil z veseljem pričakovan. Imel je sorodnike tudi med kardinali, in njegova svetost je bila po vsem Laškem znana. Celó papež Sikst V so želeli videti svetega mladenča; so prijazno ž njim govorili in ga očetovsko blagoslovili.

Na sv. Katarine god, 25. novembra, je bil kot novinec sprejet v Jezusovo družbo, 17 let in 8 mescev star. Njegov stric, nadškof Scipio Goncaški, so še zanj sv. mašo opravili in ga obhajali; potlej so ga spremili v hišo novincev. Prijazno se še enkrat zahvali svojim služabnikom in zvestim spremljevalcem ter sporoči pozdrav svojim doma. Prav posebno pa se stricu zahvali, da so mu pripomogli sem priti, in obljubi vsak dan za nje moliti. Stric se ne morejo solz zderžati in pri odhodu rekó nekterim patrom: „Častiti očetje, od otročje dobe poznam svojega stričnika in zagotovim, da ste danes rajskega angelja med-se sprejeli.“

Nadzornik novincev ga pelje v odločeno celico. Oh, kako se je je razveselil! Radostno je vskliknil: „Zdi se mi, kakor bi stopil v raj; tukaj je kraj mojega počitka, tukaj bom stanoval, ker to sem si izvolil.“ Dolgo časa kleči in v solzah hvali Boga, da ga je rešil iz egiptovske dežele v obljubljeni deželo, kjer se cedí med in mleko božjih tolažil. Še enkrat se mu polnoma v službo daruje in ga prosi pomoči, da bi mogel natančno spolnovati vse dolžnosti in stanoviten ostati. Vsako leto je posebej praznoval ta dan in si zarad tega sv. Katarino za posebno priprošnjico izvolil.

Žal mi je, da vam tukaj ne morem prav obširno popisati, kako je Alojzij svojo že med svetom pridobljeno svetost še spopolnil in poveličal v varnem zavetji samostanskem, kajti napisati bi bilo treba celo knjigo. Vendar ne morem se ločiti od tega angelja v človeški podobi, da bi saj še nekterih čertic ne povedal iz njegovega samostanskega življenja.

Najpopolniji možje so se čudili, kako je mogoče v svetosti doseči toliko stopinjo, kakor jo je dosegel sv. Alojzij z Božjo in Marijno pomočjo. Njegovi voditelji in učeniki pri njem niso imeli družega opravila, kakor da

so ga zadrževali v njegovi prevroči gorečnosti in da so ožje meje stavili njegovi preostri spokornosti.

Ko je prestopil samostanska vrata, je terdno sklenil vsako naj manjše pravilo prav na tanko spolnovati. Njegova natančnost v tem obziru je bila tako velika, da bi pač večja ne bila mogla biti. Kadar je bil čas molčanja, bi ne bil spregovoril besede za ves svet ne, naj bi bil prišel kdorkoli. Nekikrat je hotel njegov stric kardinal ž njim govoriti; a ni se hotel v pogovor podati, dokler mu ni privoljenja sprosil pri viših. Še pol pole papirja si ni upal posoditi svojemu tovaršu, preden si je šel dovoljenje sprosit. Zapovedano revšino je tolikanj čislal, da ni hotel nič svojega imeti. Komaj se je dal preprostiti, da je z dovoljenjem viših ohranil dve priprosti podobi, sv. Tomaža Akvinskega in sv. Katarine.

Kakor krotko jagnje je vse ubogal, karkoli se mu je zapovedalo. Znano nam je, kako zeló ostro je préd samega sebe zatajeval. Zdaj so mu bila zarad zdravja preostra spokorila prepovedana. Nekdo mu reče: „Povejte mi odkritoserčno, brat Alojzij, ali vam ni nekoliko hudo, da ste v pokorjenji tako zadrževani.“ Pohlevno mu odgovori: „Res je, da to ni skor nič, kar se mi zdaj dovoljuje v primeri s tem, kar sem si med svetom nakladal. Pa pri tem me tolaži misel, da redovniško življenje je barka, v kateri ravno tako dalje pridejo oni, ki iz pokorščine pri miru ostanejo, kakor taki, ki se veliko trudijo.“ — Enako vemo, da je post nad vse ljubil. Nekega dné si sprosi, da se smé ob kruhu in vodi postiti. Po kosilu ga pokliče njegov voditelj, ki je bil zapazil, da ni skor nič jedel, in mu reče: „Pojdite k le-oni mizi in pojejte vse, kar se vam prinese!“ Alojzij se ponižno prikloni in uboga. Nekdo mu potlej šaljivo ponagaja, rekoč: „Lepo to, brat Alojzij! Lep post ste si iznajdli: pri eni mizi malo, pri drugi pa veliko jesti; to ni tako napačna iznajdba.“ Alojzij ga enako šaljivo zaverne in je vesel, da je mogel ubogati, kajti volja viših mu je bila volja božja. — Naj večja tolažba in radost na zemlji mu je bila molitev. Večkrat je bil tako zamaknjen, da ni nič vedel, kaj se krog njega godi; serce mu je živejše bilo, in obličje postalo je žareče. Sam je spoznal na vprašanje svojih viših, da v

šestih mescih ni bil pri molitvi toliko časa razmišljen, kolikor je treba, da se enkrat češenamarija obmoli. Pa tudi molitev mu je bila ob nekem času prepovedana, češ, da ga bo nehala glava boleti; celó pobožni izdihljeji so mu bili zabranjeni; kar z delom se je imel motiti. To je bilo zanj naj težavniše povelje; bolj ko si je prizadeval svoje misli od Boga odvracati, bolj se mu je Bog bližal z nebeškimi tolažbami. „Pojdi od mene, o Gospod, pojdi od mene!“ je klical v ponižnosti svoje prelepe duše. In nekemu prijatelju je potožil: „Menijo, da mi bo to glavo olajšalo; pa veliko več bolečin mi prizadene, misli od Boga odvracati, kakor jih v molitvi zbrane imeti.“

S čudovito skerblijvostjo si je prizadeval, vse odstraniti, karkoli bi ga še utegnilo spominjati na prešnjo plemenitost in imenitnost njegovega stanú. Za zmiraj si je prepovedal grofovski naslov, in žalili so ga, če so jeli govoriti o njegovem plemenitem stanu, ali če so mu tudi v naj manjši zadevi hoteli prednost dajati pred drugimi. Bolnikom streči, postelje prestiljati, pometati, v kuhinji delati, poslom pomagati, ali pa s prosjaško mavho miloščine prositi od hiše do hiše, to mu je bilo tako prijetno in lahkotno opravilo, kakor bi bil svoj živi dan hlapec, ne pa grofovski sin.

Ko je zapazil, da je njegova obleka iz boljšega blaga, kakor obleka sobratov, je tako dolgo prosil, da je enako dobil. Duhovsko knjigo, brevir, si je bil že préd kupil. Služabnik mu je bil oskerbel jako lep brevir — ne le z zlato obrezo, temuč tudi na platnicah je bilo obilno zatega. Alojzij je bil tako malo nečimern in se je za zunanost tako malo zmenil, da več časa še zapazil ni, koliko se razloči njegov lepi brevir od čisto priprostih, kakoršne imajo sobratje. Berž ko pa to zapazi, hití k predniku in ga lepo prosi te milosti, da bi mu pozlačeni brevir zamenili z družim, naj bolj obrabljenim. Prednik, se vé da, mu rad spolni to že v pravih uterjeno željo in mu dá brevir, ki je bil že v mnogih rokah. Kakor slaven zmagovavec, z dragocenim plenom obložen, se priveselí z zastarelo knjigo v svojo celico. Take reči, ki se jih je tako iznebil, imenoval je „egiptovski prah“.

Med vsemi je bil naj ponižniši. Bog mu je bil dal nenavadno velike darove, pa nikdar se ni pobahal. Neizrečeno hudo mu je bilo, če ga je kdo pohvalil. Izgovarjal se ni nikdar, če se mu je še kaj tako čudnega ali zopernega ukazalo. Nikoli se ni z nikomur prepiral. Mirno je povedal svoje misli, in če je kdo drugače sodil, mu ni dalje ugovarjal. — Nekikrat je imel pred učenimi in imenitnimi gospodi neko resnico učenostno zagovarjati. Več časa prevdarja, ali bi ne bilo za njegovo ponižnost bolje, ko bi se nevednega delal in nalašč bolj nespametno odgovarjal. Vendar v tako važni reči vpraša préd za svét. In odgovorilo se mu je, naj iz pokorščine v čast Božjo tako govori, kakor naj bolje more in zná. Tako tudi stori, ker pokorščina mu je nad vse. Ali takrat, ko je bil pohvaljen, ga je rudečica oblila, tako hudo mu je djalo. Sploh se je imel za naj nevrednišega izmed sinov sv. Ignacija, češ, da je iz samega usmiljenja sprejet v družbo; rekel je sam o sebi, da je kakor zakrivljeno železo, ter da je prišel v samostan, da bi se s kladvom pokore in zatajevanja zravvalo. Vse se mu je zdelo prelepo, vse predobro zanj. Vse je Bogu pripisoval.

Ko ga nekdo vpraša, je li težko, da kak imenitnej svetno nečimernost zapusti, mu odgovori: „Prav nemogoče bi bilo, ko bi mu Bog, kakor nekdej sleporenemu, oči z blatom ne pomazal.“

Posebno občudovanja vredna je bila pri njem poleg vednega zatajevanja vsih občutkov tista redka kerščanska čednost, ki se zove enakomernost in priprostost. Nobena stvar na svetu ni mogla kaliti njegovega dušnega mirú. Polnoma se je izročil v voljo previdnosti Božje; z vsem je bil zadovoljen. Če se je kdaj jela v sercu vzdigovati kaka želja, ki bi mu utegnila vznemirjati duha, jo je hitro zaverigel. Pri jedi si ni nič zbiral; izvolil si je to, kar je veljalo za naj slabeje. Če je kam šel in so ga vprašali, kako mu je dopadlo, navadno ni vedel povedati. Že tri mesce je bil v samostanu, pa še ni vedel, kje kateri sedi; celó za sedež svojega prednika je moral vprašati, ko je bil poslan po njegovo knjigo v obednico. Malo se je zmenil za to, ali mu je obleka preozka ali preširoka, predolga ali prekratka. Če ga je

krojač vprašal, ali mu je prav, je rekel: „Menim, da je tako prav“.

Kako zeló je imel v oblasti svoja serčna čutila, se je zlasti takrat pokazalo, ko mu je kmali po prihodu v samostan oče umerl. Vsi so menili, kako zeló se bo prestrašil, kako zeló bo žaloval ko bo zvedel, ker so ga slišali večkrat reči: „Za Bogom na svetu naj bolj ljubim svojega očeta“. Pa tudi o tej prebritki zgubi ostane popolnoma miren. Ves vdan v voljo božjo odpiše materi med drugim besede, ki jih ni nikdar pozabila: „Boga zahvalim, da bom odsihdob z večo pravico mogel reči kakor do zdaj: Oče naš, kateri si v nebesih.“ Ko so se mu zastran tega čudili, je rekel: „Pripoznam, da bi bil zeló žalosten, ko bi prevdarjal le smert očetovo. Toda, če spoznam, kako ta smert pride iz rok Božjih, ne morem biti žalosten. Ali je mogoče kaj obžalovati, o čemur se vé, da je božjemu Veličastvu všeč?“

Nihče ni mogel pri njem zapaziti naj manje napake. Samega je skerbelo nekaj časa, ali se premalo spozná, kajli, da se pri izpraševanji vesti ne more nič napačnega spomniti. Da bi se bolj poniževal, sklene zapisati svoje napake ter jih višim predloži s ponižno prošnjo, da bi ga zastran njih očitno grajali in da bi se jih polagoma poboljšal. Pa se mu ni posrečilo, kajti odgovor je bil ta, da kar je napisal, ni nič napak, ni graje vredno.

Sploh je bil s svojim duhom več v nebesih, kakor na zemlji. Njegova ljubezen do Boga je bila nedopovedljivo velika. Kadar je slišal o Bogu brati ali govoriti, je bil ves prešinjen, da se mu je tudi na zunanje poznalo in še spregovoriti ni mogel. Posebno se je to enkrat zgodilo pri mizi, ko je slišal lepo berilo o ljubezni božji. Kar zamakne se in ne more dalje jesti. Drugi menijo, da mu ni dobro in ga vprašajo, kaj mu je. Pa ne more jim odgovoriti in zeló hudo se mu zdi, da so to zapazili. Oči pobesi in solze ga polijó; obličje mu zarudí, serce mu tako zeló tolče, da menijo, da se je kaka žila odperla. Le polagoma se zopet umiri. Bratje so se že bali vpričo njega o ljubezni Božji govoriti, da bi ne bilo njegovemu zdravju škodljivo. — Njegova pobožnost do presv. Rešnjega Telesa, do Matere Božje, do angeljev

itd. je bila tako velika, da ne vém, je li kdaj kateri svetnik imel priserčnišo.

Pa ne le sam za-se je bil Alojzij tako rahločutnega, plemenitega duhá, tudi do družih serc je imel nepremagljivo moč. To se je pokazalo v samostanu in na njegovem domu.

V samostanu je bil vsim za izgled, kteremu se ni bilo mogoče ustavljati. Njegovi verstniki postali so gorečniši, celo učeniki so se od njega učili. — Alojzijeve sorodnik je poprašal, kako so ž njim zadovoljni, prednik mu vesel odgovori: „Druzega vam ne morem reči, kakor to, da se imamo vsi še veliko učiti od njegovega izgleda.“ Neki duhoven je rekel: „Le čudo, da pri toliki svetosti že v življenju čudežev ne dela“. In res so ga imeli vsi za svetnika, in reči, ki jih je on rabil, so častili za svetinje in jih poljubovali. Slavni Belarmin je po njegovi smerti svojim učencem razlagal nauk o molitvi, koliko pripomore k popolnosti, in je odkritoserčno pristavil: „to sem se naučil od Alojzija“.

Alozijeve oče je bil bolj posveten in celo strasten igravec. Pa od tistega časa, kar je šel Alojzij v samostan, je bil ves spremenjen. Spoznal je, koliko žalega je storil — svojemu angelju — svojemu svetniku; spoznal je, da si je ta boljši del izvolil. V cerkev Matere Božje, v kateri je Alojzij naj raji molil, tje se dá nesti in z veliko skesanostjo opravi dolgo spoved. Po spovedi pa krotko prenaša bolečine svoje hude bolezni. Iz Alojzijeve sobe si dá sv. križ prinesiti, pogostoma ga na serce pritiskuje in pobožno poljubljuje ter veliko joka. Večkrat se skesano terka na persi, rekoč: „Gospod, imej usmiljenje z manoj! Gospod grešil sem, usmili se me!“ Sam sebi se čudi, od kod tako živo kesanje, od kod te vroče solze; potlej pa pravi: „Dobro vem, komu se imam zahvaliti za to milost! dobro vem, od kod prihajajo te solze — moj Alojzij mi jih je sprosil.“ Lepo pripravljen je srečno umerl 13. febr. 1586.

Med Alojzijevim bratom Rudolfom in sorodnim vojvodom Mantovskim je bilo nespravljivo sovraštvo zarad Solferinskega posestva. Le do Alojzija imajo še zaupanje, da bi ju utegnil spraviti. Z dovoljenjem viših pride na Kastiljonsko. Z velikim spoštovanjem je sprejet.

Materi, pobožni grofinji, se tako častitljiv zdi, da predenj poklekne; od vsih strani se ljudje bližajo in spet veseli razhajajo, rekoč: „Svetnika smo videli!“ — In glejte, kar pred nihče ni mogel doseči, Alojzij s kratkimi besedami doseže — popolno spravo in prijateljstvo; vojvoda radovoljno prepusti grad Solferin Rudolfu v last. Preden gre, ga še mati prosi, naj bi v domači cerkvi pridigoval. Alojzij se dá pogovoriti in tako lepo govori o sv. pokori in presv. Rešnjem Telesu, da je bil vspeh nenadno vesel. Skor celo noč so spovedovali vsi spovedniki po mestu. Drugi dan so bili pri sv. obhajilu: Alojzijeve mati, brat Rudolf in njegova žena, naj imenitniši vradniki in plemenitniki ter okrog 700 podložnih.

Pa to prelepo življenje se je že koncu bližalo. Ko se je iz Kastilijanskega nazaj gredé nekaj časa pri jezuitih v Milanu mudil, je imel neki dan (eno leto pred smertjo) v molitvi razodenje, da bo kmali umerl. In vse, kar smo o preljubeznivem Alojziju lepega povedali, se je to zadnje leto pokazalo v naj večji lepoti, kakor blišč zahajočega solnca.

i) *Alojzij radostno umerje.*

Leto 1591 je bilo za Laško silno hudo in žalostno. Dve grozovito veliki šibi božji ste terdo zadeli deželo in zlasti mesto Rim: lakota in kuga. Veliko jih je lakote pomerlo, mnogo stradajočih pa je z dežele prihitelo v Rim ter stisko in kužno bolezen še bolj pomnožilo. Kar je mogla, je storila Jezusova družba za usmiljenja vredne terpine. Prosili so miloščinje za nje, stregli so jim po bolnišnicah — sami v smertni nevarnosti; celó novo bolnišnico so napravili; po dnevi in po noči si niso dali počitka.

Alojzij, čeravno slaboten, se je skušal z družimi v ljubezni do bližnjega. Od kraja mu je bilo le dovoljeno za uboge prositi, ne pa bolnikom streči. Pa tako dolgo je ponavljal svojo prošnjo, da so mu dovolili tudi bolnikom streči v bolnišnici. Kako težavno in prehudo je bolnikom streči, kadar je kuga, tega vam še dopovedati ne morem; pa Alojzij si je zbiral naj ostudniše bolnike, in stregel jim je z nedopovedljivo ljubeznjivostjo, ter se skor ločiti ni mogel od njih.

Kakor se je bilo bati, se je res zgodilo. Mnogo izmed preblagih strežnikov se je našlo te grozovite bolezni; tudi pomrli so nekteri. Med prvimi je bil Alojzjev sošolec in posebni prijatelj Tiberij Bondi. Ob njegovi smerti zakliče Alojzij: „Oh, kako bi bil vesel, ko bi smel z Bondi-jem menjati in namesto njega umreti, ko bi mi Bog hotel dati to milost!“

In res je upal, da bo te sreče kmali deležen. Bolezen je namreč tudi Alojzija napadla in 3. marca se je moral vleči. Z veseljem ga je navdajala misel, da ne bode več vstal. Nevarnost je čedalje večja. Sedmi dan, se je reklo, da je za to bolezen odločiven, ali pride smert ali pa se jame zdravje povračati. Alojzij je zelo slab, in vsi se bojijo, da bi utegnili ravno na 23. rojstni dan zgubiti svojega ljubljence. Tudi sam želi sprejeti ss. zakramente za umirajoče. Kakor je bil vselej vaje z angeljsko pobožnostjo ss. zakramente sprejemati, je tudi zdaj njegovo vedenje tako priserčno in spodbudno, da vsim pričujočim obilne solze lica rosijo, in zdi se jim prehudo že zgubiti angeljskega mladenčca.

Potem se oberne do prednika in ga prosi, naj vsim pričujočim naznan, da ni zdaj čisto nič nemiren (kakor so nekteri menili, da bo) zastran pokoril in zatajevanj, ki si jih je nakladal, temuč mu je celo žal, da se ni še bolj pokoril, kar bi mu bilo gotovo dovoljeno, ko bi bil prosil; da v tej reči je le voljo svojih vikših spolnoval in da mu gledé pravil vest prav ničesar ne očita, če tudi je včasih drugače ravnal, kakor drugi, ker ga je k temu pokorščina primorala.

Te besede, ki jih je Alojzij zato izgovoril, da bi ne bil kdo kaj pohujšan, zbudijo novo začudenje in še večjo žalost. Prav posebno ginljivo pa je bilo to-le. Po sv. opraviu pridejo tudi pater provincijal. Alojzij prosi za milost, da bi se smel še nekterim pokorilom podvreči. Ko mu nobeno ni dovoljeno, prosi, naj mu privolijo vsaj to tolažbo, da bo na golih tléh umerl; in ko se mu še ta prošnja odreče, se krotko in mirno udá iz ljubezni do pokorščine.

Zdaj govori le še o nebesih, kakor bi bil že med angelji; nikakor ne more skrivati veselja, ki ga čuti zastran smerti. Tako je vesel, da ga začne že skerbeti

in vpraša svojega spovednika Belarmina, če take smertne želje niso znabiti kaj pregrešne.

Vendar sedmi dan srečno preide; Alojzij še ne umerje. Njegova kužna bolezen se spremeni v merzlico. Ali ta sprememba ni obetala zdravja. Ker mu prejšnja bolezen ni vzela življenja nagloma, mu ga je leta jemala polagoma. Še tri mesce mora čakati v tej solzni dolini, preden se mu spolni serčno hrepenenje.

Kakor v zdravih dnéh, ga je bila tudi zdaj krotkost in poterpežljivost sama. Bolezen njegova je bila jako mučilna; huđ kašelj ga je nadlegoval; ker je moral tri mesce neprenehoma ležati, so se mu na herbtu séne (pekoče rane) naredile. Pa nikdar se ni pritoževal za stran bolečin in rane so še le po smerti zasledili. Čem slabša in zoperniša so bila zdravila, tem raji jih je vžival, in naj grenkejšje je nalašč dalje časa v ustih zaderžaval in počasi pil, da bi se tako pokoril, ker mu niso več dovolili družih spokornih dél. Kadar je bil sam, je večkrat zapustil posteljo, pokleknil in molil pred svetim križem ter ves ginjen premišljeval terpljenje Kristusovo. Ko se je pa to zvedelo in prepovedalo, je radovoljno ubogal. Sploh je natanko spolnoval vsa zdravnikova naročila, čeravno je močno hrepenel umreti. Hvaležen je bil za vsako naj manjšo postrežbo; vedno je mislil, da mu preveč strežejo. V naj hujših bolečinah je bil vesel in prijazen. Vsim se je zdaj v bolezni zdel še ljubeznjivši, kakor pred.

Njegova sorodnika kardinala Rovère in Scipio Goncaga ga v bolezni večkrat obiščeta; vselej jima je velika tolažba, kadar smeta ž njim govoriti in očitno spoznata, da „Alojzij je velik svetnik pred Bogom, da je med vsemi Goncaškimi naj srečniši“.

Prav posebno pa ga je spoštoval star duhoven, pater Korbineli, ki je takrat tudi za smert bolan ležal. Dokler še nista bila tako zeló bolna, sta se obiskovala, ker tudi Alojzij je imel prav otročjo ljubezen do častitljivega starčka. Priserčno želi še enkrat videti svojega angelja, kakor ga imenuje, preden oči zatisne. Pa ker Alojzij ne more več hoditi, se dá prenesti k smertni postelji ljubljenega starčka. S solznimi očmi se zahvaljuje, da smé še enkrat videti svetnika, preden umerje.

Več časa se pogovarjata o nebeškem veselji, ki ga pojedeta kmali uživat in drug drugzega opominjata k potepeljivosti in stanovitosti. Slednjič prosi slabotni starček angeljskega mladenča, naj ga blagoslovi, ker se ne bosta na zemlji več videla. Alojzij se začudi in pravi: „Oh, oče, kar želite, je nemogoče! Ali se spodobi, da bi jaz svojega očeta in gospoda blagoslavljal? Ravno nasprotno se mora zgoditi! Vi ste častitljivi po svoji starosti, jaz pa sem otrok. Vi ste mašnik, jaz nisem; vrednišemu se spodobi, da blagoslovi; jaz prosim vas, vi me blagoslovite!“ Ker pa le ne néha prositi in tudi strežniku jokaje se velí, da ne smé nesti nazaj Alojzija, dokler mu ne podelí te zadnje tolažbe, povzdigne sveti mladenč roko, se prekriža in pravi: „Gospod Bog naj naju blagoslovi oba!“ Potem pokropi še starčka z blagoslovljeno vodo, rekoč: „Častitljivi oče, Bog naj vam dodelí polnost svoje svete milosti, in naj vam dá vsega, kar v njegovo čast želite. Molite za-me!“ — En teden potem je Korbineli umerl in tisto noč se je Alojziju sanjalo, da ga prosi, naj moli zanj, ker je pomoči posebno potreben, ker se konec bliža. Drugi dan je Alojzij zagotovil, da je v nebesih, in se je v vicah le memogredé mudil. Gotovo mu je bilo to od zgoraj razodeto.

Tudi za Alojzija se približuje zadnji dan, in čedalje bolj se veseli srečnega trenutka, ko pojde k Jezusu uživat neizmérno plačilo, ki je čistim pripravljeno.

Neki večer vpraša svojega spovednika Belarmina: „Ali menite, da ktere duše gredo precej v nebesa, in kar nič ne v vice?“ Učeni pater odgovori: „Gotovo, in kolikor vas poznam, upam, da bo vaša duša med temi srečnimi; ker vam je Bog po svojem usmiljenji tolike milosti skazal in posebno to, da ga niste nikdar z nobenim smertnim grehom razžalili, smem se zanesti, da pojedete naravnost v nebesa.“

Teh besedi je nezmérno vesel. Po Belarminovem odhodu se zamakne in v duhu gleda nebeško veselje. Vso noč ostane v tem srečnem zamaknjenji. Zjutraj radostno pripoveduje: „Bil sem v raju, in sem tako veselje okusil, da se mi je nocojšna noč le en trenutek dolga zdela.“

Takrat mu je bil tudi razodet dan njegove smerti. Odločno je rekel: „Osmi dan po sv. Rešnjem Telesu bom umerl.“

Tudi zdravnik je rekel, da mu je še malo dni tû odločenih. Kdo bi se ne ustrašil taciâ besedi iz zdravnikovih ust? Alojzij pa se kar nič ne prestraši, ko jih zvé; še le prav vesel je in nekemu patru reče: „Ali že veste veselo novico, ki sem jo slišal? V prav malo dneh moram umreti! Prosim vas, pomagajte mi moliti „Te Deum“, da se Bogu zahvalim za toliko milost.“ In precej začneta.

Potlej ga obišče nek sošolec. Ko ga zagleda, mu precej radostno zakliče: „Laetantes imus, laetantes imus — veseli, veseli idemo!“

Še tisti dan se je v prelepem pismu poslovil od ljubljene matere. To pismo je bilo drugo v boleznî in zadnje v življenji. Z ginljivimi besedami sporoča, da se mu bliža trenutek, ko bo smel zapustiti svet in sedanje uborno življenje zamenjati z večnim nezmérno srečnim; priserčno prosi, naj nikar ne žalujejo, ampak raji naj se veselijo z veselim, ker ločitev tako ne bo dolga in v nebesih bo z molitvijo še več lahko pomagal, kakor na zemlji; mati in vsa družina naj sprejmó njegovo smert kot predrago darilo; materni blagoslov naj ga spremlja in podpira, da bo srečno dospel na kraj svojega upanja.

Tudi dvema patroma v Neapelj in enemu v Milan, ki so mu bili posebni prijatelji in dobrotniki, je v pismih sporočil, da se jim priporoča v molitev in da pojde v nebesa, kjer jih ne bo pozabil. Pa tako so že pešale njegove moči, da se še podpisati ni mogel, in se je le podkrižal.

Zadnjih osem dni se ni hotel z družim pečati, kakor s pripravljanjem za srečno zadnjo uro.

Onega patra, kteremu je bil razodel smertni dan, prosi, naj bi prišel zdaj vsak dan ob določeni uri k njemu, da bosta skupaj molila spokorne psalme. Radovoljno mu usliši prošnjo. Alojzij si dá na posteljo postaviti sv. križ in ves čas ima oči vanj uperte; pater pa klečé poleg postelje moli ž njim ter večkrat preneha, ker se ne more solz zderžati. Po dnevi pa želi, naj se

mu kaj pobožnega bere. Vsi bratje ga želijo še videti in vsak se mu priporoča v molitev. Alojzij jih ljubeznivo sprejema in obeta, da jih ne bo pozabil, marveč še bolj ljubil v nebesih.

Poslednje tri dni je vedno deržal za zadnjo uro blagoslovljeni križ v roki, ga pritiskal na persi in se v plamtečih molitvah pogovarjal z Zveličarjem. Pogosto so bili slišati iz njegovih ust pobožni izdihljeji; zlasti je večkrat ponavljal besede: „Hrepenim biti rešen in sklenjen s Kristusom.“ (Fil. 1, 23.)

Tako se približa osmi dan po sv. Rešnjem Telesu. Strežnik mu opomni, ko ga najde mirnega in veselega: „No, brat Alojzij, tedaj še živite. Danes niste umerli, kakor ste menili in meni rekli.“ — „Dan še ni pri kraji; danes bom umerl“, odgovori svetnik. In tako tudi še druzim določno zagotavlja, da bo prihodnjo noč umerl. Nočejo mu pa verjeti, ker se vsim zdi boljši in čverstejši.

To je bil tudi vzrok, da ga niso previdili, ko je koj zjutraj prosil. Proti poldnevu zopet ponavlja prošnjo, in ko mu pravijo, da je bil že previden v tej bolezni, odgovori: „Ne sveto olje, ampak sveto popotnico.“

Takrat se mu sporoči, da so mu sv. Oče podelili apostoljski blagoslov in popolni odpustek. Hvaležno sprejme to veliko milost. Pa misel, da se poglavar sv. Cerkve ž njim pečajo, ponižnega svetnika tako prestraši, da obraz z rokami zakrije in se kakor otrok sramuje.

Okrog šestih zvečer ga pride obiskat nek sošolec. Perva beseda, ko ga zagleda, je bila prošnja, naj gre in preprosi prednika, da ga bodo previdili, ker to noč mora umreti.

Zdaj je uslišan in z nedopovedljivim veseljem sprejme sv. popotnico. Vsi pričujoči se jokajo, ko govori prednik: „Sprejmi, brat, popotnico“ itd. Potem objame vse po versti in se priserčno poslavlja ter obeta, da bo molil za-nje v nebesih.

Ob sedmih je bil pater Ceparri pri njem. Z roko podpre nedolžnemu bolniku glavo, da bi lože gledal na sv. križ, ki je bil postavljen na postelji. Ta trenutek svetnik trudoma povzdigne roko in se molče odkrije. Ceparri meni, da je umirajoči nevedoma in nehoté to

storil; zato mu vzame kapico in mu jo spet na glavo dene. Pa Alojzij se precej spet odkrije vedno obrnjen na umirajočega Zveličarja. Pater Cepari pa ga še enkrat pokrije, rekoč: „Pustite to, brat Alojzij, zvečerni zrak bi vam utegnil škodovati.“ — „Jezus Kristus je bil odkrit, ko je umiral“, odgovori angeljski mladeneč.

Ker je še bil popolnoma pri zavesti in je lahko govoril, je menil prednik, da še ne bo umerl po noči, zato veli patrom, naj gredó k počitku. Le samo Alojzijeve spovednik Belarmin in dva druga smeta ostati čez noč pri njem. Jokaje gredó od njega in s težkim srcem ga zapustijo, ker slutijo, da ga drugi dan ne bodo več živega videli. Alojzij pa jim pravi: „Potolažite se, ljubi očetje in bratje, saj se bom vsih spominjal in v nebesih zeló molil za vas. Preden pa tje pridem, molite vi za me; pomagajte mi na tem potovanji.“

Ko žalostni odidejo, ga vpraša Belarmin: „Kadar boste želeli, da naj molimo molitve za mertve, boste naznanili, kaj ne?“ Alojzij obljubi.

Nekaj časa potem reče: „Moj oče, je že čas“. Vsi trije pokleknejo in molijo ter priporočujejo njegovo deviško dušo.

Potlej prosi strežnika, naj ga oberne pó strani.

Ker je še videti pri moči, ga zapusti tudi Belarmin zanašaje se, da ga bode še drugi jutro našel živega. Alojzij pa je prepričan, da bo to noč umerl; ves je vtopljen v misli na smert, toda ves čas miren in vesel. Zdaj pa zdaj reče kaj iz sv. pisma; zlasti večkrat ponavlja: „Gospod, v tvoje roke izročim svojo dušo!“ Patra pobožno molita poleg njega, ga kropita z blagoslovljeno vodo in mu dajata poljubovati sv. križ. Zdi se jima, da mirno počiva, ali naenkrat mu obličje obledí, merzel — mertvaški pot ga oblije. „Obernite me po strani“, reče še s pojemajočim glasom. Že tri dni je nepremaknjen ležal; to se vé, da je nezmerno terpel, vendar se jima zdi, da je to govorjenje bolj nasledek s smertjo se boreče nature, kakor pa res zavedna želja. Opomnita ga, kako terda je bila Jezusova smertna postelja. Alojzij obrača na križ umirajoče oči tako hrepeneč, da se mu pozná, kako bi še raji več terpel za Jezusa.

Slednjič mu odpové glas in beseda. Nič več se ne premakne, sliši pa še. V roko mu podasta blagoslovljeno mertvaško svečo, podobo žive vere in ljubezni. Svetnik se prizadeva, da bi jo deržal. Njegove ustnice se še trudijo, da bi zadnjikrat izrekel presveto ime „Jezus“, pa angelj se je že preselil v nebesa!

Oba patra čutita v tem trenutku nedopovedljivo sladek mir v sercu in vroče želje v prihodnje le za Boga delati in živeti. Pozneje je bil zadosti le spomin na Alojzija, da se je gorečnost na novo vnela. — Ali je mogoče, mladi bravec, da bi zdaj, ko si prebral prelepo življenje in presrečno smert naj boljšega mladenča, tvoje dobro serce moglo kaj družega sklepati, kakor v nedolžnosti in gorečnosti posnemati prelepi izgled Alojzijevega?

3. Sv. Stanislav Kostka.

Izmed vseh mnogoštevilnih svetnikov in blaženih iz družbe Jezusove je Stanislav prvi od sv. Cerkve dobil naslov „blaženi“, še pred kakor sv. Ignacij in sv. Frančišek Ksaverij. Njegovo življenje je bolj enakomerno, kakor življenje sv. Alojzija, ali po čednostih mu je močno podoben. Zato menim, da boste naj lažje spoznali ta prelepi biser Jezusove družbe, ako vam najpred prav ob kratkem opišem njegovo življenje, in potlej še posebej v krasen venček povijem nektare njegovih prelepih čednosti.

Rojen je bil ta ljubeznjivi svetnik l. 1550, deset lét potem, ko je bila Jezusova družba v Rimu poterjena. Oče njegov Janez Kostka in mati Marjeta Kriska sta bila plemenite in jako slavne poljske rodovine. Živela sta takrat, ko je Stanislav zagledal luč sveta, v svojem gradu Rostkovu. Tù je Stanko srečno preživel prva otročja leta. Za odgojitelja in učenika mu je bil mlad mož, Ivan Bilinski.

Ko je bil 14 lét star, ga pošljejo starši z bratom Pavlom in omenjenim učenikom na Dunaj. Tam so

imeli Jezuitje samostan in poleg tega hišo, kjer so bili odgojevani plemeniti mladenči iz naj imenitnejših hiš domačih in tujih krajev. Pa še prav celo leto nista ostala tu, ker cesar Ferdinand, ki je bil Jezuitom prepustil to hišo, je umrl, njegov naslednik pa jo je temu namenu zopet odtegnil. Plemeniti dijaki so se razšli na razne kraje; Kostkova pa sta ostala še na Dunaju in sta si v mestu najela stanovanje. Pavlu je bilo novo bivališče jako všeč, Stanislav pa je bil zelo žalosten te premembe, ker je bil hišni gospodar protestant in ker se je pogrešal priljubljeni red prešnjega odgojišča.

Stanislav se s težkim srcem vdá in ostane v tej protestantovski hiši dve leti, pa lahkomišeljni brat mu prizadene silno veliko hudega. Toda Bog ga mnogo-
verstno tolaži, zlasti v njegovi smertno nevarni bolezni, v kateri ga je čudežno obhajal angelj iz nebes. V tej bolezni se mu prikaže tudi Mati Božja z usmiljenim Jezusom, obljubi mu, da se bo ozdravil in mu veli, naj stopi v Jezusovo družbo. Take želje je že sam več časa gojil v srcu, ker je že pred več mesci spoznal, da ga Bog kliče v ta red, pa v preveliki boječnosti si ni upal z nikomur govoriti o tem. Zdaj še le se oserči, gre k svojemu spovedniku in mu jokaje razodene, da ga je Gospod že pred več mesci klical v družbo Jezusovo, on pa da si v napačni bojazljivosti ni upal z nobenim o tem govoriti. To razodenje mu napolni serce z neko tolažbo in radostjo, kakoršne še pred ni nikdar občutil; prejšnja boječnost pa se mu je zdela nehvaležnost do Boga in imel jo je za naj večji greh svojega življenja.

Brez odlašanja hití k predstojniku prosit, naj ga sprejme. Pa odgovor dobí, da brez očetovega dovoljenja ne more biti sprejet. Vendar blagi mladeneč ne obupa: kar mu je Marija sama velela, to mora biti mogoče, meni po pravici. Zopet ponoví svojo obljubo in sklene kot romar ob miloščinji potovati po svetu od samostana do samostana, dokler ne bo kje sprejet, kjerkoli, ko bi imel tudi vse življenje tako prositi in romati.

Pri dunajskih Jezuitih je dobil dvoje priporočilno pismo, eno za slavnega P. Kanizija v Dilingen, eno pa za P. Borgija, generala jezuitov v Rimu.

Neko jutro mesca avgusta 1567 prav zgodaj, ko sta Pavel in Bilinski še spala, sporoči služabniku, da ga opoldne ne bo pri mizi, da je drugam klican; potem gre k sv. maši in k sv. obhajilu in potlej odrine naravnost proti Dilingu. Zunaj mesta sleče svojo navadno obleko, obleče priprosto ubožno oblačilo, se prepaše s pasom, vzame popotno palico in hiti dalje.

Že o poldne se Pavlu čudno zdi, da brata ni h kosilu, še bolj ga pogreša zvečer in začne ga skerbeti, da bi bil utegnil pobegniti zaradi njegovega nadlegovanja. Drugo jutro se urno odpravijo Pavel, Bilinski, njegov služabnik in gospodar iskat ga. Urno dervijo za njim in res ga doidejo, pa ga ne spoznajo ter memo njega hitijo še dalje. Stanislav jih spozná, še gorešniše se priporoča v varstvo Božje, in da bi ne bil spoznan, zavije na stransko pot. Pa ravno to je pri onih zbudilo sum, zato obernejo in hočejo ga z urnimi konji dohiteti. Toda, glej čudo: konji so čedalje bolj počasni, slednjič se ustavijo in se ne dajo le za stopinjo dalje premakniti; ko pa voznik oberne proti domu, so zopet hitri, kakor popred.

Stanislav pa, svést si varstva božjega, veselo dalje potuje. Pri dobrih ljudéh si sprosi naj potrebníše hrane in hvaležen je za najslabšo postrežbo. Po potu premišljuje božje reči, pogovarja se z Bogom in z Marijo, ali pa moli sv. rožni venec. Če zagleda ob cesti kak križ ali znamenje Matere Božje, se mu spoštljivo približa, obstane nekoliko, obmoli pobožno molitvico in vesel zopet dalje hití.

V Dilingu ga P. Kanizij z veseljem sprejme, pa kmali spet z novim priporočilom v Rim pošlje z dvema družima novincema. Dolga je bila pot iz Dunaja do Dilinga, a še daljša od tod do Rima; najmanj 400 ur mu je bilo peš hoditi. Pa Stanislav se ni ustrašil nikakoršne težave in zopernosti, da je le svoj namen dosegel. — Ne dá se dopovedati, kako srečnega se je čutil, ko ga v Rimu sv. Frančišek Borgijan sprejme v Jezusovo družbo. Nobena reč bi ga ne bila mogla več premakniti iz samostana, tudi ne očetovo žuganje. Tam pa je živel le 10 mescev in umerl je silno lepe smerti, kakor bom

še potlej povedal. Njegovo življenje je bilo kratko, pa bogato prelepih čednosti.

a) *Naj lepša čednost.*

To je neomadežana čistost in spodobnost v mislih, besedah in delih, ktera se večkrat tudi nedolžnost imenuje. Ime „naj lepša čednost“ zasluži zato, ker je tako rekoč solnce družih čednosti, in ona daje vsim čednostim še le pravo lepoto. Brez te čednosti ni mogoče dopasti ne Bogu ne Mariji, ne angeljem in ne ljudém. Zato pa tudi vidimo, da si vsi bogoljubni otroci naj bolj prizadevajo, da si ta neprecenljivi zaklad ohranijo. Skerbno se varujejo slabe družčine in spokorno se zatajujejo in premagujejo, tudi še v dovoljenih rečéh; pri naj manjši nevarnosti in napačni misli, ki se jim zdi zoper to čednost, hitro Boga prosijo za odvernjenje, Marijo zaupno na pomoč kličejo. In Bog jim tako dobro voljo in prizadevanje čudežno podpira in dobrotljivo odvrča vse nevarnosti, tudi one, katerih v svoji nevedni lahkomišljenosti še ne poznajo ali ne zapazijo. Marija je takim posebno ljubeča Mati in močna varhinja. Tak ljubljenec Marijin in presrečen Angelj v človeški podobi je bil sv. Stanislav.

Ko je bil še doma pri svojih starših, so večkrat prihajali k njegovemu očetu različni prijatelji in gostje. Pri mizi so se o raznih rečéh prosto pogovarjali. In če je kateri količkaj nespodobnega spregovoril, je Stanislav koj barvo spremenil, glavo in oči pobesil, ter tako z obnašanjem svojo žalost naznanil, ako si ni upal z besedo. Če pa nespodobno govorjenje ni kar precej prenehalo, je glavo povzdignil, kviško pogledal in nekaj trenutkov imel nepremaknjeno vperte oči proti nebu; potlej pa je omedlel in s stola padel, če mu niso hitro na pomoč prišli. Nekaj časa ni nič vedel, kaj se okrog njega godí. To nezavednost so imenovali omedlevico; očetu pa se je zdelo, da je nebeško zamaknjenje.

Tako se je zgodilo angeljskemu otroku vselej, kadar se ni vpričo njega dovelj spodobno govorilo. Zato si je oče prizadeval v takih prilikah govorjenje hitro na kaj družega obrniti ali pa ustaviti s tem, da je gostom na-

ravnost rekel, naj imajo usmiljenje z njegovim Stankom in naj nikar nič pohujšljivega ne zinejo.

Dušna nedolžnost mu je sijala tudi na obrazu. Bil je tako lepega in ljubeznjivega obličja, da so mnogi rekli, da je bolj podoben angelju, kakor človeku. Tako je bil čist, sramožljiv in nedolžen, da ga je moral spoštovati — skor bi rekel — kot svetnika častiti, kdor ga je videl, in v njegovi pričujočnosti je čutil posebno ljubezen do sv. čistosti. Že pogled nanj je bil zadosti, da so zginile skušnjave, in so jele serce navdajati svete nebeške misli.

Čeravno se je čutil v posebnem varstvu božjem in nebeške Matere Marije, se je vendar tudi sam veliko prizadeval za ohranjenje angeljske čednosti, deviške nedolžnosti. Velikokrat se je postil, zeló je bil zméren v jedi in pijači, ljubil je samotnost, ogibal se razuzdanih tovaršev in praznih veselíc, in nakladal si je še tudi prostovoljna pokorila. Tako se je že naprej ubranil vsim nevarnostim in z božjo pomočjo je ohranil nedolžnost do groba.

b) *Krotkost in poterpežljivost.*

Za to dvojno čednost je imel Stanislav pač dovelj priložnosti. Ko sta si bila z bratom Pavlom na Dunaju najela skupno stanovanje, začel ga je Pavel mnogoverstno dražiti in neusmiljeno žaliti.

Njuno življenje si je bilo namreč čisto nasprotno; kar je bilo za Stanislava naj ljubše opravilo, za to Pavel prav nič ni maral. Pavel je živel jako neredno. Sprizjanznil se je bil s poljskimi plemenitki, ki so bili lahko-mišljeni in merzli za božje reči. Ž njimi je obiskoval gledišča, ples in veselice; zapravljal je denar z nezmérnim vživanjem in gizdavo obleko, za ss. zakramente in dela kerščanske ljubezni pa se ni zmenil. Ni tedaj čudo, da mu Stanislav ni bil všeč, ker je tako redno, lepo in pobožno živel. Le pogled na nedolžnega brata bil mu je tiho pa dovelj ostro očitaje.

Pavel si veliko prizadeva, da bi dobrega brata na svojo stran obernil, da bi tudi tako posvetno jel živeti. Pa vse prizadevanje je zastonj. Zato je od dne do dne

prederzniši in sovražniši zoper Stanislava. Nikoli ne sliši sveti mladenček lepe besede iz njegovih ust. Nje gove dolge in pobožne molitve, tolikratno obiskovanje cerkev, tako pogostno prejemanje ss zakramentov, priprosta obleka, molččnost, njegov post in zaničevanje posvetnih gostij in veselje: vse to je v očéh prevzetnega brata prehudo očitaje, ki meni, da se ne smé dalje terpeti, to se mu zdi krivica, ki misli, da ne smé biti brez kazni. Od tod neprenehljivo očitaje in neprestano karanje.

Pa zlobni Pavel ne ostane le pri terdih, razžaljivih in osornih besedah, temuč kar je še hujše, celó djansko začne terpinčiti to krotko jagnje, rekoč, da hoče ukrotiti njegovo termo in pregnati njegovo svojeglavnost. Njegova nečloveška terdoserčnost sega večkrat celó tako daleč, da ga na tla verže, s palico kruto pretepa, z nogami teptá in neusmiljeno suje. In ker Stanislav to krutost molčé in krotko prenaša, mu jeza le še bolj narašča.

Odgojitelj Bilinski je sicer kterikrat prihitel in je ubozega Stanislava iztergal iz terdih rók neusmiljenega brata; toda o taki priliki je še sam začel ga žaliti, rekoč, da po lastnem zadolženji to terpi, da je to pravična kazen za njegovo samoglavnost, s katero brata to likanj draži. Bilinski je bil namreč tudi posvetnjak, in zato je tako govoril; on, ki bi bil moral vesel biti takega gojenca in ga braniti, je še sam mnogokrat pomagal žaliti ga in odvracati od njegove bogoljubnosti.

Tako hudo se je Stanislavu godilo neprenehoma, več ko dve leti: od marca 1565 do avgusta 1567, ko je nastopil potovanje proti Rimu. Skoraj, da ni imel le enega čisto mirnega dneva. Kajti razun brata in Bilinskega je imel še dva druga žaljivca.

Dva poljska plemenitnika, sorodna mu mladenča, sta stanovala v ravno tisti hiši in sta ga zlasti pri molitvi po noči dražila. Eden je bil enakega imena, eden pa se je imenoval Rozrarevski. Po svetnikovi smerti sta oba skesano spoznala krivico, ki sta mu jo nekđaj prizadevala.

Rozrarevski je še v starih letih s solznimi očmi pripovedoval, kako je Stanislav po noči, ko so tovarši

spali, tiho vstajal, potem nekaj časa klečé molil, potlej pa roke navskriž djal in na tleh razprostert dolgo časa čul v pobožni molitvi. To videti je večkrat vstal, navidezno kakor bi imel kak opravke, v resnici pa iz tega namena, da bi nedolžnega otroka motil. Delal se je, kakor bi ga ne videl, pa ga je močno z nogo sunil, ali nanj stopil, ali pa zavalil se nanj, kakor bi imel kamen pred seboj. Stanislav pa, kakor bi ne bil živ, ali boljše rečeno, ker je bil v Boga zamaknjen, se čisto nič ni premaknil in se kar nič pritožil.

Drugi plemeniti sorodnik nekega dne, ko so že Stanislava začeli očitno za blaženega častiti, dobi od svoje sestre Ane, prednice slavnega samostana v Jaroslavu, eno izmed prvih slik svojega mladostnega verstnika. Premišljevaje znani obraz, najpred zarudí in potlej globoko ginjen poljubi podobo, nato se mu solze vlijó in zopet in zopet poljubuje drago mu obličje. Prednica meni, da je zato tako veselo ginjen, ker si je eden njegovih sorodnikov v tako malo letih toliko zaslug in toliko čast pridobil. Pa odkritoserčno spozná, da to niso solze veselja ter izdihne: „Oh! kolikrat sem stopil na tega blaženega mladenča, ko sva se še na Dunaju skupaj šolala, in je on na tleh molil po noči!“

Kako se je pa Stanislav obnašal pri tem dolgem in hudem mučeništvu? Ni mu mar za to, ali je bratu in drugim všeč ali ne; in precej od kraja sklene tako živeti, kakor spozná, da se mora po Božji volji živeti. Če ga je Pavel osorno opominjal, naj se lepše oblači, naj ne zaničuje svetá in svetnega veselja itd., je vselej krotko pa odločno odgovoril: „Nisem rojen za ta svet, ampak za večnost; za njo hočem živeti, ne pa za svet!“ In ostal je stanoviten v svojih sklepkih, pa tudi potrpeljav in vesel v naj hujšem zaničevanju in preganjanju.

Naj večja krivica, naj zlobniše zaničevanje in zasramovanje ga ni moglo pripraviti v nejevoljo ali obljubezen do brata. Pustil se je tepsti in z nogami tepati, ne da bi se bil ustavljal ali pritoževal. Še celó očetu, kateri ga je tako zeló ljubil, in materi, ki ga je med vsemi otroci naj raji imela, ni nikdar nič potožil; vse, vse je molče prenašal s plemenito serčnostjo, iz ljubezni do Boga.

Kadar je nevihta bratove jeze ponehala, je vselej kazal nedolžni deček svojemu preganjavcu ravno tako vesel obraz, kakor préd. In skor ni mogoče, da bi brat brata bolj priserčno ljubil, kakor je ljubil Stanislav svojega brata Pavla. Pri vsaki priložnosti mu je pokazal svojo vdanost in spoštovanje. Snažil in pospravljaj mu je sobo, čedil mu je čevlje in obleko, in sicer mu je stregel, kolikor je le mogel.

Tako ravnati, kakor je Stanislav ravnal, se ne pravi samo zapovedi spolnovati; temuč spolnoval je tudi evangeljske svete, ker je dobro povračal za hudo, potrežbo za razžaljenje, bratovsko ljubezen za terdoserčno krivičnost. Tolika poterpežljivost in krotkost je svetniška čednost.

c) *Ponižna pokorščina.*

Posebno težka se je morala Stanislavu zdeti ubogljivost in pokorščina, ker je bil v takih okoliščinah, da je moral veliko prevdarjati, ali smé ubogati ali ne. In mnogokrat se mu je primérilo, da se je moral ravnati po izgledu aposteljna, ki je rekel: „Boga je treba pred poslušati, kakor ljudi.“

Če sta mu Pavel in Bilinski očitala, da je termast in da zaničuje njuno povelje, očitala sta mu po krivici. Tako očitaje je bil le prazen izgovor, ker se mu čednosti in bogoljubnosti nista upala naravnost očitati: kajti Stanislav je ubogal natančno vse, kar ni bilo njegovu duši škodljivo; kar se mu je pa zdelo nevarno ali škodljivo za dušo, tega bi ne bil storil za vse na svetu. Tako n. pr. Stanislav ni maral, da bi ga strežaj spremljal, kadar je kam šel; kajti ni rad videl, da bi bil kdo priča njegovih molitev v cerkvi, ali pa njegovih pobožnih pogovorov v samostanu. Vendar, ko je to odgojitelj zahteval, se ni več ustavljal. Tudi mu je prepovedal, da se ne smé postiti tisti večer preden gre k sv. obhajilu, kakor je imel vselej navado. Če kterikrat Stanislav ni vedel priličnega izgovora za svoj post, prišel je k večerji in je iz pokorščine nekoliko zavžil.

S tako pokorščino v vseh rečéh, ktere je smel brez greha storiti, je hotel bratu pokazati, da ga samo zato

v nekterih zadevah ne uboga, ker se boji zoper vest ravnati. Sicer tudi Pavel ni imel druge pravice zapovedovati mu, kakor to, da je bil za par let starji.

Bog je tudi s čudežem pokazal, kako ljuba mu je njegova pobožnost, pa tudi njegova pokorščina. Nek večer so bili šli že vsi spat razun Stanislava, ki je še molil in pobožne bukve bral. Tovarš Rozrarevski mu ostro reče, da si škoduje zdravju in še druge moti; na to se koj odpravi v posteljo, luč pa postavi k zglavju, da bi še kaj bral. Toda kmali zaspi! Luč prigorí do postelje in jo zažgé, — on pa le spi. Dim in plamen tovarše zbudi; in videti plamen krog in krog Stanislava, zakličejo „Stanislav!“ Le-tá se zbudi in urno po koncu skoči. Vsa postelja je zgorela; njemu pa se čisto nič ni zgodilo, čeravno je v sredi plamena ležal!

Tako privajenemu tudi samostanska pokorščina ni bila težavna. Ko se je na potovanju mudil nekaj časa v Dilingu, ga je postavil P. Kanizij za strežnika v samostanu. To je storil v dvojni namen: da bi se prepričal njegove ponižnosti in pokorščine, in pa da bi drugi učenci videli njegov prelepi izgled ter ga posnemali. Ta poskušnja se je v obeh ozirih jako dobro obnesla. Stanislav je opravljal vse, kar se mu je ukazalo, s toliko spretnostjo, kakor bi bil od nekdej za hlapca, ne pa plemenitega veljaka in grajščaka sin. Kadar je pri mizi stregel, kazal je toliko ponižnosti, prijazne postrežljivosti, pazljivosti in ubogljivosti na najmanjši miglje, da ga je bilo veselje gledati pri tem opraviilu. Pa tudi gojenci so ga častili kakor svetnika, ker zvedeli so, da je bogat plemenitnik in da ga je le ljubezen do Boga ponižala za revnega hlapca. Kakor angelj se jim je zdel v deviški pohlevnosti in modrem vedenji.

Kako zeló je čislal pokorščino, pokazal je pri neki priliki v Rimu. Stanislav in Akvaviva (poznej tako slovečega imena) sta bila poslana v kuhinjo, da bi kuharju kaj pomagala. Kuhar ju pošlje po derv in tudi naroči, po koliko polen naj si naložita. Akvaviva meni, da hoče kuhar njunim močem prizanašati, zato si nekoliko polen več naloži, ker se dovelj močnega čuti za večje breme. Stanislav pa se po taki nepremišljeni gorečnosti ne dá premotiti. Smehljaje mu opomni, da le enega samega

polena ne vzame več, kakor je kuhar naročil; on jima je zdaj prednik, dokler sta mu v postrežbo odločena. Akvaviva se začudi taki priprosto natančni pokorščini in precej odloži, kar si je bil za nameček naložil.

Ceno njegove pokorščine in ubogljivosti pa je še posebno povekševala dobrovoljnost in veselost, s katero je opravljal svoja dela. Enkrat ga je prednik vprašal, kako bi se pripravljaj, ko bi dobil povelje, da mora v Indijo potovati. Stanislav mu radostno odgovori: „Napravil bi si dober klobuk iz poterpežljivosti, dvojnati plašč iz ljubezni, par močnih čevljev iz zatajevanja; tako bi mi ničesar ne manjkalo, da bi izveršil nalogo.“

d) *Ljubezen Božja.*

Ta beseda, „ljubezen Božja“ ima dvojen pomen. Pomeni nam najpred tisto neskončno ljubezen, ki jo ima naj boljši Oče nebeški do nas; pa tudi tisto priserčno ljubezen, ki jo ima dober kristjan do svojega Boga. Oboje je bilo pri sv. Stanislavu v obilni meri. Ves čas svojega življenja je kazal nenavadno veliko ljubezen do Boga; pa tudi Bog je celó čudežno pri raznih prilikah pokazal, kako zeló ljubi to izvoljeno dete svoje.

Kakor hitro se je Stanislav pameti zavedel in začel spoznavati, kaj je dolžan Bogu, svojemu Očetu in Stvarniku, mu je obljubil, da hoče vse svoje življenje zvesto mu služiti in dober otrok biti. Od takrat mu je bilo zmiraj naj ljubše opravilo moliti in na Boga pobožno misliti. Še ko je bil doma, tedaj že v prav nežni mladosti, se je večkrat tako zamislil v nebeške reči, da ni nič zapazil, kaj se je okrog njega godilo.

Na Dunaji pa je imel kot priden dijak še več prilike priserčno se pogovarjati s svojim nebeškim Učnikom. Tako je bil prevzét božje pričujočnosti, da je večkrat tako dolgo klečal v molitev zamaknjen, da še ni zapazil, kako ga telesne moči zapuščajo — ter je slednjič omagal in se na tla zgrudil. To je znamenje, da je čutil Stanislav v molitvi toliko nebeško radost, da je na vse drugo pozabil. Zato tudi ni potreboval in ne iskal drugačnega razveseljevanja.

Kadar je Pavel po jedi z učiteljem in drugimi tovarši igral to ali drugo igro, poiskal si je Stanislav tudi svoje veselje: šel je namreč v cerkev; tam je pokleknil v kak kotichek ter molil tiho in tako priserčno, kakor angelj nebeški; lice mu je žarelo v ognji zbrane pobožnosti, in solze serčnega ginjenja so mu kapale po obrazu kakor blaga rosa nebeška.

Vsak praznik in vsako nedeljo je bil pri sv. obhajilu. Vsak dan je bil pri dveh ali treh ss. mašah. Preden je šel v šolo, je vselej obiskal Zveličarja v presv. Rešnjem Telesu in ga prosil, naj mu blagoslovi učenje. In kadar se je vernil iz šole, obiskal ga je zopet. Gospod je blagovoljno sprejemal take ponižne prošnje. Stanislav je bil med prvimi v svojem razredu. Njegov služabnik je tudi pričal, da ga ni videl tolikanj učiti se, kakor moliti in pobožne knjige brati. Ne moremo si drugač misliti, kakor da njegova v šoli pohvaljena učenost je bila sad molitve in sv. Duh je bil njegov učenik.

Njegova zvestoba v obiskovanji in ljubezni presv. Rešnjega Telesa pa je bila še veličastniše poplačana pri tej le priliki:

Zlobno in neusmiljeno obnašanje njegovega brata Pavla je mnogo pripomoglo, da je Stanislav v decembru l. 1566 na Dunaju hudo zbolel. Že je bil na kraju groba. V taki smertni nevarnosti prosi brata in učenika, naj poskerbita, da bo prejel sv. obhajilo. Pa ne upata si uslišati in spolniti mu te pravične prošnje — zavoljo luteranskega gospodarja. Stanislav, zapuščen od ljudi, začne prositi Boga. Malo pred boleznijo je bral življenje sv. Barbare, mučenice. Med družim si je posebno to zapomnil, da tisti, ki se zaupno priporočajo tej svetnici, ne umerjejo brez sv. Popotnice. Do nje se tedaj svetnik oberne s priserčno molitvijo. In ne zastonj. Nebeški Oče je preveč ljubil to drago mu dete, da bi ga pustil brez zadnje tolažbe.

Bolezen je bila že tako nevarna, da je odgojitelj sedem noči čul poleg njegove postelje. Neko noč leži ubogi Stanislav v hudih bolečinah in skerbéh, med življenjem in smertjo. Pa glej! okrog polnoči pride sv. Barbara in dva angelja, — en angelj nese presv. Rešnje

Telo. Ko Stanislav zagleda nebeško prikazen, se hitro vzdigne in čeravno tako slab, častitljivo poklekne na postelji. Potlej zakliče svojemu varhu Bilinskemu: „Pokleknite, pokleknite! glejte, sv. Barbara gre v sobo z dvema angeljema, nesó mi sv. Obhajilo!“ Nedopovedljiva sreča in pobožnost se mu vidi na obrazu; trikrat se pobožno poterka na persi in moli: „Domine non sum dignus!“ in „Deus cordis mei — Bog mojega serca!“ Zdaj ponižno odpre usta, položi jezik na ustnice ter sprejme Gospoda iz angeljskih rók! Potem se zopet uleže in moli in se zahvaljuje tako pobožno, tako veselo, da se ne dá popisati.

Soba, v kateri se je ta čudež zgodil, se še vidi. Spremenjena je v kapelico. Na praznik sv. Stanislava in vso osmino se vsak dan v njej več ss. maš opravi, in veliko pobožnih vernikov sprejme sv. obhajilo.

Enak čudež se mu je tudi pozneje zgodil na potovanju iz Dunaja. Pride namreč v neko vaško cerkev, da bi bil pri sv. maši in pri sv. obhajilu. Pa kmali zvé, da je ta cerkev zdaj protestanška in — začne se jokati. Pa ne joka dolgo: truma angeljev se mu prikaže in eden ga obhaja; potem spet zginejo. Stanislav je tako utolažen, da se ne bojí nobene težave, ko bi mu bilo treba tudi do konca sveta potovati.

Nauka k takim dogodbam mi ni treba še z besedo pristavljati, kaj ne, da ne?

e) *Ljubezen Marijna.*

Tudi s tem je naznanjeno dvoje: od otročjih lét je Stanislav Marijo zmiraj priserčno častil in detinsko ljubil; pa tudi Mati Božja se mu je skazovala nenavadno milostna in dobrotljiva.

Kar ga je na Marijo spominjalo, bilo mu je naj ljubše; kdor mu je o Marijni slavi govoril, ga je naj raji poslušal; o Mariji govoriti, Marijne bukve brati in Marijne molitve moliti — to mu je bila nebeška radost. Če so imeli v šoli tako zvane „proste“ naloge, da si je lahko vsak sam izbral reč, o kateri je hotel pisati, izbral si je in pisal naj raji kaj v čast in slavo svoji nebeški Kraljici. Če je kje zagledal imé Marijno, ga je poljubil,

ozerl se proti nebu in spoštljivo pozdravil svojo preljubo Mater. Na strani v bukvah je večkrat zapisal imé Marijino, ali pa prošnjo: „Marija! bodi mi milostljiva“. Kadar je slišal pri Jezuitih popoldne peti „Salve regina!“ mu je angeljsko obličje žarelo češčenja do Marije in veselja. Na Dunaji so imeli takrat plemeniti mladenči med seboj posebno družbo za počeščevanje Matere Božje. Stanislav je bil te družbe naj gorečniši ud. Tako je že v prvi mladosti sveti mladenček Marijo častil in ljubil.

Marija mu je pa tudi to detinsko ljubezen tako lepo povernila, da malokteremu častivcu tako. Takrat, ko je zaničevani Stanislav na Dunaju bolan ležal, vsak trenutek pričakovaje zadnje ure, — takrat pride naj boljša Mati nebeška sama obiskat svoje ljubljeno dete v nevarni bolezni. Res je namreč mislil, da je obhajilo, ki ga je od angelja prejel, popotnica za njegovo smert, in zdaj zdaj, meni, da mu bo treba stopiti iz časnosti v večnost: — kar se mu Mati Božja prikaže z božjim Sinom v naročji! Z nezmérno ljubeznivostjo se vstopi nebeška Kraljica k njegovi postelji, položi k njemu Jezuska, da ga smé objeti in božje Dete objema njega! Potem mu zapové, naj stopi v družbo Jezusovo. Slednjič mu dodeli tudi zdravje. Čez nekaj dni je že mogel iti v cerkev zahvalit se Bogu in preljubi Materi Božji.

Marija mu je pomagala tudi premagati mnogoverstne zapreke, ki so mu branile stopiti v jezuitovski red. Ko je slednjič v Rimu sprejel redovniško obleko, se mu je zdelo, kakor da jo sprejme iz roke svoje Gospé in Matere Marije. V samostanu je s svojimi tovarši velikokrat in rad govoril o Materi Božji. Hvalil je njeno čast in povzdigoval njene brezštevne prednosti; poveličeval je njene čednosti in popolnosti; čudil se je neizmérni slavi in sreči, ki jo vživa v nebesih. In da bi po vrednosti oznanjal slavo Marijino, posluževal se je tako krepkih in vzvišenih izrazov, da je bilo lahko spoznati, da so mu od zgoraj navdihnjeni. Iznašel je nove hvalnice, nove naslove, s katerimi je Marijo častil; rabil je nove prilike in podobe, da bi bolj povikševal njene zasluge. Popisoval je prikazovanja presv. Device, našteval njene milosti in pripovedoval čudovite izgledе njenega varstva.

In vsa ta zgovornost izvirala mu je iz čistega studenca goreče ljubezni.

Nobenega dela ni pričel, da bi se pred ne bil obernil do ene ali druge izmed mnogih cerkev, ki so v Rimu posveti Devici posvečene, ter prosil njenega blagoslova. Pri molitvi se mu je že skor z neko gotovostjo na obrazu poznalo, ali moli Marijne molitve; kajti, zapazili so, da takrat, ko je molil rožni venec ali Marijne dnevnice, je sijalo njegovo čelo tako pobožno in tako ljubeznjivo, kakor bi se mu bila Marija vidno prikazala in bi se ž Njo vpričo pogovarjal.

Na praznik Marije Snežnice je nekikrat spremljal patra Emanuela v neko Marijno cerkev. Med družim pogovorom vpraša mladega novince, kako zelo ljubi Mater Božjo. Stanislav ne vé družega odgovoriti, kakor prelepe besede: „Kaj vam hočem reči, saj je moja Mati!“

Vsled tolike detinske ljubezni do nebeške Matere je bilo tudi njegovo zaupanje do Nje neomejeno. Kar je potreboval, prosil Jo je s tako zaupljivostjo, kakor prosi otrok svojo ljubljeno mater; pa kar je prosil, je tudi prejel. Njegovi verstniki so imeli navado reči: Kdor hoče od nebeške Kraljice kako milost prejeti, naj se oberne do Stanislava in njegovim rokam naj izroči svojo prošnjo, — Svojemu Benjaminu ne bo ničesar odrekla.

Ni mu odrekla tudi njegove naj priserčniše in zadnje prošnje, o kateri bo zdaj govorjenje.

f) *Marijin praznik v nebesih.*

Sv. Stanislav je bil pristopil v Jezusovo družbo v oktobru 1567 v Rimu, 17 lét star. Naslednje leto je prišel slavni Peter Kanizij v Rim in je imel 1. avgusta prelepo pridigo za novince. Opominjal jih je, kako naj čas dobro in skerbno porabijo ter vsak mesec tako goreče pričnejo kakor bi bil zadnji, rekoč, da življenje je kratko, da en mesec bo gotovo za vsacega zadnji, da je lahko že zdanji, da ga mora tedaj vsak tako preživeti, kakor bi bilo treba tisti mesec umreti.

Novinci so se potlej pogovarjali o prelepi pridigi. Tù pravi Stanislav: „Naj bodo te besede za vse opo

minjevanje svetega moža, za-me so naravnost glas božji, kajti v tem mescu bom umerl.“

Štiri dni potem je spremljal patra Emanuvela v neko cerkev Matere Božje. Začneta se pogovarjati o bližnjem prazniku Marijnega vnebovzjetja. Stanislav meni, da se ta prelepi praznik tudi v nebesih vsako leto praznuje kakor na zemlji. Potlej še pristavi: „In jaz upam, da bom zdaj pri prvem praznovanji že pričujoč“. — Patru se zdi to govorjenje le pobožna želja mladenčeva in se nasmeje. Kajti, da bo res umerl, tega ni mogel misliti; bil je še mlad, čverst in zdrav.

Vendar Stanislav je močno hrepenel po svoji nebeški Materi in molil, da bi kmali k Njej prišel v nebesa.

V začetku avgusta si je bil odbral za patrona tega mesca sv. Lavrencija. Na praznik tega svetega mučenca, 10. avg., se mu je priporočal naj mu pomaga Mater Božjo prositi, da bo v praznik Njenega vnebovzjetja že mogel v nebesih pri Njej biti. Tudi je to prošnjo do Marije spisal na papir, kakor bi Ji hotel pismo poslati. Ta list si je djal na persi in tako šel na god sv. Lavrencija k sv. obhajilu. Po sv. obhajilu je zopet prosil svetnika, naj izroči njegovo serčno željo Materi Božji.

Ta želja je imela biti kmali uslišana. Še tisti dan ga je zvečer obšla neka slabost. Moral je iti v posteljo. Tovarišem, ki so ga spremili v sobo, naravnost reče, da bo v malo dneh umerl. To je bilo v sredo. V petek zvečer se je preselil v drugo pripravnišo sobo. Preden se vleže, poklekne na tla in moli nekoliko časa, potem pokriža posteljo in z veselim obrazom reče: „To je moja zadnja bolezen in s te postelje ne bom več vstal“. In ker so bili tovarši prestrašeni, je pristavil: „No, če je Božja volja“.

V nedeljo zjutraj, 14. avg., merzlica sicer ni bila hujša, vendar je rekel Stanislav strežniku, da bo prihodnjo noč gotovo umerl. Ta pa se smeje, rekoč: „Pač bi bilo treba večega čudeža, da bi kdo za tako majhno boleznijo umerl, kakor pa se ozdravil“.

Toda nekaj ur pozneje se je že pokazalo, da je Stanislav govoril resnico; kajti nenadoma je omedlel.

Prednik in drugi so prihiteli in ga s pripravnimi pripomočki zopet k zavednosti spravili.

Kmali potem mu pridejo zopet nove slabosti. Začne ga mraziti; merzel pot se prikaže na čelu in tako je slab, da se skor premakniti ne more.

Zdaj prosi prednika, naj ga položijo na tla, da se bo kot spokornik na zadnjo uro svojega življenja za smert pripravil in v ponižnosti sprejel slednjikrat svojega Boga. Prošnja se mu usliši in položijo ga na tla na rablo blazino.

Proti večeru opravi spoved in potlej mu prinesó sv. popotnico.

Ko pride mašnik s presv. Rešnjim Telesom, svetniku obličje zažari, oči zabliskajo in onemoglo telo se mu radostno poživí. Vsi pričujoči se morajo jokati, ko vidijo pobožnost svetnikovo. Podeli se mu tudi sv. poslednje olje; pri molitvah sam veselo odgovarja z veliko pobožnostjo.

Vprašajo ga, je li pripravljen po Božji volji že umreti, ali želi še dalje živeti. Stanislav odgovori: „Pripravljeno je moje serce, o Bog, pripravljeno je moje serce!“

Okrog njegove postelje je stalo več sobratov, ki so se pobožno ž njim pogovarjali. Stanislav jim odgovarja s tistim angeljskim veseljem, ki mu je ostalo prav do zadnje ure. Oči je obračal proti nebu, z duhom bil je pri Bogu.

Večkrat se je ozerl na malo podobico Matere Božje, ki jo je imel pri postelji, in jo je s prav veliko udanostjo poljuboval. Okrog roke imel je ovit molek. Neki pater ga vpraša, čemu mu je molek, ker ne more več moliti. Svetnik odgovori: „To je res, da ne morem; pa spominja me vendar moje dobre Matere.“ — Potlej mu pater spet pravi: „Vaše veselje bode kmali večje, ko boste stali pred Njo, gledali Njeno veličastvo in smeli poljubiti Njeno roko!“

Pri teh besedah se je bolnik kakor na novo oživil; veselo povzdigne roke kviško in hrepeneč obrača proti nebu oči. Potem zopet vzeme podobo Matere Božje, jo nekaj časa gleda, goreče se priporoča svoji ljubi Materi; zopet jo poljubi in pritiska na serce.

Tako je prešlo polovica noči. Po polnoči je bil čedalje slabiji. Prosil je, da bi smel še enkrat svoje sobrate novince videti. Kmali se zberó okrog smertne postelje svojega tovarša. Stanislav se poslovi od vsih in jih prosi za odpuščanje, če jim je znabiti kdaj slab izgled dajal. Potem se oberne do prednika in pravi: „Čas je kratek; ostaja le še, da se pripravimo.“

Pričujoči so pokleknili poleg njegove postelje in molili. Tudi sam je priserčno molil v latinskem jeziku; zahvaljeval se je Bogu s prav serčnimi besedami, prosil ga, naj mu odpusti vse pregreške in sprejme v miru njegovo dušo. V rokah derži križ Jezusov; pobožno poljubuje rane na nogah, na rokah in na strani, — svojo nedolžno glavico pa nasloni na ternjevo krono.

Čedalje bolj postane molčeč in zamišljen. Slednjič se mu hipoma obraz spremeni; vidi se mu, da je zamaknjen v neskončni sreči v neko drugim nevidljivo bitje. Marija, njegova preljubeznjiva Mati, se mu prikaže v zadnji uri, kakor se mu je nekdanj prikazala v njegovi nevarni bolezni na Dunaju. Takrat mu je velela, naj stopi v družbo njenega Sina na zemlji, zdaj pa ga pride povabit v nebeško družbo Jezusovo. Družba svetih devic Marijo spremljuje; in vidi se, kakor da se ž njimi pogovarja in one ž njim. Med tem izdihne svojo blago dušo tako mirno, da skoraj ne zapazijo trenutka njegove smerti. Prečudno srečno smehljanje se še po smerti vidi na njegovem obličji. Bilo je okoli treh po polnoči, tedaj jutranja zora zaželjenega dneva, vnebovzvetja Marijnega; smel ga je toraj v nebesih obhajati, kakor je bil sprosil svojo ljubljeno Mater.

Tako umirajo pravi Marijni otroci!

g) *Bratovska ljubezen unstran groba.*

Poglejmo še, kaj je postal Pavel, preganjavec sve-tega brata.

Ker je Stanislav na zemlji tako zelo ljubil svojega brata, je bilo pričakovati, da se bo v nebesih še pomnožila njegova bratovska ljubezen in da bo še goreč-niše zanj Boga prosil. Res se je zgodilo tako. Stani-

slav je sprosil bratu in odgojite!ju milost pravega odkritoserčnega poboljšanja.

Pavel je še doživel, da je bil njegov mlajši brat med zveličane prištet, in bil je pričujoč, ko je sv. Cerkve tako slovesno in veličastno obhajala obletnico svetnikove smerti. Pavel je ogledoval bratovo podobo, ki je bila na oltarjih izpostavljena v očitno počeščevanje; videl je okrog nje sreberna in zlata darila, ki so jih prinašali ljudje v zahvalo za milosti, katere jim je on sprosil, in v spričevanje čudežev, ki so se po njem godili; videl je dolge procesije, ki so na glas častile brata.

Še prav dve leti niste minuli od takrat, ko je Pavel na Dunaji zadnjikrat tako neusmiljeno ravnal z bratom, in že je dobil v roke življenje sv. Stanislava, ki sta ga popisala v dveh jezikih dva odlična moža. Večkrat je našel svoje lastno ime, in sam o sebi je bral, kako je naj več pripomogel poveličevati krono svetnikovo. Čem bolj je spoznal svetost svojega brata, tem bolj je čutil in obžaloval svoje krivično obnašanje do njega.

Kadar je slišal ime svojega brata, so mu prišle solze v oči. Če ga je kdo blagrovat rekoč, da je srečniši kot vsi Poljaki, ker ima svetnika za brata, ali pa mu omenil, kako s častjo in zavidnostjo nanj kažejo, se je sramoval samega sebe, čutil veliko žalost in videlo se mu je, kako zelo ga tako govorjenje žalosti.

Od tod je tudi prišlo, da ni mogel govoriti in pričati, ko so ga prosili, naj kaj pripoveduje iz bratovega življenja; jokanje in ihtenje mu je zadušilo besedo. Tudi naj zaupljivišemu prijate!ju ni mogel praviti; ampak, ko ga je vprašal, je oči proti nebu obrnil, roke sklenil in izdihnil: „Oh! naj ta blaga duša prosi za nas!“ Ob drugi priliki, ko so ga očetje iz Jezusove družbe prosili, naj jim kaj pove o življenji in čednostih svojega brata, je skušal na kaj družega obrniti rekoč: „Zakaj pa pozabite družih svetnikov?“ In povzdignil je proti nebu oči, ki so se mu hipoma s solzami napolnile, sklenil roke in rekel: „O svetnik, prosi za me!“

Ni le z besedo spoznal, ampak tudi v sercu je čutil, da ni vreden tacega brata. Od svojega spokorjenja do smerti je vedno prosil Boga in svojega brata

v nebesih za odpuščanje, ker ga je tolikrat tako ne-usmiljeno žalil. In zadnje solze, ki jih je točil na smertni postelji, bile so solze kesanja, ker se je bil pregrešil z žaljenjem, tepenjem in teptanjem zoper nedolžnega brata.

Pa s skesanimi solzami ni čakal do zadnjega trenutka, temuč vedno se je ostro pokoril in v molitvi in čednostih si je prizadeval posnemati svojega blaženega brata. O tem bi imel še več pisati, pa omenim naj le enega prigodka, ki bi bil nam za zmiraj skrit ostal, ko bi ga ne bila tako rekoč božja previdnost odkrila.

Na popotovanju je l. 1603 neki večer prenočil v hiši imenitne družine Loczka ve. Po večerji gre v sobo, ki je bila zanj lepo pripravljena. V tej sobi je že ležal domač otrok, Stanislav Loczka; pa tako, da ga Pavel ni zapazil. Mislé, da je sam, dolgo dolgo časa moli, in preden gre v posteljo, se ostro biča in pokorí samega sebe. Med tem pa se joka in govori besede, ki si jih je zbudjeni deček zapomnil in potlej pričal: „Oh, sveti brat, prosí za me grešnika! Sveti brat, odpusti mi, ki sem te preganjal in tolikrat tepel!“ — Otrok, ves preplašen, zjutraj vpraša Pavlovega služabnika, ali je morebiti ta mož brata umoril, ker se tako pokorí in zdihuje za bratom. Pa kmali zvé, da je bil njegov brat svet mladeneč, ki je v Rimu umerl v družbi Jezusovi, da čudeže dela; Pavel pa je bil do njega zelo neprijazen, zato mu je zdaj tako žal.

Slednjič je Pavel vse svoje obilno premoženje razdal ubogim in za druge bogoljubne namene in je prosil, že 60 let star, da bi ga sprejeli v Jezusovo družbo. Že je dobil dovoljenje; pa Bog mu pošlje smert ravno tisti dan (13. nov.), ki so ga papež Klemen X odločili za praznik sv. Stanislava.

Tù imate zopet dva prelepa izgleda: eden vam kaže pot nedolžnosti, eden pot pokore. Serčno želim, da si izvolite prvo, da vam ne bo treba po drugi britkih solz kesanja pretakati.

4. Sv. Terezija.

Ravno je minulo 300 let, kar je na Španjskem nehalo biti nenavadno pobožno in blago žensko serce, — serafsko serce sv. Terezije. Po vsem Španjskem so z veseljem in navdušenostjo vsi dobri katoličanje obhajali tristoletnico svoje ljubljene junaške rojakinje. Tudi naš sv. oče Leon XIII, ki znajo v svoji očetovski ljubezni tako lepo ceniti serčno pobožnost vsih svojih vérnih otrók, te slovesnosti niso prezerli, ampak so pobožnim španjskim romarjem posebno srečo izrekli, da imajo za rojakinjo tako slavno svetnico; enako kakor so tudi unkrat z nami čutili, ko smo s toliko vnemo obhajali slavni spomin slovanskih bratov aposteljnov ss. Cirila in Metoda.

Rojena je bila ta velika služabnica Božja l. 1515 v mestu Avili. Njeni starši so bili plemeniti po rodu in po mišljenji. Ko je bila 20 let stara, postala je karmeličanka. Ne le, da si je sama visoko popolnost pridobila, je tudi prav veliko pripomogla, da so se pravila tega reda jele natanko spolnovati in da se je mnogo novih samostanov vstanovilo. In smemo reči, da veliko svetnic se ima njej zahvaliti, da so v nebesih. Umerla je 4. okt. 1582. Na povelje svojega spovednika je sama popisala svoje življenje. V tem popisu sama sebe prav ostro sodi in se ponižno obtožuje pred Bogom in pred ljudmi naj manjših napák in pomanjkljivosti. Kar se je spominjala iz svoje mladosti, je jako podučljivo, in tukaj se hočemo tudi le na njeno mladost ozirati.

I.

Starši sv. Terezije so bili zelo vdani sv. veri in so svoje otroke prelepo učili in k pobožnosti napeljevali. Sveta hči kaj spoštljivo o njih piše tako-le: „Imela sem tako čednostne in bogaboječe starše, da bi bila z božjo milostjo prav lahko našla pot bogoljubnosti in po njej hodila, ko bi ne bila sama tako zlobna. Moj oče so radi brali spodbudne bukve in so jih veliko nakupili, da bi tudi otroci lahko v njih brali. Naša mati so nas pridno opominjali k molitvi. To me je v šestem

ali sedmem letu (kolikor še vém) zeló zeló nagibalo k dobremu.

„Kar bi me bilo imelo pa še bolj priganjati, je bilo to, da sem pri starših zapazila, da si njihove ljubezni ne morem drugače pridobiti, kakor s čednostjo in pobožnostjo. Sami so nam v mnozih čednostih izgled dajali. Moj oče so imeli posebno ljubezen do ubozih in do bolnih; tudi do poslov so bili usmiljeni in dobrotljivi, tako da jih ni bilo pripraviti, da bi si bili sužnjev nakupili, ker so se jim preveč smilili. Ko je bila nekikrat pri nas sužnja mojega strica, so ravno tako ravnali ž njo, kakor s svojimi otroci, in so večkrat rekli: „Težko se mi zdi, da se tej deklici ne dá prostost. Tudi so bili velik prijatelj resnice. Nikoli jih ni bilo slišati kleti ali o drugih slabo govoriti. Spodobnost in red so zeló ljubili.

„Tudi naša mati so imeli veliko čednosti; bili so n. pr. zeló poterpežljivi v svojem obilnem terpljenji, zeló pohlevni in spodobni brez vse ženske nečimernosti, prijazni pa kakor angelj do slehernega.

„Bilo nas je: devet bratov in tri sestre, ki so vsi posnemali pobožne starše, le samo jaz ne, čeravno so me oče najrajši imeli. Preden sem začela Boga žaliti, so me pač po pravici smeli radi imeti, ker mi je zdaj sami žal, če se spominjam, koliko nagnjenje za dobro mi je Gospod dodelil in kako slabo sem si ga v prid obračala.“

Čeravno je bila jako veselo dete, je vendar že v prvi mladosti kazala veliko resnobo in modrost, da so ji dali ime „modra in pametna gospica“. Že v sedmem letu je kaj rada brala življenje svetnikov in zeló hrepnela po večni sreči, ki jo uživajo v nebesih.

II.

Med brati je posebno enega rada imela, ki je bil štiri leta starji od nje. Imé mu je bilo Roderik. „Sicer sem vse svoje brate in sestre serčno ljubila — nam sama pripoveduje — pa naj ljubši mi je bil Roderik.“ Bil je namreč enako pobožnega, zeló vnetega serca. Njega je navadno vprašala, če je v kaki reči svéta potrebovala, njemu je razodela, če je nameravala kaj posebnega v slavo božjo pričeti.

Skupaj sta brala življenje in zgodbe svetnikov in po več ur se pogovarjala, kako je lepo v hiši nebeškega Očeta in kako srečni so svetniki in zveličani tam gori.

Kadar sta brala o mučencih in grozovitem terpljenji, ki so ga svetniki Božji, med njimi celó otroci, dečki in deklice, imeli prestati za Jezusa, sta bila posebno ginjena in blagrovala sta jih, da so tako hitro po tako kratki poti prišli v nebesa in bodo Boga gledali večno, večno!

„Ali bi midva ne mogla biti tudi mučenca?“ vpraša nekikrat nedolžna deklica svojega blazega bratca. „Roderik! pojdiva še midva kam, tako daleč v taki kraj, kjer živé nejevérniki, in bova tam umorjena za sv. vero!“

Roderik, ki je že tudi sam v svojem pobožnem sercu enake želje čutil, z veseljem potrdi predlog modre sestrice in zdaj se začne posvetovanje, kako bi se dal ta sklep zveršiti. V tem sta hitro edina, da mora to ostati skrivnost, ki je ne smejo zvedeti ne oče ne mati, pa tudi nihče drugi ne, ker bi jima sicer utegnili zabraniti, kar sta sklenila.

Toda kam iti? Domača dežela je vsa katoliška, tû bi bilo zastonj pričakovati krone mučeniške. Dogovorita se toraj, da pojdeta v Afriko k nejeverskim Mavrom in tam hočeta prositi v imenu Jezusovem, da jima glavo odsekajo.

Ko je bilo vse pripravljeno, — kajti da je pot v Afriko dolga, to sta vedela, in je bilo treba brešna za več dni, — Rezika in Roderik skrivaj zapustita hišo in hitro ubirata male stopinje naravnost ven iz mesta po veliki cesti, čeravno ne vesta, ktera pot prav za prav pelje v strašno deželo grozovitih Mavrov.

Dokaj daleč imata že domačo hišo za seboj. Rezika se čuti vso srečno, veselja se ji svitlo oko blešči in poskakuje nedolžno serce. Roderik pa začne že nekoliko dvomiti, ali bosta pač tako mogla doseči zaželjeni namen; začne ga skerbeti. Pa tega noče precej sestrici razodeti, češ, da ne poreče, da je tako hitro serčnost zgubil.

„Meni se zdi, Rezika!“ slednjič vendar spregovori, „meni se zdi, da bo težko za naju postati mučenca. Kako pa bova našla tisto deželo nejevernikov?“

Toda „modra gospica“ hitro prestriže sleherni ugovor, rekoč: „Kako, najpred prideva do morja, potem čez morje v Afriko, in ko bova tam v deželi Mavrov, naju bodo umorili, ker sva kristjana.“

„Kaj pa, če naju Mavri ne bodo hoteli umoriti; ker sva tako majhna, jim še mar ne bo za naju.“

„O pač, umorili naju bodo, umorili; to me ne skerbí. Saj veš Roderik, da so Mavri hudi sovražniki našega Gospoda, in zmiraj radi kristjane morijo, tudi male med njimi, ker se bojé, da bi zrastli in Mavre spreobrnili v kristjane.“

„Pa kako bodo spoznali, da sva kristjana?“

„Šla bova, pa jih bova prosila miloščinje v imenu Gospoda Jezusa Kristusa, in potlej porekó, ta mali deček in deklica sta kristjana, in tako naju bodo prijeli in umorili in zdaj bova mučenca in angelji bodo prišli in naju nesli naravnost v nebesa!“

Potem ni vedel Roderik ničesar več ugovarjati ter sklene moško in junaško se deržati. Tako potujeta zdaj z novo serčnostjo dalje.

Toda potovanje v deželo Mavrov, ki sta ga tako spretno in serčno pričela, ni imelo biti brez nesreče. Nenadoma ju na cesti sreča — njun stric. Mala nedolžna popotnika mu razodeneta svoj namen, znabiti celó v otročjem zaupanju, da ju bo spremil in jima pomagal doseči edino željo, ki jo imata še na zemlji. Pa kako se zavzameta, ko stric ne le noče ž njima, ampak tudi samih ne pustí dalje. Terdoserčni stric se nikakor ne dá pregovoriti in preprostiti. Zdaj jima ne ostane drugzega, kakor mučeništvu slovó dati in zopet, rada ali nerada, k staršem domú se verniti.

Domá so bili že v velikih skerbéh, ker niso vedeli, kam sta otroka zginila. Ko stric mlada popotnika domú pripelje, najde mater vso objokano. Otroka sta bila kregana, ker sta domačim tolik strah napravila. Hujši del je zadel Roderika, ker je bil stareji. Toda on (pravi otrok Adamov) vso krivdo na sestrico zvráča. Natihoma pa so gotovo starši hvalili Boga, da jim je dal tako dobre otroke.

III.

Lahko nam je verjeti, da je bila mala, tolikanj goreča Rezika zelo žalostna in pobita, ker se je njeno afrikansko potovanje tako slabo obneslo in ker je tako naglo po vodi splavalo vse njeno sladko upanje, da bi mogla kdaj postati mučenica.

Pa njene vroče želje Boga gledati niso pogasile, ampak le še bolj so se raznele. Zopet vzame v roke zgodbe svetnikov in še zvestejše jih prebira, da bi spoznala še drugačna pota v nebesa.

Pri tem brani posebno močno pretresa mlado serce misel, da sreča nebeškega veselja bo večna, bo brez konca in kraja; bolj in bolj ji narašča vsled tega hrepenenje Boga gledati.

Večkrat sedi sama ali pa s svojim pobožnim bratcem vsa zamišljena ter zopet in zopet ponavlja: „Večnost! večnost! večnost!“ In to pobožno ponavljanje ji polni serce z nenavadnim veseljem in um z nenavadnim spoznavanjem nebeških resnic.

„Še zdaj se mi zdi spodbudno (piše sama o sebi) pa tudi sramujem se, če nazaj pomislim, koliko milostnih nagibov mi je Bog že tako zgodaj dajal, ktere sem potlej z lastnim zadolženjem zopet zgubila. — Revežem sem dajala, kolikor sem mogla; kar se vé da ni bilo mnogo. Iskala sem samote, da bi opravljala svoje navadne molitvice, katerih je bilo veliko. Če sem z družimi otroci igrala, sem posebno veselje imela zidati samostane, kakor bi bile nune; in kolikor se morem spominjati, sem tudi res imela željo postati nuna, vendar si tega nisem tako zelo želela, kakor za Jezusa mučena biti.“

Ginljivo je brati, kako si je ta ljuba nedolžnost želela s tem nadomestiti mučeništvo, da je sklenila v samotni koči puščavnike posnemati. Spet pokliče Roderika za svét in pomoč. Konec posvetovanja je ta, da začneta na domačem vertu zidati dve samotarski kolibici ter tam opravljati molitve, ki sta se jih od dobrih staršev naučila. Ker pa nista bila prava mojstra v zidani, sta imela velike težave. Navadno se jima je poderlo, kar sta zgradila, še preden je bilo dodelano; ali pa je bilo vse tako nestalno, da je bilo vednih popravil

treba. Vedno sta zidala, dozidala pa še le takrat, ko sta nad zidanjem obupala, ko sta bila primorana popustiti tudi še to pot nebeškega življenja.

IV.

Tako je za sv. Terezijo minulo v detinski nedolžnosti in pobožnosti prelepo jasno jutro njenega življenja. Njeno priprosto mišljenje bilo je polno živosti in bogoljubnosti. Pa že zgodaj zapazimo med otročjo priprostostjo znamenja tiste vzvišene molitvenosti, s katero je Bog tako bogato obdaril svojo ljubljeno hčerko. Imela je namreč sv. Terezija „dar pobožnosti“, dar molitve in premišljevanja v toliki meri, kakor malo ktera druga svetnica. Po nekoliko se je to že takrat kazalo.

V njeni sobi je bila lepa podoba „Jezusa s Samarijanko pri Jakopovem vodnjaku“. Pred to podobo je stala in gledala po več ur in čutila je veliko hrepenenje po „živi vodi“ ter klicala: „Gospod, daj mi piti te vode!“ Čeravno ni dobro umela, koliko pomenijo te besede, je vendar v sercu čutila nedopovedljivo žejo po nebeških zakladih. In ta notranja žeja jo je priganjala, da je že v tej dobi si pridobila toliko pobožnost, in da se je pozneje popela do tako vzvišene popolnosti.

Pa prelepo jasno nebo njene otročje sreče se je imelo še pred hudo stamniti.

V dvanajstem letu svoje starosti je zgubila svojo ljubo mater. Britko je objokovala to zgubo, in čutila je toliko žalost, da si je ni upala sama prenašati. Na kolena pade pred Marijno podobo in zaupljivo Marijo prosi pomoči s priserčnimi besedami: „Glej, o Marija! jaz nimam več matere na zemlji; o bodi Ti zdaj moja mati in stori, da bom jaz Tvój zvesti otrok!“

In kako zelo je potrebovala krepke materne pomoči, se je kmali pokazalo.

Prišla je v dvojno nevarnost, ki jo je toliko omamila, da bi se bila skoraj zgubila na napačno pot. Slabo branje in slaba družčina, to dvoje grozovito gorjé, ki brez števila mladih sere okuži, začne spodkopavati tudi njeno pobožnost in svetost.

Terezija je silno rada brala. Dokler je brala le dobre knjige, je bilo to za njen dušni napredek zelo koristno, kakor smo že videli. Ali brati je začela vse naskriž. Naj rajše si je poiskala izmišljenih povesti o vitezih in nenavadnih dogodbah. Take knjige takrat še niso bile tako ostudne, škodljive in pogubne, kakor so dan danes; vendar so bile njenemu očetu tako zoperne, da jih je morala skrivati pred njim in le skrivaj brati. Bog jo sicer obvaruje, da se tako zelo ne spridi in ne zabrede, kakor drugi, ki take knjige radi beró. Gotovo je Marija za njo prosila. Vendar je imelo to branje razun potrate dragega časa mnogoverstne slabe nasledke. Zato je britko obžalovala to nespamet vse svoje življenje. Zapisala je o tem:

„Polagoma so omerznile moje dobre želje in zabredla sem še v druge pregreške. Ni se mi zdelo napak ali prepovedano veliko ur po dnevi in po noči darovati temu nečimernemu opraviilu, čeravno sem skrivala pred očetom. Tako zelo sem se tega poprijela, da nisem mogla več zadovoljna biti, če ni bilo kake nove knjige. — Začela sem nositi lepo obleko, želela sem družim dopasti in vse sem si prizadjala, da bi imela lepe roke in dopadljive lase. Jemala sem seboj dišáv in se obdajala z vsemi nečimernostmi, kar sem jih le mogla dobiti; in teh ni bilo malo, ker sem bila iznajdljiva. — Res, da pri tem nisem imela nikakoršnega hudobnega namena in nikakor nisem želela, da bi bil kdo Boga žalil zavoljo mene. Vendar nasledek je bil ta, da sem še več let ohranila preveliko skerb za presiljeno lišpanje v obleki; takrat tega nisem imela za greh, zdaj pa sprevidim, kako je bilo to zelo napak za-me.“

Še obširniše popisuje in obžaluje drugo nevarnost, ktere se je premalo ogibala, — slabo družčino: „Ko bi smela kaj svetovati, priporočala bi staršem, naj skerbno pazijo na one, s kterimi se njih otroci v tej starosti shajajo; zgodí se lahko veliko hudega, ker naša natora je bolj k hudemu nagnjena, kakor k dobremu. Tako je bilo tudi pri meni.

„Imela sem nektere stričnike, ki so bili moje starosti, in so smeli večkrat k nam prihajati; to jim je bilo všeč, in tudi jaz sem jih z raznimi rečmi kratko-

časila. Slišala sem od njih raznoverstne otročarije in marsikaj, kar ni bilo dobro.

„Imela sem sestro, ki je bila dokaj starejša od mene; toda njenega lepega vedenja in njene pobožnosti nisem posnemala, pač pa sem rada sprejemala slabosti neke tete, ki je v našo hišo prihajala. Moja mati so poznali njeno lahkomiselnost, in so si vse prizadjali, da bi ne prihajala v našo hišo in ne govorila z menoj. Menda se jim je že naprej zdelo, koliko slabega se bom od nje naučila. Pa materno prizadevanje ni izdalo; teta je imela toliko izgovorov in pretvez, da je še prihajala v hišo.

„Zelo me je veselila ta tetina družčina. Vedno sem se zgovarjala ž njo, ker sem rada slišala njene burke in nečimernosti.

„Tako sem stopila v 14. leto. In mislim, da v tej prvi dobi svojega življenja nisem nobenega velicega greha storila ali Boga zapustila, čeravno me je prav za prav le skerb za svojo čast zadrževala, da se nisem polnoma zgubila, kajti do časti mi je bilo toliko, da bi me nobena reč na svetu ne bila mogla pripraviti, da bi bila svojo čast zapravila. Hotel Bog, da bi se bila tako resno bala zoper njegovo čast ravnati, kakor sem se bala zgubiti to, kar se mi je zdelo, da je čast pred svetom.

„Mojemu očetu in moji sestri se je zelo zoperno zdelo, da sem se s teto toliko pečala. Večkrat sta me zaradi tega strahovala. Ker pa teti ni bilo lahko zabraniti, da bi ne bila več k nam hodila, bila je njuna skerb zastonj, ker sem bila za vse napačno zelo prekanjena.

„Večkrat moram stermeti, koliko škode prinaša hudobna družčina. Ko bi ne bila sama skušala, bi nikakor ne mogla verjeti. V mladosti pa je nevarnost naj večja.

„Oh! ko bi se hoteli vsi starši nad menoj izgledovati in v tej reči zeló čuječi, pazni in skerbni biti. Kajti ta družčina me je tako spremenila, da skoraj nobenega znamenja pobožne duše nad menoj ni ostalo; teta mi je bila v dušo vtisnila vse svoje nečimernosti in slabe lastnosti. Iz tega tudi sklepam, koliko morajo koristiti dobre družčine, in svesta sem si, da bi bila v

čednosti ostala stanovitna in nepopačena, ko bi se bila v oni mladostni dobi pečala samo s čednostnimi osebami.

„Do velikih grehov sicer nikdar nisem imela nagnenja, ker se mi je že po natori studilo vse nespodobno; iskala sem v takih pogovorih le kratkočasnega razveseljevanja. Pa ker se priložnosti nisem ogibala, bila sem v naj večji nevarnosti. Toda Bog me je iz nje rešil; potegnil me je iz nje zoper mojo voljo ter se imam le njemu zahvaliti, da se nisem polnoma zgubila.“

V.

Dobremu očetu je bilo hudo videti, kako ljubljene hčerki prešnja gorečnost pojema; in še tem hujše se mu je zdelo, ker je že v merzlem grobu počivala rahla materna roka, ktera bi jo bila znabiti še na pravo pot pripeljala. Da se ji skerb in ljubezen ranjce matere nekoliko nadomesti in pa da bi se umaknila nečimerni teti, jo pošlje v mesto v nunsko šolo, kjer so se odgojevale dekleta njene verste.

Tihota samostanskega življenja duhoviti Tereziji začetkoma ni kaj všeč. Toda kmali se ji prikupijo mirni, veseli obrazi pobožnih nun, in tudi v njenem sercu se zopet prebudi in oživi gorečnost, ki je le nekaj časa spala, pa ni bila še zamerla.

V samostanskih šolah se je gotovo večkrat spet spominjala tistih blazih otročjih dni, ko sta z Roderikom s toliko vnemo brala življenje svetnikov, zidala puščave in toliko hrepenela po mučeništvu itd. Pa poslušajmo, kaj o tem sama pripoveduje:

„Pervih osem dni mi je bilo zelo težavno v samostanu živeti, posebno ker sem se bala, da je tam že moja nečimernost znana. Vendar sem bila te nečimernosti že sama naveličana in sem se vedno bala Boga žaliti. Kakor hitro mi je bilo mogoče, sem šla k spovedi in čez osem dni je zginil ves nemir in srečniša sem bila v samostanu, kakor doma. Bile so pa tudi v samostanu vse zadovoljne z mano in so me zelo ljubile. Čeravno takrat še nisem imela nagnjenja, da bi sama

postala nuna, me je vendar veselilo bivati med tako svetimi osebami.

„Posebno ene pobožne nune se je Gospod poslužil, da me je razsvetlil. Ko sem si začela v prid obračati njeno pobožno govorjenje, me je veselilo slišati, kako lepo je o Bogu govorila. Pripovedovala mi je, kako je prišlo, da je ona postala nuna. Brala je namreč v evangeliju besede: „Veliko je poklicanih, malo pa izvoljenih“. Popisovala mi je tudi plačilo, ki ga Gospod daja onim, kateri zavoljo njega vse zapustijo. Ta dobra družčina je polagoma odpravila vse moje napačne navade in zopet obudila v meni želje po večnih rečéh.

„V tem samostanu sem ostala poldrugo leto in sem se tam zelo poboljšala. Začela sem pogosto moliti; priporočevala sem se vsim, naj bi za me molile, da bi mi Bog odkazal tisti stan, v katerem bi mu mogla služiti.“

Da je že zapustila samostanske šole, je bila vzrok huda bolezen, ki jo je nenadoma napadla. Morala se je vrniti domú k očetu, da bi ozdravela. Ko nekoliko okreva, jo pošljejo k sestri na pristavo, da bi si tam zdravje vterdila. Na poti tje obiše za nekaj časa svojega strica, ki je bil jako moder in pobožen mož in poznej mašnik. Ta stric je imel veliko lepih, pobožnih knjig. Branje svetih bukev in pa modro, sveto govorjenje stricevo jo močno poterdi v dobrem. Spet jo je, kakor nekdej v otročjih letih, globoko v serce pretresala resnica; da vse je na svetu nečimerno in vse tako hitro mine, Bog pa svojim prijateljem večne nemenljive zaklade obeta. Tudi to jo začne skrbeti, da bi v pekel ne prišla, ako umerje.

Taki premislili jo čedalje bolj nagibajo, da bi v kakem samostanu vse življenje Bogu posvetila. Vendar, preden se odloči, ima še velike boje. Skušnjave ji kažejo samostansko življenje pretežko. Pa ona jih serčno premaga, ter si misli: „Trud in terpljenje samostanskega življenja ne more biti večje, kakor je terpljenje v vicah, in jaz sem pa še pekel zaslužila. To ni tako veliko, če bo moje življenje, kar ga še bo, kakor v vicah, — če pa pojdem potlej naravnost v nebesa.“

Nobena reč ne more več prenagniti njene volje,

njenega sklepa. Stara 20 let stopi v red karmeličanski. In Terezija — nekaj tako nečimerno dekle — nosi ozko, priprosto obleko nebarvanega terdega sukna, njen plašč se pripenja z lesenim gumbom. Vedno hodi bosa, le pod nogami ima privezane spletene podplate. Tudi zagrinjalo ima iz navadnega platna. Postelja njena je slamnica, položena na desko. Le po dvakrat na dan dobiva jedilo; mesa pa nikoli ne. Pa za Terezijo je taka revščina naj večje veselje. Kjer le more, si zbira naj slabše jedi, naj slabšo obleko in naj bornišo posteljo. — Nekikrat niso imele v samostanu družega jesti, kakor suh kruh. Sv. Terezija je Boga hvalila, da jih je vredne storil tolike revščine. Čeravno je bila zelo pobožna in deležna nenavadnih milosti božjih, vendar ni bila zaradi tega nič prevzetna. Rekla je n. pr. družim nunam: „Dobro vém, da se imam od vsake izmed vas še mnogo dobrega učiti“.

Prav posebno hvale vredna pa je njena velika poterpežljivost. Kmali po sprejetju v samostan je hudo zbolela. Tri leta je morala terpeti naj grozovitiše bolečine. Sploh v 40 letih, ki jih je v samostanu preživela, ga skor ni bilo dneva, da bi ne bila imela te ali one bolečine terpeti. Pa vse terpljenje je tiho in s čudovito vdanostjo prenašala. Celó veselila se je terpljenja. Večkrat je ponavljala te le znamenite besede: „Terpeti ali pa umreti; umreti ali pa terpeti“. Tedaj življenje brez terpljenja se ji je zdelo neprijetno in nekoristno. Zato je ona bliščeči izgled vsim terpečim. Kako zelo osramotuje vse tiste, kateri že pri najmanjšem terpljenju godernjajo in poterpežljivost zgubljajo, in pa kako še le take mehkužne labkoživce, ki vedno le na to mislijo, kje in kako se bodo kratkočasili in razveseljevali, kakor bi življenje ne imelo bolj vzvišenega namena!

Nad vse pa se sveti njena deviška čistost. Čeravno je bila nekaj časa posvetna postala, vendar je sama hvaležno spoznala, da se zoper sv. čistost ni ničesar pregrešila, tudi v mislih ne. Take reči so ji bile popolnoma neznane, kakor svetuje sv. apostelj, da kaj nespodobnega naj se med kristjani še imenuje ne. Zato si, mladi bravec, dobro zapomni besede, ki se berejo v

papeževem pismu, s katerim je bila sv. Terezija med svetnike prišteta: „Med vsemi čednostmi, s katerimi je Bog čudovito ovenčal svojo nevesto, se je svetila čistost kot naj popolnša.

5. Sv. Kazimir.

Iz Jezusovega nauka lahko povzamemo, da je bogatinom veliko teže se zveličati, kakor pa ubogim. Toraj je bilo že za marsikterega otroka dobro, da je bil v revščini rojen. Revežev otrok veliko bolj čuti kakor bogatinov, kako zelo potrebna mu je dobrotljivost Božja, in zato tudi raji moli. Revščina ga tudi obvaruje stoterih nevarnosti in zanj, ktere nastavlja ljudem denar, dobro in zložno življenje, gizdavo razveseljevanje in postopanje itd. Če le starši skerbno pazijo, lahko odraste revno dete v nedolžnosti in pobožnosti.

Bogatinov otrok pa se ima z mnogoverstnimi skušnjavami boriti. In če vendar v sredi svetnega blišča ostane dober in nedolžen, je to prav posebno delo milosti božje; in tak otrok zasluži večje in lepše plačilo pri Bogu za čas in za večnost.

Tako milost je sv. Kazimir prejel od Boga.

Bil je sin poljskega kralja Kazimira III in Elizabete Avstrijske, rojen v Krakovem 5. okt. 1458, in je umerl, ko je bil še le 25 lét star.

Naj lepše in naj slavnejše, kar je moč o njem povedati, je pač to, da je v kljub vsim nevarnostim mladosti in dvorskega življenja do smerti neomadežano ohranil kerstno nedolžnost.

Poglejmo, s kakšnimi pripomočki je dosegel to, kar je naj večja sreča in čast slehernemu kristjanu.

a) Kazimir je bil vselej v boglji v. Imel je silno dobro mater, ki se smé prištevati naj bolj bogoljubnim in čednostnim gospém tistega časa. V prvi dobi je sama odgojevala svoje otročiče. Ko so pa nekoliko odrasli, poiskala jim je z veliko skerbjo in previdnostjo vsestransko zanesljivega učenika. Imé mu je bilo Ivan Dlu-

glos, sploh so mu tudi Longin rekli; bil je izgleden duhoven, blagodušen Poljak, izversten gledé velike pobožnosti in nenavadne učenosti. Večkrat se mu je ponujala škofovska čast, pa je v svoji ponižnosti raji ostal korar v Krakovem in do smerti ljubljeni učenik kraljevih otrok.

Ta dobri učenik si je znal sicer serca vsih svojih plemenitih gojencev pridobiti, a med vsemi mu je bil najbolj vdan, najbolj pokoren in vbogljiv Kazimir. Kakor materna beseda, tako mu je bila sveta tudi vsaka beseda iz ust spoštovanega skušenega učenika. Zvesto je poslušal njegove nauke, natanko spolnoval njegove opomine in svete. In ravno ta zvesta ubogljivost je Kazimira obvarovala premnozih grešnih nevarnosti in ga obderžala na pravi poti, na poti nedolžnosti.

Kaj bi bilo Kazimiru pomagalo, da mu je bil Bog dal tako dobro mater in tako vestnega učenika, ko bi sam ne bil tako vbogljiv? Zgodilo bi se mu bilo, kakor se zgodí sto in sto otrokom, kateri ravno zavoljo nevbogljivosti v neskušeni letih zabredejo na napačna pota ter postanejo nesrečni za čas in za večnost.

b) Kazimir je bil iz serca ponižen. Vsakemu otroku je težko si pridobiti popolno ponižnost, ki je podlaga vsih drugih čednost; a gotovo še naj težje je to za one, kateri stanujejo v kraljevih palačah in so obdani z vso častjó in slavo ter morajo dan na dan slišati odkritoserčno a hlinjeno hvalo domačih in tujih. Pa Kazimir je tudi v tej reči slavno zmagal. Tolikanj ljuba mu je bila ponižnost, da se ni zmenil za kraljevo čast in imenitnost; nikdar se ni bahal in tudi ni od nikogar pričakoval ali zahteval posebne časti. Edina čast, zastran ktere je bil ponosen, mu je bilo to, da je po sv. kerstu postal otrok nebeškega Očeta in dobil pravico enkrat kraljevati ž njim na veke.

In ker je v svoji živi veri spoznal in čutil, da je vsak človek otrok božji in dedič nebeškega kraljestva, je bil do vsih ponižen in prijazen, kakor do svojih bratov. Za reveže in priproste se je naj raji potegoval, tako, da so ga imenovali zagovornika revežev. Čeravno kraljevi sin, je vendar rad govoril in hodil z reveži ter jim z lastno roko stregel. O kako prijetno je bilo videti, ko je kraljevič, še skor deček uboge zbiral v veži kra-

ljeve palače, enim delil hrano, drugim obleko in denarja; zopet ene tolažil, druge pa z ljubeznijo opominjal k poterpežljivosti in posnemanju križanega Jezusa. Zdel se je o tacih trenutkih bolj angelj ko človek. Nekteri dvorjani, katerim je bila taka kerščanska ponižnost pač neznan prikazen, mu hočejo dopovedati, da se tako poniževanje do revežev ne vjema z njegovo kraljevo visokostjo, ali odgovori jim prelepe besede: „Jaz pač nikakor nisem ták kralj, kakor je Jezus, Sin Božji. In ta je prišel iz nebeških višav k nam ubogim ljudem; ozdravil je naše slabosti in postal sam reven, da bi nas obogatil. Učil je z besedo in djanjem, da revežu streči se pravi Njemu streči. Druge časti ne maram iskati, kakor posnemati svojega Gospoda Jezusa.“

Ljudje premalo pomislijo, kako važen pripomoček za kerščansko pravičnost je ponižnost. Kdor je v resnici ponižen, ne zaupa sam sebi in se ne zanaša na lastno moč, toraj se tudi nevarnosti ogiblje. Poleg tega pa tudi prejema obilnišo pomoč od zgoraj, kajti: „Ponižnim daje Bog svojo milost“.

c) Kazimir je rad goreče in pobožno molil. Kakor drugi otroci hlastno ljubijo mladostno igranje, tako je on ljubil molitev. V molitvi je iskal in našel svoj počitek, svoje naj ljubše veselje. Naj raji se je mudil v cerkvi blizo velikega oltarja, kjer se je ves zamaknjen klečé pogovarjal s svojim Žveličarjem v presv. Rešnjem Telesu. Mnogokrat je rekel svojemu blagemu učeniku: „Nikjer ne najdem večega veselja, kakor v cerkvi pred oltarjem. Če smem tam, kolikor me je volja, dolgo ostati, mi je ljubše, kakor lov, igra, ples in vse enako kratkočasovanje.“ Zato so morali večkrat v cerkev ponj iti, sicer bi bil še kosilo zamudil.

Posebno rad je premišljal terpljenje in britko smert, ktero je Jezus iz ljubezni do njega prestal. Ta neskončna ljubezen Jezusova ga je večkrat tako zeló ginila, da se je moral zjokati in vroče solze hvaležnosti pretakati. Ker se pa to terpljenje posebno pri sv. maši razodeva in nekervavo ponavlja, je z velikim veseljem hodil k sv. maši, kolikorkrat je utegnil. In s tolikim strahom in s tako zbranostjo je bil vselej pri naj svetejši daritvi,

da so se vsi pričujoči izgledovali in vnemali nad njegovo angeljsko pobožnostjo.

Taka molitvenost je bila varen škit njegovi nedolžnosti. Kajti molitev donaša nedolžnosti ob enem dvojno pomoč: pobožna molitev odterguje misli in želje od posvetnega in grešnega ter jih proti nebesam povzdiguje, blaži in posvečuje; ob enem nam pa tudi potrebnih gnad sprosi in milega varstva božjega. Serce, katero se veliko z Bogom pogovarja, se polagoma navzame nekaj božjega.

d) Kazimir je bil zvest častivec Matere Božje. Z neomejeno sinovsko ljubeznijo Jo je ljubil; drugače Je ni imenoval, kakor svojo preljubo Mater; kaj rad je pri vsaki priliki govoril o Njeni vzvišeni slavi, o Njenih prednostih in o Njeni mogočni priprošnji; vedno si je prizadeval Njene čednosti posnemati. Še zdaj, ko je že preteklo 400 lét, imamo pred očmi ginljiv dokaz njegove detinske ljubezni do Matere Božje: prelepo pesem Marijino, ki se v latinskem izvorniku tako-le začinja: „Omni die dic Mariae mea laudes anima“. Pesem ta je v latinskem jeziku silno lepo zložena, — zdaj bi rekli klasično, in ima 60 precej dolzih kitic. Kako krasno in vsestransko opeva visokost Marijineslave, kako priserčno zopet in zopet vnema samega sebe, naj vendar njegova duša iz vse moči časti in slavi nebeško Mater, in kako zaupljivo Jo prosi, naj ga varuje tu na zemlji pred sleherno hudobijo, naj mu sprosi vse kerščanske čednosti, naj ga priporoči Svojemu božjemu Sinu, da ne bo pogubljen, ampak sprejet v rajsko veselje, in kakor za-se prosi sledujič tudi za vse druge, kateri z veseljem obhajajo Njene praznike in Njena dela: vse to se ne dá v nobenem jeziku tako lepo na kratko povedati, kakor je on sam zložil v latinskem jeziku!

To pesem je silno rad imel; bila mu je neprecenljiv zaklad. Vsak dan jo je molil ali prepeval pred Marijino podobo; in še celó to je prosil, naj položijo po njegovi smerti prepis te pesmi ž njim v grob. In glejte, čez 120 lét odprejo njegov grob in najdejo nestrohljeno njegovo deviško truplo, pa tudi nestrohljeno Marijino pesem njemu pod glavo, čeravno je bil prostor, kjer je ležal, jako vlažen.

Da boste videli, kakšnih darov zlasti je sv. Kazimir vsak dan prosil Mater Božjo, naj postavim tu vsaj nekatere kitice iz njegove tolikanj mu drage pesmice:

1.

Vsak dan spevaj,
Razodevaj,
Duša, hvalo Materi;
Serčno vdano
In svečano
Nje preslavljalj prednosti.

2.

Priporoči
Me in zroči
Jezusovi milosti,
Da me brani
In ohrani
V sredi vsih nevarnosti.

3.

To želelo,
Kopernelo
Serce moje je in bo:
Rane sceli
In dodeli
Dušno mi lepoto vso:

4.

Da priljuden
In spodbuden,
Trezen, čist, pobožen bom,
Krotek, priden
In previden
Služim si nebeški dom;

5.

V Božji vedi
In besedi
Dobro vterjen, podučen;
V strahu Božjem
In z orožjem
Svetih vaj bom preskerbljen.

6.

Prosi za me,
Da me vzame
Jezus v večni raj;
Ti me reši,
Da ne treši
Sin me v ognja strašni kraj!

Za čednost in nedolžnost tacega častivca Marijinega se pač ni bilo bati; kajti od nekdanj je Marija premo-gočna bramba kerstne nedolžnosti. V neki Marijini knjigi se bere, da se bogoljubnost lahko presodi po češčenji Marijinem, kakor se gorkota meri na toplomer ali termometer: čem bolj je serce Mariji vdano, tem bogoljubniše je tudi sicer; če pa začne ljubezen do Marije ugasovati v sercu, pojemala bo tudi bogoljubnost sploh.

e) Le še en pripomoček naj v kratkem omenim, kateri je poleg družih že naštetih zdatno pripomogel, da je naš ljubljani Poljak ostal vsikdar zvest kerstni obljubi.

Kazimir je živel spokorno, on ni mehkužil svojega telesa. Čeravno v kraljevi palači, je vendar jako

ostro živel in mnogoverstno zatajeval samega sebe. Ker je bil kot kraljevič primoran se lepše oblačiti, nadomestil si je s tem, da je pod kneško obleko nosil drugo ostro in spokorno oblačilo. Spal je zraven rahle postelje na terdih tleh. Cerkvene poste je zvesto spolnoval in tudi prostovoljno se postil ter celó v bolezni ni maral za olajšanje, rekoč, da ondi, kjer druga zdravila ne pomagajo, tudi mesne jedi čudežev ne delajo. Večkrat je po noči vtajal ali pa v prav zgodnjih urah, da je molil in v cerkev šel; če so bila cerkvena vrata še zaperta, je pred pragom na merzlih tléh klečal in globoko priklonjen pobožno molil. Nakladal si je po okolnostih še drugih pokoril.

Kazimir je dobro vedel, daj naj lepši biser kerstne nedolžnosti je sveta čistost, ktera ima pa tudi naj več nevarnost in naj hujših sovražnikov, zlasti v mladih letih. Da bi si ta neprecenljivi biser še bolj zagotovil, je po resnem prevdarku in vsestranskem premisliku storil obljubo vednega devištva. In to obljubo je zvesto spolnoval do svoje srečne smerti. Prelepa je njegova beseda in vredna, da si jo vsakdo globoko v spomin, v serce vtisne, ktero je pri neki priliki izrekel: „Raji hočem umreti, kakor pa čistost zgubiti!“ —

Še eno plemenito čertico iz njegovega izglednega življenja naj pristavim. Leta 1471 so se bili Ogrri spuntali zoper svojega kralja Matija in so poslali poslance do poljskega kralja, da bi njegovega sina Kazimira za kralja dobili. Kazimir je bil takrat 13 lét star in bi se bil naj raji ponujani kroni kar naravnost odrekel. Toda očetova volja je, da naj jo sprejme ter ga pošlje z vojsko na Ogersko. Sin uboga. Ker je pa bilo potovanje zamudno, si je med tem kralj Matija spet bolj serca Ogrov pridobil ter pride z veliko vojsko Kazimiru nasproti. Ko kraljevič Kazimir to zvé in je tudi slišal, da so papež Sikst IV se izrekli za Matija, začne preserčno prositi očeta, naj mu dovolijo, da se verne domú. Oče mu dovoli čeravno nerad. Kazimir se nemudoma z vojske poverne ter izreče pomenljive besede: „Ni mi mar krona, ki je s kervjo podložnikov pokropljena in pridobljena.“ Stanovitno se je tudi ubranil, ko so mu še v drugič ponujali krono ogersko. Njegovo plemenito

serce ni hlepelo po svetnih časteh in pozemeljskih kronah, v mislih mu je bila le neminljiva nebeška krona. Da bi si to zagotovil, je zadnjih 12 let svojega življenja le v to obračal, da je z dobrimi deli spolnil in doveršil svoje dušno zveličanje, za katero se je tako zvesto in slavno prizadeval od prve mladosti. — Umerl je v Vilni 4. marca 1484.

6. Sv. Katarina Sijenska.

Od nekdanj so veliko veliko koristile svete žene in device v sv. katoliški Cerkvi. Take svete osebe so res pravi angelji v človeški podobi: angelji varhi so ljubi mladini, katero znoajo tako lepo podučevati, k bogoljubnosti in pravi sreči napeljevati; angelji tolažbe so revežem in sirotam, bolnim in umirajočim, katerim ne zná nihče tako ljubeznjivo streči in pomagati, da jim celó brezverci in krivoverci ne morejo odrekati spoštovanja; angelji, — res pravi poslanci božji, so med nesrečnimi ajdi, kjer s toliko sveto vnemo pomagajo v raznih misijonih razširjati kraljestvo božje; angelji miru in sprave so za vse človeštvo, ker z obilno in gorečo molitvijo, ki jo med svetom in po samostanih pobožno opravljajo, zadržujejo maščevalno šibo Božjo, da prehudo ne zadene nehvaležnega svetá.

Takih svetih duš je bilo v vsih dobah kerščanskega življenja obilo. Prav posebno pa se med njimi odlikuje sv. Katarina Sijenska, ker celó papež so poslušali glas njenih modrih svetov. Da pa morajo take izvoljene neveste Kristusove zvesto spolnovati svojo vzvišeno nalogo v kraljestvu božjem na zemlji, morajo se vestno pripravljati že v mladosti; kajti kdor v mladih letih nima angeljskih lastnosti, si jih težko težko pridobi v poznejši dobi. Zato je pa tudi sv. Katarina tako lepo živela v mladih letih, kakor se hočemo koj prepričati.

a) Njena zgodnja bogoljubnost.

Katarina je bila rojena l. 1347 v Sijeni na Toškanskem. Njeni starši niso bili imenitni in gosposki, ampak

srednjega stanú, kajti njen oče je bil spoštovan in premožen meščan in barvar. Pa morajo se nam zarad tako slavne hčerke imenitni zdeti, ker slava in sreča otrók je vselej kolikor toliko tudi délež staršev.

Bog je Katarinko od prve mladosti, že od zibeli z nenavadnimi milostmi obsipa! Bilo je to dete veselo, modro, razumno, pobožno in sploh tako ljubeznjivo, da so ga bili veseli starši in veseli vsi, kateri so ga poznali. Materi skoraj ni bilo mogoče Katarinice domá obderžati, tako radi so jo povsod imeli. Vedno so prihajali sorodniki, sosedje in znanci, čudili se modri deklici in prosili, naj jo pusté še ž njimi na dom, da jim bo veselje delala s svojo detinsko priprostostjo, angeljsko radostjo in nenavadno modrostjo. Sploh so jo imenovali malo svetnico in tudi imé Katarina so ji spremenili v „Eufrozino“, kar po naše toliko pomeni, kakor „radost in veselje“. Že njena pričujočnost je večkrat žalostna serca utolažila. Nekikrat je bila njena mati zeló žalostna. V tej otožnosti gre v sobo k spijoči Katrici, jo vzdigne iz posteljice in objame: pri tej priči se ji žalost spremeni v veselje, tema otožnosti zbeží pred svitom nedolžnega smehljanja.

Zgodaj, prav zgodaj je pričela pobožnosti, ki so že takrat naznanjale svetost, do ktere je imela pozneje dospeti. Pred vsem je prav priserčno ljubila in častila Mater Božjo. Še le pet let je bila stara in že je imela navado, da je po stopnjicah gori in doli gredé na vsaki stopnjici pokleknila in pobožno češenomarijo obmolila. Včasih so jo dobili v kakem skritem kotiču, kjer je klečé molila. Nihče ni mogel zapaziti pri njej naj manjše napake in sicer nič otročjega.

Večkrat je zbirala male deklice okrog sebe, se ž njimi pogovarjala o ljubem Bogu, in jih učila, kako naj se premagujejo v malih rečeh, ali pa tudi še kako ostrejše pokorilo poskusijo.

Bog je poplašal tako pobožnost in gorečnost dobremu dekletcu s tem, da jo je že v detinski dobi z neko nenavadno milostjo pripeljal do velike ljubezni. To je pa bilo tako le:

Katarina je imela sestro Bonaventuro, ki je bila omožena in je živela ne ravno daleč, blizo mestnih vrat.

Nekega dne — takrat je bila stara šest let — jo mati pokliče in pravi: „Katrice, danes morata ti in Štefanček iti obiskat sestro Bonaventuro.“

Vsa vesela, kakor more le nedolžnost biti, se napotita Katrica in njen bratec proti sestrinemu domu. To si labko mislite, da sta bila tam dobro postrežena in da je bil ta dan za nju prazničen dan, dan radosti. Pa tudi radovanja se človek sčasoma naveliča, posebno taki celó majhni ljudje, kakor sta bila ta dva gosta. Treba je bilo zopet na dom misliti, in kakor sta vesela prišla, se zopet vesela proti domu vračata.

Štefanček, kakor se že dečku spodobi, je bil bolj hiter od sestrice, ki ga ni mogla dohajati. Prideta do cerkve sv. Dominika. Deklica zagleda nad cerkveno streho v zraku veliko svetlobo bliščečo, kakor bi solnce svetilo. V tej svetlobi zagleda prelep leskeč tron, na katerem je sedel Jezus Kristus v škofovski obleki. Kerubini so klečali poleg trona in blizo Gospoda stali so ss. Peter in Pavel, in pa sv. Janez, ljubljenec Jezusov.

Ljubeznjivo se je oziral Jezus na svojo hčerko in jo blagoslovil, kakor škof dajo blagoslov pri sv. maši. Presrečna deklica se zamakne in nepremakljivo stoji na cesti ter gleda nedopovedljivo lepoto in svetlobo.

Bratec Štefan je urno dalje korakal, misleč, da tudi sestra tikoma za njim stopinje ubira. Še le, ko je že precej daleč, jo pogrēši in začne klicati. Pa nič ni odgovora. Hitro se verne nazaj in kmali jo zagleda pred cerkvijo nepremakljivo stati in moliti.

Deček, nepočakljiv tembolj, ker je že noč blizo, začne zopet klicati: „Katrice! kaj stojiš tam? zakaj ne greš domú?“

Pa deklica se ne zmeni za njegovo vprašanje. Štefanček, čedalje bolj nepoterpežljiv, gre bliže, ter jo potrese za ramo in močno zakriči: „Katrice! Kati! pojdi no domú!“

Kakor bi se iz sladkega spanja zbudila, se sveta deklica oberne proti dečku, pobesi oči in pravi: „Oh, bratec, ko bi ti le videl, kar sem jaz videla!“

„Kaj je bilo, sestra?“ vpraša Štefanček. A ne dá mu odgovora; še enkrat se ozrè tje, kjer je Zveličarja

videla; nikogar ni bilo več videti. Zdaj se začne šestletno dekletce milo jokati, da je minil tako lep pogled.

Od tistega trenutka se ji ni zdelo nikdar nikdar več nič lepo na svetu v priméri z ono prikaznijo. Od sihdob ji je bilo le nebeško veselje v mislih. Jezus je bil v njenem sercu obudil toliko ljubezen, da je skor neprenehoma le nanj mislila in hotela le Njemu živeti in želela le Njemu dopasti.

b) *Njeno bogoljubno napredovanje.*

Milost božja lahko človeka, kateri si jo sprosi in se ji ne ustavlja, v enem trenutku više povzdigne v kerščanski popolnosti, kakor bi se z lastnim prizadevanjem leta in leta mogel povzdigniti. Prelep izgled in dokaz imamo ravno v detinskem življenji sv. Katarine, zlasti od takrat, ko je videla prelepo prikazen.

Kakor krasna vertnica v spomladi se je razvijala in na okrog razširjala prijetno vonjavo kerščanskih čednosti. Čedalje obilniše so se zbirale krog nje male deklice in zvesto poslušale njene nauke in svete. Bila jim je vodnica ter jim naročala, kaj naj molijo, kako naj se zatajujejo itd. Mali Katarinki je bilo pripisovati, da se je v Sijeni marsikaj na boljše obernalo, zlasti pri mladih.

Pa odkar je imela prečudno prikazen, je postala bolj zamišljena in resnobna. Kaj je bil pač vzrok?

Na pobožne puščavnike je mislila, ki so v prvih časih kerščanstva daleč od ljudi po samotah nemoteni molili in so vedno mogli biti z Jezusom združeni. Tudi ona bi se tako rada odtegnila mestnemu šumu, da bi v tihi in mirni samoti prav po željah svojega pobožnega serca, zmiraj mogla moliti in se vedno pogovarjati s svojim ljubljnim Zveličarjem. Pred si ne dá mirú, dokler res ne zverši té vzvišene misli.

Neko jutro prav zgodaj zapusti skrivaj domačo hišo s terdnim namenom, da se ne bo préd povernila, dokler ne najde zaželjene puščave. Ko bi se ji to ne utegnilo tako kmali posrečiti, vzame — prav v otročji previdnosti — hleb kruha seboj za potovanje.

Kmali pride do mestnih vrat San Anzano; serčno jih prestopi. Potem pa vedno dalje dalje hiti. „Kmal

bom v puščavi!“ ta misel jo priganja, in ne čuti ne bolečin v nogah in ne sicer popotnega truda, čeravno je še tako majhna.

Zvoniki, stolpi in dimniki Sijenskega mesta se ji zdijo čedalje manjši, — slednjič popolnoma zginajo. Mala puščavnica pride do neke doline, ktera se ji bolj samotna zdi. „Ta mora biti puščava“, si misli in krene z velike ceste v stran. Ne gre dolgo, kar zagleda pred seboj velikansko skalovje in votlino v njem. Zdaj še le se odpočije. In ne vém, če je slavni Kolumb mogel imeti veliko večje veselje v sercu, ko je Ameriko znašel, kakor ga je imelo to sveto dete stopivši v staro votlino, — tolikanj zaželjeno puščavo!

Vsa srečna pade na kolena in začne moliti in hvalliti nebeškega očeta; dolgo moli in moli tako priserčno, da se ne dá izreči; sodimo pa lahko nekoliko po sporočilu, ki pravi, da se je med molitvijo od tal vzdignila, da se je z glavico jamskega stropa dotikala in tako več časa v zraku ostala.

V taki priserčni molitvi pa ne govori samo človek z Bogom, ne samo ubogi červiček s svojim vsemogočnim Stvarnikom, marveč tudi nebeški Oče se poniža in govori ljubeznjivo s svojim zemeljskim otrokom. V molitvi je Bog naznanil Katinki, da je še premlada za tako življenje, in da naj nikar ne zapušča hiše brez vednosti svojih staršev. Precej vboga znotranji glas božji in se vrača proti domu.

Strah in groza jo obhaja, ko že pozno zapušča samotarsko votlino; močno se začne bati, da bi se ji kaj hudega ne zgodilo v tej samoti. Tista junaška serčnost, ki je zjutraj deklico spremljala, je zdaj vsa zginila; kakor je pred z veselim srcem iskala samote, tako je zdaj s strahom in trepetom mislila, kako bo spet domú prišla.

Zopet išče pomoči v molitvi, in nebeški Oče ne zapusti otroka, ki ga tako priserčno ljubi in obžaluje prederznost, da si je upal zapustiti domačo hišo. Glej, angelj božji pride, vzdignje dete na svoje perutnice in kakor bi z očesom trenil — stoji Katinka pred mestnimi vrati! Od tod pa do domače hiše ji je lahko pot

dobiti. Domači niso nič vedeli, kam je bila šla; menili so, da je bila pri sestri.

Čeravno se ni tako zgodilo, kakor je Katinka v svoji angeljski priprostosti nameravala, vendar zastonj ni bilo njeno potovanje v puščavo. Ta pot je bila zanjo zopet velika stopinja od dobrega do še boljšega. Duh božji, ki jo je bil zopet na dom pripeljal, jo je zdaj učil, kako naj si v lastnem srcu napravlja samotnost; učil jo je, kako naj v sredi svetnega šuma in pri vsih svojih opravilih ima Boga pri sebi in se ž njim pogovarja. Kako zvesto je sprejemalo to izvoljeno dete nauk svojega božjega Učenika, mi ni treba še na široko popisovati. Zatajevanje je bilo od dne do dne večje; njeni pobožni zdihljeji in svete molitve so noč in dan terkale na večna vrata Očetove hiše. Sploh njena bogoljubnost je bila na vse strani tako velika, da so se morali domači večkrat kar čuditi.

Nekega dné ji pravi njena mati: „Pojdi v cerkev in prosi gospoda župnika, naj opravijo eno sv. mašo v čast sv. Antonu; te sveče in ta denar pa položi za darilo na oltar.“ Katinka natanko opravi vse, kakor je bilo naročeno; ko pa v cerkev pride, jo sveto opravilo tako prevzame, da ostane do konca v cerkvi. Pride tedaj nekoliko pozneje domú, kako je bila pričakovana. Zarad tega je bila od matere ostro pokarana; med drugimi besedami je bila tudi ena kletevska. Ubogo dete je tega močno žalostno. Kmalo potem, ko ste bili z materjo sami, prosi in pravi: „Preljuba moja mati! če kaj napak storim ali če sem nevbogljiva, kaznujte me, kakor hočete; prav je, da se poboljšam. Toda prosim vas, nikar ne kolnite več zavoljo mene; vaši starosti ni primérno in za-me je hudo terpljenje.“ Za mater je bilo to zelo podučljivo; in tudi očetu pové potlej; pobožni mož hvali Boga, da mu je dal tako dobro in pobožno dete.

V svetosti tako zgodaj podučena z nebeškim razsvitljenjem, je kmali spoznala, da med raznimi žarki svetniške krone se naj lepše blešči in sveti: sveta deviška čistost. Da bi ta neprecenljivi zaklad mogla bolj gotovo prav do smerti ohraniti, stori v sedmem letu obljubo vednega devištva. To obljubo izroči v roke naj

boljše Matere Marije, ki se je bila izmed vseh prva z enako obljubo Bogu posvetila.

Tudi ta obljuba je bila nova podlaga za novo dušno napredovanje. Tako je bila vneta za lastno zveličanje in za zveličanje družih, da je nad vse čislala one, kateri so goreče delali za dušno rešenje. Ker je bil zlasti sloveči red dominikanov v ta namen vstanovljen, ga je tako zeló spoštovala, da je celó stopinje poljubovala, po katerih je hodil kak duhoven iz tega reda.

c) *Njena stanovitnost v dobrem.*

Mladostni bogoljubnosti je naj bolj gotova podlaga in ob enem naj lepši venec: kerščanska ponižnost in pohlevna priprostost. V tem je ljubeznjiva Katarinka še prav posebno želela Jezusa posnemati. Že v detinski dobi je imela zeló v čislih ponižno revščino. Nekikrat je v šoli prosila, naj se smé preستي med revne otroke, če ravno ni revnih staršev, ker ubožni otroci so podobni Jezusu, ki je hotel zmir v revščini živeti. Že zjutraj je jela premišljati, kaj bi mogla čez dan dobrega storiti naj revnišim otrokom.

Da bi malega Jezuška še bolj posnemala, hotela je le revno in priprosto oblečena biti. Še le pet lét stara, je rekla materi, da bi se ubranila lišpanja in lepoticja: „Ljuba mati! božje Dete je bilo v jaslicah zeló revno, zavito je bilo v ubožno in slabo tkanino!“

Toda ravno od te strani je imela dobra deklica naj večé škušnjave premagati.

V prvi dobi sicer se domači niso tolikanj zmenili za njeno ponižno priprostost v obleki in noši, tudi ne za njeno bojzljivo sramožljivost in pohlevnost v vedenji; a drugač je bilo, ko je nekoliko odrastla, — v njenem trinajstem letu.

Starši, zlasti mati, so namreč začeli misliti, kako bi Katarino naj bolje preskerbeli za prihodnost, želeli so jo bogato in imenitno omožiti. Katarina pa je od tistega dné, ko je Mariji darovala deviško obljubo, le na to mislila, kako bi mogla v kak samostan priti, da bi Bogu polnoma posvetila vse svoje življenje.

Huda vojska nastane za mlado svetnico. Mati ji prigovarja, naj se lepše oblači, naj lepote svojih las

nikar ne skriva, naj se nikar vedno ne zapira, marveč naj gre v veselo družino, kakor druge dekleta. Uboga Katarina! kaj je hotela storiti? Detinska ljubezen in pokorščina ji pravi: ubogaj! a notranji glas, spomin nekdanje obljube, s katero se je svetu odpovedala in vso se Bogu izročila, ji velevala, naj reče: ne!

Zato vse materno prizadevanje v tej reči ni dosti izdalo; nepotrebno lepoticenje ni hotelo prav napredovati le po nekoliko se je vdala maternim željam.

Mati upa, da bo Katarinina sestra v pregovarjanji več opravila. Zato jo pošlje k Bonaventuri, s katero ste se skrivaj dogovorile, kako jo bo odvracala od njene obilne pobožnosti in polagoma nagibala k posvetni nečimernosti.

Veselo se preseli Katarina k sestri, ne vedé, kaka zarota se je napravila zoper njo.

Nameri se včasih, da tudi svete duše padejo v kako napako, da se potem skesano tem više povzdignejo.

Bonaventura je bila sama bolj posvetna in zbirčna v obleki; toraj se rada poprime svoje čudne naloge proti sveti sestrici. In res se ji posreči pregovoriti priprosto deklico, češ, prava pobožnost ne smé biti čmerna, ampak vesela; da na tem ne more biti toliko, ali so lasje tako ali tako spleteni, razčesani ali skodrani; da je nedolžna stvar, če se dene v lase kaka cvetlica ali druge lepoticje, če se na obleko prišije nekoliko trakov ali mrež, — prava reč to!

Iz ljubezni do ljubljene sestre Katarina nekoliko odjenja in — čeravno s težkim srcem — obleče lepše krilo in sprejme še druge olepšave, kakor se ji nasvetuje. Vendar v srcu pa ohrani še zmir nerazdeljeno ljubezen svojemu Zveličarju.

Pa le nekaj mescev je bilo tako. Bonaventura nevarno zbolí, — nagloma umerje. Katarina je rešena! Sestrina smert in njen pogreb jo pretresljivo prepriča, kako nespametno in nečimerno je, menljivo telo tolikanj lišpati. Milo se zjoka. Kakor bi žive kače imela na sebi, se ji zdi nečimerna obleka. Urno odloži ves nepotreben lišp, k spovedi hiti, in se jokaje obtožuje, kakor bi bila velike hudobije kriva, kakor bi si bila s tem večno pogubljenje zaslužila. Spovednik jo tolažijo s tem, da ni

imela slabega namena; ona pa v solzah britkega kesanja odgovori: „Nikdar — nikdar bi jaz naj uborniša stvar, ki sem toliko nezaslužnih milosti od Boga prejela, ne bila smela druzega časa tratiti s tem, da sem na človeško prigovarjanje lišpala to minljivo telo!“

Vedno je žalovala zarad te kratke zmote in bila ji je res, kakor sem omenil, spodbuda še k gorečniši svetosti in še zdatniši nagib k neomahljivi stanovitnosti. Neizrečeno se ji začne studiti nečimerna posvetnost in nobena moč na svetu bi je ne bila pripravila več v enako zmoto. Kaj celó stori v svoji plemeniti gorečnosti? Škarje vzame in ostriže si svoje krasne lasé ter začne zakrivalo nositi. Mati, ki je ni bila vajena tako videti, jo vprašuje, zakaj zakrivalo nosi? Katarina vselej tiho in nerazumljivo odgovarja; noče namreč se lagati, pa tudi pravega vzroka ne razodeti. Mater nejevolja obide, jezno ji potegne zakrivalo z glave. Videti golo glavo svoje hčerke, se prestraši ter zakliče: „O hčerka moja! kaj si storila?“ Več ni mogla reči, tolika je bila njena žalost zarad odstriženih res lepih lás.

Enako so se hudovali tudi drugi domači. Z zbadljivimi besedami so jo zaničevali in pikali. Prične se družinsko posvetovanje, kaj je zdaj storiti zoper Katinco? Za zdaj se ukrene to-le: nič več ne smé imeti svoje lastne sobe, da bo morala vedno med ljudmi biti in ne bo mogla zmiraj moliti; kuhinjska dekla naj se odpravi in Katarina naj opravlja vsa njena težka dela.

Katarina se tega nič ne ustraši. Če so ji stanico zaperli, ji serca niso mogli zapreti; pobožnost ima svoje peruti, na katerih se vzdiguje v nebeške višave, ne more je vklepati noben ključ. Njene misli so vedno pri Bogu, kakor préd. Kuhinja ji je bila kakor svetišče božje, in njena opravila kakor angeljska služba. Kadar je stregla očetu, si je mislila, da streže Zveličarju; kadar je kaj materi storila, storila je s tolikim veseljem, kakor bi veljalo nebeški Kraljici; bratje pa in drugi domači so ji bili kakor aposteljni in učenci Jezusovi. Tako si je znala spremeniti vse težave in naj zoperniša dela v priserčno veselje, in mesto pritoževati se zastran trudapolnih opravil, je kazala vedno veselo lice in zadovoljno serce.

To se je čudno zdelo zlasti očetu, ki je bil pobožniši memo družih. Skerbno jame opazovati njena opravila in vse njeno nenavadno ljubeznjivo vedenje.

V vsi hiši je Katarina vedela le za en prostor, kamor se je mogla skriti in sama nemotena moliti. To je bilo v sobi njenega brata Šefana, ko ga ni bilo domá, in sploh kjer ni bila opazovana.

Neki dan gre zopet v omenjeno sobo in tam z veliko pobožnostjo moli. Skrivaj gre oče za njo, rahlo odpre duri, zagleda svojo hčerko v kotu klečečo in globoko priklonjeno, nad njeno glavo pa vidi goloba belega kot sneg. Ta pogled globoko presune dobro serce očetovo. Resno jame premišljati čudovito prikazen ter sklene, ne več se ustavljati milosti božji, ki tako čudežno vodi njegovo ljubljeno hčerko.

Sveta deklica še sama ni vedela, da je že tako blizo zmage. Po dnevi in po noči ji je v mislih njen visoki namen in poklic. Še sanjalo se ji je o tem, po čemur je tako goreče hrepenelo serce. Nekoč je v sanjah videla različne začetnike samostanskih redov; med njimi tudi sv. Dominika, ki je deržal v roki belo lilijo tako, kakor bi v plamenih stala. Ko se mu bliža, ji podá obleko spokornih sester in prijazno reče: „Predraga moja hčerka! bodi srčna in naj te ne straši nobena težava več; kajti gotovo boš prejela to obleko, kakor želiš.“

Katarina se veselja razjoka in se čuti vtolaženo in močno, kakor še nobenkrat pred ne. Čeravno so bile le sanje, vendar spozná, da je to njen poklic in stan, ki ga ji je Bog sam odločil.

Vso družino skliče in serčno se vstopi pred nje ter naravnost jame razlagati, kaj je že ves čas od otročjih lét nameravala, pa si zarad spoštovanja do staršev, ki so nasprotno želeli, do zdaj ni upala razodeti, ter odločno pristavi: „Zdaj pa je moja volja tako močna postala, da bi bilo lože skalo omečiti, kakor mojo voljo upogniti. Bog hoče, da spolnim svojo obljubo, in njega je treba bolj ubogati, kakor ljudi. Če me hočete v svoji hiši ohraniti, če tudi le za deklo, — dobro! pripravljena sem vam služiti: če me pa spodite, tudi to ne smé mojega sklepa premeniti. Moj Gospod in Ženin Jezus

Kristus je bogat in mogočen; ne bo pripustil, da bi mi česa manjkalo; skerbel bo za vse, kar mi je treba!“

Pri teh besedah se začnejo vsi solziti in glasno jokati. Nihče ji ne more odgovoriti, nihče nasprotovati. S pobožnim stermenjem se čudijo vsi, od kot je tolika serčnost pri deklici, ki je bila sicer tako zelo boječa, tiha in pohlevna. Le oče, ki se je vedno spominjal belega golobčka, ki ga je nekdaj videl nad njeno glavo, spregovori in pravi: „Bog varuj, ljuba moja hči! da bi se ustavljali tvoji volji, ki je volja Boga samega. Dolga skušnja nas je prepričala, da vsa tvoja dela imajo višo podlago. Stori, kar ti bo navdajal sv. Duh. Odsihdob te ne bomo nič več zaderževali v tvojih dobrih delih. Prosi za nas, da bomo vredni veseliti se obljub tvojega Ženina, tistega, ki te je v tako nežni dobi k sebi privabil.“ Ženi pa in sinovom pravi: „Nobeden naj mi ne žali druzega otroka, in naj je ne moti v njenih svetih vajah. Prosto naj služi Gospodu in naj moli za nas vse; bolj bi ne mogli osrečiti svoje hčere, kakor bo srečna v družbi z Jezusom.“

Zdaj spet odločijo Katarini posebno sobo, kjer sama za-se, kakor v kaki puščavi, prosto po svojih serčnih željah lahko opravlja duhovne vaje in pobožnosti. Neko liko pozneje stopi v ostri red spokornih sester sv. Dominika. Stregla je naj revnišim ljudém in bolnikom z naj ostudnišimi boleznimi s čudovito ljubeznijo in poterpežljivostjo, čeravno je bila pri tem v zahvalo še obrekovana. Cele noči je prečula v molitvi, dolgo časa ni nobene jedi vživala, razun sv. obhajila; govorila ni nič, kakor to, kar je morala govoriti, in cele potoke solz je Bogu darovala, da bi grešnikom sprosila odpuščanje. Ni ga djanja ljubezni, da bi ga ne bila opravljala v vsi popolnosti.

Zadnje djanje ljubezni bila je njena smert. Bogu je bila darovala svoje življenje za papeža in za sv. Cerkve, in umerla je 29. aprila 1380, v 33. letu svoje starosti.

---

7. Blaženi Herman Jožef.

Preteklo že je 700 let, kar je živela v Kolinu, slavnem nemškem mestu, skoz katero teče velika reka Ren, neka prav poštena in spoštovana družina. Predkedaj je bila zelo bogata, a po raznih okoliščinah je jako obožala, da ji je še najpotrebniših reči primanjkovalo.

Pa če tudi je vsega primanjkovalo, en dragocen zaklad je vendar bil pri hiši, kateri je staršem neizrečeno lajšal po revščini obteženo serce. Svetnika so imeli v hiši. In ta z nenavadnimi milostmi iz nebes obilno obdarovani svetnik je bil — njih ljubljene sinek Herman. Lahko so se tolažili in rekli: „Kaj pomagajo mnogim staršem kupi zlata in polne omare denarja, če pa imajo hudobne in vporne otroke, kateri jim vedno serce obtežujejo in življenje grenijo ter jim še celo pred časom grob skopljejo? Nam pa napravlja dobri Herman s svojo angeljsko nedolžnostjo toliko veselja in tolažbe“.

Herman je bil rojen l. 1150. Imel je blago in k vsemu dobremu nagnjeno serce, in sleherni nauk dobrih staršev padel je na prav dobro in rodovitno zemljo. Posebno so se bali, da bi mu to kaj ne škodovalo, ker se mu je tako hudo godilo, ker je bil tolikrat lačen in je celo tešč moral katerikrat iti v šolo. Zato so ga vedno svarili, naj zaupa na Boga in na priprošnjo Marije Device, naj bo z malim zadovoljen in naj se nikdar ne prederzne tudi naj manjše reči skrivaj vzeti. Tudi sicer so imeli precej od začetka zelo pazljivo oko nanj. Odkodar je prišel domu, je moral vselej povedati, kje je bil, s kom je hodil, kaj je med potjo govoril.

Ubogljiv je bil tako, da je bilo veselje. Tako zelo je bil pokoren svojim staršem, da se mu je nemogoče zdelo, drugače misliti ali storiti, kakor to, kar so starši rekli ali ukazali. Bil je sicer moder in malo besedi, toda nikdar osoren ali jezljiv. Iz njegovih oči je sijala čista nedolžnost in že na veselem obrazu se mu je bralo, kako rajsko mirno je bilo njegovo serce. Čeravno je bil z mislimi več v nebesih kakor na zemlji, je vendar

bilo vselej tako veselo njegovo govorjenje in obnašanje, da so tudi žalostni bili utolaženi in razveseljeni v njegovi družini.

Ko je bil sedem let star, so ga skerbni starši jeli v šolo pošiljati. V šoli je bil tako priden, da so se mu morali učitelji kar čuditi. Ne le v učenosti, ampak tudi v modrosti in pobožnosti je čudovito napredoval.

Vsak človek ima kaj posebnega, kar ga loči od drugih ljudi. In ta posebnost začne se že prav zgodaj, že v šolah kazati. Pri Hermanu je bila ona posebnost, ki ga je ločila od vsih drugih ljudi njegovega časa, — Marijina ljubezen in pobožnost. V tej se je tako goreče odlikoval, da je bil, je in bo eden naj lepših in naj genljiviših izgledov za slehernega otroka Marijinega.

Ni še zñal prav govoriti, in že je priserčno prosil mater, naj ga naučijo kakšno molitvico, da se bo ž njo vsako jutro in vsak večer svoji nebeški Materi priporočal. Mati ga začne z veseljem učiti „Pod tvojo pomoč pribežimo“ in drugih Marijinih molitvic, ktere je potlej z veliko vnemo ponavljal.

V cerkvi, ki je bila pri poti, kodar je hodil v šolo, je bila prelepa podoba Matere Božje. Malega Jezuska je Marija držala v naročji in bilo Jo je tako ljubeznjivo videti, da se nedolžni Hermanček ni naveličal gledati. Naj raji bi bil kar zmiraj pred to podobo ostal, roke sklepal in molil. Kadar je šel v šolo, vselej je obiskal altar Marijin; in iz šole gredé tudi ni lahko opustil, da bi ne bil šel saj za nekoliko časa obiskat in počastit svoje Matere. Tudi sicer je rad tekel, kolikorkrat mu je bilo prilično v cerkev Marijino. Večkrat še snesti ni utegnil, kar so mu dali, ampak je seboj vzal in hitel k svoji nebeški Materi.

Ne da se dopovedati, kako ljubeznjivo se je vselej pogovarjal z Marijo, — še vse bolj zaupljivo, kakor z lastno materjo; bilo mu je, kakor bi Marija z Jezusom živa pred njim stala. Vselej je najpred ponižno pozdravil Mater božjo in njenega Sina, potlej pa je potožil svoje nadloge in težave, ter priprosto je razkladal Jezusku vse, kako mu je. Večkrat je rekel: „Ljubi Jezusček! to jutro sem za zajutrek dobil le majhen košček suhega kruha, tako da sem še lačen, pa hočem biti s

tem zadovoljen; ker Ti si Sin božji in si vendar prostovoljno terpel pomanjkanje, in Ti tudi eno drobtinico lahko [tako blagosloviš, da mi bo zalegla, kakor najdražje jedi“. Pripovedoval je božjemu Detetu, kaj se je v šoli učil, in kaj misli še ves dan delati. Slednjič pa se poslovi z detinsko ljubeznjivo priprostostjo: „Pač rad bi še dalje ostal pri Tebi in Tvoji sveti Materi; pa zdaj je čas, da grem v šolo. Podelita mi svoj blagoslov na pot, in ne pozabita na me, dokler spet ne pridem“. Potem je še z roko pomignil za slovo in veselo hitel proti šoli. O, da bi hoteli vsi otroci biti temu svetemu šolarju podobni! Stopite tudi vi, kadar greste memo cerkve in vam čas pripusti, saj za nekoliko trenutkov v hišo božjo; pokleknite tam in prav iz serca pozdravite Jezusa in Marijo; prav otročje jima povedite, kako zelo ju ljubite in kako pridno se hočete prizadevati še boljši biti; prosite za blagoslov in nebeško pomoč!

Kadar je bilo mogoče na vrtu in po travnikih nabrati lepih cvetic, jih je o svojem obiskanju prinašal v cerkev in pokladal pred sveto podobo; detinska ljubezen ga je nagibala, da mora Jezusu in Mariji kaj darovati. Smehljaje se je potlej oziral na podobo in z otročjo odkritoserčnostjo je začel: „Oh kako me veseli, da sem spet pri Vaju! Še nihče me ni tako ljubeznjivo pogledal, kakor Vidva; zato sem tudi najrajše pri Vaju“. Dobri deček kar ni mogel razumeti, kako da drugi otroci ne prihajajo tako radi in nimajo tolikega veselja za Jezusa in Marijo.

Večkrat je tudi kako jedilo saboj prinesel, vstopil se je pred podobo in je zaupljivo ponujal zdaj Mariji zdaj božjemu Detetu. In ko nobeden ni hotel vzeti, je bil močno žalosten. Pa Mati svete ljubezni, ki ljubo nedolžnost tolikanj ljubi, ne more dalje gledati, da bi bil še žalosten, ampak se ga čudovito usmili.

Neki dan dobi prelepo rudeče jabelko v dar. Urno hiti ž njim pred Marijino podobo. Tega, si je mislil, ki je tako zelo lepo, mu vendar ne bo zaverгла. V otročji priprostosti začne moliti in prositi, naj vendar sprejme prelepo jabelko in ob enem ga ponuja, kolikor visoko se more proti podobi stegniti. In glej čudo! Mati Božja na podobi stegne roko in sprejme ponujani dar. O kdo

bi mogel popisati rajsko veselje, ki ga je pri tem občutilo Hermanovo serce!

Drugikrat se odtegne od svojih malih tovaršev, ki so se šli igrati, in gre raji v cerkev. Za to premagovanje je bil poplačan z veliko lepšim veseljem, kakor je otročja igra. Ko gre po cerkvi proti koru, zagleda presveto Devico visoko v zraku. Ta ni bila sama, bila sta pri njej tudi njeno božje Dete in sv. Janez, ki sta se radostno igrala. Hermanček to videti, obstane in se ne more dovelj načuditi. Nepremaknjen se ozira kvišku in v sercu čuti nepopisljivo veselje. Naenkrat zapazi, da ga Marija z roko vabi in ob enem tudi zasliši besede: „Herman, pojdi sem gor k nam!“ Deček odgovori: „Kako morem k Tebi priti, saj je kor zapert in lestvice nimam, da bi mogel gori dospeti“. Na to mu reče Marija: „Le poskusi, če ne pojde? jaz ti bom podala roko in ti pomagala.“ Precej ponudi Herman svojo roko in Marija mu stegne svojo naproti in kmali je pri njej v višavi. Zdaj pa mu začne serce hudo tleči, boji se in sramožljivo pobesi svoje oči. Marija mu prijazno reče: „Nič se ne boj, smeš brez skerbi se tudi igrati!“ Herman se oserči in začne igrati z malim Jezusom in Janezom, in Marija jih veselo gleda. Ko so se že dolgo igrali, mu Marija spet nazaj doli pomaga. To presladko radovanje se je pozneje za Hermana še večkrat ponovilo.

Večkrat je moral Herman tudi v mraznem času bos hoditi, ker mu niso mogli ubožni starši čevljev napraviti. Enkrat pride v zelo hudem mrazu bos v cerkev molit. Marija ga vpraša: „Herman, zakaj pa bos hodiš v tako hudem mrazu?“ — „Čevljev nimam“ odgovori ljubeznjivi deček. Tedaj mu reče Marija: „Pojdi k onemu-le kamnu, tam boš našel toliko denarja, da si čevlje kupiš“. Deček gre gledat, zaupljivo prizdigne kamen, ki mu ga je bila nebeška Kraljica pokazala, in res najde denar in ga radostno pokaže svoji veličastni Dobrotnici. Marija pa mu pravi: „Kolikorkrat boš zopet v potrebi, le še spet pridi na to mesto, in našel boš, kolikor potrebuješ; pa zaupljivo moraš iskati.“

Tisočkrat se zahvali Herman svoji predobri Materi, za toliko dobroto, in dela, kakor mu je bila rekla. Kolikorkrat je v potrebi, — pa le takrat, kadar je res v

veliki potrebi — gre iskat in najde potrebni denar. To čudo ne ostane dolgo skrito. Kmali zvedo še drugi otroci, da pod nekim kamnom denar dobiva. Zdaj hitijo tudi v cerkev in molijo in čakajo in iščejo, pa za nje ni nekjer denarja, ker tudi oni nimajo tiste ljubezni, pobožnosti in zaupljivosti do Marije, kakor preblagi Herman.

Iz njegove mladosti se pripoveduje še tale čudež. Nastal je bil ne daleč od njegovega stanovanja velik požar v mestu. Mnogo hiš je bilo že v plamtečem ognju. V sredi med gorečimi hišami pa je stala cerkev, ktere se ogenj ni lotil, čeravno so blizo okrog nje velikanski plameni švigali. Vsi ljudje so stermeli in kazali drug drugemu ta čudež. Ko pa se tudi Herman tje ozre, zagleda Jezusa Križanega nad cerkvijo; in ko še dalje opazuje, zagleda Ga še na več drugih straneh, kamor je veter ogenj nagibal in je bila nevarnost večja. Pa dobri otrok se ni le čudil temu, da Jezus varuje svojo hišo, ampak spoznal je v tem tudi najlepši nauk za dušno življenje: da namreč tudi človeka, ki je tempelj Božji, nihče ne more tako gotovo obvarovati vseh grešnih nevarnosti, kakor Križani Jezus. — Njega je tedaj treba vedno imeti pred očmi, vedno v mislih, vedno v sercu!

Ker je tedaj hotel biti ves in za zmiraj Jezusov in Marijin, odločil se je, dvanajst let star, za samostansko življenje. Z veseljem je bil sprejet v premonstratovski red v Steinfeldu. Zarad mladosti se po pravilih ni mogel še zavezati s slovesno obljubo; pač pa je smel kmali sprejeti belo redovniško obleko. Če je bil že pred svetnik, postane zdaj res pravi angelj, seraf v belem oblačilu.

Predniki ga pošljejo najpred v Frizijo v tamošnjo samostansko šolo, da bi doveršil svoje učenje in zlasti da bi se izuril v latinskem jeziku. Jako pridno se je učil in izverstno napredoval; vidna je bila tudi tū Marijina pomoč. Pa po obilnem in napetem učenji se ni dal motiti v svoji pobožnosti. In kaj menite, kaj se mu je v šoli najhujše in najzoperniše zdelo? To, da je moral brati pri latinskem poduku starih Rimljanov ajdovske knjige in spise, v kterih ni nikjer našel presladkih mu imen Jezusa in Marije; pač pa je bilo veliko v njih brati o brezštevilih izmišljenih bogovih ali

celo boginjah, kakor so imenovali slepi neverniki svoje malike, ker niso poznali edino pravega Boga, Stvarnika nebes in zemlje. Zato se je večkrat britko pritoževal rekoč: „Ne morem se dovelj načuditi, kako morejo ljudje, kateri pametno mislijo in po pobožnosti hrepene, veselje imeti za tako nečimerne reči, ko je vendar toliko število modrih spisov svetih očetov in kerščanskih pisateljev, kateri napeljujejo k spoznanju edino pravega Boga.“ In če se mu je odgovorilo, da so tudi stari modrijani kaj pametnega napisali, je pohlevno odgovoril: „I, zakaj pa lilije tergati izmed ternja v vedni nevarnosti raniti se, ko se drugod lahko brez škode tergajo?“

Tudi na telesu je Bog na Marijino priprošnjo nekoč skazal čudežno pomoč dobremu dijaku. Na glavi so se mu bile namreč izpabnile obilne hude hraste. Zarad tega so ga tovarši dražili in zaničevali ter niso hoteli zraven njega sedeti. To mu je silno hudo djalo; a vse je poterpežljivo prenašal. Ko so mu bili pa le prenadležni, se je naveličal in prosil Mater Božjo za pomoč. In glej čez noč so ostudne hraste vse izginile do čistega! Tovarši so stermeli, Herman je pa hvalil Božje usmiljenje.

Pozneje pride zopet v Steinfeld, stori slovesne obljube, živi več časa kot strežnik v obednici in zakristiji ter doseže tudi mašnikovo čast. Tudi tukaj v samostanu se mu je prečista Devica gostokrat prikazala in obilno milosti pridobila; v dvomih ga je podučevala in v žalosti tolažila kakor svoje ljubljeno dete. On pa si je prizadeval od dne do dne vrednišega se skazati njene materne ljubezni, zlasti s tem, da je posnemal njeni vzvišeni izgled, njeno ljubezen do Jezusa in druge čednosti. Do presvetega Rešnjega Telesa je imel plamtečo pobožnost; sv. mašo je daroval s toliko gorečnostjo, da so bila naj mlačniša serca ginjena. Obilne solze so mu kapale iz oči in včasih ga je ljubezen in pobožnost tako prevzela, da je cele ure stal zamaknjen pred oltarjem.

V čistosti, ponižnosti, poterpežljivosti, v postrežljivosti, v zatajevanji in splòh v svetniški popolnosti je bil sijajen izgled. Vendar tega mi ni tukaj na drobno razkladati; le še to hočem pojasniti, odkod ima Herman pridevek Jožef, kakor ste videli v napisu. — Zavoljo

njegove angeljske čistosti in pa zavoljo tiste priserčne zveze med Marijo in njim, ki sem jo vam popisal, začeli so ga nekteri sobratje imenovati Jožefa. Ponižnemu Hermanu je to silno težko djalo, in nekega dne je sklenil, da se bo drugo jutro pritožil predništvu, da bodo tisti posvarjeni, kateri ga tako imenujejo. Toda, ko po noči po dolgem premišljevanji zaspi, prikaže se mu v sanjah Marija na velikem oltarji z Jezusom v naročji. Marija ga prijazno k sebi pokliče. Herman uboga in ves zavzet zaradi ljubeznjivosti božjega Deteta prosi zaupljivo: „O Predraga, daj mi svoje Detice!“ Marija ga ne usliši precej, da bi se mu hrepenenje še bolj pomnožilo: on pa ne neha prositi, dokler mu ne poda svojega Sina, rekoč: „Nosi mojega Sina, kakor ga je nekđaj nosil sv. Jožef v Egipet; sprejmi pa s to pravico tudi njegovo ime in nič se ne brani imenovati se Jožef.“ Odsihdob je dovolil, da so ga tako imenovali in od tod še zdaj dvojno ime Herman Jožef.

Umerl je blaženi Herman Jožef v silno visoki starosti, 90letni starček, 7. aprila 1241.

Prav od dela iz svojega vinograda ga je poklical Gospod; kajti v bližnjem nunskem samostanu v Hovenu je še opravljal tam navadne postne pobožnosti. Pri svojem prihodu je pokazal prostor rekoč: „Tukaj me boste pokopali;“ na cvetno nedeljo je še maševal, veliki teden pa je nevarno zbolel in v sladki smerti dokončal svoje dolgo, zaslug polno življenje. Neizrečeno ginljiv je moral biti pogreb starčeka svetnika, o katerem se bere najlepša pohvala: „V edno je neomadežano ohranil belo obleko nedolžnosti!“

---

8. Sv. Gvidon.

Med mladostnimi svetniki, ktere sem že imenoval, je bilo veliko tacih, ki so posebno radi pri sv. maši stregli in se angeljsko lepo obnašali pri tem najsvetejšem opravilu. Ker je pa ta služba tako imenitna in sveta, da bi vsak, kateri jo hoče vredno opravljati, moral nekaj

svetniškega imeti nad seboj, zato hočem še iz starodavnih časov en izgled povedati posebno za mašne strežnike in cerkvenike.

Gvidon je bil rojen blizo belgijskega mesta Bruselja v vasi Anderlecht v 10. stoletji. Njegovi starši so bili revni pa silno poštene in bogaboječi. Kerščanska dobrotla bogoljubnih staršev se je kmali tudi pri sineku jela kazati.

Svetnih zakladov mu niso mogli dati, ker jih sami niso imeli; tem bolj pa so želeli ga obogatiti z nemeljivimi nebeškimi darovi. V šolo ga zarad revščine tudi niso mogli pošiljati; pa učili so ga sami doma in sicer le ene same reči, katero so sami naj bolj znali, namreč temeljite bogoljubnosti in strahu božjega. Pridno ga pošiljajo tudi v cerkev k božji besedi, in skerbno se prepričujejo, kako se vede pri službi božji in kako mu gre nauk k sercu; česar ne razume, mu ljubeznjivo pojasnujejo; če kaj prav ne opravi, ga resno posvarijo.

Oboje nauke, domače in cerkvene je mali Gvidon zvesto poslušal, pa tudi spolnoval.

In tako je postal silno ljubeznjiv deček. Posebno se je odlikoval v pobožnosti, poterpežljivosti in usmiljenosti do revežev in bolnikov. Po več ur je molil na dan; in kadar je doma opravil svoja dela, ga ni veselilo drugam iti, kakor v cerkev, ali pa k bolnikom in revežem. Nikoli se ni pritoževal zastran svoje in svojih staršev revščine, marveč zadovoljen je bil z malim, kar so mu mogli dati. Dobro si je zapomnil iz svetega pisma nauk, ki so mu ga dobri starši večkrat ponavljali: „Dovolj smo bogati, ako se Boga bojimo in greha varujemo ter dobro delamo.“

Pa ne le sam je bil z malim zadovoljen, tudi druge je opominjal, kadar jih je slišal žalovati in pritoževati se zastran pomanjkanja, in prosil, naj bodo poterpežljivi, da ne zgubijo nebeškega zaklada. Solz se ni mogel zderžati ko je videl, kako zelo imajo mnogi navezano svoje serce na menljivo bogastvo. Že v zgodnji mladosti je skušal z delom polajšati težko stanje svojim revnim staršem. Če so se odrašeni delavci poleg njega pritoževali zarad terdega dela in uboštva, jim je prijazno rekel: „O nikar ne tožite; Sin božji je tudi za nas reven

postal, in On reveže blagruje.“ Taki in enaki opomini iz ust nedolžnega otroka so ganili in poboljšali nezadovoljneže. Rekli so mu: „Pač prav praviš, dobri deček! Če ti moreš prenašati revščino, se moramo mi sramovati, če je ne nosimo s poterpežljivostjo, ker vemo, da si je Bog reveže odbral na zemlji, da bi jih obogatil po veri.“ — Enako usmiljeno in sočutno serce je kazal do bolnikov in terpečih. Večkrat je kateremu rekel: „Rad bi vam odvzel vaše terpljenje; pa mora biti že božja volja, da ga imate. Prenašajta toraj iz ljubezni do Boga!“ Nesrečnim so bile take besede gotovo tolažba, zanj pa zasluženje v nebesih.

Tudi to mu še ni zadosti, le z besedo tolažiti; ampak celo sam sebi priterguje od tega malega, kar dobi, da more razveseliti bolne in ubožne, kadar jih obišče.

Če kakšen dan ni mogel nikomur nobene dobrote skazati, je bil zvečer žalosten, kakor bi ga vest pekla. Tolika usmiljenost je gotovo veliko za tacega dečka!

Lahko nam je verjeti, da so tako bogoljubnega dečka starši in sosedje zelo čislali, ljubili in hvalili. Med ljudmi je imel poleg navadnega še dvojno ime (in večkrat je pomenljivo, kako ljudje koga imenujejo), rekli so mu „Anderleški vbožec“, ali pa „vaški angelj“.

Pa ravno zato mu ni nič več prav vseč doma; rad bi skrivaj opravljal svoja dobra dela, da bi jih le nebeški Oče videl, in miloščinjo tako delil, da levica ne vé, kaj je dala desnica. Naj raji bi pobegnil v kak samotni kraj — v puščavo; in zelo mu je žal, da ne vé za tako puščavo in pa da bi ne mogel dobiti dušnega vodnika. Bog ga je bil za kaj družega odločil.

V 14. letu mu smert pobere očeta in mater. Zapuščen od sveta toliko terdnejše zaupa v Boga, ki ga tudi v resnici ne zapusti.

Ne daleč od njegovega doma je bila močno obiskovana Marijina božja pot, Lacken (Luža) imenovana. V to Marijino cerkev pride tudi mladi Gvidon in pred oltarjem Matere Božje klečé dolgo dolgo moli.

Menil je, da je sam; a več časa že so ga opazovali ondajšnji gospod župnik. Serčna pobožnost, kakoršne pri dečkih take starosti niso še kmali videli, se jim jako dopade in jih v serce gine. Ko se mladi romar

vzdigne in hoče zapustiti Marijino svetišče, mu pomignejo gospod župnik, naj pride k njim, češ, da imajo nekaj posebnega govoriti ž njim. Vprašajo ga, od kod je, kako mu je ime, koliko je star, s čem se peča in več tacega. Odkritoserčno in pohlevno deček odgovarja na vsako vprašanje. Častitemu duhovnu je deček čedalje bolj všeč, ko se prepričajo njegovega pobožnega duha, čistega serca, bistrega uma in družih lepih lastnosti. Nagovorijo ga, če bi ne hotel zmiraj tú ostati in službo cerkovnika opravljati v Marijini cerkvi?

Kakor iz nebes se mu zdi ta glas. Ravno take službe si je želel, da bi se mogel Gospodu popolnoma darovati. Priserčno se Bogu zahvali in z veseljem nastopi novo službo.

Kakor je bil nekdaž Samuvel postrežljiv in poslušen služabnik velikemu duhovnu Heliju, enako goreč in pobožen služabnik je bil Gvidon, — res pravi hlapec Gospodov. Spoštljivo se vede do duhovnov, častitljivo in modro se obnaša v cerkvi, v pričujočnosti božji, prijazen in postrežljiv je do vsih ljudi, domačih in tujih, ki na božjo pot prihajajo. In ker je v cerkvi sleherno opravilo v čast božjo, se mu vsako še tako majhno delo v hiši božji zdi neizrečeno imenitno; vse opravlja in oskerbljuje z veliko zvestobo in natančnostjo,

Vse po cerkvi mora biti čisto in snažno in v najlepšem redu. Skerbno pometa tla, briše prah, čedi klopi in stene; redno pospravlja mašnikova oblačila in pazi, da je cerkveno perilo vedno lepo belo, da so cerkvene posode čiste itd. Zlasti pa oltarje z veliko vnemo pripravlja in spretno zališa z najlepšimi cveticami, ki jih more dobiti.

Vse to pa zato tako zvesto opravlja, ker ljubi Gospoda iz vsega serca in mu je toraj vsled tega tudi lepota Njegove hiše nad vse. Kakor večna luč v svetilnici, tako gori njegovo serce pred Jezusovim obličjem. Ko doverši vse svoje opravke, ne hiti precej iz cerkve, marveč dolgo še kleči pred sv. Rešnjim Telesom ali pred milostno podobo Matere božje. Še celo po noči mnogokrat v cerkvi ostaja, in kadar ga spanec premaga, je cerkveni tlak njegova postelja.

Kakor nekdanj v prvi mladosti, ima tudi še zdaj do revežev in bolnikov enako ljubezen. Ne da bi si radodarnost romarjev lakomno v prid obračal, še od te male plače, ki jo prejema za svoj trud, vse med ubožce razdeli; le toliko zase prideržuje, kolikor mu je za silo potreba.

Sicer je ves čas lepo in izgledno živel, vendar se je imel za velicega grešnika in je bil skoraj vedno videti s solznimi očmi. Naj manjše napake je bolj obžaloval in objokoval, kakor mnogi največje grehe in hudobije.

Pozneje je romal v Rim in v Jeruzalem. Nekoliko časa po svoji vrnitvi z božje poti pa sveti mož nevarno zboli, z veliko pobožnostjo zadnjikrat sprejme ss. zakramente in mirno v Gospodu zaspi 12. sept. 1012.

9. Mladi mučenci Gospodovi.

Menim, da bi bila zbirka mladostnih izgledov jako pomanjkljiva, ko bi se tudi ne spominjali tistih blagih mladenčev in devic, dečkov in deklic, ki so ob časih kerščanskega preganjanja junaško dali svoje mlado življenje za Jezusa.

Grozoviti in strašni so bili ti časi; a bili so pa tudi srečni časi. Vera je bila takrat pri kristjanih živa, močna, nepremagljiva, djanska. Kristjani, zvesti posnemovavci Jezusa Kristusa, so sveto živeli in sveto umirali. Naj britkejše mučenje in terpljenje jih ni premagalo, da bi bili Jezusu nezvesti postali in sv. vero zatajili.

Čuditi se moramo in stermeti, ako premišljujemo različne muke, ktere jim je bilo prestati. V Rimu je cerkev sv. Štefana (st. Stephano rotondo), kjer so po stenah naslikane razne muke, kakoršne so morali kristjani terpeti. Že same podobe so tako strahotne, da si jih še nekteri ne upajo pogledati; kajti milo bi se jim storilo in jokati bi se morali, ko bi jih jeli ogledovati. Kako grozovito je moralo še le biti terpljenje samo!

Vsih kristjanom namenjenih in odbranih muk bi bilo nemogoče naštetih; a koristno nam bo, ako vsaj nekatere navadnije prevdarimo.

Ako se je zvedelo o katerem koli, da je kristjan, je bil poklican pred ajdovskega sodnika, pred cesarja samega ali pa pred njegovega namestnika. O kako težko je bilo že to, preden se je začela sodba in preiskovanje! Mnogi so bili bogati, imenitni, plemenitega stanu: pa vse so morali zapustiti, dom in premoženje, starši svoje ljubljene otroke, sinovi in hčere svoje predrage starše in sploh vse, kar jim je bilo še drago na zemlji.

Pa to je bil še le začetek. Kdor je pred sodnikom naravnost spoznal svojo vero, tega so skušali ob svojo vero pripraviti, naj pred s prijaznim pregovarjanjem in s prilizljivimi obljubami, potem z žuganjem, slednjič z raznimi mukami.

To mučenje se je navadno takole verstilo. Kristjane so z vervmi zvezali na rokah in nogah; zdaj so jih položili na tezavnice in tako silno nategovali, da so bili udje iz sklepov izmaknjeni, da so se kosti lomile in nohtovi pokali po rokah in nogah; med tem so jim tudi meso tergali z železnimi kremplji, kleščami in grebeni, da so se jele kosti kazati, in z gorečimi baklami so jih žgali. Druge so obesili za roke ali pa za noge, jih z veliko težo obtežili, pretepali jih s šibami, s palicami, s kolmi, z jermeni, s korobači in škorpijoni. Vse to pretepalno orodje je bilo ob koncu še oboroženo z železnimi kaveljčki, s svinčenimi kroglicami ali drugače. V rane so jim potlej še večkrat devali soli in jesiha, da so bolj sklele.

Če je mučenec pri tolikem terpljenji še živ ostal, je bil peljan ali v smert ali pa v ječo, da bi potlej zopet z novim terpinčenjem premagali njegovo stanovitnost. V ječah je bilo zopet hudo trpljenje. Bile so temne, vlažne, polne zaduhlega, kužnega smerdljivega zraka; roke in noge so jim vklepali s težkimi verigami; devali so jih v klade, ki so bile narejene iz dveh velikih širokih hlodov, v ktere so bile izdolbene luknje da so noge, včasih tudi vrat mučencev vtikali; tla so z ostrimi in z bodečimi črepinjami nastlali, da so morali hudo ranjeni kristjani na njih ležati, ali pa so jih še siloma

gole vlačili po takih zbodečinah. — Včasih so jih v ječi pustili, da so umerli lakote in žeje ali pa vsled razgnanjenih ran, včasih pa so jih zdravili, da bi jih na novo še hujše mučili. Tudi so jim pošiljali v ječo neverske starše, brate in sestre, otroke in prijatelje, da bi jih bile premagale njihove prošnje in solze, ker jih telesno terpljenje ni moglo.

Za mlade nedolžne so imeli pa pripravljeno še neko drugo dušno terpljenje, katero se mi med vsemi naj hujše zdi. Če so namreč stanovitni ostali in se niso dali z najhujšimi mukami od prave vere, — od Jezusa odverniti, poslali so jih k naj bolj spridenim in zapeljivim osebam, da bi bili pohujšani in zapeljani, kajti v svoji kačji prekanjenosti so prav sodili, da kristjana, ki se je dal v velike grehe zapeljati, je stokrat laže ob vero pripraviti, kakor pa nedolžnega, ki ima le samo neomadežane stopinje za seboj po vsih svojih potih. In če se mučencem čudimo, da so telesno terpljenje tako serčno prenašali, moramo še bolj stermeti in Boga hvalliti, da so take satanove najemnike tako pogumno premagali; angelj varuh jim je večkrat vidno pomagal, Jezus jih je s čudežem rešil. Izgledov te verste imamo brez števila n. pr. sv. Neža, sv. Lucija, sv. Agata itd.

Iz ječe so bili večidel vsi v smert obsojeni. Če pa so smeli kateri še dalje pri življenji ostati, poslani so bili v pregnanstvo. Zgubili so vse premoženje in vse pravice; kakor sužnji morali so najtežavniša dela opravljati. Slab živež, slaba obleka, verige, zaničevanje in tepenje, to je bil njih delež, dokler jih ni smert rešila in preselila v nebeško domovino, kjer ni več ne terpljenja ne žalovanja. V zaničevanje so take večkrat z razbeljenim železom na čelu zaznamnjali, da so se za vse življenje od družih ločili.

Kteri so bili pa v smert obsojeni, umreti so morali v najhujših neslišanih bolečinah.

Velikokrat, zlasti v Rimu, so jih dajali divjim zverem, da so jih raztergale. Numidijskih levov, medvedov iz nemških gozdov, oroslonov, tigrov, panterov in divjih volov so iz vsih strani sveta za drage denarje nakupovali in v posebnih prostorih zapirali. Kadar je bil cesarjev god ali kaka druga slovesna veselica, so zveri

izstradali in nad kristjane zapodili. Včasih so lačne zveri kristjane precej raztergale; večkrat so jim pa tudi (kakor na neko više povelje) prizanesle in se kakor krotka jagnjeta do njih vedle ter s tem celemu svetu kazale tužno resnico: divje zveri imajo usmiljenje, strastno zdvijani človek pa ne.

Prav veliko so jih ob glavo djali; nekatere precej po sodbi, nekatere pa, ker jih drugače niso mogli umoriti. Premnogim so vzeli življenje z ognjem, ker so nekatere na germadah sožigali, nekatere na mrežah počasi pekli, spet druge so kuhali v kotlih, ktere so napolnili z vrelin oljem ali z razstopljenim svincem. Tudi obešali so jih in križali. Da so več terpeli, so jih obešali z glavo navzdol in večkrat zakurili pod njimi, da so se v dimu zadušili. Močne veje različnih dreves so siloma skupaj pripogibali, kristjane na nje privezovali, potem pa nagloma spet spuščali, da so bili v nepopisljivih bolečinah razstergani in umorjeni. S smolo so jih obdajali in zažigali, da so jim bili za svetilnice; s kamenjem so jih obtežali in v globoko vodo potapljali. Nekterim so zobe iz ust izbili ali jih oslepili; družim so nos in ušesa, roke in noge odrezali. V kože divjih zveri so jih zavijali in hude pse na nje ščuvali itd.

Večkrat so jih mnogo naenkrat pokončali. Naložili so jih v kako slabo barko, ktero so brez jadra in vesla na široko morje zapodili, da so svetniki morali lakote umreti, ali pa so še celo barko zažgali, da se nihče ni mogel rešiti ali pa so jih primorali, da so v ledu zmrznili. Neko mesto v Frigiji, v katerem so samo kristjani živeli, so na šterih vogleh zažgali, da so se v malo urah sožgali vsi prebivavci.

Toda ne prišel bi do konca, ko bi hotel vse natančno opisovati, kakor se bere v starih zanesljivih sporočilih iz tistih časov. Pa kakor je po tej strani vse tako strašno, do solz žalostno; je pa po drugi strani nedopovedljivo veselo in tolažljivo, da so kristjani iz vseh stanov, bogati in revni, učeni in priprosti, močni in slabotni, stari in mladi, junaški vojščaki in šibki dečki, oblastne gospe in nežne deklice, vsi iz vseh strani so pogumno, in neustrašeno, celo veselo, radostno pevaje hiteli v tako grozovito terpljenje in v tako strašno

smert. Po skerbnem preiskavanji in številnji je skazano, da v prvih tristo letih, v deseterem preganjanji jih je bilo mučenih 11 milijonov, samo v Rimu 2½ milijona. S tem pa preganjanje še ni bilo pri kraji, tudi v poznejših časih so bili posamezni preganjani in morjeni po krivovercih in nevernikih; tudi v sedanjih dneh se v mnogih krajih spletajo mučeniške krone. Kar je Jezus rekel o revežih: „Uboge boste imeli zmiraj med seboj“, to velja — bi rekel — tudi o svetih mučencih, ker je prerokoval svojim učencem: „Mene so preganjali, tudi vas bodo; učenec ne more biti več kot učenik“. Reveži naj bi naša serca vedno nagibali k usmiljenosti, sveti mučenci pa k serčni gorečnosti in junaški stanovitnosti.

Veliko veliko je število tudi mladih svetnikov, ki so v otročji dobi in v cvetji svoje mladosti pogumno prestali smert mučeniško in si junaško priborili krono nebeško. Tukaj mi je opisati le nektere izmed njih.

a) *Sv. Pelagij* († l. 925).

V letu 921 so se kristjani na Španjskem v ker-vavi vojski bojevali z mohamedanskimi Mavri. Kristjani so bili premagani. Veliko tisoč jih je padlo na bojišči, mnogo pa jih je bilo vjetih. Med vjetimi je bil tudi škof Hermogij. Ta je imel seboj stričnika Pelagija, desetletnega dečka, ki mu ga je bil brat izročil v odgojo. Ker so imeli pa tudi kristjani nekaj Mavrov vjetih, se je njihov kralj Abderamon III s škofom tako pogodil, da mu da prostost, ako bodo tudi vjeti Mavri izpuščeni. Izgovori si pa, da mora ostati deček Pelagij za poroštvo, dokler se vjetniki ne povernejo.

Ne vé se, kako je prišlo, da se zamena ni kmali zveršila in deček je bil vklenjen in v hudo ječo pah-njen. Pelagij je bil dober, čist, trezen in resnoben deček, ki je imel vedno Boga pred očmi in je rad in veliko molil. Ječa je bila sicer huda poskušnja za tako mlado življenje, pa poterpežljivo je vse hudo prenašal, rekoč, da naj bo to pokora za njegove napake, in hvaležen je bil Bogu, da mu je dano po ozki poti proti nebesam hoditi. S tistimi, ki so ga obiskali v ječi, je rad govoril o svetih rečeh in se goreče potegoval za božjo reč.

Že 3¹/₂ leta je bil v ječi. Slednjič je Bog hotel, da so začeli pri kraljevi mizi govoriti o zapertem dečku Pelagiju. Služabniki so močno hvalili njegovo lepoto in ljubeznjivost.

Kralj ga želi videti in ukaže ga pred se poklicati. Svetemu dečku se zdaj odzemejo vezi in oblečejo ga v krasno obleko, ter peljejo h kralju. Kralj mu obljubljuje veliko bogastvo, visoke službe in časti, vsakoršno veselje, ako zapusti kerščansko vero in postane Muhamedanec.

Pelagij nekaj trenutkov molči, kakor bi si hotel premisliti, potem pa pogumno reče: „Mogočni kralj! kar mi obljubljuješ, ni nič. Jaz sem kristjan, sem bil dozdej in hočem tudi zmiraj ostati in nikdar ne bom zatajil Kristusa. Kar mi ti ponujaš, je ničevno in menjljivo; Kristus pa, moj Gospod in Bog, ki je vse vstvaril in vse ohranjuje z močjo, je večni in brez konca. Vedi, o kralj! jaz ne maram zamenjati večnega s časnim.“

Kralj ga skuša pridobiti naj pred z lepo, s prilivovanjem in dobrikanjem. Pa modri deček hitro spozna zlobni namen take prisiljene prijaznosti; nejevoljen se mu izterga iz rok, razpara tudi drago podarjeno mu obleko in jo verže od sebe terdno odločen raje tisočkrat umreti, kakor Jezusa žaliti. Pa tudi zdaj še ne izgubi kralj upanja, pridobiti izverstnega dečka; dá ga služabnikom in jim naroči naj ga skušajo z darovi in z vabljivim prigovarjanjem pripraviti, da bo svojo vero zatajil. Pa Pelagij se ne da nikakor pregovoriti, vedno le to odgovarja, da se čuti srečnega, ker je kristjan in da hoče vse žive dni zvesto spolnovati vse kerščanske zapovedi.

Ko kralj vidi, da je vse zastonj, mahoma spremeni svojo prijaznost do Pelagija v naj silovitejšo jezo in serditost. Neusmiljeno udari mladega svetnika po obrazu, da se mu kri pocedi in mu zažuga naj grozovitejše kazni.

Bilo je leta 925 v mesecu juniju. Neko nedeljo — o poldne pokliče kralj svetega dečka k sebi. Ves serdit ga zapove z vervmi zvezati, nategovati in z železnimi kremplji meso ž njega tergati tako dolgo, da bo umerl ali pa vero zatajil. Bog dá Pelagiju čudovito moč, da ostane veselega obraza in brez strahu.

To videti se Abderaman še bolj vjezi in ga vkaže vreči čez reko Kvadalkvivir z nekim strojem, s kakoršnim se v vojski veliki kamni v terdnjave mečejo, da se bo ves razbil. Neusmiljeni rabeljni ga celo večkrat veržejo, pa Bog ga zopet čudežno obvaruje.

Zdaj kralju jeza do verha prikipi. V divjem serdu zapove, naj mu rabeljni ud za udom odrežejo. Pa tudi zdaj ostane junaški deček stanoviten. Eden mu odreže nos, drugi ušesa, spet tretji ustnice; porežejo mu tudi perste in odsekajo zdaj tu zdaj tam kosec mesa z njegovega deviškega telesa. Ves kervav je že angeljski deček, pa ne neha Kristusa hvaliti in prositi. Zaupljivo in visoko povzdigne svoje roke proti nebu: tu zamahne rabelj in mu odseka še roke, slednjič pa glavo. Razne dele mučeniškega telesa zmečejo v reko, glavo kristjanom prodajo.

Mučenje je terpelo celih šest ur. Ko so kristjani zvedeli, da so ostanke svetnikove v vodo pometali, so prišli in so jih skerbno in pobožno zbrali in na svetem kraju shranili.

b) Petletni mučenec iz Nagrana († l. 523).

V začetku šestega stoletja je vladal v tistem delu Arabije, ki se je pri starih imenovala Saba, nek jud, Dunaan po imenu, ki je bil kristjanom silno sovražen. Veliko kristjanov je bil že pomoril, le kristjani v mestu Nagranu so mestna vrata zaperli in se branili. Pa tudi tem zažuga, da bo vse pomoril, ako se ne podajo; če mu pa prostovoljno vrata odprejo, se jim ne bo nič zgodilo.

Pa ta obljuba je bila lažnjiva in hinavska. Ko mu mestne ključe izročijo, vkaže zažgati veliko germado in na njo pometati vse duhovne in posvečene osebe.

Drugi dan skliče Dunaan nagranske kristjane pred sodbo in jih sam očitno sodi. Tristo in šterideset kristjanov, na čelu sv. Areta, 95letni starček, se zbere in vsi glasno pričajo svojo vero v Jezusa Kristusa. Trinog izreče sodbo, da naj se vsim z mečem glava odseka.

Velika tihota nastane, ko se prične strašno klanje.

Mahoma pristopi izmed ljudstva neka žena in ž njo petleten deček. Mati z malim otročičem gre narav-

nost tje, kjer je bil obglavljen sv. Areta, pomoči roko še v njegovo gorko kri, poškropi ž njo sebe in otroka ter glasno zakliče: „O Bog! kaznuj nezvestega trinoga, kakor si nekdanj kaznoval Faraona.“

Rabeljni so slišali te besede, hitro jih gredo naznanit kralju. Ta precej zapove, naj naneso lesa, dračja in smole ter mater na germado veržejo in zažgo.

Vojaki naredijo, kakor jim je ukazano. Potem zgrabijo ženo, siloma ji iztergajo iz rok otroka in jo peljejo na germado. Dete ostane samo in žalostno gleda nekaj časa za materjo. Tu zagleda kralja na sodnem stolu; nedolžnost meni, da je to tudi kristjan; zaupno teče in pleza po stopnjicah do njega. S solznimi očesci poklekne in z otročje milim glasom prosi, naj pomaga njegovi materi. Ljubeznjivo dete je kralju jako všeč; vzame ga na kolena, se mu dobrika in prijaznega dela ter vpraša, ali bi raji pri njem ostal, ali hoče raji iti k materi. „K materi, k materi!“ kliče ubogo dete. „Jaz sem sem pritekel za njo prosit; daj jo odvezati, da bo še mene peljala v mučeniško smert. Že večkrat mi je pravila o tem.“ — Zdaj vpraša kralj: „Kaj pa meniš, da je mučeniška smert?“ — Na to odgovori deček: „Za Kristusa umreti in potlej spet oživet.“ — „Kdo pa je Kristus?“ vpraša kralj. Otrok odgovori v svoji detinski priprostosti: „Pojdi z mano v cerkev; tam ti ga pokažem.“ Menil je namreč podobo Križanega, o katerem mu je večkrat mati rekla, da je Kristus v podobi.

Zdaj začne mali deček zopet gledati za svojo materjo in vidi, kako jo vojaki siloma devljejo na germado in kako jo mučijo. „O pusti me proč, pusti me k materi!“ prosi. Kralj pa ga terdno derži in pravi: „Ostani pri meni, dete! dam ti lepega sadja.“ — „Ne ne“, kliče deček, „jaz hočem k materi; mislil sem, da si kristjan; ker pa zdaj vem, da nisi, nočem ničesar sprejeti od tebe; pusti me k materi!“

Kralj se čudi takemu govorjenju mladega otroka. Nekteri njegovih dvorjanov pa mu svetujejo, naj da nesti otroka h kraljici; ker je na materno rahlo prijaznost navajen, bo toraj raji ostal pri kraljici. Tako tudi otroku govorijo. Pa on se še ne zmeni za njih govorjenje, marveč nepremaknjeno gleda na mater. Vojščaki

so jo na germadi privezali za kol in zažgali. Hitro se ogenj razname in plameni zakrivajo mater.

Pri tem pogledu se hoče kralju iz rok iztergati in k materi hiteti. Pa Dunaan ga terdno derži. Zdaj ga otrok v lice vgrizne. Jezno ga kralj pahne od sebe, izroči nekemu dvorjanu in zapove, naj ga v judovski veri izredi. Ta vzame otroka in gre. Pa neprevidoma se mu otrok izmuzne, teče naravnost k materi, skoči v plamen, objame svojo ljubo umirajočo mamo in sprejme ž njo vred v ognju krono mučeniško. To se je zgodilo leta 523.

c) *Sv. Maksim († l. 483).*

Ko so bili že nejeverniki nehali kristjane preganjati in je cesar Konstantin sv. Cerkvi zopet povernil mir, ki ga že tristo let ni imela, so pa v mnogih krajih krivoverci še enako strahovito morili pravoverne. Posebno hudo so razsajali zoper nje oni krivoverci, ki so se po svojem zlobnem začetniku Ariju imenovali Arijanci; in sicer naj bolj divje so se vedli v Afriki ob času vandalskega kralja Huneriha. Na stotine kristjanov je moralo umreti v naj strahotnejših bolečinah. Med njimi tudi veliko otrok, ki so kazali nenavadno stanovitnost. Imenujem le enega, pogumnega dečka *Maksima*.

Ob tistem času je živel v nekem afrikanskem samostanu pet menihov z opatom Liberatom, in majhen deček, z imenom Maksim. Vseh sedem so prijeli in peljali pred sodnika v Kartago.

Sodnik jih hoče naj pred s prilizovanjem pregovoriti, da bi se dali še enkrat po krivoversko kerstiti ter bi tako odpadli od prave katoliške vere. Obeta jim časti, bogastva, veselje in kraljevo prijaznost in več takega, s čemur navadno hudobni duh slabotne duše slepi. Serčno se ustavljajo ti kerščanski junaki; o novem kerstu nočejo nič slišati in za nečimurne ponudbe jim ni mar.

Vsled tega jih ukaže sodnik zapreti v tamnice in s težkimi verigami vkleniti. Veliko kristjanov iz Kartage si je z darili pridobilo od jetničarja dovoljenje, ter so noč in dan obiskovali brate v ječi in so bili po njih

pobožnih opominih tako vterjeni v veri, da so sami želeli tako terpeti v imenu Jezusovem.

To pa izve ljuti trinog in v serditi jezi odloči nelišane kazni 7 jetnikom. Ukaže namreč barko z butarami suhih derv napolniti, jetnike na nje privezati in na morji — zažgati.

Svete mučence peljejo iz ječe, kakor nedolžna jagnjeta v mesnico; velika množica katoličanov jih obdaja, kakor bi jim zavidali težke verige kot naj lepši mučeniški kinč. Svetniki radostno stopajo, kakor bi šli k veseli gostiji, ko gredo v strašno smert. Po ulicah glasno prepevajo slavo Bogu in verne opominajo, naj se ne strašijo sedanjega preganjanja, ampak pripravljeni naj bodo serčno ž njimi umreti za Kristusa, ki je tudi za nas vse umerl in nas odrešil za ceno presvete kervi.

Zlasti veselo in urno stopa za družimi sveti deček Maksim; malo ima let, pa veliko poguma in gorečnosti. Toda glej, sodniki ga vstavljajo in veliko si prizadevajo, da bi ga odločili od sobratov rekoč: „Ljubodete! kaj tako hitiš v smert? Pusti te, le-ti niso pri zdravi pameti; poslušaj, kar ti mi svetujemo, da rešiš svoje življenje in boš sprejet v palačo tako velikega kralja.“

Velika skušnjava je bilo to za neskušene otroka. Toda čujte, kako nevstrašeno jim odgovarja, kakor bi imel modrost skušenega moža: „Nikdo naj me ne loči od mojega učenika Liberata in od mojih drugih bratov. Ž njimi sem živel v strahu Božjem, ž njimi hočem tudi mučeništvo prestati, ž njimi upam večno slavo dobiti. Nikar ne mislite, da morete zapeljati mojo mladost; Bog je hotel, da smo skupaj živeli, on mi bo tudi dodelil milost, da bomo z enako mučeniško smertjo kronani. Če bi ga jaz zatajil, bi tudi on mene zatajil, kajti njegova je beseda: „Kdor me bo zatajil pred ljudmi, ga bom tudi jaz zatajil pred svojim Očetom, ki je v nebesih.“

Ker tedaj rabeljni s prigovarjanjem nič ne opravijo, hitro peljejo vsih sedem na barko in po kraljevem povelju zvezane na rokah in nogah položijo na verh derv. Ko pa suha derva pod njimi zažgo, berž vse pogasi neka viša moč. Zopet zažgo, pa spet berž ugasne;

zažigajo večkrat z raznim netivom, pa vselej jim zopet ugasne. To terdoserčnega trinoga grozno razjezi in zdaj vkaže vse z vesli pobiti, da se jim bodo možgani rezperšili. O glejte svetega otroka Maksima: tudi njemu razbijejo glavico — njegova duša se preseli med angelje!

d) Sestnajst egiptovskih dečkov. (Okrog l. 306).

Ko je cesar Dijoklecijan kristjane neusmiljeno preganjal in moril, živel je v Egiptu svet puščavnik Pafnucij. Ta sveti mož zvé, kako grozovito kristjane mučijo po Egiptu in kolika množica jih je po ječah; urno zapusti puščavo, serčno hodi od mesta do mesta, obiskuje zaperte kristjane, jim daja pogum in serčnost ter celo mnogo nevernikov spreoberne h kerščanstvu. (Pozneje je bil tudi sam umorjen, — z žebli pribit na palmovo drevo).

Nekega dne sreča pred nekim mestom 16 dečkov, ki so šli ravno v šolo. Ti šolarji so bili otroci imenitnih staršev, kateri so nekdam Pafnucijeve pridige poslušali, se spreobrnili in bili mučeni. Dečki pa so bili še vsi ajdje. Svetnik se jim približa, jih prijazno pozdravi ter jim pripoveduje, da je poznal njihove dobre starše, ki so za Jezusa kri prelili in se zdaj veselijo v nebesih; z gorečo besedo jim prigovarja, naj tudi oni posnemajo izgled staršev, da bodo v nebesa prišli za njimi.

Duh božji otroke razsvetli; vsi verujejo v pravega Boga in veselo kličejo: „Pojdimo, pojdimo! Mi hočemo tudi v nebesa, kjer so naši očetje.“ Pafnucij gre sam z njimi, — vesel pastir veselih jagnjet — pred ajdovskega sodnika.

Pred sodnikom vsi pogumno pričajo: „Mi smo kristjani; glej, naravnost ti povemo. Otroci smo tistih, ki si jih ti umoril, ki so zdaj v nebesih pri Bogu.“

Cesarjev namestnik jim zapove naj darujejo malikom, sicer bodo mučeni. Vsi se enoglasno oglasijo: „Le muči nas; mi ne darujemo!“

Posebno pogumen je najmlajši med njimi. Tega se je namreč najpred lotil sodnik, ker je menil, da ga bo najlože pregovoril. Skuša ga premotiti s priliznjenimi

obljubami; potem mu pokaže cesarjevo pisanje, ki govori o 70 malikih in vелеva moliti jih in jim darovati. Že je pripravljena žerjavica na oltarji; sodnik in njegovi priverženci najpred sami veržejo kadila, da bi otroka lože zbegali in zapeljali. Zdaj se bliža deček oltarju, pa mesto kadila verže cesarjevo pismo na ogenj rekoč: „Le en Bog je, Oče našega Gospoda Jezusa Kristusa; bogovi pa, o katerih to pisanje govori, bodo v ognju kaznjeni.“

Tako ravnanje sodnika silno raztogoti; nemudoma ukaže dečka vreči na ogenj in sožgati. Vojšaki urno spolnijo nečloveško povelje, tovarši pa mu glasno kličejo: „Brat in tovarš naš! spomni se nas pri najvišem Bogu; ti si postal po svoji modrosti pervenski dar Gospodu.“

Deček je v živih pekočinah kmali izdihnih svojo plemenito dušo in zdajci je bil pri Bogu. Na to vpraša sodnik še druge dečke po imenih, si jih zapiše ter ukaže vse pomoriti. Vojaki jih peljejo iz mesta in polagoma usmertijo z ostrimi pušicami.

e) *Sv. Kvirik. (Okrog l. 305).*

V naslednji dogodbi se zopet pravlepo kaže, kako milost božja že serca naj nežniših otrok nagiba, da se nad njimi spolnujejo besede Jezusove: „Iz ust malih in dojenčev si si hvalo pripravil.“

V mali Aziji je živelā mlada silno pobožna vdova, Julita po imenu; imela je pri sebi triletnega otročiča Kvirika, ki ga je priserčno ljubila. Tam je bil cesarjev namestnik Aleksander, jako osoren mož, ki je kristjane ostro terpinčil natanko po vladarjevem povelju. Ko Aleksander zve za bogoljubno kristjano Julito, jo berž pokliče pred sodbo in jo sprašuje po imenu, po domovini in premoženji. Julita derži svoje ljubeznjivo dete na rokah in na kratko odgovarja: „Jaz sem kristjana.“ Taka odločnost Aleksandra močno razjezi; sam ne vé, kako bi dovelj občutljivo kaznoval preblago gospo.

Najpred ukaže iz rok ji iztergati otroka, potem jo veli na tla vreči in raztegniti ter neusmiljeno z volovskimi žilami pretepati. Strašno je bila raztepena in ranjena do kosti; pa poterpežljivo je terpela, kakor bi bila

neobčutiljiva in zmir je ponavljala: „Jaz sem kristjana in nikdar nikoli ne bom darovala hudobnim duhovom.“

Med tem so rabeljni malega Kvirika izročili cesarjevemu namestniku, ki si ga je djal na kolena, ga objemal, se ž njim prijazno pogovarjal in ga skušal raznoverstno motiti, da bi se ne jokal. Pa nedolžnega otroka s solzami napolnjene oči so vedno proti materi obrnjene, čeravno mali sirotek o strašnih bolečinah le toliko razume, da se ljubi mami sploh kaj žalega godi. In ko ga hoče namestnik poljubiti, se brani na vse moči, razpraska z malimi nohtki obraz maternega morivca, z rokami in nogami se upira proti njemu in ga pehá od sebe rekoč: „Jaz sem kristjan! jaz sem kristjan!“

To videti in slišati, se trinog razserdi v toliki divjosti, da triletno dete prime ze nožico in ga z visokega sodnega stola trešči z vso močjo na terda tla. Glava nežnega mučenčka se razdrobi ob kamenje in tlak je daleč okrog poškropljen z nedolžno kervjo.

Ko terpeča mati vidi tako smert svojega sinčeka, se razveseli v rajski radosti in vsklikne: „Hvala ti, o Gospod, da si dovolil mojemu sinu pred kakor meni doseči nevenljivo krono zmage.“

Julito pa so še dalje terpinčili. Djali so jo na tezavnico, z železnimi kremplji so ji meso z života tergali, noge z vrelo smolo polivali in slednjič z mečem ob glavo djali.

f) Sv. Neža († l. 304).

Tega svetega otroka so že v starodavnih časih po vesoljnem kerščanskem svetu častili, na Laškem, na Španjskem, na Francoskem itd. Najslavniši cerkveni učeniki so z navdušenjem o tej angeljski deklici pisali in jo živo priporočali vsim v izgled deviške čistosti. Sv. Ambrož, milanski škof, piše o njej takole: „Vsi narodi soglasno slavijo sv. Nežo, ki je premagala slabotnost svoje mladosti in grozovitost trinogov.“ Lahko bi se reklo: kar je sv. Alojzij med mladenči, to je sv. Neža med devicami; ona je vzor ženstva.

Rojena je bila v Rimu l. 291. Njeni starši so bili imenitni in bogati. Že v nežni detinski dobi je bila silno bogaboječa in pobožna. Njena telesna lepota je bila po-

veličana, oblažena in obvarovana po njeni veliki bogoljubnosti in svetosti. Že v otročjih letih se je zaročila Jezusu in mu obljubila vedno devištvo. Dela usmiljenja in pogostne molitve, to je bilo njeno vsakdanje opravilo.

Tako so ji pretekla v angeljski nedolžnosti prva leta njene otročje dobe; a v svojem 13. letu pa je imela prestati hude poskušnje.

V tistih časih je bila navada, da so večkrat starši svoje otroke že v zgodnji mladosti odločili ali zaročili za poznejši zakon. Tako je želel tudi sin rimskega oblastnika zaročiti se s sv. Nežo. Ko to ona zvé, naravnost in odločno reče, da nikdar ne! In na vprašanje „zakaj ne?“ na kratko odgovarja: „Zato ne, ker sem se zaročila že družemu ženinu, kteremu ne morem zvestobe prelomiti.“

S temi besedami je hotela reči, da se je popolnoma Jezusu, nebeškemu Ženinu, izročila za celo življenje. Ali neverni oblastnik in njegov sin tega nista razumela; zato imata še upanje jo pregovoriti in z bogatimi darovi pridobiti. Toda ona se ne zmeni ne za draga darila ne za prilizljivo govorjenje.

Tako vedenje se oblastniku čudno zdi; ne more si ga razjasniti. Kar zvé, da je Neža kristjana. Precej se mora zglasiti pred sodnjim stolom; dvojna pot ji je na izbero: Jezusu se odpovedati, ali pa umreti! Kakor pri družih mučencih se tudi pri njej najpred poskuša z vablјivim prigovarjanjem in raznimi obljubami; potem pa se prične strašno žuganje. Peljejo jo pred mališki oltar, da bi kadila vergla na žerjavico malikom v čast. Pa kakor hitro ji oprostijo roke, je prvo to, da pobožno povzdigne svojo deviško desnico, se dotakne čela in naredi znamenje sv. križa: neustrašeno spričevanje svoje svete vere!

Vsled tega se trinog še bolj razserdi in sklene z mučeniško smertjo upogniti njeno upornost. Pa ne le samo njenega telesa, tudi njeno dušo hoče terpinčiti, če bi bilo mogoče — umoriti. Menda mu je dal sam satan to peklenko misel. K hudobnim in spridenim ljudem da odpeljati mlado nedolžnost, da bi jo pohujšali, k hudemu napeljevali. Toda glejte čudo! Ko se sv. Neža prikaže, zdi se zlobnežem kakor nebeško bitje, da se

vsi prestrašijo, vsi ostermé in trepetaje odhajajo, angelj varuh jo vidno varuje! Le samo oblastnikov sin, ki je bil tudi med njimi, ostane prederzen in nima do svetnice tacega spoštovanja kakor drugi. In kaj se zgodi? Pri tej priči ga nevidna moč podere na tla, da kakor mertev obleži.

Ko oblastnik to zvé, prihiti in svetnico dolži, da je čarovnica, da mu je s copernijo umorila sina. Modra Nežica pa mu resnobno odgovori: „Ni ne copernija kriva nesreče tvojega sina. Tvoj sin ni maral za mojega angelja varuha. Zato ga je moj desni angelj tako strašno kaznoval.“ — Njegova jeza se pri tej priči v žalost spremeni in ponižno začne prositi svetnico, naj moli za sina, da bi zopet oživel. Nežica povzdigne svoje serce k Bogu in moli — mertvi vstane in na glas reče: „Le en sam Bog je, Bog kristjanov; vsi drugi bogovi niso nič in ne morejo pomagati ne sebi ne družim.“

Oblastnik bi bil zdaj rad izpustil nedolžno deklico, pa se je zbal maliških služabnikov, ki niso nehali silovito terjati, naj umori „čarovnico“. Prepusti jo toraj sodniku, sam pa žalosten odide.

Sodnik berž zapove, naj visoko germado pripravijo in zažgó. Ko je germada v najhujšem plamenu, dá deklico v ogenj vreči. Pa glej! Komaj se Nežica dotakne plamenov, koj se razdelijo in švignejo na okoli stoječe, da mnoge opalijo; sveti deklici se pa čisto nič ne zgodi. Svoje roke povzdigne in začne na glas moliti in hvaliti Boga.

Ko obmoli, ogenj pogasne. Neversko ljudstvo pa tako zelo divja zoper njo, da sodnik zapove jo umoriti z mečem.

Svetnica se nič ne prestraši, ampak mirno posluša to obsodbo. Zdaj jo peljejo na morišče. Kakor jagnje stoji tam v sredi obilnega ljudstva; mnogim se smili ubogi otrok; rabeljnu se roka trese, ne upa si pričeti. Mlada svetnica mu prigovarja: „Kaj se mudiš? Nikar se ne boj me umoriti; smert je zame začetek novega življenja.“ Zdaj se nekoliko oserči. Sv. Neža opravi še kratko molitev, nagne glavo in sprejme smertni udarec. Potok deviške kervi se vlije in končala je trinajst let

stara deklica svoj slavni boj, za kar bo večno vživala nepopisljivo plačilo v tistih verstah, ki hodijo naj bliže za Jagnjetom.

Dobri starši niso žalovali zaradi tako lepe smerti svojega nedolžnega otroka. Z velikim veseljem poberejo sveto truplo ljubljene hčerke in ga častito pokopljejo na vertu, ki so ga imeli blizu mesta. Veliko kristjanov je prihajalo na grob molit. Neverniki pa so jih napadali in odganjali. Posebno rada je hodila k grobu neka ajdovska deklica, ki je bila enake starosti in tovaršica Nežina. Ime ji je bilo Emerencijana. Tudi to so napadli besni neverniki in umorili; prejela je tako kerst kervi in se za svojo ljubljeno tovaršico preselila v nebeško veselje.

Pa tudi na zemlji ste imeli skupaj počivati. Nežini starši so jo ponoči tudi tje pokopali, kamor svojo hčerko, in so potem pri grobu čuli in molili več noči. — Neko noč, ko je bilo vse na okrog tiho, zagledajo veliko množico devic priti; vse so oblečene v zlatih bliščečih oblačilih. Med njimi zpoznajo starši svojo hčerko Nežo. Zraven nje je bilo jagnje belejše od snega. Ko pridejo do staršev, se vstavijo device in Neža jih nagovori z ljubeznjivimi besedami: „Nikar se ne jokajte zaradi moje smerti, marveč veselite se z menoj; zakaj tisti, ki sem ga iz serca ljubila, dal mi je nebeško veselje in krono večne slave.“ Zato vidite na podobi sv. Neže tudi belo jagnje.

g) Sveta mučenca Just in Pastor († l. 304).

Najslavnejšim mučencem španjske dežele se prištevata sveta brata Just in Pastor. Bila sta sinova kerščanskih staršev in sta živela v mestu Komplutu. Hodila sta še v mestno šolo.

Nekega dne pa se razglasi sporočilo, da grozoviti Dacijan, ki po vsem Španjskem preganja kristjane, je zdaj prišel tudi v Komplut. Ko dečka to zvesta, veržeta od sebe šolske tablice in tečeta na kraj, kjer se je imelo mučenje veršiti.

Neverniki ju vidijo priti in berž naznanijo cesarjevemu namestniku, da sta tu dva otroka prišla, ki sta

kristjana; prišla sta radovoljno terpet mučeništvo, katero je Dacijan namenil kristjanom.

To sporočilo Dacijana hudo razkači. Nikakoršne preizkave noče pričeti ž njima; kajti bal se je, da bi otročja stanovitnost in serčnost še družih ne pridobila za kerščanstvo in pa, če bi jih ne mogel pregovoriti, bi njegova čast terpela, češ, otroci ga premagajo.

Brez preiskave toraj ukaže dečka prijeti in oba neusmiljeno pretepati.

Just, mlajši, je bil še le sedem in Pastor še le devet let star.

Ko se je namestnikovo povelje zveršilo in sta bila že grozovito raztepena, sta se oserčevala drug drugoga.

„Nikar se ne boj, bratec Pastor“, pravi mlajši; „ne boj se teh muk in udarcev, ki jih dobivaš na pleča. Po milosti Kristusovi bova kmali prišla v njegovo veličastvo; on naju bo podpiral v najni slabosti. Tukaj pri ljudeh živiva le nekaj časa, tam gori pri njem pa bova večno živela.“

Pastor mu odgovarja: „Prav praviš, ljubi Just. Rad s teboj vmerjem, da pridem h Kristusu. Z veseljem hočeva prelititi svojo kri za Njega, ki je tudi za naju prelitil svojo kri.“

S takimi in enakimi besedami sta si dajala dečka pogum in voljno terpela. Vojščaki to naznanijo oblastniku. Ta se začudi in jame ga skerbeti, da bi tak izgled ne zbudil še večje vneme za kerščanstvo; zato ukaže oba iz mesta peljati in ob glavo djati.

Pred mestom je bilo lepo rodovitno polje, na polju pa velik, širok kamen. K temu kamnu privlečejo sveta dečka. Ko ju na kamen položijo, se kamen omehča kakor vosek in utisnile so se vanj njune roke in noge. Tukaj jima glavo odsekajo l. 304.

Neverniki, kateri so bili pričujoči pri smerti teh dveh mladih mučencev, so videli, kako je Kristus od angeljev obdan iz nebes prišel in sprejel v svoje veličastvo blagi dušici zvestih in stanovitnih otrok. Tudi to zvé Dacijan; zdaj si ne upa v tem mestu nobenega kristjana več poklicati pred sodbo; kakor bi se zbal,

zapusti urno ta kraj. Po njegovem odhodu pokopljejo kristjani z veliko častjo sveti trupli. Nad grobom je bila zidana kapela, v poznejših časih pa škofovska cerkev.

h) Sv. Evlalija († l. 304).

V nekem drugem mestu na Španjskem, ki se mu pravi Merida, je v ravno tem času v veliki pobožnosti in svetosti živela pri svojih kerščanskih starših dvanajstletna deklica, Evlalija po imenu. Bila je iz slavne in bogate hiše. Starši so jo zelo skerbno odredjevali; najeli so ji posebej učitelja, pobožnega duhovna Donata in za tovaršico so ji pridružili bogoljubno deklico Julijo. V veseli nedolžnosti ste deklici preživeli otročja leta; kakor dva angelja ste bili. Otročje igre, lepa oblačila, posvetne veselice, in enake nečimerne reči jima niso bile nič mar, kajti njuno serce je po višem kopernelo.

V dvanajstem letu sliši Evlalija, kako brezserčno preganja Dacijan kristjane in kako le ti pogumno prenašajo najhujše bolečine. V svoji detinski gorečnosti in v plemenitem pogumu sklene iti naravnost do krutega oblastnika in mu v obraz očitati njegovo nečloveško ravnanje.

Materi se tudi dozdeva, da kaj tacega namerava, kajti materno oko hitro spazi, kakšnih misli in želj so otroci. Da bi jo obvarovala smerti, pelje jo iz mesta ven na deželo. Ali tukaj se blagi deklici še čedalje bolj vnemajo želje posnemati junaške mučence in iz ljubezni do Jezusa darovati svoje mlado življenje. — Neko noč, ko že vse spi, tiho vstane, skrivaj odpre duri, in po noči hiti naravnost v svoje rojstno mesto. Po težavnih potih med ternjem in germovjem dospe še le ob jutranji zori v namenjeni kraj.

Njena prva pot je do ajdovskega oblastnika. Neustrašeno mu očita vpričo zbrane množice veliko krivico, ki jo dela kristjanom, in vpraša, kako morejo tako nespartmetni biti on in vsi neverniki, da neme in slepe podobe molijo, kajti vsi njihovi bogovi in boginje so goli nič!

Tacega govorjenja še ni slišal; silno ga razdražijo tako odločne besede iz ust nežne deklice, ki je še otrok. Pa začetkoma jezo zakriva in jo hoče z lepo pregovo-

riti, češ, naj pomisli, koliko žalosti in solz bo napravila svoji materi, koliko ponižanje imenitni družini, kako veselo in srečno življenje jo še čaka, itd. ter sklene: „Glej, ti si še otrok; usmili se svoje nežne mladosti; mar daruj bogovom kadilo in obvaruj se smerti!“ Deklica mu odločno odgovori: „Jaz sem kristjana, in ne bom nikoli storila, kar ti veliš!“

Oblastnik Dacijan jo izroči rabeljnom, naj jo pretepajo z bičem in z gerčavimi palicami. Pa Evlalija ostane stanovitna, čeravno do kosti ranjena in raztepena.

Le še s hujšim terplenjem jo obsipajo. Z vrelim oljem jo oblijejo, z živim apnom jo zasujejo in z vodo oblijejo, da bi jo apno pri gašenji opeklo in umorilo. Pa tudi to je ne premaga; božja moč jo varuje.

Dacijan ukaže rabeljnom, naj prineso posodo vrelega svinca in železno mrežo. Oboje postavi pred Evlalijo, da bi jo prestrašil. Ona pa se zaupno ozre proti nebu, moli in mirno čaka novih bolečin. Toda glej, ko hočejo svinca vlti na njo, se hipoma sterdi in rabeljni si roke opečejo. Sodnik se raztogoti in jo ukaže zopet pretepesti potlej pa ranjeno telo po špičastih črepinjah semtertje vlačiti.

Dacijan ji žuga še z novimi mukami, ali ona spozna, da jo nebeška moč varuje in pravi: „Ne moreš me premagati; kajti on, ki se v meni vojskuje, v meni zmaga.“ Zdaj jo mučijo z gorečimi bakljami, potlej jo veržejo v razbeleno peč; pa tudi to je ne premaga. Zopet jo vzemo iz ognja, odstrižejo ji lase in jo zasramovaje po ulicah vlačijo; ona pa mirno in veselo Boga hvali.

Trinoga že to čez mero jezi in sram ga je, da bi ga dvanajstletna deklica premagala. Toraj še ne odjenja. Na tezavnico jo zapove djati, žgati jo ob straneh in z železnim grebenom meso ž nje tergati. Evlalija terpi in moli: „O gospod! ta znamenja, ktera železo vtiskuje v moj život, so čerke, s kterimi mi je zapisano tvoje ime in ktere tvojo zmago v meni oznanujejo.“ Potem se oberne še do rabeljna in praša: „Zakaj si tako neusmiljen do mene, Kalpurnijan? Le poglej me, in zapazi, da me boš na sodnji dan zopet spoznal, ko se bova oba prikazala pred sedež mojega Ženina Jezusa Kristusa; in boš prejel zaslužen kaznen za svojo silovitost.“

Mnogo izmed gledavcev je stermelo videti toliko stanovitnost; ne morejo drugače, kakor spoznati moč božjo, ter se spreobernejo.

Slednjič zakurijo okrog nepremagljive deklice. Vroči plameni jo obdajajo in še čez glavo segajo. Evlalija odpira usta in vleče plamene v se, ker serčno želi, da bi bila že skoraj združena s svojim Zveličarjem v nebesih. Ta priserčna želja se ji spolni; v sredi ognja umerje l. 304.

Neusmiljeni trinog se hoče še po smerti maščevati nad to izvoljeno deklico. Njeno razmesarjeno, na pol sožgano truplo pusti v zasramovanje tri dni viseti. Pa gospod jo tudi te sramote reši; debel sneg pošlje, da zakrije deviško telo nedolžnega otroka. Kristjani jo pobožno pokopljejo; na njenem grobu se pozneje sezida krasna cerkev. — Tudi tovaršica Julija je bila še tisti dan ob glavo djana in šla je vesela za prijateljico v nebesa!

i) *Sv. Vid († l. 303).*

Ta ljubeznjivi mladenček je bil rojen v Sicilji v mestu Megari. Njegov oče se je imenoval Higla, ki je bil slovečega imena med neverniki in hud sovražnik kristjanov.

Sv. Vid je bil 12 let star, ko se je zoper njega pričelo preganjanje. Sv. Modest in njegova žena Kre-scencija sta ga bila v kerščanski veri podučila, pa tako skrivaj, da do tedaj še oče tega ni vedel.

Kar zve Valerijan, sicilijanski oblastnik in strasten preganjavec kristjanov, da je mali Videk kristjan. Precej pokliče očeta k sebi in ga osorno nagovori: „Kaj slišim o tvojem sinu? on moli kerščanskega Boga. Če hočeš, da ti ostane zdrav in živ, odpravi mu to norost.“

Oče se prestraši. Zelo ga začne skrbeti zastran sina, ktereга priserčno ljubi. Da bi ga rešil zažuganega mučenja in smerti, ga očetovsko opominja: „Preljubi moj otrok! poslušaj dober svet svojega očeta. Popusti Kristusa in njegovo službo! Ali ne sprevidiš, kako je nespametno križanega človeka moliti? Ubogaj me, sicer bo oblastnikova jeza tebe in mene hudo zadela!“

Pohlevno in milobno odgovori Vid: „Oh oče! ko bi hoteli spoznati Njega, ki ga imenujete umorjenega človeka, bi ga tudi z menoj molili. On je naš Bog, Jezus Kristus! Od njegove ljubezni me ne mora nobena bolečina ločiti.“ Še veliko je govoril dobri deček o Jezusovi neskončni dobrotljivosti, da bi prepričal očeta, pa vse zastonj.

Deček ostane kakor pred pobožen in Jezusu vdan. Še bolj goreče moli; in po njegovi detinski molitvi stori Bog več čudežev slepim in drugim bolnikom. Ljudje govorijo veliko o njem. Tudi poglavar to zvê in zdaj pokliče oba k sebi, očeta in sina. Najpred ozmerja očeta, kako more kaj tacega terpeti, kaka sramota bo to za slavno družino, če bo moral Vid umreti kakor hudodelnik. Potem se oberne proti dečku in mu našteva, kake grozovite kazni ga čakajo, ako noče bogovom darovati.

Poln svetega duha odgovori neustrašeni otrok: „Nikdar ne bom molil izrezljanih reči in kamenja. Moj Bog je živ Bog; ljubim ga iz celega serca in mu hočem služiti vse svoje življenje.“

Pri tem odgovoru ajdovski oče na glas žaljuje. Ves otožen se poverne k svojim prijateljem in kliče: „O jokajte se z mano. Glejte, pogin svojega edinega otroka moram gledati!“

„Oh oče, kaj govorite?“ odverne prijazno Vid; „saj ne poginem, ampak v družbo naj plemenitejših duš pridem, med pravične v nebesa.“

Valerijan je bil, kakor besen. Nežnega dečka ukaže s palico pretepati. Toda glej! ko hočejo služabniki dečka zgrabiti, jim roke odervene in tudi oblastnikova roka se posuši. Služabniki in njih gospod začnejo kričati in ga copernije dolžiti. Deček pa jih poduči, da jim je Jezusova moč to storila; začne moliti in roke zopet ozdravijo.

Oblastnik se čudi in še enkrat zaterdi očetu: „Pojdi in poboljšaj svojega sina, da mu ne bo treba v mladih letih umreti mučne smerti.“

Oče pelje dečka Vida spet domu. Doma ga skuša z raznim prilizovanjem, z godbo in plesom in vsako verstnim radovanjem od Kristusa odverniti. Toda vse za-

stonj. Videk le še tem priserčniše moli in prosi Jezusa, čem večja nevarnost ga obdaja. Potem dá Higla Vidovo sobo kar moč krasno olepšati. Da jo opisati, z najlepšimi preprogami prevleči, z bliščečimi kamni ozališati in Vida vanjo zapreti.

Tako je hotel otroka omehkužiti in od Kristusove vere odverniti. Pa zastonj je tudi ta poskušnja; Vid še gorečniše moli za pomoč in zmago.

Nekega dne je njegova molitev prav posebno navdušena, in glej, nenadno zažari po njegovem stanovanju nepopisljivo bliščeča svitloba in po vsej hiši se razširja prijetna vonjava. Vsi domači prihitijo gledat in se čudijo: „Kaj tako lepega še nismo nikoli videli!“

Tudi Vidov oče pride gledat. Tu zagleda dvanajst angeljev v čudoviti lepoti in svetlobi. Toda malikovavsko oko ni za nebeško svetlobo; pri tej priči Higla oslepi. Ves obupen začne kričati in glasno objokovati svojo nesrečo. Vsi služabniki prihitijo in se tudi razjokajo, ker se jim njih gospod smili. Vse mesto, mlado in staro, je pokoncu vsled tega čudeža. Tudi Valerijan pride; toda nesrečo pripisuje malikom in slepega moža tira seboj v ajdovski tempelj, da bi si sprosil pogled. Pa zastonj so vse prošnje. Žalosten se spet domu verne in prosi svojega sina, naj moli zanj, da bo spet spregledal.

Vid položi slepemu očetu roke na oči in moli. Kar naenkrat spregleda in je zdrav, kakor pred. Pa mesto zahvaliti se pravemu Bogu, zahvalit se gre malikom; in ne da bi bil hvaležen čudodelnemu sinu, še zmir prevdarja, kako bi ga ob Jezusovo vero pripravil.

V očetovi hiši je za Vida čedalje bolj nevarno. Zato zapusti dom na neko više povelje. Modestu, njegovemu pobožnemu odgojitelju, namreč se angelj prikaže in pravi: „Vzemi dečka in pojdi ž njim k morju. Tam boš našel barko, v kateri ga pelji čez morje v kraj, ki ti ga bom pokazal.“ Angelj tudi obljubi jima vodnik biti.

Modest stori, kakor mu je rečeno, in najde, kakor je bilo obljubljeno ter srečno prepelje mladenčka Vida, ki je utegnil takrat kakih 14 ali 15 let star biti, na Laško zemljo. Tudi tukaj opravlja zvesto svoje molitve, podučuje nevernike, dela čudeže in jih mnogo spreoberne.

Pa kmali zve zanj cesar v Rimu in oba pokliče pred se, Vida in Modesta. Sodniki se začnejo Modestu zaničljivo posmehovati, ker je že neokreten starček in kot priprost človek jim ne zna dovelj olikano govoriti. Blagi Vid pa se potegne zanj rekoč, naj ne zaničujejo sivega starčka in naj spoštujejo njegove bele lasé. Pri tej priliki se prikaže tudi cesarjev sin, ki je bil obseden in Vid ga čudežno reši.

V zahvalo za toliko dobroto pa sili cesar svetega mladenča, naj se veri odpove in naj malikom daruje. Najpred poskusi s prilizovanjem in obljubami, potlej z žuganjem.

Ker je pa zastonj vse njegovo govorjenje, ju da vreči v globoko, temno ječo. Tako ju vklenejo in s tako peznim železjem obtežijo, da se ne moreta pokoncu držati; tudi nobene hrane ne smeta dobivati.

Pa angelj nebeški pride in jima odzeme težke verige; z nebeško tolažbo jima napolnuje serce. Zdaj ju cesar zapove vreči divjim zverem.

Po mestu se je že povsod veliko govorilo o čudežnih delih sv. Vida. Zato se je silno veliko — nad 5000 ljudi zbralo tisti dan, ko ga je imela divja zver raztergati. Vsi prostori so napolnjeni, glasno šumenje se razlega med množico.

Naenkrat nastane velika tihota. Od ene strani pride Vid in Modest. Genljivo je videti mladoletnega Vida, kako serčno in veselo koraka po morišču, in starega Modesta oserčuje rekoč: „Ne bojte se, oče! bodite serčni, večna krona se bliža!“ — Zdaj se zverinjak odpre; velikanskega leva afrikanca je vказal cesar danes spustiti. Magočno koraka lev, ognjene velike oči ponosno obrača na okrog in prevzetno stresa dolgo in gosto grivo; kakor grom je njegov glas. Že se bliža svetnikoma. Modest moli in Bogu izročuje svojo dušo, Vid pa se zaupljivo ozre proti nebu, povzdigne desnico, naredi sv. križ čez leva in glej — divja zver postane krotka kakor jagnje, kakor prijazen psiček stisne rep, vleže se in svetniku noge liže! Cesar ukaže zverinskim varhom, naj z razbelenim železom razdražijo leva; lev precej dva razterga, svetemu Vidu pa se da mirno zopet nazaj peljati v zapor.

Vse se čudi in stermiti; cesar pa se serdi, da je jeze bled. Spet nova enako grozovita zapoved, če ne še hujša! Velikansk kotel postavijo na trinogato stalo, napolnijo ga s smolo, z oljem in svincem in velik ogenj zanetijo pod njim. Pobožno klečita in molita Vid in Modest. Ko zavré strašna pekočina ter šumi in vevra po kotli, zakliče rabelj: „Vzdignita se, kopel je že gorka.“ In zdaj — kajne še misliti nas je groza — zdaj zgrabijo Vida in ga veržejo v razbeljeno tekočino. Pa mladi svetnik ni nič boječ; zaupljivo naredi sv. križ in angelj iz nebes prihiti, razdeli plamen, pogasi vročino; glasno začne Vid hvaliti in častiti pravega Boga in nepoškodovan pride iz kotla.

Kako veličasten se je zdel zdaj celo nevernikom! Stermé je ljudstvo klicalo: „Tacih čudežev še nismo nikoli videli; zares, Bog kristjanov je resničen in velik.“ Do tisoč ajdov se je spreobrnilo pri tem pogledu. Cesar pa še ne odjenja. Premagan po šipkem mladenču kar divja in nove strahovite muke izmišljuje, neusmiljeno nategovanje itd. Pa tudi to, pravi staro sporočilo, svetnikov ne umori, ampak hud potres nastane, grom in blisk, in da vse zbeži, svetnika pa sta po angelju rešena in kmali potem mirno v gospodu zaspita.

k) Sv. Akvilina († l. 293).

Akvilina je bila v Feniciji rojena. Očeta je že prav zgodaj zgubila; mati jo je jako skerbno odgojevala in učila Boga nad vse ljubiti. Deklici so matrne besede z božjo pomočjo čudovito lepo oblažile mlado serce; od zgodnje mladosti je Bogu zvesto služila. Njeno blago serce je bilo tako polno svete ljubezni do Jezusa, da je rada tudi druge spodbudovala; in ne brez vspeha. Prišle so celo ajdovska dekleta in gospe jo poslušat in njene besede so jih tako ganile, da so postale kristjane.

Pa tudi v Fenicijo je prihrulo rimsko preganjanje. Posebno hudo je bila zatožena pri oblastniku Voluzijanu Akvilina, takrat 13 let stara, češ, da celo ajdovske ženske spreobrača. Kakor drugod, se tudi tukaj poskuša naj pred s prijaznim prigovarjanjem. Ker je še tako mlada, ji pravi Voluzijan, ji hoče rad prizanesti, ako zapusti kerščanstvo in časti malike.

Akvilina pa mu pogumno odgovori: „Nič mi ni treba prizanašati; le neusmiljen bodi, če hočeš, in vse muke poskušaj nad mano; videl boš potlej, da naše moči so po Kristusovi kervi tako krepke, da jih ne moreš upogniti.“

Te besede ga tako razserdijo, da beriču zapove, naj deklico s pestjo v obraz bije. Na to zaničljivo reče: „No Akvilina, ali ti dobro diši začetek mučeništva?“

Deklica odgovori: Nisi hotel s tepenjem prizanašati oni, ki je po božji podobi vstvarjena; zato tudi Bog tebi ne bo prizanašal.“

To poglavarja še bolj razdraži. Dvema rabeljnoma zapove, naj jo deneta na tezavnico in z ostrimi biči dolgo pretepata. Zmiraj je še menil, da bo mogel upogniti njeno voljo in jo odverniti od Kristusa. Pa Gospod je dal svoji služabnici nadčloveško moč; dolgo in strahovito terpinčenje je prenašala brez pritoženja; in ko jo oblastnik spet nagovori, mu še odgovora ne da.

Neznansko je to peklo Voluzijana, da kerščanske deklice ne more premagati. Zatoraj poskuša še s hujšim mučenjem. — Železna šila ukaže razbeliti in Akvilini ušesa in glavo ž njimi prebadati. Bolečine, ktere je pri tem čutila, so bile tako velike, da je omedlela in kakor mertva obležala.

In so tudi res mislili, da je že mertva. Zato jo ukaže Voluzijan iz mesta nesti, da bi bilo zunaj njeno truplo psom in pticam v živež.

Cel dan je tako ležala tam zunaj na polji. V naslednji noči pa se ji angelj približa in ji zaceli vse rane. Potlej ji veli, naj se verne k Voluzijanau in mu pokaže, kako je bilo brez vspeha vse njegovo prizadevanje.

Pogumno in brez straha stopi ozdravljena Akvilina pred Voluzijana in mu pravi: „Ali še ne spoznaš moči Kristusove? Če si tudi po svoji duši slepec, verjemi vendar svojim telesnim očem; tukaj sem, le poglej me, jaz sem Akvilina in stojim zdrava pred teboj!“

Voluzijan se neznansko začudi, ko zagleda pred saboj deklico, ktero je že mertvo mislil. Pa prestraši se tudi tako zelo, da se dolgo ne more umiriti. Pa pri trdovratnežu tudi to nič ne opravi. Urno pozabi strah

in zapove Akvilino, hrabro braniteljico kristjanov, z mečem umoriti.

Mlada svetnica se zelo razveseli, ko zasliši tako sodbo. Na glas se zahvaljuje Kristusu svojemu Gospodu. Zdaj jo peljejo precej na morišče. Tam prosi dovoljenja, da bi smela nekaj časa še moliti. To se ji dovoli: in molila je, gotovo da celo uro z ginljivo pobožnostjo. In glej! h koncu molitve, še preden se je rabelj z mečem dotaknil njenega vrata, se počasi zgrudi na tla in mirno izdihne svojo preblago dušo.

Rabelj pa le hoče spolniti, kar mu je ukazano, in že mertvi odseka glavico. Kristjani spoštljivo pokopljejo njeno truplo; na grobu se zgodi mnogo čudežev.

l) Sveti deček Ciril († l. 260).

Ciril je živel v Cezareji v Kapadociji, kjer so bivali njegovi bogati in imenitni, pa še neverni starši. Ciril pa je bil že v prvi detinski dobi udan pravi veri. Kdo ga je v veri podučeval — ali pestunja, ali kateri sužnjih ali tovaršev — nihče ni mogel vedeti. Vedno je imel v ustih presladko ime Jezus; imenoval se je kristjana, še preden je bilo misliti, da sploh kaj vé o kerščanstvu; najraje je mislil in govoril o tem, kako bi Kristusa poveličeval. V pokorščini, pridnosti, dobrotljivosti in krotkosti se je tako odlikoval, da so še drugi otroci njegove starosti ga želeli posnemati, in da si je vsih serca pridobil — le serca lastnega očeta ne!

Ajdovsko serce očetovo je ostalo tako terdo in merzlo, da ga niso kar nič ganile preljubeznjive čednosti dečkove; še očital in žugal mu je ter tepel ga brez naj manjšega vzroka. Toda moč sv. vere je dečka navdajala s čudovito stanovitnostjo. Čem bolj ga je oče obsipal z zaničevanjem in karanjem in tepenjem, tem vselejše se je Ciril imenoval kristjana. Pa ne le imenoval se je kristjana, ampak tudi obnašal se je v vsih okoliščinah po kerščansko. Vse neusmiljenosti je prenašal s krotkim in veselim srcem, vedno pripravljen še več terpeti za Jezusa; očetu je povračal terdoserčnost s priserčno ljubeznijo in postrežljivostjo. Toda terdi mož ostane neobčutljiv in raste v zlobnosti in sovražnosti, kakor blagi sinek v čednosti in ljubezni.

Nekega dne ukaže Cirila tako silovito pretepati, da je njegovo šibko telo vse z ranami pokrito. Na to ga vpraša, če se hoče kerščanstvu odpovedati; in ko deček odločno odgovori, da ne, ga merzločutni oče zapodi od hiše, mu zapre vrata za zmiraj, se mu popolnoma odpove in mu dedšino odreče.

Tako postane dvanajstletni deček Ciril zapuščena sirota, ranjen, zaveržen berašk otrok. Pa mladi svetnik se za to nič ne spremeni in pravi, da to, kar je zgubil, je celo malo proti bogastvu, katero vera obeta.

Vsled tolike otročje serčnosti se zavzame vse mesto: kristjani hvalijo Boga, ki si male in slabotne izbere v svoje poveličevanje; malikovavci pa se gadje serdijo, da jim mali deček z neslišano prederznostjo malike zaničuje. Če so bili že otroci taki, kaj so imeli še le od mož pričakovati?

Mestni sodnik zapove vojščakom, naj dečka poiščejo in k njemu pripeljejo. Deček pride. Sodnik mu hudo žuga, ako se ne odpove kerščanski veri; pa hrabri otrok se ne da preplašiti.

Sodnik zdaj oberne na prijazno stran in mu prilizljivo pravi: „Otrok, vse tvoje zagrešenje ti hočem prizanesti, in tvoj oče ti hoče tudi odpustiti, zopet te hoče v svojo hišo sprejeti in te postaviti za svojega dediča, ako le hočeš spet pameten biti in spoznati svojo norost.“

Ciril pravi: „Če neprijazno ravnajo z menoj, to me veseli, ker me bo Bog tem prijazniše sprejel. Vesel sem, da sem pregnan iz očetove hiše, ker bom v tlikanj lepši stanoval. Veseli me, da sem reven, ker bom prejel večno bogastvo in dobre smerti se kar čisto nič ne bojim, ker pričakujem boljše življenje.“

Zdaj sodnik glasno zapove, naj ga zvežejo in na morišče peljejo; skrivaj pa ukaže, naj ga le z žuganjem samo strašijo ter mu pokažejo meč, tezavnico, germado itd., sicer pa mu naj še nič žalega ne storijo. Tako se zgodi. Germado zažgejo; zgrabijo Cirila, kakor bi ga hoteli na njo vreči; zamahujejo z bičem, bližajo se mu s kleščami in železnim grebenom; deček ostane miren in vesel.

Rabeljni pošljejo sodniku sporočilo, da Ciril se nič ne joka, se nič ne boji, ves je pripravljen za smert: kaj jim je toraj storiti?

Sodniku je žal za ljubeznjivega otroka. Spet ga pred se pokliče; še ga meni podučiti ali pregovoriti. „Zdaj si videl ogenj in meč, otrok moj!“ mu reče; „to lahko umori; premisli se toraj, da ti oče spet odpre svojo hišo in te sprejme za dediča.“ — „O gospod,“ odgovori svetnik, „kako mi je žal, da si me dal nazaj poklicati, da je bil zastonj zažgan ogenj in meč zastonj nabrušen! Hiša, v katero grem stanovat, je večja kakor hiša mojega očeta in dedšina mojega Gospoda je obilnejša od dedšine očetove. Hitro me umôri, da jo kmali sprejmem!“

Kaj tacega se pa sodniku že preveč zdi; sveto stanovitnost dečkovo ima za prederzno nepokorščino, ki mora kaznovana biti. Svetemu otroku napove smertno sodbo: z mečem bodi umorjen. Vsi okrog stoječi so žalostni, ker se jim smili; le Ciril je vesel. Vsi so do solz ginjeni, on pa jim očita rekoč: „Veselite se vendar, da mi je terpljenje v delež! Ali ne veste, kako veliko upanje imam? v kako veličastnem mestu bom stanoval? O privoščite mi, da darujem svoje življenje!“

To so bile zadnje besede 12letnega mučenca, k, veselo da pod rabeljnovim mečem svoje časno življenje da večno nastopi.

m) *Tri svete sestrice* († l. 120).

Ob času cesarja Hadrijana je živela v Rimu blagorodna gospa, Zofija imenovana. Imela je tri hčere. Najstarejša se je imenovala (v gerškem jeziku) Pistija in je bila 12 let stara; srednji je bilo ime Elpija in je bila dve leti mlajša; naj mlajša je bila stara 9 let in se je imenovala Agapeja. Perva materna skerb je bila svoje otroke v kerščanski veri dobro podučiti in lepo izrediti. Vse tri so dobro mater rade ubogale in jo zelo ljubile; tudi med seboj so se kaj rade imele. Življenja so bile tako pobožnega in govorjenja tako modrega, da so celo mnoge nevernike pridobile Kristusu.

Ko rimski oblastnik zve za to bogoljubno družinico, jo gre nevtogoma tožit cesarju. Cesar jih pokliče pred se in jih sam sodi.

Naj pred nagovori deklice in jim svetuje, naj nikar ne poslušajo svoje matere, ampak njega, ki jim dobro hoče. Obeta jim bogastvo in čast, če njega ubogajo in se odpovejo materni veri; če pa ne, jih čaka naj hujše terpljenje.

Na to mu ena izmed deklic odgovori: „Tvojih daril ne iščemo in tvojih muk se ne bojimo. Za nas kristjane ni večega veselja, kakor terpeti za Jezusa, ki nam je dal to menljivo življenje, pa nam tudi večno zaslužil s svojo kervjo.“

Te odločne besede precej prepričajo cesarja, da z besedo ne opravi nič, zato prične koj z mučenjem.

Perva je na versti Pistija. Najpred jo do kervavega pretepajo in hudo ranijo, potlej jo z bakljami žgejo in v vrelo smolo veržejo. Pa milost božja je bila v devici močnejša, kakor vse bolečine, in kar bi sama ne mogla preterpeti, to ji je odvzela vsemogočnost Jezusova. Ogenj se je ni lotil, zgubil je takorekoč za njo svojo moč. Sodnik jo zapove ob glavo djati.

Deklica se poslavlja najpred pri materi: „Vidiš, ljuba mati! koliko dobroto mi skazuje Gospod Jezus; toraj le še dalje me podpirajte s svojo molitvijo v mojem boji.“ — Potlej reče sestrama: „In ve dve, preljubljeni sestrici, ne bojte se za Kristusa prestati tako slavno smert. Eno mater smo vse imele in smo skupaj rastle; zato naj bo tudi naša smert skupno in naš odločni sklep sestersko zedinjen.“ Jokaje poslušate sestrici te besede in z materjo vred se z ginjenim srcem poslovite in blagrujete srečno mučenko.

Potlej pride na versto Elpija. Sodnik meni, da jo je sesterno terpljenje preplašilo in omečilo, zato jo z lepo besedo povabi, naj malikom daruje. Ona pa mu odgovori: „Veš, da je moja sestra ta, ki je ravnokar umerla. Tedaj vedi, da ji hočem biti sestra tudi po stanovitnosti.“

Tudi njo najpred neusmiljeno pretepajo, potlej pa v razbeljeno peč veržejo. Ali ogenj ji ne škoduje. Še s hujšim jo strašijo, ona pa na tihem moli za stano-

vitnost. Velik kotel napolnijo s smolo in žveplom in velikansk ogenj zanetijo pod njim. S tem hoče tudi najmlajšo sestro strašiti in mater. Pa preden veržejo mučenico v razbeljeno pekočino, se na božje povelje kotel razpoči kakor steklo; vse se razlije in še konča več rabeljnov. Ker je ne more drugače, jo umori tudi z mečem.

Zdaj ostane le še devetletna Agapeja. Veselo preterpi enake bolečine, kakor njeni sestri. Tudi njo Bog čudovito varuje in ohrani; tudi ona je slednjič obsojena, da se ji glava odseka.

Veselo jo spremlja mati na morišče ter glasno kliče: „O jaz presrečna mati! S koliko milostjo si me o Bog počastil, da si moje preljube otroke z mučeniško krono ovenčane sprejel v svoje kraljestvo! Tukaj vidim angelje, ki čakajo še na te moje dete! Pojdi tedaj, hiti k ženitnini, ki jo že obhajate tvoji sestri.“

Agapeja še zapoje slavo Kristusu in — meč ji preseka vrat.

Mati pobožno pokoplje vse tri hčerke. — Tretji dan pride na grob svojih otrok molit. Med molitvijo tudi ona mirno in sladko v Gospodu zaspi. Truplo svete matere položijo poleg svetih hčerk, da bi vse štiri skupaj čakale veličastnega vstajenja.

n) Nedolžni otročiči betlehemski († l. 1).

Ko sem bil še sam učenec nižih šol, nas je skerbna gospodinja (Bog ji poverni vso njeno skerb in dobroto v večnosti!) ob nedeljah peljala k sv. Petru h kerščanskemu nauku. Ob taki priliki smo večkrat ostali pred tistim stranskim oltarjem, na katerem je tako lepo naslikana podoba „nedolžnih otročičev,“ ki so v Betlehemu v tako zgodnji mladosti svoje življenje dali za novorojeno Dete božje. Ne vem, če mi je še ktera podoba iz mladih let tako v živem spominu, kakor le-ta. Zato bi pa tudi rad videl, da bi še vi gostokrat mislili na betlehemske otročiče.

Sv. evangelist Matej nam to pretresljivo zgodbo ob kratkem takole pove: „Ko je Herod videl, da je od modrih zapeljan, se je silno razserdil, in je poslal in pomoril vse fantiče, kar jih je bilo v Betlehemu in v

vsih njegovih pokrajinah po dve leti in manj starih, po času, ki ga je bil od modrih izprašal. Takrat se je dopolnilo, kar je bilo govorno po Jeremiju preroku ki pravi: Glas se je slišal v Rami, jok in velik krik; Rahela je jokala po svojih otrocih, in se ni dala utolažiti, ker jih ni več.“

Res kratka dogodba, pa kako veliko ima v sebi! Le prevdarite sami: prav vsi dečki, ki niso bili čez dve leti stari, morali so umreti v grozovitih bolečinah. Ker je bilo vojakom na tem vse ležeče, da bi bili umorili Jezusa, kterege pa niso poznali, gotovo nobenemu niso prizanesli. Od hiše do hiše so hiteli in vse preiskali. Iz rok so materam otročiče terkali, iz posteljic so jih jemali, z ostrim mečem so jih prebadali, sekali in morili. Kdo bi popisal mili jok in obupno glasno žalovanje vžaljenih mater, ki so v nedolžni kervi videle ležati svoje ljube otročiče!

V celem mestu so vojaki tacih otrok pač veliko veliko našli; pa ne samo v mestu, temuč po vsih betlehemskih pokrajinah so vse pomorili, kar so jih našli. Tedaj, če tudi ni v sv. pismu število pomorjenih povedano, si lahko mislimo, da jih je moralo saj kakih sto biti če ne več.

Kako lepa družbica, kako veličastna zmagovalna vojska malih in naj manjših, ki so že s svojo nedolžno kervjo bili kerščeni, še preden je Jezus sveti kerst postavil.

Kako srečna res se nam mora zdeti ta angeljska družba nedolžnih otročičev, če si jo ogledamo z očmi svete vere! Pač srečni so bili, da so smeli za Jezusa umreti, v tako zgodnji mladosti, ko še njegovega Imena niso mogli klicati. Svet so premagali, še preden so ga poznali; komaj so začeli živeti, že darujejo svoje nežno življenje, da se jim zamenja za večno. Pervenci so izmed vseh brezštevlnih mučencev vsih dežel in vsih časov, ker so prvi za Jezusa kri prelili; pa saj še ne tolikanj za Jezusa, ampak celo namest Jezusa so dali svoje nedolžno življenje. Blagrovati jih moramo zastran take zgodnje zmage. Znabiti bi se jih bilo mnogo iz med njih pozneje na napačno pot zgubilo in bi bili enkrat z družimi vred vpili zoper Jezusa: „Križaj ga,

križaj ga!“ ali pa: „Njegova kri naj pride nad nas in nad naše otroke!“ Zdaj pa so zavarovani za vso večnost: o blagor se jim!

Zato sv. Cerkev z veliko vnemo slavi njihov spomin in obhaja njihov praznik z osmino. Častite jih tudi vi, in prosite nje in vse druge, ki so za njimi življenje dali za Jezusa, za naj večo in naj potrebnjšo milost: junaško stanovitnost do konca!

10. Sv. Tarcizij.

(Za prvo sv. obhajilo.)

Še tebi, o preblaga čeda
Nedolžnih jagnjet snežnobelih,
Zdaj zadnja naj velja beseda;
Saj dni tak srečnih, — tak veselih
Ne bo več, kakor je presrečni dan,
Ko pervikrat je k vam prišel Gospod!
O rajski dan, veselo praznovan,
Milejši naj vam bo, kot rojstni god;
Naj nikdar vam ne gre iz spomina;
Naj več ne zajde Solace sreče té!
Varujte zvesto Boga Sina,
Ki prvič ste prejeli Ga v sercé!
Le hrabro vedno se vojskujte,
Da greh in strasti Ga ne prepodé!
Zato prelep izgled še čujte:

I.

Kervi kerščanske že obilo
Prelili trinogi so kruti,
A spet preganjanje nemilo
Pričeli so glavarji ljuti:
V desetič se morija ponovi,
Morija strašna, strašno klanje;
V potocih teče spet nedolžna kri
Kristjanov, — oh, hudo je zánje!

Tje v Rim zdaj misli obrnimo,
 Tam dvojno družbo obiščimo.
 Pogledjmo najpred one v ječi,
 Ki jutri že zverine, meči
 Življenje v hudih mukah jim vzmó.
 O glejte, kak veselo, kak lepó
 Za sveto smert je pripravljanje!
 Že davno svetu dali so slovó,
 Zdaj krone je pričakovanje, —
 Oj, kmali boóe jim plačilo!
 Na zemlji le še to samó želé:
 Da zadnje sveto obhajilo
 Bi dalo jim pomoč, pogum v serecé.
 Pa kdo Popotnico prinesti
 Prederznil pač se bode v ječo k njim? —
 Sovražniki bi kar na cesti
 Pobili ga. —

Pa drugo družbo,
 Ki skrita v Katakombah pod zemljó
 Obhaja sveto božjo službo,
 Ogledati si zdaj še moramo.
 Že sveta maša je končana,
 Pripravljeno presveto je Teló.
 Stermé ga moli družba zbrana
 Ter čaka, kaj duhoven porekó.
 Pastir častit se okrog ozrejo
 In iščejo z očmi junaka,
 Kateremu zročiti smejo
 Jed Božjo čedici, ki čaka,
 Zaperta, — smerti mučeniške.
 In preden družbe te svetniške
 Utegnil kdo se je oglasiti,
 Poklekne že, začne prositi
 Tarcizij, deček trinajstleten,
 Nedolžna duša, strežnik spreten;
 Roké steguje in obeta,
 Kak varna bo Skrivnost presveta,
 Če njemu bode izročena.
 „Premlad si še,“ mu mašnik pravijo.
 „S tem ravno bo zagotovljena
 Še naj bolj varnost moja. — O dajte no!“

Spet prosi tak genljivo, tak gorkó,
Da lica zarudé, solzí okó.

Namestnik Božji zdaj odjenja,
Ne more nič več se vstavljati:
Zastavo večnega življenja
V posodi jame zavijati,
Na persi skriva med obleko mu,
In za slovó ga podučuje:
„Pomisli, kak zaklad sprejel si tu!
Kristjan nevarno zdaj potuje;
Ogibaj šumnih tergov se in cest
In vedi, da se psom metati
Ne smé nikoli svéto! — Boš li zveat?“
„„O, raji čem življenje dati,
Kot Jezusa Boga zgubiti!““
To komaj utegne odgovoriti
In berž gre deček ognjeviti.

* * *

O ljuba mladina, ti tudi je dana
Pri mizi Gospodovi angeljska hrana.
Pa ne med obleko skrivnostno zavito,
Temuč na prestolu nedolžnega serca zvestó
Po tesnih in stermih stezah zmagovíto
Med svetnim ti šumom hraniti bo Rešnje Teló.
Vas vprašam: Li hočete zvesti ostati?
Mi hočete, kakor Tarciz, obljubiti:
„O rajše življenje mi hočemo dati,
Kot svojega Jezusa kdaj kolj zgubiti?“

II.

Korakov urnih stopa akolít, *)
Ogiblje se ljudi množíce,
Na sveti Kruh skerbno zavít
Pobožno sklenil je ročice.
Le éno v sercu vedno skerb ima,
Samó ta misel zmir navdaja ga,

*) Akoliti so se imenovali nekdam cerkveni strežniki, ki so bili s posebnim nižjim redom posvečeni za svojo službo pri oltarji. V onih nevarnih časih so smeli tudi neduhovni nesti presv. Rešnje Telo takim, ki niso mogli sami priti k sv. obhajilu.

Da skor poslanje mu zročeno
Bi bilo srečno doveršeno.

Gospa ga neka opazuje
Spred praga svoje lepe hiše,
Ko memo gre, in občuduje
Lepoto angeljsko, ki ni še
Je take pri otrocih videla;
Skrivnostno bitje zdi se ji iz neba:
O kaj bi vendar hotla dati,
Ko takemu bi bila mati!
Za svojega sprejeti hoče
Ter kliče dečka ljubeznjivo:
, O ljubo dete, ni li vroče
Ti, ker hitiš takó marljivo?
O stopi malo v sobo mojo,
Da si počiješ in mi vse poveš,
Kje hišo imajo starši svojo,
Kako imé ti je in kar še veš!“
,,Tarcizij sem, jaz sem sirota,
Ni mojega, kot le dobrota;
Tak kraj je moje stanovanje,
Ki bil za vas bi milovanje...
Pa oh, gospa! pustite, naj hitim,
Nalogo važno, sveto berž zveršim!
Ne vtegnem nič, se mi hudo mudí!“ —
,,Pa jutri pridi, oh objubi mi;
Saj hiša lahko je dobiti.“
,,„Če bom še živ, res hočem priti!“
Prijazno reče in se poslovi. —

Gospej se zdaj še vse bolj čudno zdi.

Neverna še, je bolj zvedava,
Za njim hiteti namerava.

* * *

Enako vabilo
Stoterno slepilo
Vas bode v življenji.
Mar smem se zanesti,
Da bodete zvesti
V mamljivem vabljenji?

Vas serčno želenje
In grešno hlepenje
Raz pot bo vabilo;
In svet ves hudobni
In zgled ne menj zlobni
Vam delal bo silo.

In satan lažnjivec
 Vam bo pohujšljivec;
 Bo hotel končati,
 Kar nagnjenje lastno,
 Pohujšanje strastno
 Pustilo je stati.

Tarcizija vnema
 Naj zmir se posnema:
 In v vsaki skušnjavi
 Zveličar ostal bo,
 Pri vas zmagoval bo —
 Prav v vsaki težavi!

III.

Poskušnjo prvo hrabro je prestal
 Tarcizij, a še hujša mu pretí.
 Zagleda dečkov radostno druhal
 Na prostem kraji, kjer se nadjal ní.
 Ti ravno k igri so se zbrali
 In v ta namen se preštevali.
 „Še manjka enega“, zdaj zakriči
 Druhal, „Tarcizij! naš tovarš si ti,
 Zato se bodeš z nami zdaj igral.“
 „„Bi rad se, dragi! z vami radoval,
 Pa zdaj ne vtegnem, mi ni mogoče!““
 Ga prime eden, tepsti hoče:
 „Le stegni sklenjeni koj roki.
 Da naredimo krog široki!“ —
 „„Prevažno je poslanje moje,
 Zamudil bi dolžnosti svoje:
 Pustite me, vas prosim prav lepó!““
 In kar se zdaj zgodi, je prestrašné,
 Da skor ne upam si povédati.
 Močan in zloben deček vpije:
 „Kaj skrivaš? Moraš nam pokazati!
 Kaj neki roka skerbno krije?
 Če list je skriven, daj sem meni,
 Bom hranil jaz; — roke razkleni!“
 Svetnik roke tesneje sklene,
 Skrivnosti stiska dragocene
 In milo kliče: „Ne, ne! nikdar ne!“
 In zlobnež: „Hočem videti, kaj je!“
 Na to ga zgrabi, vlači, suje;
 Z ljudmi se prostor napolnuje.
 Velikih, malih se nabere zbor,
 In nenavaden gledajo prizór:
 Močnejši šibkega pretepa,

Bi rad mu vzel, kar skrivno nosi;
 Nebeška moč pa roke sklepa
 Svetniku, ki terpi le in prosi,
 Razžalniku nič ne povrača.
 In videti, da ne premore ga,
 Se drug do družega obrača
 Vprašaje: „Kdo je? Kaj je neki ta?“

Nek mož bogat, nasprotnik Kristusov,
 Nasmehne se in ljudstvu reče;
 „Kdo neki bo? Sovražnik je bogov;
 Kristjan skrivnosti nese v ječe.“
 In kakor dregnil bi v čebelni panj,
 Alj če kedo osi razdraži,
 Od vsih strani tišči vse, vpije vanj:
 „Kristjan, pokaži! kaži! kaži!“
 „„Dokler živim, nikdar! nikoli!““
 Odločno govori in moli.

Zdaj vdari ga krepak kovač s pestjô.
 Svetnik omahne, kri ga obliva,
 In brez števila vdarcev z vso močjo
 Nedolžni deček še dobiva,
 Da ves kervav in ranjen zgrudi se. —
 Pa še na tleh junaško se borí,
 Nepremakljivo sklepa še roké
 Na persi, akravno pol mertev medli, —
 Oh, zdaj zdaj bo premagan!!

Toda: ne!

Nenadno nek junak priteče
 In urno razpodí, razmeče
 Druhal razkačeno in besno:
 Na vse strani, na levo in desno
 Zbežijo zlobneži, se pozgubé.
 Na to poklekne blagi orjak na tla
 (Kristjan je namreč, mu Kvadrat je imé)
 V naročje k sebi vzdiga ranjenca;
 Ravna ž njim rahlo, ljubeznjivo,
 Kot streglo bi sercé mu maternó;
 Solzé tekó neprenehljivo.

Svetnik se spet zavé — pogleda,
 Kvadrata častnika spozna oko, —
 Pa lica so mertvaško bleđa.

„Tarcizij! si mar hudo ranjen?“

Vojščak sočutno ga popraša.

„O, kaj jaz? — Bog je tukaj hranjen,

Skrivnost presveta je tu naša!

O varuj ti jo mesto mene!“

Častitljivo na ramo dene

In nese — sladka mu je butara —

Ne le mučenca vmirajočega,

Temveč mučencev vsih Gospoda.

Pobožni mili dečka zdihljeji —

So pesem nežnega laboda.

Omahne glava v omedlevici —

Roké tišče presveto še teló.

Na poti ju nikdo ne moti;

Gospa le neka zré začudeno,

Ko pride blizo nju nasproti.

Prestrašena zavpije tožno:

„Tarcizij! oh je li to možno?

Obličje ravno kar tako lepó,

Kervavo zdaj, blede, vse ranjeno!

Oj, kdo je mogel to storiti?“

„Gospa preblaga!“ reče ji Kvadrat,

„Neverniki so siloviti

Ga stepli, da že diha zadnjikrat,

Naménili mu smert, ker je kristjan!“

Gospa prav blizo stopi mu na stran,

Kervav obraz si ogleduje: —

Še živ je, še mu žila kljuje —

Odprè oči — se rajsko nasmehlja —

Vmerje! —

Gospo pretrese pógled ta,

Postala kmali je kristjana.

Kvadrat ga v Katakombe nese,

Kjer pred je bila družba zbrana.

Duhovniku se roka trese,

Ko jamejo mu odgrinjati

Skrivnosti, katerih še o smerti

Ni nehal zvesto varovati.

Tak žalostni so, tak poterti,

Da gorke solze jim na tla tekó.

Potem slovesno ga pokopljejo. —

Na prošnjo njega tudi se zgodi,
Da verni v ječi so obhajani.

* * *

Pač nauk le te zgodbe je jasen:
Zvestobe to zgled je prekrasen.
Nad vse naj tud vam stanovitnost veljá,
Zvestoba do konca le krono podá.
Naj stalna junaška zvestoba
Vas vsacega spremlja do groba!
Na novo ste spet obljubili,
Da Jezusa boste ljubili.
Spolnujte do konca obljubo zvestó
Serce mu za zmiraj darujte serčnó:
„Serce Ti, o Jezus! darimo
In Tebi umerjemo, živimo
V nesreči in v sreči in v boji, —
Zmir! — živi in mertvi smo Tvoji!!

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

COBISS

00000320659

